

T.C
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI PROGRAMI

ATATÜRK KİTAPLIĞI BELEDİYE YAZMALARİ K.000007 NUMARADA KAYITLI
BİR ŞİİR MECMÛ'ASI
(TRANSKRİPSİYONLU METİN-İNCELEME)

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan:

20116262 Tansel AKTO

Danışman:

Doç. Dr. Hanife KONCU

İSTANBUL-2016

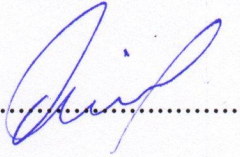
Tansel AKTO tarafından hazırlanan **Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları K.000007 Numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecnû'ası (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)** adlı bu çalışma aşağıda adları yazılı jüri üyelerince Oybirliğiyle / ~~Oyçokluğuyla~~ Yüksek Lisans Tezi olarak Kabul edilmiştir.

Kabul (Sınav) Tarihi : 12 / 02 / 2016

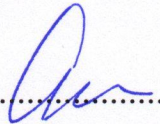
(Jüri Üyesinin Ünvanı , Adı , Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

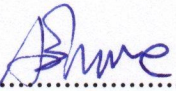
Jüri Üyesi : Doç.Dr.Hanife KONCU (Danışman)

.....

Jüri Üyesi : Doç.Dr.Müjgan ÇAKIR

.....

Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Ali Emre ÖZYILDIRIM (YTÜ Öğr. Üyesi)

.....

Yedek Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Dr.İbrahim SONA (YTÜ Öğr. Üyesi)

.....

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa no.</u>
ÖN SÖZ.....	II
ÖZET.....	IV
SUMMARY.....	VI
KISALTMALAR.....	VII
I.BÖLÜM	1
MECMÛ‘ALAR VE ŞİİR MECMÛ‘ALARI.....	1
ATATÜRK KİTAPLIĞI BELEDİYE YAZMALARİ K.000007 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMÛ‘ASININ İNCELENMESİ	6
II. BÖLÜM	6
NÜSHA TAVSİFİ.....	62
METNİN HAZIRLANMASINDA İZLENEN YOL.....	64
METİN.....	66
ŞİİR-ŞAİR DİZİNİ.....	472
SONUÇ.....	477
KAYNAKLAR.....	478
ÖZ GEÇMİŞ.....	480

ÖN SÖZ

Klasik Türk edebiyatının kırkambarı olarak nitelendirilen mecmû'alar, edebî ürünlerden halk hekimliğine, ezoterik ilimlerden botaniğe kadar pek çok alanda bilgiler içeren metinlerdir. Edebiyat incelemeleri bağlamında mecmû'aların şimdiye kadar üretilmiş olan klasik edebiyat literatürünü yer yer değiştirecek örnekleri içermesi bu türün edebiyat araştırmaları için taşıdığı önemi ortaya koymaktadır. Buna ek olarak yayımlanmış dîvânlarda bulunmayan şiirler mecmû'alarda karşımıza çıkabilmekte, hattâ şiirleri sadece mecmû'alarda bulunan şairlerin dîvânları bu eserlerden derlenerek yayımlanabilmektedir. Bu bakımdan şiir mecmû'alarının bilimsel yayınlarının yapılması, klasik edebiyat incelemelerine büyük katkı sağlamaktadır.

Nazire mecmû'aları, klasik Türk şiirinin gelişim çizgisini izlemek, şairler arasındaki etkilenmeleri tespit edebilmek, vezin ve rediflerin kullanım sıklıklarını belirlemek adına dikkate değer örneklerdir. Klasik Türk şiirinin kuruluş döneminde karşımıza çıkan ilk nazire mecmû'asından sonra XVI. yüzyılda türün en kapsamlı örnekleri verilmiştir. Bu yüzyıldan sonra nazire mecmû'ası geleneği Budinli Hısâlî'nin matla'ları derlediği eseriyle son örneğini vermiş ve yerini yavaş yavaş tezkirelere bırakmıştır. Ancak şahısların kendileri için hazırladıkları, kişisel birer antoloji özelliği gösteren daha küçük çaplı şiir ve nazire mecmû'aları XX. yüzyıla kadar yazılmaya devam etmiştir.

Tezimize konu olan İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Bel_Yz_K.000007 numarada kayıtlı “Şiir Mecmû'ası” adlı eser, içerdiği 100 zemin, 196 nazire, toplam 296 bağlı şiir itibarıyla bir nazire mecmû'ası özelliği taşımaktadır. Bu sebeple çalışmamızda önce mecmû'alar ve şiir mecmû'aları tanıtılmış, sonrasındaysa nazire mecmû'aları hakkında yapılan çalışmalar, bu türün önemli örnekleri üzerinden sıralanmaya gayret edilmiştir. I. bölümde metnin içeriğini oluşturan unsurların ayrıntılı bir incelemesi sunulmuş, veriler iki farklı tablo ile gösterilmiş, II. bölümde ise metnin nüsha tavsifi ve bilimsel transkripsiyonu yapılmıştır.

Kurmaya çalıştığımız metin hatadan berî değildir. Umudumuz, çıkabilecek hataların aslî olanı etkileyecek derecede büyük olmaması yönündedir.

Bu çalışmanın başlamasından nihayete erdirilmesine kadar her aşamasında hakkı bulunan değerli hocam Doç. Dr. Hanife KONCU'nun şahsında bütün hocalarıma, Farsça beyitlerin tercümesi konusunda yardımlarını esirgemeyen Mehmet KUŞ'a ve Arapça beyitlerin tashihi konusunda destek veren Gude MAHMOUD'a teşekkürü borç bilirim.

Şubat 2016

Tansel AKTO

ÖZET

Şiir mecmû‘aları, klasik Türk edebiyatı nazım ürünlerinin çeşitlilikle günümüze ulaşmasını sağlayan eserlerdir. Bu eserlerin yazma kütüphanelerimizdeki sayısı üretildikleri dönemde ne kadar revaçta olduklarını göstermektedir. Nazire mecmû‘alarının telif eser özelliği taşıyan ilk örneği XV. yüzyılda Ömer bin Mezîd tarafından verilmiştir. En kapsamlı hâllerini XVI. yüzyılda gördüğümüz nazire mecmû‘aları, klasik Türk edebiyatının şiir alanındaki gelişimini takip etmemizi sağlaması bakımından ayrıca değer taşımaktadır. Bu örnekler dışında telif eser verme kaygısı gütmeyen kişiler tarafından, şahsî antolojiler olarak üretilmeye devam etmiş ve bu eserler günümüze kadar ulaşmıştır. Adını daha önce duymadığımız şairler, yayımlanmış dîvânlarda rastlamadığımız şiirler, daha önce tespit edilmemiş nazım tür ve şekilleri şiir mecmû‘alarında keşfedilmeye devam etmektedir.

Atatürk Kitaplığı Bel_Yz_K.000007 numarada kayıtlı şiir mecmû‘asının derleyeni bilinmemektedir. Mecmû‘a, içeriği bakımından bir nazire mecmû‘ası sayılabilecek veriler sunmaktadır. Metin günümüze gelene kadar çeşitli müdahalelere maruz kalmış ve iç içe iki mecmû‘a halinde bugüne ulaşmıştır. Mecmû‘ada 64a-80b arasındaki sayfalara tekabül eden bölüm, gerek tertibi gerekse içeriği bakımından mecmû‘anın diğer kısımlarından farklı özellikler göstermektedir. Bu bölümün ayrı bir mecmû‘a olup olmadığı konusunda yeterli veri mevcut değildir. Bununla beraber metin incelemesinde kolaylık sağlaması bakımından mecmû‘adaki bu bölüm tarafımızdan *ikinci mecmû‘a* olarak isimlendirilmiş ve içerdiği şiirler Genel Tablo’ya dâhil edilmiştir. Tespit edebildiğimiz kadarıyla mecmû‘anın en az üç mürettibi bulunmaktadır. Metinde XIII. yüzyıldan XVIII. yüzyıla kadar çeşitli tür ve şekillerde yazılmış şiirlerden örnekler sunulmuştur. Klasik Türk edebiyatı ürünlerinin yanı sıra, ikinci mecmû‘a olarak adlandırdığımız bölümde halk edebiyatı ürünleri de bulunmaktadır.

Çalışmamızda mecmû‘anın tertip özelliklerinin, içeriğinin ve metninin bilimsel transkripsiyonlu hâlinin ortaya konması amaçlanmıştır. Bu çalışmayla mecmû‘adaki nazire şiir birikiminin, dîvânı günümüze ulaşamamış şairlerin şiirlerinin ve

yayımlanmış dîvânlarda bulunmayan şiirlerin ilim dünyasına kazandırılması amaçlanmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: mecmû'a, şiir mecmû'ası, nazire mecmû'ası, klasik Türk edebiyatı.

SUMMARY

Poetry macmuas are the sources which have enabled the poetic works of classical Turkish literature to reach the present day in a variety of ways. The number of these works in our manuscript libraries shows how popular they were during the times they were written. The first example of compiled nazire macmuas was composed by Omar ibn Mazed in 15th century. Nazire macmuas, the most comprehensive versions of which were seen in 16th century, also bear importance in that they enable us to follow the progress of the classical Turkish literature in poetry form. Apart from these examples, these works continued to be produced as personal anthologies by people who were not interested in compiling works and thusly have reached today. The poets about whom we have not heard before, the poems which we have not come across in published diwans, and the forms and styles of poetry which have not been observed before are to be discovered in these poetry mecmuas.

The compiler of the poetry mecmua, registered as Bel_Yz_K.000007 in Ataturk Library, still remains unknown. Yet, the mecmua can be regarded as a nazire mecmua in terms of context. The text was exposed to some revisions in the past and has reached today as a form of two mecmuas, one within the other. The section between 64a and 80b in the mecmua differs from the other sections in terms of order and context. This section is named in this work as *second mecmua* so as to make the text analysis easier. As far as we have determined, the mecmua has at least three compositors. In this work, many examples of poems from 13th till 18th centuries written in various forms and styles are given. Apart from the works of classical Turkish literature, works of folk literature can also be seen in the section named inner mecmua.

The purpose of this work is to show the characteristics of order, the content and the scientific transcriptional version of the mecmua. With this work, it is hoped that the accumulation of nazire poems in the mecmua, the poems of the poets whose diwans have not survived up to now, and the poems which do not exist in published diwans are brought to light for the academe.

KEYWORDS: mecmua, poetry mecmua, nazire mecmua, classical Turkish literature.

KISALTMALAR

A.g.k	:	Adı geçen kitap
A.g.m	:	Adı geçen makale
b.	:	Beyit
Bel_Yz:		Belediye Yazmaları
Bkz.	:	Bakınız
C.	:	Cilt
DİA	:	Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
Doç.	:	Doçent
Dr.	:	Doktor
Haz.	:	Hazırlayan
K.	:	Koleksiyon
Prof.	:	Profesör
s.	:	Sayfa
sy.	:	Sayı
TDEA	:	Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi
TDK	:	Türk Dil Kurumu
vb.	:	ve benzeri
Yay.	:	Yayınları
Yk.	:	Yaprak
Yard.	:	Yardımcı
yy.	:	Yüzyıl

MECMÛ‘ALAR VE ŞİİR MECMÛ‘ALARI

Mecmû‘a, Arapça “derlemek, dağınık şeyleri bir araya toplamak” anlamındaki “ع م ج” (cem’) mastarından türetilmiş bir isimdir ve bu hâliyle “bir araya getirilmiş, toplanmış” manasını almıştır.

Bir edebiyat terimi olarak mecmû‘a, aynı tür veya konuda yazılmış metinlerin derlendiği eserler için kullanılır.

Mecmû‘a türünün ilk örnekleri Arapça olarak verilmiştir. Câhiliye dönemi Arap şairlerinin şiirlerinin bir araya getirildiği derlemelerin en ünlüsü yedi askı şiirlerini içeren *Muallakat*’tır. Bu derlemenin yanı sıra Mufaddal ed-Dabbî tarafından derlenen *Mufaddaliyyât*, Asmaî’nin *Asmaiyyât*’ı ve Ebû Temmâm’ın *Dîvânü’l-Hamâse*’si derleme türünün ilk ve en meşhur örneklerindedir. Bunun dışında mecmû‘a olarak isimlendirilmeyip mecmû‘a özelliği gösteren başka eserler de mevcuttur. İslam’ın ilk dönemlerindeki hadis derlemeciliği de mecmû‘a tarihinin ilk örneklerinden sayılabilir. Daha sonraları gelişen fıkıh ekollerinin görüşlerinin yer aldığı kitaplar da mecmû‘a olarak isimlendirilmiştir.¹

Mecmû‘a geleneği Fars edebiyatında da gelişerek devam etmiş ve konularını çeşitlendirerek varlığını sürdürmüştür. Daha çok cönk ve sefine adlarıyla rastladığımız mecmû‘a geleneğinin İran edebiyatında bilinen ilk örnekleri XIV. yüzyılın başlarında verilmiştir. Mensur, manzum metin derlemelerinin yanı sıra minyatür sanatının örneklerinin de bir araya getirildiği mecmû‘a türü XVI. yüzyılın başlarında eskisi gibi rağbet görmemiş ve kaybolmaya başlamıştır. Türün en erken örneği olarak Hacı Rükneddin Mesud Sadî’nin, Şahrüh’un oğlu İbrahim için hazırladığı 50.000 beyitlik mecmû‘a gösterilmektedir.²

¹ Mustafa UZUN, “Mecmua”, 265.

² David J. ROXBURGH, “Jong”, 11-14.

“Türk edebiyatında XV. yüzyılda görülmeye başlayan mecmû‘alar, XVI. yüzyıldan sonra gelişerek varlıklarını sürdürmüşlerdir. Mecmû‘alar içerikleri ve derleyicileri itibariyle beş başlıkta incelenebilir.

- I- Nazire mecmû‘aları,
- II- Seçme şiir mecmû‘aları (mecnû‘a-i eş‘âr, mecmû‘a-i devâvîn),
- III- Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya getirilmesiyle oluşan mecmû‘alar (mecnû‘a-i edviye, mecmû‘a-i ed‘iye, mecmû‘a-i tevârîh, mecmû‘a-i muammeyât, mecmû‘a-i münşeât, mecmû‘atü’r-resâil...),
- IV- Karışık mecmû‘alar, bu türden mecmû‘alar ya içerdikleri metinler (nazım-nesir) ya da metinlerin yazıldıkları diller bakımından karışık (Arapça, Farsça, Türkçe) olabilir,
- V- Tanınmış veya derleyeni belli kişiler tarafından derlenmiş mecmû‘alar.”³

Aynı veya değişik türden şiirlerin bir araya toplandığı şiir mecmû‘alarının yazma kütüphanelerimizdeki sayısı oldukça fazladır. Bunların büyük kısmı derleyicileri tarafından kendi ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde hazırlandığı için bir eser özelliği göstermekten uzaktır. Ancak bazı mecmû‘alar derleyicisi tarafından bir eser olarak itinayla hazırlanmış ve günümüze kadar gelmiştir. Kaside, müstezad, lugaz vb. şiir tür ve şekillerinin münhasıran derlendiği mecmû‘alar bulunmakla birlikte, türün klasik edebiyatımızda en dikkat çeken örneği nazire mecmû‘alarıdır.

Nazire, “نظر” (nazara) mastarından türemiş Arapça bir isimdir. Sözlük anlamı “bir şeye benzemek üzere yapılan şey, örnek, misl, karşılık”tır.⁴ Terim olarak “bir şairin, manzum bir eserine aynı vezin ve kafiyede başka bir şair tarafından yazılan şiir” anlamını kazanmıştır.⁵ Bu işe tanzir ya da tanzir etmek, işi yapana ise “nazire-gû” veya “nazire-perdâz” denmiştir.⁶ Nazire mecmû‘aları aracılığıyla günümüze dîvânı ulaşamayıp adını sadece tezkirelerden bildiğimiz şairlerin şiirlerinin yanı sıra,

³ Günay KUT, “Mecmua”, 170.

⁴ Şemseddin SAMİ, *Kâmus-ı Türkî*, 1293.

⁵ Fatih KÖKSAL, “Nazire”, 458.

⁶ Cem DİLÇİN, “Divan Şiirinde Gazel”, 45.

mecmû'anın derlendiği dönemde rağbet gören şairler, dönemin şiir anlayışı, şiirlerde işlenen konular, şairlerin vezin ve kafiye tercihleri, şairlerin dîvânlarına dâhil etmedikleri şiirler, şairler arasındaki ilişkiler ve şairlerin biyografik bilgileri hakkında bilgi edinmek mümkündür.

Türk edebiyatında derleyeni bilinen ilk nazire mecmû'ası Ömer bin Mezîd tarafından 1437 yılında derlenen *Mecmûatü'n-Nezâir* adlı eserdir. 1982'ye kadar mevcut tek yazma olduğu düşünülen nüsha Oxford Üniversitesi Afrika ve Doğu Araştırmaları Kütüphanesi 27/689 numarada kayıtlıdır. Eserin yeni bir nüshası Hayriye Durkaya tarafından 2011 yılında doktora tezi olarak çalışılmıştır.⁷ Eserde 84 şairden şiirler yer alır. Altı aruz bahrine ayrılan 397 şiir, ayrıca kafiye sistemine göre tekrar düzenlenmiştir. Zemin şiirler ve nazireleri sırayla verilmiştir. İçinde dîvânı bulunmayan şairlerin şiirlerinin de yer aldığı mecmû'a, Türk edebiyatının ilk dönemlerini aydınlatması bakımından oldukça önemlidir. Mecmû'adan ayrıca çok iyi şiirleri olan ancak dîvânı günümüze ulaşamayan şairler ve şair devlet adamları hakkında bilgi edinmek mümkündür. Eser bir mukaddimeyle başlar ve şiirler bölümüyle devam eder, sonunda ise iki niyet tutma oyunu vardır. Mecmû'a Sultan II. Murad'a sunulmuştur.⁸

Derleyicisi bilinen beş büyük nazire mecmû'asından ikincisi olan Eğridirli Hacı Kemal'in *Câmiü'n-Nezâir'i* 1512 yılında derlenmiştir. Eser mukaddime, şiirler ve fihrist olmak üzere üç bölüm hâlinde tertip edilmiştir. Mukaddime bölümü klasik mukaddime tertibine uygun olarak hamdele, salvele bölümleriyle başlayıp, eserin yazılış amacı ve içeriğinden bahseden ifadelerle devam eder. Mukaddime bölümünden sonra kafiyelerinin alfabetik olarak sıralandığı şiirler gelir. Bu bölümde model şiirler "min-keâm-ı Şeyhî redîf-i dîger, gazel-i Nushî kâfiye-i mugâyir redîf-i dîger" gibi başlıklarla belirtilmiş, nazım şekli ya da türü değişikçe bu durum başlıkta gösterilmiştir. Eserde vezin ve bahirler ayrıca belirtilmeye gerek duyulmamıştır. Bunun yerine şiir tür ve şekillerine göre bir tasnif sistemi belirlenmiş, önce kasideler, sonra musammatlar ve en son gazeller sıralanmıştır. Kasidelerin tertibinde ise önce

⁷ Hayriye DURKAYA, *Mecmûatü'n-Nezâir'in Yeni Bir Nüshası*, 4-19.

⁸ Mustafa CANPOLAT, *Mecmû'atü'n-Nezâir*, 9-15.

tevhid ve na‘tlar verilerek klasik edebiyat şiir tertibine uygun bir sıralama düzeni takip edilmiştir. Eserde 262 şairin 2848 şiiri bulunmaktadır. Bu şiirlerden 1036’sı model şiir, 1651’i ise naziredir. Eser Yasemin Ertek Markoç tarafından doktora tezi olarak hazırlanmıştır.⁹

Edirneli Nazmî’nin *Mecmau’n-Nezâir* adlı eseri 1523 yılında yazılmıştır. Eserde mukaddime ve hâtime bulunmamaktadır. Elif harfiyle kafiyelenmiş bir zemin şiirle başlar, “ye” ile kafiyelenmiş bir nazire şiirle son bulur. Mecmû‘ada 357 şairin 5527 şiiri bulunmaktadır. Bunlardan 5490’ı gazel, 37’si ise murabbadır. Şiirler hem kafiyelerinin son harflerine göre hem de aruz bahirlerine göre belli bir sıra gözetilerek tertip edilmiştir. Kafiye düzenlemesi son harfte bırakılmamış, son harften önceki uyuma da dikkat edilerek şiirlerin düzeni sağlanmıştır. Her yeni kafiye harfinde başlık olarak o harfin adı (harfû’l-elif...) hemen ardından Farsça başlıklarla o harfin ilk bahrinin adı (der-bahr-i remel...) ve taktî‘i (taktî‘eş: Fâilâtün...) yer almaktadır. Bu başlıklardan sonra şiirler sıralanmaktadır. Zemin ve nazire şiirler yine ayrı ayrı başlıklarla belirtilmiştir.¹⁰

Bağdatlı Ahdî tarafından varlığından haberdar olduğumuz Sabrî Çelebi’nin *Câmi’ü’n-Nezâyir* adlı eseri günümüze ulaşamamıştır.¹¹

Pervane Bey Mecmuası, Pervâne b. Abdullah tarafından 1560/1561 yılında tertip edilmiştir. Yazma nüshada *Mecmua-i Nezair* adı kayıtlıdır, ancak eser derleyicisinin adıyla şöhret bulmuştur. Eserin tek nüshası Topkapı Sarayı Kütüphanesi’ndedir. Mecmû‘ada 520’den fazla şairin 8000’den fazla şiiri bulunmaktadır ve eser, bu özelliğiyle en hacimli nazire mecmû‘asıdır. Önce zemin, ardından nazirelerin yazıldığı şiirler, kafiyelerine göre alfabetik olarak sıralanmıştır. Bahirler ve zemin şiirler değişikçe derleyici tarafından belirtilmiş, aynı vezin ve kafiyedeki tekdüzeliği kırmak amacıyla nev-i dîger başlığı altında farklı vezin ve

⁹ Yasemin ERTEK MARKOÇ, *Eğridirli Hacı Kemal’in Câmiü’n-Nezair’i*.

¹⁰ Fatih KÖKSAL, *Edirneli Nazmî-Mecma’ü’n-Nezâir*, 131.

¹¹ “Zirâ ki ebyât-ı şu‘arâ-yı mütekaddimîn ve kelimât-ı fuzalâ-yı müteahhirînün dîvânların tetebbu’ idüp cümlesinin matla‘ların Câmi’ü’n-Nezâyir yazmış ve ba’zısına nazîre-i bî-nazîr demiş ki ehl-i dil içre dil-pezir ve makbûl-i fusahâ-yı ekâbir olmuştur.” Süleyman SOLMAZ, *Gülşen-i Şu‘ara*, 196.

kafiyede şiirlere yer verilmiştir. Tanzimde tarihî bir sıra takip edilmemiştir. Bazı şairler hakkında verilen doğum yeri, eğitimi, mesleği, mahlasları, hocaları, eserleri, mizaçları vb. bilgiler şairlerin kimliklerinin tespit edilebilmesi açısından önemlidir.¹²

Nazire mecmû'aları içinde derleniş şekli açısından en dikkat çeken Budinli Hisâlî'nin *Metaliü'n-Nezâir* adlı eseridir. Eser, şiirlerin sadece matla' beyitlerini içerir. Matla'ların zemin veya nazire şiirlerden olup olmadığı ayrıca belirtilmemiştir. Eserin tertibinde besmele ile ilgili beyitlerden sonra Esmâü'l-Hüsna ve Hz. Muhammed ile ilgili beyitlerin sıralanması, Hisâlî'nin klasik dîvân tertibini göz önünde tuttuğunu gösterir. Kafiye sırasına göre derlenen eserde yer yer Arapça ve Farsça matla'lar bulunmaktadır. Tevhid, münâcât ve na't konulu matla'larda alfabetik sıraya uyulmamış, bunun yerine klasik dîvân tertibi esas alınmıştır. Eserde XIII. yüzyıldan XVII. yüzyıla kadar yaşamış olan 1000 şaire ait 2700 matla', aruz bahirlerine göre başlıklara ayrılarak derlenmiştir. Bu özelliğiyle eser, klasik Türk edebiyatının matla' indeksi vazifesini görür. Şair kendi matla'larını sonlara yazmıştır. Nazire matla'larının hepsi vezin, kafiye ve redif uyumuna dikkat edilerek derlenmiş, ayrıca beyitlerdeki konu bütünlüğüne de dikkat edilmiştir. Şairlerin mahlasları bazen ek bilgilerle birlikte yazılmıştır. Tevârüd, tevâfuk ve tesâdüf beyitlerinin de herhangi bir ibare olmaksızın kaydedildiği eserde, zemin şiirler ayrıca belirtilmemiştir.¹³

¹² Ömer ZÜLFE, "**Pervane Bey Mecmuası**", 245. Eser 2014 yılında üç cilt halinde yayımlanmıştır.

Bkz. Kamil Ali Gıynaş, *Pervane Bey Mecmuası*, Akademik Kitaplar, 2014.

¹³ Bilge KAYA, "**Nazire Mecmuaları ve Hisâlî'nin Metâli'ü'n-Nezâir'i**", 47-56.

ATATÜRK KİTAPLIĞI BELEDİYE YAZMALARİ K.000007 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMÛ‘ASININ İNCELENMESİ

Atatürk Kitaplığı Bel_Yz_K.000007 numarada “Şiir Mecmû‘ası” adıyla kayıtlı mecmû‘ada, XIII. yüzyıldan XVIII. yüzyıla kadar 163 şairin, çoğunluğu gazel olmak üzere toplam 537 şiiri bulunmaktadır. Bu şiirlerden büyük kısmı üçer mısralık bendlerden oluşan 44 tanesinin şairi hakkında mecmû‘ada herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır. Mecmû‘adaki gazellerin çoğu zemin ve nazire şiirlerden oluşmaktadır. Metinde 100 zemin şiire bağlı 196 nazire şiir bulunmaktadır. Mecmû‘adaki gazel sayısı dikkate alındığında, metnin bir nazire mecmû‘ası özelliği gösterdiği söylenebilir.

Yüzeysel bir bakış açısıyla mecmû‘anın son derece düzenli olduğu söylenebilirse de derinlemesine yapılacak bir inceleme sonrasında, mecmû‘anın muhtemelen birkaç kişinin müdahalesiyle bugünkü hâline ulaştığı görülmektedir. Aşağıda görüleceği üzere son mürettibin, nazirelerin dizilişi bağlamında mecmû‘anın tertibine ciddî oranda zarar verdiği anlaşılmaktadır. Bu durumu metnin sonraki muhatapları da fark etmiş ve bazı yerlere düzeltme notları düşmüşlerdir.

Mecmû‘a, Misâlî’nin Hz. Ali’yi övdüğü “yâ Alî” redifli bir gazelle başlayıp on iki imam medhiyesi olan bir kasideyle devam etmektedir. Metinde na’t içerikli gazeller de bulunmasına rağmen, bu gazellerin neden tertibin başına alınmadığı bir soru olarak karşımızda durmaktadır. Yukarıdaki gazelde redifin, kasidede ise başlığın hemen dikkati çekmesi sebebiyle bu varağın başa alındığı, bunlar dışındaki na’t içerikli şiirlerin başında şiirin türüne dair herhangi bir ibare olmaması sebebiyle son mürettip tarafından sehven mecmû‘anın iç kısımlarında bırakıldığı düşünülmektedir. Bu müdahale eserdeki 38 nazire şiirin zemin şiirlerinden ayrı varaklarda yer almasına sebep olmuştur. Klasik tertip geleneğine göre manevî tabaka gereği başa alındığı düşünülen bu şiirlerden sonra gelen İshak’ın gazelinin başında, şiirin kime ait olduğuna dair herhangi bir ifade bulunmamaktadır. Ancak ilk beytin kafiye şemasından gazelin matla‘ beytinin eksik olduğu anlaşılmaktadır. Şiirin matla‘ beyti ise İshak adıyla kayıtlı halde 53b’de tek başına bulunmaktadır. Bunun yanı sıra bahsi geçen gazel bir naziredir ve gazelin zemin şiiri 49a’da yer almaktadır.

Mecmû'anın ilk varaklarında karşımıza çıkan bu karmaşa, zemin ve nazire şiirlerin dizilişi bağlamında metnin tamamına yayılmıştır. Bu karmaşayı bertaraf etmek adına metne herhangi bir müdahalede bulunmanın mevcut durumu daha da içinden çıkılmaz hale sokacağı kaygısıyla metin üzerinde yeni bir tertibe gidilmemiştir. Bunun yerine hazırladığımız Genel Tablo'ya, şiirlerin hangi varaktaki zemine nazire olduğunu gösteren ibareler eklenmiş ve metindeki nazire zincirinin takibi sağlanmaya çalışılmıştır. Örneğin 2a'da bulunan İshak ve Nev'î şiirlerinin 49a'da bulunan Rûhî'nin zemin gazeline nazire olduğu, bu şiirlerin karşısına N. 49a (49a'daki aynı vezin ve redifli şiire naziredir) yazılarak belirtilmiştir.

İshak'ın 53b'de bulunan matla' beytinin devamında aynı vezin ve redifte başka bir şiir bulunmamaktadır. Bununla beraber bu şiirin 2a'da bulunan devamından sonra gelen Nev'î'nin gazeli, şiirle aynı vezin ve rediftedir. Ancak Nev'î gazelinden sonra da bu şiire nazire sayılabilecek başka bir gazel bulunmamaktadır. Mecmû'adaki zemin şiir ve nazire takibini oldukça güçleştiren bu sorun, şiirlerin varaklardaki dizilişlerine ve sayfa altı çobanlarına bakılarak çözülmeye çalışılmıştır. Buna göre varağın başından sonuna kadarki üç sütunda aynı vezin ve redifte devam eden şiirlere müdahale edilmemiş ve bu şiirler nazire zincirine müselsel olarak dâhil edilmiştir. Üç sütunun ortasında müstakil olarak bulunan gazeller nazire zincirinin dışında tutulmuştur.

Mevcut karmaşanın nasıl çözüldüğünü göstermeyi amaçlayan aşağıdaki tabloların ilki metnin orijinal tertibini, ikincisi ise düzenlemede izlenen tertibi örneklemetedir.

Metindeki Diziliş

2b	2a	1b	1a
...d ...b ...b	...d ...d ...d	...a ...c ...c	...b ...a ...a

İzlenen Tertip

2a	2b	1a	1b
...d ...d ...d	...d ...b ...b	...b ...a ...a	...a ...c ...c

Nazire mecmû'alarındaki zemin nazire dizilişinin sıhhati konusunda tartışmalar mevcuttur. Bu mecmû'alardaki şiirlerin hangisinin zemin, hangisinin nazire olduğu konusunda sadece mecmû'ada verilen bilgilere bağlı kalmak araştırmacıları yanıltabilmektedir. Bunun yanında tarihsel olarak birbirine nazire yazamayacak olan şairlerin art arda sıralanması ise başka bir sorunu teşkil etmektedir.¹⁴ Nazire mecmû'alarında sıkça karşılaşılan bu durum elimizdeki mecmû'a için de geçerlidir. Metindeki nazirelere bakıldığında, ilk mürettibin tarihsel düzene bağlı kalmadığı, yaşadıkları dönem itibariyle birbirine nazire yazması mümkün olmayan şairlerin şiirlerine nazire zincirinde yer verdiği görülmektedir.

Mecmû'anın tertibindeki yanlışlıklardan biri de 88a sayfasında göze çarpmaktadır. Bu sayfada bulunan Hüseyinî'nin tercî'-bendi, 88b'de tamamlanmadan son bulmaktadır. Bu şiirin devamıysa 100a sayfasındadır. Bu karmaşa 88b-101a arasındaki tüm varaklarda görülmektedir. Mecmû'anın tertip edildikten sonraki muhataplarından birisi metindeki karmaşayı fark etmiş ve bazı yerlere düzeltme notları düşmüştür. Bu notlardan birincisi 100a'da, ikincisiyse 95b'de bulunmaktadır. Buna ek olarak 18b'de bulunan Necâfî'nin gazelinin üçüncü beytindeki takdim te'hir sorunu da yine bir okur tarafından Arap harfleriyle belirtilmiştir.

Mecmû'adaki yüz yirmi üç varağın 64a-80a arasında bulunan varaklarının mürettip tarafından metne sonradan eklendiği düşünülmektedir. Mecmû'anın diğer kısımlarındaki sayfa düzeni ve yazı tarzı bu bölümde görülmemektedir. Bu bölümdeki şiir seçimi ve şiirlerin sunuluşu da diğer kısımdan tamamen farklıdır. Mecmû'anın bu

¹⁴ Zeynep ALTOK, "Nazire Mecmualarına Tarihselci Bir Yaklaşım", 138-139. ALTOK, bu durumun bir hata değil mürettipler tarafından takınılan bilinçli bir tavır olduğunu vurgulamaktadır.

bölümünde halk edebiyatı ürünleri, klasik edebiyat ürünleriyle yan yana bulunmaktadır. Yine bu kısımda güftelerin hangi makamda okunacağını gösteren ibareler, usûl tutmak için kullanılan ara sözler (ten ten ni vb.), Arapça, Farsça ve hatta Rumca beyitler yer almaktadır. Yer yer güfte mecmû'ası özellikleri gösteren metinde, 73b'de bulunan Gâlib'in gazeli şarkı olarak görülmesi sebebiyle ikiye bölünerek yazılmıştır. Ayrıca 66a'da bulunan Nûrî'nin ilahîsinde beyitlerden sonra vezne dâhil edilmeyen ara sözler bulunmaktadır. *İkinci mecmû'a* tabiri, mecmû'anın bu bölümünün diğer kısımlardan tamamen farklı özellikler arz etmesi ve ikinci bir mecmû'a olabilme ihtimali nedeniyle, incelemede kolaylık sağlaması ve diğer kısımlardan farkının tebarüz ettirilebilmesi açısından tarafımızdan yapılmış bir isimlendirmedir. İnceleme bölümünde kullanılan *ikinci mecmû'a* ifadesi, geçtiği her yerde mecmû'adaki 64a-80b arasındaki varakları kapsamaktadır. Bununla birlikte mevcut ihtimal nedeniyle mecmû'anın bu kısmında bulunan şiirler ayrı bir tabloda gösterilmek yerine Genel Tablo'ya dâhil edilmiştir.

İkinci mecmû'a olarak ifade ettiğimiz bölümden sonra, gazellere göre daha uzun nazım şekilleri sıralanmıştır. Mecmû'adaki musammatlar, terkîb-bendler ve kasidelerin büyük kısmı bu bölümde yer almaktadır. Mürettib, mecmû'ayı düzenlerken diziliş bakımından pek başarı sağlayamasa da nazireleri ilk kısma yerleştirmeye gayret göstermiştir. İkinci mecmû'adan sonraki bölümde nazire başlığıyla sadece bir terkîb-bend bulunmaktadır. İkinci mecmû'adan sonraki bölüme denk düşen iki nazire ve bir zemin şiir, tarafımızdan tespit edilip nazire istatistiğine dâhil edilmiştir.

Mecmû'ada nazire başlığıyla verilen 3a Resmî, 37a Sâfî, 46a Rûhî ve 52a varaklarındaki Bâkî'nin şiirlerinin zemin şiirleri bulunmamaktadır. Bu şiirlerin varlığı mecmû'anın muhtemelen çok daha hacimli olduğunu, ancak günümüze elimizdeki kısmın ulaşabildiğini göstermektedir. Bu şiirler zemin-nazire zincirleri kurulurken değerlendirme dışında tutulmuş ve müstakil birer şiir olarak kabul edilmiştir.

Gazel nazım şeklinde 414 şiiri içeren mecmû'ada, 100 zemin, 196 nazire şiir olmak üzere toplam 296 bağlı gazel bulunmaktadır. Bu sayıya nazire türevleri olarak kabul edilen 12 tahmîsi de eklersek mecmû'adaki nazirelerin sayısı 308'e ulaşmaktadır. Nazire zincirine, ikinci mecmû'ada bulunan Düşehrî'nin gazeli vezin ve

redifinin uyuşmasına rağmen dâhil edilmemiştir. Ancak 5b'deki Kandî'nin şiiri, metinde nazire ifadesi olmamasına rağmen nazire olarak kabul edilmiştir. Bunların yanı sıra metinde 118 müstakil gazel bulunmaktadır.

Mecmû'ada yer alan 11 kasidede Figânî figaniyyesi, Rûsûhî tütün medhiyesi ve Sükûnî çevresindeki insanların nasıl tahallus ettiklerini anlattığı şiiriyle alışılmadık konulara yer vermeleri bakımından dikkat çekmektedir. Eserde ayrıca Rûhî'nin terkîb-bendine Hakîm Müşgî tarafından yazılmış yeni bir nazire bulunmaktadır.

Yukarıda sayılanlar dışında mecmû'ada üçer mısra'dan oluşan 30 bend, 4 terkîb-bend, 3 terci'-bend, 10 şarkı, 7 ilahî, 13 murabba, 2 muhammes, 5 müseddes, 1 müsemmen, 2 türkü, 1 nazm, 1 kıt'a ve türü belirlenememiş bir şiir bulunmaktadır.

Mecmû'ada bulunan şiirlerin ayrıntılı dökümünü vermeye çalıştığımız aşağıdaki tabloda Fatih Köksal'ın MESTAP Projesi bağlamında tavsiye ettiği mecmû'a inceleme çizelgesinden yararlanılmıştır.¹⁵

¹⁵ Fatih KÖKSAL, “Şiir Mecmûalarının Önemi ve ‘Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi’”, 426-429.

GENEL TABLO

Varak Nu.	Şair	Matla'	Şiir Nu.	Nazım Şekli	Beyit/Bend	Vezin	Nazire/Zemin	Açıklama
1a	Mişālī	Hasta cānum derdine tīmār sensin yā 'Alī Tut elüm kim Hızr-ı hıkmēdār sensin yā 'Alī	1	Gazel	6	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Yok	
1a-1b	...	Küntü kenzün maḥremi rāh-ı şerī'at rehberi Aşfiyānuñ bihteri erbāb-ı 'ışkuñ mihteri	2	Kaside	24	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Yok	
2a	İşāḫ	Yüzi gülse gülistānuñ açılsa nev-bahār olsa Teferrüc itmege gitsek ben olsam ol nigār olsa	3	Gazel	6	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün .-./.-./.-./.-	N.49a	Gazelin matla' beyti 53b'dedir. Zemin 49a'dadır.
2a	Nev'ī	Hāḫ-ı dilber gibi gülşen açılsa nev-bahār olsa Güzellense havālar muḫrib-i meclīs hezār olsa	4	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün .-./.-./.-./.-	N.49a	
2a	Fuzūlī	Ey firāḫ-ı leb-i cānān cigerüm hūn itdūñ Çehre-i zerdümi hūnābe-i gülgūn itdūñ	5	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün ..-/-.-/-.-/-.-	Yok	
2b	Ḥayretī	Erenlerden olursa baña himmet Kamu dā'ī ola a'dā ne minnet	6	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Fe'ülün .-./.-./.-	Zemin	
2b	'Amrī	Güzellerde olaydı büse 'ādet İrerdı baña daḫı bu sa'ādet	7	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Fe'ülün .-./.-./.-	N.2b	
2b	Fuzūlī	Ezel kätibleri 'uşşāḫ bahtın kara yazmışlar Bu mazmūnıla ḫāḫ ol şafḫa-i ruḫsāra yazmışlar	8	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün .-./.-./.-./.-	Yok	
3a	Resmī	Dostum her ne kadar kılırsañ cevri ü cefā Yegdür andan baña kim eyliyesen mihr ü vefā	9	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün ..-/-.-/-.-/-.-	Yok	Metinde nazire olarak verilmiştir. Zemin kayıptır.
3a	Kirāmī	Ka'be-i küyuña gelsün diyü yārān-ı şafā Kum yıgar ḫapuña varduḫça senüñ bād-ı şabā	10	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün ..-/-.-/-.-/-.-	Zemin	
3a	'Alī	Çıkdı nevrüza şabā gibi olup ehl-i hevā Naḡamāt eylese bülbül n'ola nevrüz u şabā	11	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün ..-/-.-/-.-/-.-	N.3a	

3b	Cevrī	Rind-i 'iṣṣam mescid ü meyhâne yeksândur baña Şavt-ı şüfî na'ra-i mestâne yeksândur bana	12	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Yok	
3b	Firākī	'Ālemün hāli 'aceb gizlü mu'ammā ancağ Kimine vay kime hay özge temāşā ancağ	13	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün .../.../.../...-	Yok	
3b	'Ālī	Sāgar-ı şahbāyī pür kıl hūn-ı dilden dem budur Derd ü ğamla 'ālemün ğamnāki ol 'ālem budur	14	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Yok	
4a	Yaḥyā	Cānı dil ol ser-i ğisū-yı semensāya çeker Rāzını söylemek ister anı tenhāya çeker	15	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün .../.../.../...-	Zemin	
4a	Hāletī	Hāṭırum Ḳays gibi kūha vü şahrāya çeker Ġam-ı 'iṣṣuñ beni öldürmege tenhāya çeker	16	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün .../.../.../...-	N.4a	
4a	'Ālī	Müdde'ī āl ile ol şūḥı ki tenhāya çeker Ḳorḳarın reng virür bāde-i ḥamrāya çeker	17	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün .../.../.../...-	N.4a	
4b	Kirāmī	Reşküm ne 'izz ü cāha ne māl ü menāledür Derd ü ğamuñla hem-dem olan ehl-i ḥāledür	18	Gazel	5	Mef'ülü/ Fā'ilātu/ Mefā'ilü/ Fā'ilün -./-./-./-.-	Yok	
4b	Rūḥī	Rencide olur ağladuğum çun siteminden Ammā ḥaberi yoğ dil-i zāruñ eleminden	19	Gazel	5	Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün -./-./-./-.-	Yok	
4b	Riyāzī	Çeşm-i 'aşığ nice seyr itsün cemāl-i dilberi Çāre yoğ kaldırmağa zānū-yı ḥayretten seri	20	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Zemin	
5a	Bahārī	Mihr-i ḥaddūñ kim baña āḥır-nefes İmān olur İrte bir gün nāme-i a'mālūme 'unvān olur	21	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	N.56b	
5a	Fehmī	Her gün ey meh-rū ḥayālūñ göñlüme sulṭān olur Her gice düşde vişālūñ koynuma mihmān olur	22	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	N.56b	
5a	Ža'fī	Bağsam ol şems-i cihān-tāba yaşum cūyān olur Lācerem ḥurşide bağsa her kişi ğiryān olur	23	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	N.56b	
5b	Ḳandī	Tīr-i müjġānuñla kim her dem cigerler ḳan olur Ġamzenūñ şemşirinūñ zaḥmıyla ten bī-cān olur	24	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	N.56b	Metinde müstakildir. Vezin ve redif

								gereği nazire olarak alınmıştır.
5b	'Arzī	Sīnemde olan yaralarum yāra dimezler Her yarayı bildüm ki gönül yāra dimezler	25	Gazel	5	Mef'ülü/ Mefā'ülü/ Mefā'ülü/ Fe'ülün --./--./--./--	Yok	
5b	Riyāzī	Cezbe-i tāb-ı cemālün neyyir-i a'zam gibi Çekdi aldı bu dil-i üftādeyi şeb-nem gibi	26	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -./-./-./-./-	Zemin	
6a	Firākī	Gonçeler altun kadehler bağlar mey-hānedür Nāle-i bülbül şanasun na'ra-i mestānedür	27	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -./-./-./-./-	Zemin	
6a	Riyāzī	Mihnet-ābād-ı cihān bir milket-i vīrānedür Şenlūgi ancak içinde küşe-i mey-hānedür	28	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -./-./-./-./-	N.6a	
6a	Zātī	Gönderdi Hudā çün bize mihmān ramazānı Hoş tutmağa niyyet idelüm biz dağı anı	29	Gazel	5	Mef'ülü/ Mefā'ülü/ Mefā'ülü/ Fe'ülün --./--./--./--	Yok	
6b	Bākī	Belürmez hüsnuñe göre çerā'-ı şem'-i kāfūrī Ne deñlü fer vire hurşid önünde şem'-i kāfūrī	30	Gazel	5	Mefā'ülün/Mefā'ülün/Mefā'ülün/Mefā'ülün -./-./-./-./-	Zemin	
6b	Ṭabībī	Cemālün Ka'be-i hüsni-şafādur gözlerüm nūrı Kim oldu anda gerdānuñ senün bir şem'-i kāfūrī	31	Gazel	5	Mefā'ülün/Mefā'ülün/Mefā'ülün/Mefā'ülün -./-./-./-./-	N.6b	
6b	Nişānī	Baña cevri cefālar itme ey serv-i hīrāmānum Bu çeşm-i hün-feşānumdan aqıtma dem-be-dem қанum	32	Gazel	5	Mefā'ülün/Mefā'ülün/Mefā'ülün/Mefā'ülün -./-./-./-./-	Yok	
7a	Şeyhī	Herkes kesemez böyle kabā şāhed-i şī're Şīrvānī-i zerdüz-ı 'Acem başka kesimdür	33- 206	Gazel	7	Mef'ülü/ Mefā'ülü/ Mefā'ülü/ Fe'ülün --./--./--./--	Zemin	
7a	Nef'ī	İhyā iden endīşe-i feyz-i nefesimdür Endīşe benüm tıfl-ı dil-i nev-hevesimdür	34	Gazel	5	Mef'ülü/ Mefā'ülü/ Mefā'ülü/ Fe'ülün --./--./--./--	N.7a	
7a	Nigāhī	Zāhid saña kim dir ki hafī şürb-i yahūd it Meyhāne-i rindāna var işbāt-ı vücūd it	35	Gazel	5	Mef'ülü/ Mefā'ülü/ Mefā'ülü/ Fe'ülün --./--./--./--	Zemin	
7a-7b	Fehīm	Şūfī yiter efkār-ı gam būd u ne-būd it Qurbān-ı gam-ı dilber ol işbāt-ı vücūd it	36	Gazel	5	Mef'ülü/ Mefā'ülü/ Mefā'ülü/ Fe'ülün --./--./--./--	N.7a	
7b	Nef'ī	Kāmet mi bu ya fitne-i berpāy-ı kıyāmet	37	Gazel	7	Mef'ülü/ Mefā'ülü/ Mefā'ülü/ Fe'ülün	Zemin	

		Şalınsa tutar ‘ālemi gāvġā-yı kıyāmet				--./--./--./--		
7b	Fehīm	Ey turreleri sünbül-i şahrā-yı kıyāmet Haṭṭuñda ‘ıyān sırr-ı temāşā-yı kıyāmet	38	Gazel	5	Mef’ülü/ Mefā’ülü/ Mefā’ülü/ Fe’ülün --./--./--./--	N.7b	
7b-8a	Necāfī	Aġladur ādemi ġurbet kişi kendin yeñemez Nitekim ḥasta çeküp nāle kemendin yeñemez	39	Gazel	5	Fe’ilātün/Fe’ilātün/Fe’ilātün/Fe’ilün ..--/..--/..--/..-	Zemin	
8a	Zāfī	Kişi ġurbetde ider nāleyi kendin yeñemez Dūd-ı āhuñ ne kadar çekse kemendin yeñemez	40	Gazel	6	Fe’ilātün/Fe’ilātün/Fe’ilātün/Fe’ilün ..--/..--/..--/..-	N.7b	
8a	Remzī	Gül yüzüñ bülbülü feryād-ı bülendin yeñemez Serv-i dil-cüña aķar şu gibi kendin yeñemez	41	Gazel	5	Fe’ilātün/Fe’ilātün/Fe’ilātün/Fe’ilün ..--/..--/..--/..-	N.7b	
8b	Şehīdī	Düşdi dīvāne gönül ‘ışķuña kendin yeñemez Kalmadı şabr çeküp nāle kemendin yeñemez	42	Gazel	5	Fe’ilātün/Fe’ilātün/Fe’ilātün/Fe’ilün ..--/..--/..--/..-	N.7b	
8b	Şebābī	‘İşk cāmını çeken nāle kemendin yeñemez Çāk ider şabr ġirbānını kendin yeñemez	43	Gazel	5	Fe’ilātün/Fe’ilātün/Fe’ilātün/Fe’ilün ..--/..--/..--/..-	N.7b	
8b	Şubḥī	Aķdı bir serve gönül şu gibi kendin yeñemez Cüybār oldu yaşum kimsene bendin yeñemez	44	Gazel	5	Fe’ilātün/Fe’ilātün/Fe’ilātün/Fe’ilün ..--/..--/..--/..-	N.7b	
9a	Bāķī	Ġubār-ı ḥaṭuñ olmaz çünki ḥayrān olmaġa bā’iş Nedür la’l-i lebüñ çāk böyle ḥandān olmaġa bā’iş	45	Gazel	5	Mefā’ilün/Mefā’ilün/Mefā’ilün/Mefā’ilün ..--/..--/..--/..--	Zemin	
9a	Kirāmī	Lebüñ esrārı düşdi cāna ḥandān olmaġa bā’iş Şarāb-ı ‘ışķuñ oldu dīde ġiryān olmaġa bā’iş	46	Gazel	5	Mefā’ilün/Mefā’ilün/Mefā’ilün/Mefā’ilün ..--/..--/..--/..--	N.9a	
9a	Rūḥī	Degül çun nār-ı ‘ışķuñ sīne-süzān olmaġa bā’iş Olursa ṭañ degül bu cism büryān olmaġa bā’iş	47	Gazel	5	Mefā’ilün/Mefā’ilün/Mefā’ilün/Mefā’ilün ..--/..--/..--/..--	N.9a	
9b	Nev’ī	Yār işi ey dil kolay ammā ġam-ı aġyār ġüç Vaşl-ı gül āsān velī şabr-ı cefā-yı ḥār ġüç	48	Gazel	5	Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilün -.-/-.--/-.--/-.-	Zemin	
9b	Nef’ī	Ölmek āsān ‘āşıķa bir dem fırāk-ı yār ġüç Böyle müşkil derd esīri ḥastaya tīmār ġüç	49	Gazel	5	Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilün -.-/-.--/-.--/-.-	N.9b	
9b	Rūḥī	Yāra ‘ışķ inkārı müşkil ġayrıya iķrār ġüç Bir belākeş n’eylesün iķrār ġüç inkār ġüç	50	Gazel	5	Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilün -.-/-.--/-.--/-.-	N.9b	
10a	Yahyā	Def-i ġamda olmazuz muḥtāc cāma Cem gibi	51	Gazel	5	Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilün	N.5b	

		‘Āşıkuz biz ‘āşika eglence olmaz ğam gibi				-.--/-.--/-.--/-.--		
10a	Emrī	Şol dem ki ğamuñ baĝrumı hūn itdi sitemden Gözüm yaşı hūn-āb oluban aqdı o demden	52	Gazel	5	Mef‘ülü/ Mefā‘ilü/ Mefā‘ilü/ Fe‘ilün --./--./--./--	Yok	
10a	Fuzūlī	Sipihruñ fāriĝam vaşluñda māh u āfitābından Ĝaraż ‘ıyd-ı vişālūñdür bu ay u ğün heşābından	53	Gazel	5	Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün ---/---/---/---	Yok	
10b	Hāletī	Urursın seng-i cevrūñ hażz idersin inkişārumdan Yıkarsın hāne-i qalbūm şaķınmazsın ğubārumdan	54	Gazel	5	Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün ---/---/---/---	Zemin	
10b	Yaḥyā	Şıma āyine-i qalbūm hażer kıl inkişārumdan Beni hāk ile yeksān eyleme şaķın ğubārumdan	55	Gazel	5	Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün ---/---/---/---	N.10b	
10b	Hāletī	Niçe kāfir-kīşe baş egdürdi istiĝnāyıla Söyleşilmekden qalındı ol büt-i ra‘nāyıla	56	Gazel	5	Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün --./--./--./--	Zemin	
11a	Hāletī	Mübtelā-yı hecr olaldan olmadum ğamdan berī Çok zamāndur görmedi şenlik bu göñlüm kişveri	57	Gazel	5	Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün --./--./--./--	N.57b	
11a	Yaḥyā	Çok zamāndur miḥnet-i hecrūñden aĝlar ey perī Yaslıdur n’ola aĝardısa gözüm merdümleri	58	Gazel	5	Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün --./--./--./--	N.57b	
11a	Halīmī	Şaķku’l-kamer ki halk-ı cihān mübtelāsıdır Şehr-i maḥabbetūñ o meh engüşt-nümāsıdır	59	Gazel	5	Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün --./--./--./--	Zemin	
11b	Necātī	Göklerde āh u yirde yaşum mācerāsıdır Her bir diyāruñ añılan āb u hevāsıdır	60	Gazel	5	Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün --./--./--./--	N.11a	
11b	Revānī	Şol bī-nevā ki bir güzelūñ mübtelāsıdır ‘Ayb itme zāhidā anı göñül belāsıdır	61	Gazel	5	Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün --./--./--./--	N.11a	
11b	Rūḥī	Gerçi inşāf iderüz şabruña ey qalb-i hażn Līk cān kırtarabildünse ğamından taḥşn	62	Gazel	5	Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün ..--/..--/..--/..--	Zemin	
12a	Hāletī	Cāy olaldan saña çeşm ü dil-i ‘uşşāķ-ı hażn Āb u tāb-ı ruḥuñı her gören eyler taḥşn	63	Gazel	5	Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün ..--/..--/..--/..--	N.11b	
12a	Kirāmī	Destine her biri kuhsāruñ alup bir tıĝ ü taş İtdiler Ferhāduñ ey şirīn-dehen başın tırāş	64	Gazel	5	Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün --./--./--./--	Zemin	
12a	İşḥāk	Yine bir ğircek yaluñ yüzlü kıyāmet nev-tırāş	65	Gazel	5	Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün --./--./--./--	N.12a	

		At şalup akıncıveş gönlüm eviñ itdi trāş				..-/-..-/-..-/-..-		
12b	‘Ālī	‘Aks-i ruḥsāruñla her dem gözyaşı gülgün olur Kaḇa döndükçe sirişk-i dīde bağrum ḥūn olur	66	Gazel	5	Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün ..-/-..-/-..-/-..-	Yok	
12b	Yaḥyā	Sāğarı eyledi sāķī meyile māl-ā-māl Meclise duḥter-i rez geldi geyüp cāme-i al	67	Gazel	5	Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün ..-/-..-/-..-/-..-	Zemin	
12b	Ḥāletī	Tef ü tāb-ı meyile yāruñ olup çihresi al Gören ebrūlarını şandı şafaķ içre hilāl	68	Gazel	5	Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün ..-/-..-/-..-/-..-	N.12b	
13a	Kirāmī	Egerçi misk-i Çīn ey Yūsuf-ı gül-çihre hoş-būdur Degüldür līk zūlfūñle ber-ā-ber göz terāzudur	69	Gazel	5	Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün ..-/-..-/-..-/-..-	Zemin	
13a	Necātī	N’ola bī-mihr ise dilber bi-ḥamdi’llāh ki meh-rūdur Şu deñlü şöhreti var kim hemān bir şehr bir budur	70	Gazel	5	Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün ..-/-..-/-..-/-..-	N.13a	
13a	Şun’ī	Getürmeñ bādeyi bezme ki ġāvgāya sebebdür Götürmez kimse meclīde anı kim deliķanludur	71	Gazel	5	Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün ..-/-..-/-..-/-..-	N.13a	
13b	İşḥāķ	Kişinüñ bir vefā ehli mülāyim dilberi olsa Belā vü derd [ü] miḥnetden bu ġamġīñ dil berī olsa	72	Gazel	5	Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün ..-/-..-/-..-/-..-	Yok	
13b	Bāķī	Baḇa cevriye cefā eyleme iḥsān eyle İllere mihr ü vefā eyleme iḥsān eyle	73	Gazel	5	Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün ..-/-..-/-..-/-..-	Yok	
13b	Kātibī	Pāyuña yüz sürmege ben ḥāke himmet yoķ mıdur ‘Āşık-ı bī-çāreye hergiz ‘ināyet yoķ mıdur	74	Gazel	5	Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün ..-/-..-/-..-/-..-	Yok	
14a	Yaḥyā	Bu āhumla yaşum bu nāle vü efgānum Cānāne beyān eyler aḥvāl-i perīşānum	75	Gazel	5	Mef‘ülü/Mefā‘ilün/Mef‘ülü/Mefā‘ilün ..-/-..-/-..-/-..-	Yok	
14a	Bāķī	Devlet el virse yüzin gördüğüm eyyām olsa Merḥabā eylesem ol şūḥıla bayram olsa	76	Gazel	5	Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün ..-/-..-/-..-/-..-	Yok	
14a	Yaḥyā	Aġyārı urup virme bāzūlarıña zahmet Öldürmegise kaşduñ şāhum koluña kuvvet	77	Gazel	5	Mef‘ülü/Mefā‘ilün/Mef‘ülü/Mefā‘ilün ..-/-..-/-..-/-..-	Yok	
14b	Rūḥī	Devr-i la‘lūñde bize māni‘ olan sāğardan Ola maḥrūm umaruz rüz-ı cezā kevşerden	78	Gazel	5	Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün ..-/-..-/-..-/-..-	Yok	
14b	‘Ālī	Ḥaṭṭı belürse eylesek ol servi der-kinār	79	Gazel	5	Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün	Zemin	

		Çıksak kenāra ya'nī gönül olsa nev-bahār				--./-./-./-./-.-		
14b	Hāletī	Meydāna çıkısa şīve ile at bırakısa yār Gülgünımı hemān bırağur çeşm-i eşk-bār	80	Gazel	5	Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ülü/ Fā'ilün --./-./-./-./-.-	N.14b	
15a	Yaḥyā	Gör 'ālemün bürüdetini geldi nev-bahār Koyından ellerini çıkarmaz daḥı çenār	81	Gazel	5	Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ülü/ Fā'ilün --./-./-./-./-.-	N.14b	
15a	Kirāmī	Hüsnüñle rü-be-rü olamaz baḥş idüp bahār Yüzün çiçek bozupdurur ey serv-i gül-'ızār	82	Gazel	5	Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ülü/ Fā'ilün --./-./-./-./-.-	N.14b	
15a	Şāfī	Ey dil saña āsān ola dirseñ kamu düşvār Yāruñ ser-i zülfi gibi ayağına düş var	83	Gazel	5	Mef'ülü/ Mefā'ülü/ Mefā'ülü/ Fe'ülün --./-./-./-./-.-	N.14b	Vezin değişmesine rağmen metinde nazire olarak alınmıştır.
15b	Zātī	Didüm leb-i yākūtuña ḥaṭ gelmişe ey yār Didi ki diye qara ḥaberden daḥı neñ var	84	Gazel	5	Mef'ülü/ Mefā'ülü/ Mefā'ülü/ Fe'ülün --./-./-./-./-.-	Zemin	
15b	Şabāḥī	Nāz ile eger deyre gire ol büt-i 'ayyār Barmağ götürüp vālih ola şüret-i dīvār	85	Gazel	5	Mef'ülü/ Mefā'ülü/ Mefā'ülü/ Fe'ülün --./-./-./-./-.-	N.15b	
15b	Ḥayālī	Da'vā-yı ḥüsn kıılmağa 'ālemde ey nigār Sen dilsitānıla bu günün şanma ki cānı var	86	Gazel	5	Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ülü/ Fā'ilün --./-./-./-./-.-	N.15b	Vezin değişmesine rağmen metinde nazire olarak alınmıştır.
16a	Sulṭān Süleymān Ḥan (Muḥibbī)	Dostlar ben ölmedin başuma tedbīr eyleñüz 'Işık içinde ḥālūmi ol yāra taqrīr eyleñüz	87	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-./-.-./-.-./-.-	Zemin	
16a	Fehmī	Derdile bīmār-ı 'ışkam baña tedbīr eyleñüz Ol ṭabībe ḥālūmi bi'llāh taqrīr eyleñüz	88	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-./-.-./-.-./-.-	N.16a	
16a	Emrī	Dostlar dīvāne oldum baña tedbīr eyleñüz	89	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün	N.16a	

		Kim kapusu halkasını tavk-ı zencir eyleñüz				---/---/---/---		
16b	İshāk	Ġamuñla gerçi varlıkdan eşer yok Derün-ı dilde hecrüñle neler yok	90	Gazel	5	Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Fe'ülün ---/---/---	Yok	
16b	Yaḥyâ	Özün ey dil yukardan şatma çun bir mâh-pâreñ yok Tutalum çarḥ-ı atlas kendi olmışsın sitâreñ yok	91	Gazel	5	Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün ---/---/---/---	Yok	
16b	'Âlî	Varakdan bayrak açdum hâme tîğ-i hün-feşânumdur Ma'ânî ḥaylin arturdum zühür itsem zamânumdur	92	Gazel	5	Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün ---/---/---/---	Zemin	
17a	Aḥmed Paşa	Her kimün kim hem-demi gül yüzlü bir cânân olur Ḥânesi cennet gibi dâim bahâristân olur	93	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün ---/---/---/---	N.56b	
17a	'Amrî	Ḥaṭ görinse gird-i haddinde gözüm giryân olur Hâle devr itse kamer etrâfına bârân olur	94	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün ---/---/---/---	N.56b	
17a	Zâfî	Kime yansam süz-ı dilden yüregi büryân olur Kime ağlarsam gözümden eşk-i çeşmüm kan olur	95	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün ---/---/---/---	N.56b	
17b	İshāk	Seyre gelseñ gülşenün her küşesi seyran olur Açılır güller feraḥdan gonçeler ḥandân olur	96	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün ---/---/---/---	N.56b	
17b	Ḥayretî	Çeşm-i hün-rîzün elinden dîdeler giryân olur Hey ne zâlimsin ki her dem işigünde kan olur	97	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün ---/---/---/---	N.56b	
17b	Hilâlî	Mihr-i ruḥsârında ḥaṭ görsem gözüm giryân olur Gün yüzün ebrûsına tutsa o gün bârân olur	98	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün ---/---/---/---	N.56b	
18a	Yaḥyâ	Yâra irişdüm sirişk-i çeşm-i nâ-bînâyıla Ka'be-i 'ulyâyâ vardum güyiyâ deryâyıla	99	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün ---/---/---/---	N.18b	
18a	Kemâlpaşa-zâde	Ol kad-ı bâlâ şalınsa bu ruḥ-ı zîbâyıla Şanki 'ömrümdür geçer tırmaz günile ayıla	100	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün ---/---/---/---	N.18b	
18a	Necâtî	Olsa dünyâ şalunurdum dilber-i ra'nâyıla Gerçi dilber kimseye itmez vefâ dünyâyıla	101	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün ---/---/---/---	N.18b	
18b	Ḥayâlî	Da'vâ-yı 'ışk eylemek Mecnün'a ben şeydâyıla Bir meges da'vâ-yı pervâz itmedür 'anḳâyıla	102	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün ---/---/---/---	N.18b	
18b	Derdî	Hem-dem olmaz bir nefes ben 'âşık-ı şeydâyıla	103	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün ---/---/---/---	N.18b	

		N'eyleyem yā Rab n'idem ben ol gül-i ra'nâyıla				---/---/---/---		
18b	Hāverī	Sīne pürdür arzū-yı zülf-i 'anbersâyıla Toludur vīrānemüz biñ başlu ejderhâyıla	104	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün ---/---/---/---	N.18b	
19a	Cāmi'ī	Dilerseñ kim cihān mülki ola hūkmūñe fermānuñ Gel ey dil cānıla kul ol kapusında o cānānuñ	105	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün ---/---/---/---	N.62b	
19a	Şem'ī	Gözün cān aldı zülfün dil nedür aşlı bu yağmānuñ Süleymān'ın zamānında olur mı alan alanuñ	106	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün ---/---/---/---	N.62b	
19a	Harīmī	Görinen yiririr mūlar degül pāyında cānānuñ Ayağın mūrlardur öpmege geldi Süleymān'ın	107	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün ---/---/---/---	N.62b	
19b	Pīrī Paşa	Alupdur 'aqlumı sıhrile ān u hūsnī cānānuñ Bugün dīvānesi olsam 'aceb mi dostlar anuñ	108	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün ---/---/---/---	N.62b	
19b	Hāyālī	Ġam acısını lezzet-i dünyāya virmezsin Künc-i belāyı kişver-i Dārā'ya virmezsin	109	Gazel	5	Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün ---/---/---/---	Yok	
19b	Fehīm	Destine alduķca şemşīr-i każāyı ġamzesi Bir nigāhıla şehīd eyler belā-yı ġamzesi	110	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün ---/---/---/---	Yok	
20a	Nāmī	Nāz u 'işve o dil-firībe düşer 'Acz ü ġam 'aşık-ı ġarībe düşer	111	Gazel	5	Fā'ilātün/Mefā'ilün/Fe'ilün ---/---/---	Yok	
20a	Şehrī	İtdi hücüm 'ışķ-ı melāmet-eşer baña Hem-demlük eyle ey dil-i āşifte-ser baña	112	Gazel	5	Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün ---/---/---/---	Zemin	
20a	Fehīm	Ey nīş-i ġamze zaħm-ı nigāhı yetir baña Her mūyum itme sen daħı bir nīşter baña	113	Gazel	5	Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün ---/---/---/---	N.20a	
20b	Cevrī	Fıkr-i la'lün ki cisme cān getürür Dillere zevķ-ı cāvidān getürür	114	Gazel	5	Fā'ilātün/Mefā'ilün/Fe'ilün ---/---/---	Yok	
20b	Nādirī	Dūd için yārāna hem-reng olduñ itdün iltifāt La'lün içre lüle çöpün şandılar çüb-ı nebat	115	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün ---/---/---/---	Zemin	
20b	Hāletī	Ben faķīre büse-i la'lünle virseydün hayāt Virmiş olurduñ nişāb-ı hūsnūñe lāyık zekāt	116	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün ---/---/---/---	N.20b	
21a	Rūhī	Gömlegünde tenün ey dilber-i şīrin-harekāt	117	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün ---/---/---/---	Zemin	

		Zulumât içre nihândur şanasın âb-ı hayât				..-./..-./..-./..-		
21a	Yaḥyâ	‘Aks-i müjgânıla ey dilber-i şîrin-ḥarekât Şanuram ruḥlarıñ i‘râb konılmış âyât	118	Gazel	5	Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün ..-./..-./..-./..-	N.21a	
21a	Kirâmî	N’ola eylerse velâyet şatup ihyâ-yı memât Ey gönül Hızr’a irişmiş geçinür âb-ı hayât	119	Gazel	5	Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün ..-./..-./..-./..-	N.21a	
21b	Veysî	Hâlet-i vuşlat-ı dilber ne ‘aceb hoş yer olur Âdemüñ ‘aklı gider zevk u şafâdan yer olur	120	Gazel	5	Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün ..-./..-./..-./..-	Yok	
21b	Süzî	Ḥam-ḳadi dâyre-i rûḥ-ı revândur kemerüñ Târ-ı piçîdeleri rişte-i cândur kemerüñ	121	Gazel	5	Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün ..-./..-./..-./..-	Yok	
21b	Lafzî	Ġamzeñ ki halel-dâde-i ‘akl-ı ‘uḳalâdur Berhem-zen-i şad encümen-i zevk u şafâdur	122	Gazel	5	Mef‘ülü/ Mefâ‘ilü/ Mefâ‘ilü/ Fe‘ülün -./.-./.-./.-	Zemin	
22a	Yaḥyâ	Ebrü vü müjeñ tîğ-i cefâ tîr-i ḳazâdur Ol kâkül-i pür-pîç ise emvâc-ı belâdur	123	Gazel	5	Mef‘ülü/ Mefâ‘ilü/ Mefâ‘ilü/ Fe‘ülün -./.-./.-./.-	N.21b	
22a	Hâletî	Her bir müje ḥod ‘aşıḳa bir tîr-i cefâdur Yâ nâvek-i dil-düz-ı teğafül ne belâdur	124	Gazel	5	Mef‘ülü/ Mefâ‘ilü/ Mefâ‘ilü/ Fe‘ülün -./.-./.-./.-	N.21b	
22a	...	Olursa dil seg-i dildâra hem-dem Keremdür aña ol ulu mükerrem	125	Gazel	5	Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Fe‘ülün .-./.-./.-	Yok	
22b	Selîmî	Nevâ-yı neyde rûḥ-efzâ olur ‘uşşâḳa bir dem var Dilâ ney gibi nâlân olmada bir özge ‘âlem var	126	Gazel	5	Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün .-./.-./.-./.-	N.44a	
22b	Rûḥî	Kimi zevk eylemede kimi eşîr-i ğamdur Her kişi kendü şafâsında ‘aceb ‘âlemdür	127	Gazel	5	Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün ..-./..-./..-./..-	Yok	
22b	Fehîm	Neşve-i bâde ile şanma sürür ister dil Kendüden ḥükm-i ḳazâ ḥavfını dūr ister dil	128	Gazel	5	Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün ..-./..-./..-./..-	Yok	
23a	Yaḥyâ	Aḳıdır cüy-ı sirişkini raḳîb-i nâkes Küyuña uğramasun dirseñ eger bäsını kes	129	Gazel	5	Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün ..-./..-./..-./..-	Yok	
23a	Nef‘î	Ḳurtuluş yok sitem-i ğamze-i fettânuñdan Çeşm-i ser-mestinüñ âdem mi geçer yanından	130	Gazel	5	Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün ..-./..-./..-./..-	Zemin	
23a	Hâletî	Şorma erbâb-ı ğamuñ âteş-i pinhânından	131	Gazel	5	Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün	N.23a	

		Bil hemān hūblaruñ cünbiş-i dāmānından				..--/..--/..--/..--		
23b	Zātī	Ṭoldurdu bülbülün harem-i bāğı nālīşī Nā-maḥremiyle gülmek açılmağ gülün işi	132	Gazel	5	Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün ..-/..-/..-/..-	Yok	
23b	Ġazāyī	Ey nesīm-i seher ol yāra yetür peygāmı 'Arza kı l ḥasret ile ḥāl-i dil-i nā-kāmı	133	Gazel	5	Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilün ..--/..--/..--/..-	Zemin	
23b	Yahyā	Nice elden düşürür cām-ı şafā-encāmı Güş iden nām-ı Cem'i şıyt u şadā-yı cāmı	134	Gazel	5	Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilün ..--/..--/..--/..-	N.23b	
24a	'Arzī	İder zülfin mu'anber ol gül-i ter şāneden şoñra Alur 'aşık laruñ gönlin ele ammā neden şoñra	135	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün ..--/..--/..--/..--	Zemin	
24a	La'lī	Nigāh eyler dilā luṭfila yār ammā neden şoñra Hezār-āzār zaḥm-ı ğamze-i mestāneden şoñra	136	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün ..--/..--/..--/..--	N.24a	
24a	Emrī	La'line karşı ezilme ey şeker Key şaķın 'aşıklar başuñ ezer	137	Gazel	5	Fā'ilätün/Fā'ilätün/Fā'ilün ..--/..--/..-	Zemin	
24b	Zātī	Zülf-i yāra 'akreb öykünmiş meger Ejderuñ ağzından ağular yağar	138	Gazel	5	Fā'ilätün/Fā'ilätün/Fā'ilün ..--/..--/..-	N.24b	
24b	Necātī	Kendüyi ta'rīf idermiş müşg-i ter Öksüz oğlan göbegin kendü keser	139	Gazel	5	Fā'ilätün/Fā'ilätün/Fā'ilün ..--/..--/..-	N.24b	
24b	Celīlī	Ġamzeñile kaşuña idüp nazār Tīr çavdı yay yayıldı ey kamer	140	Gazel	5	Fā'ilätün/Fā'ilätün/Fā'ilün ..--/..--/..-	N.24b	
25a	Naẓmī	Ġamzeler geçmekde ey nūr-ı başār Fitne ğamzeñ ḥaķ bu kim çeşmüñ başār	141	Gazel	5	Fā'ilätün/Fā'ilätün/Fā'ilün ..--/..--/..-	N.24b	
25a	Ḥalīmī	Güşına sen şanemüñ lülü-i lālā yaraşur Nite kim şebnem ile verd-i muṭarrā yaraşur	142	Gazel	5	Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilün ..--/..--/..--/..-	Yok	
25a	Ḥalīmī	Kaşuñ hilālī maṭla'-ı Ḥaķ'dan olup bedīd Fer virdi bāğ-ı 'āleme itdi şalā-yı 'id	143	Gazel	5	Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün ..-/..-/..-/..-	Zemin	
25b	Ḥāletī	Farķ-ı serümde dāğ-ı ğam-ālūd olup bedīd Mey-ḥāne-i belāda açıldı ḥum-ı cedīd	144	Gazel	5	Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün ..-/..-/..-/..-	N.25a	
25b	Necātī	Eşer itmez n'idelüm āh-ı seḥergāh saña	145	Gazel	5	Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilün	Zemin	

		Meger inşāf vire dostum Allāh saña				.../.../.../...-		
25b	Ḳādirī	Giceler şubḡa degin şavḡumı ey māh saña Gün gibi rüşen ider meş'ale-i āh saña	146	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün .../.../.../...-	N.25b	
26a	Revānī	Mülk-i ğam içre gönül çün didiler şāh saña Nebet-i şāhī yiter āh-ı seḡergāh saña	147	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün .../.../.../...-	N.25b	
26a	Mihri	Niçe feryāda vara nālelerüm āh saña Niçe bir 'arz ideyin ḡālümü herġāh saña	148	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün .../.../.../...-	N.25b	
26a	Naẓmī	Āhımuñ gerçi varur na'rası herġāh saña Eylemez hergiz eḡer n'eyleyeyin āh saña	149	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün .../.../.../...-	N.25b	
26b	Aḡmed Paşa	Yüzüñdür kıbleġāh-ı ehl-i ḡacāt Ḳaşuñdur ṡāḡ-ı miḡrāb-ı münācāt	150	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Fe'ülün .../.../...-	Zemin	
26b	Ca'fer	Ḳapuñdur kıble-i erbāb-ı ḡacāt İşigüñ menba'-ı 'izz ü sa'ādāt	151	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Fe'ülün .../.../...-	N.26b	
26b	Hecrī	Sürüp üstüme ḡālūñ beydaġı at Beni manşübe ile itdi şeh mat	152	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Fe'ülün .../.../...-	N.26b	
27a	ṡahmās Şāh	Şāh-ı merdān devletinde geydügüm nārencidür Nāra ḡarşu ṡuramazam zīrā beni nār incidür	153	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün .../.../.../...-	Zemin	
27a	Sulṡān Süleymān (Muḡibbī)	Āl-i 'Oşman devletinde geydügüm turuncıdur ... olanuñ yolıdur nār incidür	154	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün .../.../.../...-	N.27a	
27a	Mesīḡī	ḡāk-i pāyuñ idine her kim ki tāc Çarḡ-ı serkeşden alur ḡarbī ḡarāc	155	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün .../.../...-	Zemin	
27b	Zātī	ḡālümüz ḡoş derde öğrendi mizāc Zaḡmete girme ṡabīb itme 'ilāc	156	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün .../.../...-	N.27a	
27b	Şāfī	Ey büt-i sengīn-dil ü nāzük-mizāc Cām-ı la'lüñden buyur aña 'ilāc	157	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün .../.../...-	N.27a	
27b	Kemāl	يا طبيبيا هل لدابي من علاج فى هواء الحب قدساء المزاج	158	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün .../.../...-	N.27a	

28a	Sākī	‘Āşık öldürmekle itdūñ imtizāc Öleyin yoluñda ey nāzūk-mizāc	159	Gazel	5	Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün -.-/-.-/-.-	N.27a	
28a	Lāmi‘ī	Kaşlaruñ altuñda yazmış kul hüv‘allāhu eḫad Bu ne luṭf-ı ḫüsn-i bī-hemtādur allāhü’s-samed	160	Gazel	5	Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Zemin	
28a	Ža‘fī	Rište-i zülfüñle ey Yūsuf-cemālüm kıl meded Kaldı dil çāh-ı zenaḫdānuñda maḫbūs-ı ebed	161	Gazel	5	Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün -.-/-.-/-.-/-.-	N.28a	
28b	Nazmī	Zülf-i yāra olsa bir şeb hemdem olmağa meded Kesb iderdüm dostlar ‘ālemde ben ‘ömr-i ebed	162	Gazel	5	Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün -.-/-.-/-.-/-.-	N.28a	
28b	Ḥāletī	Raḫş-ı bed-ḫū-yı felek urmaḫtadır dāyım leked Uḡramaz hergiz anuñ yanına erbāb-ı ḫired	163	Gazel	5	Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün -.-/-.-/-.-/-.-	N.28a	
28b	Şāfī	Kulların şāh-ı cihān itmese yād Elümüzden ne gelür güce ne dād	164	Gazel	5	Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün ..-/-.-/-.-	Zemin	
29a	Seḫāyī	Olıcaḫ çārsu-yı ḡamda mezād Dür-i eşkümi yaşum kıldı ziyād	165	Gazel	5	Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün ..-/-.-/-.-	N.28b	
29a	Nazmī	İtmedüñ luṭfıla bir gün beni yād Ey cefā-pişe elüñden feryād	166	Gazel	5	Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün ..-/-.-/-.-	N.28b	
29a	Rūḫī	Dik gelüp ḫaddüñe serv [ü] şimşād Yontdı muḫkem ikisini de üstād	167	Gazel	5	Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün ..-/-.-/-.-	N.28b	
29b	Ḳadrī	Āteş-i ḡam şu‘lesi baña ḫabā-yı zer yiter Āşiyān-ı büm-ı nekbet başuma efser yiter	168	Gazel	5	Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Zemin	
29b	Remzī	Pister-i fāḫir baña ‘ālemde ḫākister yiter ‘Āḫıbet ten menzilini çünki ḫāk ister yiter	169	Gazel	5	Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün -.-/-.-/-.-/-.-	N.29b	
29b	Cāmi‘ī	‘Āşık-ı rind olana ‘ālemde bir dilber yiter Dil tesellī itmegise bir perī-peyker yiter	170	Gazel	5	Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün -.-/-.-/-.-/-.-	N.29b	
30a	İşḫāḫ	Benüm göñlüm alan dilber be-ḡāyet ḫüb u ra‘nādur Ḥuşuşā çeşm ü ebrūsı iñen bī-mişl ü hemtādur	171	Gazel	5	Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün .-.-/-.-/-.-/-.-	Zemin	
30a	Zātī	Binā-yı devlet-i ḫüsne ṭayanmaz şol ki dānādur Begüm bunca ‘imāretler ḫarāb oldı bu dūnyādur	172	Gazel	5	Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün .-.-/-.-/-.-/-.-	N.30a	

30a	Lem'ī	Beni ihyā iden şāhuñ cihānda adı 'İsā'dur 'Aceb mu'ciz-nümādur ol şanasın kim mesīhādur	173	Gazel	5	Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün .../.../.../...	N.30a	
30b	Revānī	Nice oruc tutar gün yüzü dilber Ki dāyim vardur ağzı içre sükker	174	Gazel	5	Mefā'īlün/Mefā'īlün/Fe'ülün .../.../..	Zemin	
30b	İşhāk	Gel ey ğam göñlümi kıлма mükedder Ne virdüñ almazsın hey birāder	175	Gazel	5	Mefā'īlün/Mefā'īlün/Fe'ülün .../.../..	N.30b	
30b	Cāmī	Gelür dil kaçdına merdāne dilber Dil almağa gelür şankim dilāver	176	Gazel	5	Mefā'īlün/Mefā'īlün/Fe'ülün .../.../..	N.30b	
31a	İşhāk	Hızr' uñ kerāmetin Hāk hākümde kıldı zāhir Miskīnlere bulunur yaşda qurıda hāzır	177	Gazel	5	Mef'ülü/Fā'ilātün/Mef'ülü/Fā'ilātün --/.../.../...	Zemin	
31a	Naẓmī	Dırsem n'ola hey āfet fettān gözüñe sāhir Göz göre qanum içer her dem benüm o kāfir	178	Gazel	5	Mef'ülü/Fā'ilātün/Mef'ülü/Fā'ilātün --/.../.../...	N.31a	
31a	Emrī	Vişāl-i mäh-ı sīm-endāma irdük Bi-ḥamdi'llāh ulu bayrāma irdük	179	Gazel	5	Mefā'īlün/Mefā'īlün/Fe'ülün .../.../..	Yok	
31b	Revānī	Bezm-i fūrkatdür muğannī başlasun şehnāzdan Açılır ğamgīn göñüller çünkü dāim sāzdan	180	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün .../.../.../..	Zemin	
31b	Şem'ī	Şaқınıñ ey dostlar ol ğamze-i ğammāzdan Kim ayırmışdur beñi cānum gibi hem-rāzdan	181	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün .../.../.../..	N.31b	
31b	Nürī	Key şaқın manşübe-i eflāk-i lu'bet-bāzdan Mat ider bir gün seni ruḥ gösterür açmazdan	182	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün .../.../.../..	N.31b	
32a	Hāletī	Çeşm-i 'ayyāruñ varur meclisde ḥ'āba nāzdan Kaşd ider cān naқdini qaldırmağa açmazdan	183	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün .../.../.../..	N.31b	
32a	Mesīhī	Nigāruñ alına kıblem didüm dün Didi yüzime dirsın ırte bir gün	184	Gazel	5	Mefā'īlün/Mefā'īlün/Fe'ülün .../.../..	Zemin	
32a	Naẓmī	Be-ğāyet olduğıyçün himmeti dün Döner her dūnuñ üstine bu gerdün	185	Gazel	5	Mefā'īlün/Mefā'īlün/Fe'ülün .../.../..	N.32a	
32b	Yaḥyā	Menzil al dil 'ışkıla pür-tāb u göz pür-āb iken Teşne-leb yolda qalur sālİK olan bī-tāb iken	186	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün .../.../.../..	Yok	

32b	Hāletī	Baňa bir büse almak ol mehuň ruhsār-ı alinden Hemān bir gül kopardmak gibidür bāğ-ı cemalinden	187	Gazel	5	Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün .../.../.../...	Yok	
32b	Qabūlī	Eyleyüp dil murğına zülfin o sīm-endām dām Dāne-i hāliyle kıldı virmeyüp ārām rām	188	Gazel	5	Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlün .../.../.../...	Yok	
33a	Şem'ī	Ġāfil olma ey melek āhum oqından kıl hāzer Ki tokuz kat cevşen-i eflākden eyler güzzer	189	Gazel	5	Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlün .../.../.../...	N.48a	
33a	Bahārī	Günde yüz biñ tığ-i miñnetle şu kim bağrın yarar 'Işk yolında hele 'āşık disen aña yarar	190	Gazel	5	Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlün .../.../.../...	N.48a	
33a	Derūnī	Şaçlaruñ tarh it cemālūñ dehre virsün zīb ü fer Kim şeb-i deycürüla bir yirde cem' olmaz seher	191	Gazel	5	Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlün .../.../.../...	N.48a	
33b	Niķābī	Hāk-i pāy-ı yār için tırmaz yiler bād-ı seher Kendüyi göstermez ammā sürmeyi gözden siler	192	Gazel	5	Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlün .../.../.../...	N.48a	
33b	Mesihī	Virdigiyçün sünbül-i dildārdan yiller eşer Gül gibi gönüm açılır her kaçan yiller eser	193	Gazel	5	Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlün .../.../.../...	N.48a	
33b	Hızrī	Ger şorarsañ lezzetini baňa dünyānuñ eger Bir nazār cānā cemālūñ gördüğüm dünyā deger	194	Gazel	5	Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlün .../.../.../...	N.48a	
34a	Neşāfī	Mazhar-ı iksir-i 'ışkuñ olamaz ey sīm-ber Püte-i ihlāşda kal olmayan mānend-i zer	195	Gazel	5	Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlün .../.../.../...	N.48a	
34a	Emrī	'Āşık olmuş çarh saña şanma hırşid u kamer İki taş alup eline sīnesin tırmaz döger	196	Gazel	5	Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlün .../.../.../...	N.48a	
34a	Nazmī	Kīmyā-yı 'ışkuñ ey yüzi güneş alrı kamer Çeşmüm itdi 'ayn-ı sīm ü rüyum itdi 'ayn-ı zer	197	Gazel	5	Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlātün/Fā'īlün .../.../.../...	N.48a	
34b	'Ālī	Bir cevāb alabileydım dehenüñden cānā Dil-i pejmürdemı ol sāt iderdüñ ihyā	198	Gazel	5	Fe'īlātün/Fe'īlātün/Fe'īlātün/Fe'īlün .../.../.../...	Zemin	
34b	Hāletī	Ağzına aldı tütün lülesin ol hür-likā Çeşme-i kevşere bir lüle kōmışlar güyā	199	Gazel	5	Fe'īlātün/Fe'īlātün/Fe'īlātün/Fe'īlün .../.../.../...	N.34b	
34b	Revānī	Āfet-i devr-i zamān olmağa ol mäh-likā Geydi pervīn mişālī benek altunlu ķabā	200	Gazel	5	Fe'īlātün/Fe'īlātün/Fe'īlātün/Fe'īlün .../.../.../...	N.34b	

35a	Hürev	Bu bezm-i 'âlem-ârânuñ geçüp câm u şafâsından Çevirdüm yüzümi âyîne-i 'âlem-nümâsından	201	Gazel	5	Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün .../.../.../...	N.54b	
35a	Muhibbî	Boyuñ serv yüzüñ gülden tenüñ berg-i semenden yeg Bu vechile cihân içre bulunmaz kimse senden yeg	202	Gazel	5	Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün .../.../.../...	Zemin	
35a	İshâk	Yüzüñ gülden lebüñ mülden boyuñ serv-i çemenden yeg Cihân bâğında kim vardur gel inşâf eyle senden yeg	203	Gazel	5	Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün .../.../.../...	N.35a	
35b	Şabrî	Ol seng-dile süz-ı dilümden haber eyle Ey âh-ı hâzînum eşer eyle eşer eyle	204	Gazel	5	Mef'ülü/ Mefâ'îlü/ Mefâ'îlü/ Fe'ülün --/..-/..-/..--	Zemin	
35b	Râzî	Bî-dâd sitemle dili zîr ü zeber eyle Derd ü gamıla hâlümü daħı beter eyle	205	Gazel	5	Mef'ülü/ Mefâ'îlü/ Mefâ'îlü/ Fe'ülün --/..-/..-/..--	N.35b	
35b	Şeyhî	Murg-ı çemenem çarħ müşebbek kafesümdür Mu'ciz-suhanam Rûh-ı Emîn hem-nefesümdür	206	Gazel	5	Mef'ülü/ Mefâ'îlü/ Mefâ'îlü/ Fe'ülün --/..-/..-/..--	Yok	
36a	Bâkî	Derd ü gam bezmine kıddüm gibi bir çeng olmaz Nâylar nâlelerüm sâzına âheng olmaz	207	Gazel	5	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün .../.../.../..-	Yok	
36a	Sırrî	Sende hâdden ziyâde ra'nâlîk Baña yüz tütmasun mı şeydâlîk	208	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Mefâ'ilün/Fe'ilün -..-/..-/..-	Yok	
36a	Fuzülî	Baña bād-ı şabâ ol serv-i gül-ruhdan haber virmez Açılmaz gönçe-i bahtum ümîdüm naħlı ber virmez	209	Gazel	5	Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün .../.../.../...	Yok	
36b	Bâkî	N'ola dehr içre nişânım yoğusa 'ânkâyam Ne 'aceb seyl gibi çağlasam deryâyam	210	Gazel	5	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün .../.../.../..-	Yok	
36b	Bâkî	Nâm u nişâne kalmadı faşl-ı bahârdan Düşdi çemende berg-i dirâht i'tibârdan	211	Gazel	5	Mef'ülü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'îlü/ Fâ'ilün ..-/..-/..-/..-	Zemin	
36b	Nev'î	Pâmâlün oldum eyle hâzer ben gubârdan Bir gün gelür yoluña şaķın rüzgârdan	212	Gazel	5	Mef'ülü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'îlü/ Fâ'ilün ..-/..-/..-/..-	N.36b	
37a	Şâfî	Bildi bir dürr idüğüñ atmadı yabana seni Toğduğıñ gibi şarup şarmaladı ana seni	213	Gazel	7	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün .../.../.../..-	Yok	Metinde nazire olarak verilmiştir. Zemin kayıptır.

37a	'Ālī	Bahr eyledūn yaşum niçe bir seyr-i kılyata Limān-ı tende bir gıceciük bārī kıal yat a	214	Gazel	5	Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün .-/-.-/-.-/-.-	Yok	
37a-37b	Yahyā	Ġanīdür 'ışkıla gönlüm ne mālüm ne menālüm var Ne vaşl-ı yāra handānam ne hicrāndan melālüm var	215	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün .-./.-./.-./.-	Zemin	
37b	'Ālī	Felekden kām alınmaz fażlıla noqşān-ı hālüm var Faķır eksüklüyem mālüm menālüm yok kemālüm var	216	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün .-./.-./.-./.-	N.37b	
37b	Muħibbī	Māh-rūlarda degül cüd u mürüvvet bākī Līk 'aşıkda maħabbet ile miħnet bākī	217	Gazel	5	Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilün .-./.-./.-./.-	Zemin	
37b-38a	Bākī	Sākiyā kıalmaz imiş çünki bu şöħbet bākī Mey-i gülgün içelüm bāde-i cennet bākī	218	Gazel	5	Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilün .-./.-./.-./.-	N.37b	
38a	Bākī	Az vir ey sākī şarābı k'ola 'işret bākī İçemezsek nic'ola kıala nihāyet bākī	219	Gazel	5	Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilün .-./.-./.-./.-	N.37b	
38a	Bākī	Açıl bāguñ gül-i nesrīni ol ruşsarı görsünler Şalın serv ü şanevber şive-i reftarı görsünler	220	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün .-./.-./.-./.-	Zemin	
38a-38b	Lisānī	Ṭulū' it ey kamer-ṭal'at güneş ruşsarı görsünler Bugün 'ışık ehli gelsünler cemāl-i yarı görsünler	221	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün .-./.-./.-./.-	N.38a	
38b	Bākī	Nağamāt eylemege başladı şanma anı sen Ehl-i süzuñ şanemā āteşin üfler neyzen	222	Gazel	5	Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilün .-./.-./.-./.-	Zemin	
38b	Vaħdetī	Nefesi āteş-i maħz olmasa ey dil başdan Āteş urmazdı nisyān-ı vücūda neyzen	223	Gazel	7	Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilün .-./.-./.-./.-	N.38b	
38b-39a	Ĥayretī	Niçe bir virmeye el vuşlat-ı cānān niçe bir Niçe bir yana firāk āteşine cān niçe bir	224	Gazel	5	Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilün .-./.-./.-./.-	Zemin	
39a	Vuşülī	Niçe bir nār-ı firākıla yana cān niçe bir Niçe bir ĥasretile gözden aķa kıan niçe bir	225	Gazel	5	Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilün .-./.-./.-./.-	N.38b	
39a	Bākī	Eser āhum yili küyuñda cism-i nā-tüvān ditrer Çemen şahnında güyā bāddan berg-i ĥazān ditrer	226	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün .-./.-./.-./.-	Zemin	
39a-39b	Āşārī	Kelām-ı serd-i a'dāyı işidüp tende cān ditrer Dem-i berd-i şitā ile belī her nā-tüvān ditrer	227	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün .-./.-./.-./.-	N.39a	

39b	Nef'î	Gösterürken lebleri luṭf-ı tebessüm n'idügin Çeşmi kaşd-ı cân ider bilmez teraḥḥüm n'idügin	228	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün -.-/-.-.-/-.-.-	Zemin	
39b	Mü'min Paşa (Aḥsenî)	Ṭurmaz âdem öldürür bilmez teraḥḥüm n'idügin Añlamaz mı yoksa ol zâlim tazallüm n'idügin	229	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün -.-/-.-.-/-.-.-	N.39b	
39b-40a	Nef'î	Kim söyleşür ol çeşm-i füsün-sâzıla zîrâ Her bir müje bir nâdire-perdâz-ı maḥabbet	230	Gazel	6	Meḥ'ülü/ Meḥâ'îlü/ Meḥâ'îlü/ Fe'ülün --./.-.-./.-.-	Zemin	
40a	'ıydî	Ey feyz-i ğamuñ mu'cize-perdâz-ı maḥabbet Ol kıldı bizi Ḥaḳḳ'ıla hem-râz-ı maḥabbet	231	Gazel	5	Meḥ'ülü/ Meḥâ'îlü/ Meḥâ'îlü/ Fe'ülün --./.-.-./.-.-	N.39b	
40a	Cevrî	Bir sîne de mestür olamaz râz-ı maḥabbet Her perdede biñ nağme ider sâz-ı maḥabbet	232	Gazel	5	Meḥ'ülü/ Meḥâ'îlü/ Meḥâ'îlü/ Fe'ülün --./.-.-./.-.-	N.39b	
40b	Yaḥyâ	Bir dil ki qarâr eyliye zülfi siyehünde Âsüdedür ol sâye-i ṭarf-ı külehünde	233	Gazel	5	Meḥ'ülü/ Meḥâ'îlü/ Meḥâ'îlü/ Fe'ülün --./.-.-./.-.-	Zemin	
40b	Cevrî	Bir dil ki hemîşe sürinür ḥâk-i rehünde Elbette yir eyler ser-i zülfi siyehünde	234	Gazel	5	Meḥ'ülü/ Meḥâ'îlü/ Meḥâ'îlü/ Fe'ülün --./.-.-./.-.-	N.40b	
40b	Nef'î	Bin nâfe mi var her ḥam-ı zülfi siyehünde Bu bü-yı dil-âvîz nedür ḥâk-i rehünde	235	Gazel	5	Meḥ'ülü/ Meḥâ'îlü/ Meḥâ'îlü/ Fe'ülün --./.-.-./.-.-	N.40b	
41a	Vuşülî	Ṭîğ-i ḥasret cânuma kâr itdi cânân bî-ḥaber Ben helâk oldum o zâlim daḥı el'ân bî-ḥaber	236	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün -.-/-.-.-/-.-.-	N.48a	
41a	Revânî	Rind iseñ meyli ḳoma câm-ı muşaffâdan yaña 'Ârifiseñ götür ayağı Ḳalata'dan yaña	237	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün -.-/-.-.-/-.-.-	Zemin	
41a-41b	Âhî	Ha çeker yaşum beni ṭurmaz bu deryâdan yaña Seyre geçmişdür meger dilber Ḳalata'dan yaña	238	Gazel	6	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün -.-/-.-.-/-.-.-	N.41a	
41b	Re'yî	Ḳaysı ḳo ğam-ı leyli-yi zülfüñle beni gör Ey lebleri şîrîn beni gör küñ-keni gör	239	Gazel	5	Meḥ'ülü/ Meḥâ'îlü/ Meḥâ'îlü/ Fe'ülün --./.-.-./.-.-	Zemin	
41b	Sırrî	Hem-ser geçinür ḳaddüñe serv-i çemeni gör Hem-sâye geçer ḳâmetüñe nârveni gör	240	Gazel	5	Meḥ'ülü/ Meḥâ'îlü/ Meḥâ'îlü/ Fe'ülün --./.-.-./.-.-	N.41b	
41b	Vaḥdetî	Cânımı ḳaşuña ḳurbân ideyin n'olsa gerek	241	Gazel	4	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün	Yok	

		Alnuma kilk-i kaẓā çekdügi resm olsa gerek				..--/..--/..--/..--		
42a	Hayretî	Çapuñda ey perî-rû bende olsam Yüzümle işigüñ rûb-ende olsam	242	Gazel	5	Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Fe'ülün ..--/..--/..--	Yok	
42a	Fiğânî	Dâğlarla sînemi naşş u nigâr itsem gerek Yâra bu resmile 'ışkum âşikâr itsem gerek	243	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün -.-/-.--/-.--/-.--	Yok	
42a	Çarârî	Ol raķîb-i bed-liķâ senden beni irmağıla Farķ olunmaz oldı yaşum dostum irmağıla	244	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün -.-/-.--/-.--/-.--	Yok	
42b	Bâķî	Gül yüzüñ vaşında kılsa bülbül elhâmî dürüst Bâğda bir ğonçenüñ ğalmaz girîbânî dürüst	245	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün -.-/-.--/-.--/-.--	Zemin	
42b	Nev'î	Cânda taşvîr itdüm ol zülf-i perîşânî dürüst Bağladum bir târıla bir deste reyhâmî dürüst	246	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün -.-/-.--/-.--/-.--	N.42b	
42b	Rûhî	Meşâm-ı cân olur ey dil mu'aţtar büy-ı 'anberden Gelür bâd-ı şabâ sũ-yı fezâ-yı küy-ı dilberden	247	Gazel	5	Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün ..--/..--/..--/..--	Zemin	
43a	Naẓmî	Dil viren ğaddüñe feryâd-ı bülendin yeñemez Nite kim ehl-i belâ nâle kemendin yeñemez	248	Gazel	5	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün ..--/..--/..--/..--	N.7b	
43a	Kirâmî	Āhumuñ dil ne ğadar çekse kemendin yeñemez Yaşumuñ bu ğas u ğâr-ı müje bendin yeñemez	249	Gazel	5	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün ..--/..--/..--/..--	N.7b	
43a	Fehîm	Vâlih-i 'ışkam cünün yâr-ı ğadîmümdür benüm Şâh-ı sevdâ leşkerüm Mecnün nedîmümdür benüm	250	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün -.-/-.--/-.--/-.--	Yok	
43b	Yaĥyâ	Almazuz manşıb-ı dünyâyı ekâbirlenürüz Mütekebbirlere ğâhî mütekebbirlenürüz	251	Gazel	5	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün ..--/..--/..--/..--	Zemin	
43b	Meĥmed Dede	Geh olur ehl-i fenâ ğâh ekâbirlenürüz Geh tevâzu' ğılıruz geh mütekebbirlenürüz	252	Gazel	5	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün ..--/..--/..--/..--	N.43b	
43b	'Ulvî	Kâmilüñ ğitse vücüdi niçe îcâdı ğalur Sen daĥı añla ğör kim er ölüñ adı ğalur	253	Gazel	5	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün ..--/..--/..--/..--	Yok	
44a	Ħayâlî	Dil-rübâlar kim benüm şabr u ğarârum aldılar Çekdiler evvel elümden ihtiyârum aldılar	254	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün -.-/-.--/-.--/-.--	Yok	
44a	Bâķî	Ne câm-ı bâde-i gül-ğuna beñzer yâr-ı hem-dem var	255	Gazel	5	Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün	Zemin	

		Ne şadr-ı küşe-i mey-hâne gibi cāy-ı hurrem var				.---/.---/.---/.---		
44a	‘Ulṽī	Ne rāzum açmağa mahrem ne bir ğam-ḥ’ār hem-dem var Belā küncinde ağlar baña ancak çeşm-i pür-nem var	256	Gazel	5	Mefā’ılün/Mefā’ılün/Mefā’ılün/Mefā’ılün .---/.---/.---/.---	N.44a	
44b	Uşūlī	Ey dil ü cān mülkünü zulmıla vīrān eyleyen Vey cefā tıġın çeküp nā-ḥaḳ yire ḳan eyleyen	257	Gazel	7	Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Zemin	
44b	Fuzūlī	Ey geyüp gülgün dem-ā-dem ‘azm-i cevlān eyleyen Her taraf cevlān idüp döndükçe yüz ḳan eyleyen	258	Gazel	8	Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilün -.-/-.-/-.-/-.-	N.44b	
45a	Yaḥyā	Mu’atṭar ḳıl meşāmum büy-ı zūlf-i müşg-bāruñla Münevver ḳıl dü çeşmüm reng-i rū-yı tābdāruñla	259	Gazel	5	Mefā’ılün/Mefā’ılün/Mefā’ılün/Mefā’ılün .---/.---/.---/.---	Yok	
45a	Veysī	İtmezdi sirişkile yüzün al ḳaranfül Olmasa ruḥ-ı aluña meyyāl ḳaranfül	260	Gazel	5	Mef’ülü/ Mefā’ılı/ Mefā’ılı/ Fe’ülün -./.-./.-./.-	Yok	
45a	Żamīrī	Benüm çok sevdüğüm ol dil-rübādūr Yüregüm ḳan iden ol bī-vefādūr	261	Gazel	5	Mefā’ılün/Mefā’ılün/Fe’ülün .---/.---/.--	Yok	
45b	Nef’ī	Ne tende cānıla sensüz ümīd-i şihḥat olur Ne cān bedende ğam-ı fūrḳatūñle rāḥat olur	262	Gazel	5	Mefā’ılün/Fe’ilātün/Mefā’ılün/Feilün -.-/..-./.-./..-	Yok	
45b	Nef’ī	Felekde mişli yok bir mäh-ı mihr-efrüzümüz vardır Güzel sevmekde el-ḥaḳ ṭālī’-i ffrüzümüz vardır	263	Gazel	5	Mefā’ılün/Mefā’ılün/Mefā’ılün/Mefā’ılün .---/.---/.---/.---	Yok	
45b	Nef’ī	Söyleşülmez çarḫıla geh şöyle gāḥī böyledür Münḳalībdür bu cihānuñ resm ü rāḫı böyledür	264	Gazel	5	Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Yok	
46a	Rūḫī	Bāġda her şeb fiġān-ı bülbül-i şeydā nedür Şāḫ-ı gülde reng ü büy-ı ğonçe-i ra’nā nedür	265	Gazel	5	Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Zemin	Metinde nazire olarak verilmiştir. Zemin kayıptır.
46a	Fuzūlī	Ey ḳılan şeydā meni senden bu istiġnā nedür Nite şormazsın ki aḥvāl-i dil-i şeydā nedür	266	Gazel	5	Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilün -.-/-.-/-.-/-.-	N.46a	
46a	Rūḫī	Baḳmaz olduñ ‘aşıḳa bu cevr-i nev-peydā nedür Hāy zālīm biz ḫod öldük bunca istiġnā nedür	267	Gazel	5	Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilün -.-/-.-/-.-/-.-	N.46a	
46b	Nef’ī	Çekdiğüm derdi ne hum-hâne ne hem-rāḫ bilür	268	Gazel	5	Fe’ilātün/Fe’ilātün/Fe’ilātün/Fe’ilün	Zemin	

		‘Āşıkam hâl-i dil-i zârımı Allâh bilir				..-/-..-/-..-/-..-		
46b	Rûhî	Cân dirîğ itmedügüm yolına ol mâh bilir Kulına şâdık olan bendesini şâh bilir	269	Gazel	5	Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün	N.46b	
46b	Nefî	Bâde gam virür bize biz ‘âşık-ı dîvâneyüz Gelmedin bu bezme câm-ı ‘ışıkla mestâne yüz	270	Gazel	5	Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün	Zemin	
47a	Hâletî	Bağsañ altında görünmez anuñ illâ ki serâb Niçe bir eyler ola devr bu bir kaç dolâb	271	Gazel	5	Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün	N.51b	
47a	Nazmî	Çün geçer şu gibi ey serv-i revân ‘ahd-i şebâb Geçmedin mevsim-i gül eyleyelüm ‘îşe şitâb	272	Gazel	5	Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün	N.51b	
47a	Refîkî	Devr-i güldür elüñe cehd idüp al câm-ı şarâb Çün açar jeng-i gamı mişkale-i bâde-i nâb	273	Gazel	5	Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün	N.51b	
47b	Sürürî	Ey boyuñ tûbâ lebüñ kevşer yüzüñ bağ-ı na‘îm La‘l-i cân-bağşuñ tılısm-ı gevher-i genc-i kadîm	274	Gazel	5	Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün	Zemin	
47b	‘Adnî	‘Ārızuñ üzre hañuñ âyât-ı ‘unvân-ı kadîm Sünbülün haddünde bismi‘llâhi‘r-rahmâni‘r-rahîm	275	Gazel	5	Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün	N.47b	
47b	‘Ālî	Al câme‘le o meh-pâre kaçan kim şalunur Tutuşur halk-ı cihân şehre bir âteş şalunur	276	Gazel	5	Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün	Yok	
48a	Hâletî	Dem-â-dem yâra karşı eşkini düşmen revân eyler Mağabbet ehlin ammâ kâil olmaz aña kan eyler	277	Gazel	5	Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün	N.63a	
48a	Fevrî	Tîr-i âhum hâtır-ı dildârda yir eylemez Ok ne deñlü tîz ise mermerde teşir eylemez	278	Gazel	5	Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün	Yok	
48a	Hayretî	Şu fenâ evde vefâdan görmedüm hergiz eşer Bunca yaşlar yaşadum hattâ ağardı çeşm-i ter	279	Gazel	5	Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün	Zemin	
48b	Hâletî	Yollara düşsem n’ola oldukça mest ü bî‘haber Urmadan hazz eylerin dîvârdan dîvâre ser	280	Gazel	5	Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün	N.48a	
48b	Şâfî	Hastadur nerkis gözün’çün derdile cân viriser ‘İllet ile dirilen pes miñnetile öliser	281	Gazel	5	Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün	N.48a	
48b	Harîmî	Tütyâ-yı hâk-i pâyüñdan kılan kañ-ı nazar	282	Gazel	5	Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün	N.48a	

		İki gözümse gerekmez çıksun ey nūr-ı başar				..-/-..-/-..-/-..-		
49a	Rūhī	Mest-i 'ışkuz mübtelâ-yı kâkül-i cānāneyüz Ne esîr-i bâdeyüz ne sâkin-i mey-hāneyüz	283	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün ..-/-..-/-..-/-..-	N.46b	
49a	Rūhī	Açılsağ seyre gitsek 'aşrumuz hurrem bahâr olsa Felekden intikâm alsak bizümle yâr yâr olsa	284	Gazel	5	Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün ..-/-..-/-..-/-..-	Zemin	
49a	Mîrî	Dem-â-dem 'îys [u] nüş itsek kenâr-ı cüybâr olsa Elümde bâde-i gülgün yanumda ol nigâr olsa	285	Gazel	5	Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün ..-/-..-/-..-/-..-	N.49a	
49b	Bâkî	Ġonçeler içre nihân eyleme gül-berg-i terüñ Ya'nî seyr eyleyelüm sîneñi çöz dügmelerüñ	286	Gazel	5	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün ..-/-..-/-..-/-..-	Zemin	
49b	Revânî	Ey yüzi gül lebi mül gülşene varmış haberüñ Bu bahâneyle şabâ göñlin açar Ġonçelerüñ	287	Gazel	5	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün ..-/-..-/-..-/-..-	N.49b	
49b	Mesîhî	Gün yüzüñ 'arz olalı yıldızı düşdi kamerüñ Sözlerüñ işideli baĠrı delindi güherüñ	288	Gazel	5	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün ..-/-..-/-..-/-..-	N.49b	
50a	Rūhī	Kime kıldımsa teveccüh baña gösterdi celâl Yâ İlähî umarın senden ola 'arz-ı cemâl	289	Gazel	5	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün ..-/-..-/-..-/-..-	Zemin	
50a	İshâk	Leşker-i Ġam görünür kopdı gelür gerd-i melâl Ġomaya gibi haţuñ gözümüz açmaĠa mecâl	290	Gazel	5	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün ..-/-..-/-..-/-..-	N.50a	
50a	Revânî	Giceler küyuñı geşt itmegin ey mihr-i cemâl Ayda bir Ġulb taĠar mâh-ı cihân-tâba hilâl	291	Gazel	5	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün ..-/-..-/-..-/-..-	N.50a	
50b	Câmî	Görünür dilde hayâl-i kaşuñ ey mihr-i cemâl Âbda zâhir olupdur şanasın 'aks-i hilâl	292	Gazel	5	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün ..-/-..-/-..-/-..-	N.50a	
50b	Naẓmî	Geldi çün meclise ol husrev-i Ġurşid-cemâl Sâkiyâ devr-i Süleymân'dur ele cām-ı Cem al	293	Gazel	5	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün ..-/-..-/-..-/-..-	N.50a	
50b	Ġalîmî	Leylâ-yı şaçuñ variken ey dilber-i dilkeş Meyl eyleye mi Ġayra bu mecnûn-ı cefâkeş	294	Gazel	5	Mef'ülü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ülün ..-/-..-/-..-/-..-	Zemin	
51a	Vaşfî	Meygün lebüñüñ yâdına ey sâki-i mehveş Şuñ nüş idelüm bir niçemüz sâĠar-ı bî-Ġışş	295	Gazel	5	Mef'ülü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ülün ..-/-..-/-..-/-..-	N.50b	
51a	Emrî	Olaydı başda 'imâme ya tende pîrâhen	296	Gazel	5	Mefâ'ilün/Fe'ilâtün/Mefâ'ilün/Fe'ilün	Zemin	

		Bu ğurbet içre ölsem olurdu bâru kefen				..-/.-./..-./..-		
51a	Hâletî	Ğam-ı ruĞuñla ider tırma nâle vü şîven Yüz eyleyüp gül-i şad-bergi ‘andelîb-i çemen	297	Gazel	5	Mefâ‘ilün/Fe‘ilâtün/Mefâ‘ilün/Fe‘ilün ..-/.-./..-./..-	N.51a	
51b	‘Âlî	Cefâ endîşesidir kâkülünde her şiken dilber Yüri hey merĞametsüz cevri çok Ğatır-şiken dilber	298	Gazel	5	Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün ..-/.-./..-./..-	Yok	
51b	RûĞî	Dökülen kanlara bak çeşme-i çeşm-i terden Sen de gör dil ne çeker ol leb-i cân-perverden	299	Gazel	5	Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün ..-/.-./..-./..-	Yok	
51b	‘İyânî	Geşt idüp küy-ı muĞanı bulmaz kimse şarâb Şerm-i la‘lûñle yire geçdi meĞer bâde-i nâb	300	Gazel	5	Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün ..-/.-./..-./..-	Zemin	
52a	Bâķî	Câme-Ğ‘âb ol âfeti alduķca tenhâ koynına Şanuram ebrûñ girer mâĞ-ı şeb-ârâ koynına	301	Gazel	5	Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün ..-/.-./..-./..-	Yok	Metinde nazire olarak verilmiştir. Zemin kayıptır.
52a	Ğamdî	Diler idüm ki idem derdüme dermân seni ben Eyledüñ derdile dermân-de vü Ğayrân beni sen	302	Gazel	5	Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün ..-/.-./..-./..-	Yok	
52a	Kirâmî	Felekde berķ uran ‘aşıkla ruñ âh u figânıdır Dime âteş işi n’eyler kaçâ-yı âsumânîdür	303	Gazel	5	Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün ..-/.-./..-./..-	Zemin	
52b	Ğayretî	Şuşamış dillere la‘lûñ şarâb-ı zindeĞânîdür Ğara günlülere zülfüñ Ğayât-ı câvidânîdür	304	Gazel	5	Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün ..-/.-./..-./..-	N.52a	Metinde nazire ibaresi yoktur.
52b	Yegânî	Şu kim ‘ışkuñla mecnûn ola vîrâne mekânıdır Dil-i üftâde esrâr-ı Ğakâyık genc ü kânıdır	305	Gazel	5	Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün ..-/.-./..-./..-	N.52a	
52b	Zâtî	FeşâĞat nehrine mâĞî o cânânuñ zebânıdır BelâĞat baĞrine ey dil şadef anuñ dehânıdır	306	Gazel	5	Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün ..-/.-./..-./..-	N.52a	
53a	Bâķî	Ğurşîd ruĞuñ kendüyi kim göstere cânâ Mînnet mi kalur mihr-i ziyâ-Ğüstere cânâ	307	Gazel	8	Mef‘ülü/ Mefâ‘ilü/ Mefâ‘ilü/ Fe‘ülün ..-/.-./..-./..-	Zemin	
53a	‘Âlî	Göster yüzüñi mihr-i şabâ-Ğüstere cânâ Döndür felegüñ beñzini Ğâkistere cânâ	308	Gazel	7	Mef‘ülü/ Mefâ‘ilü/ Mefâ‘ilü/ Fe‘ülün ..-/.-./..-./..-	N.53a	
53b	Fuzûlî	Yâ Rab hemîşe lütfuñı kıl reh-nümâ baña Gösterme ol tırıkı ki Ğitmez saña baña	309	Gazel	7	Mef‘ülü/ Fâ‘ilâtü/ Mefâ‘ilü/ Fâ‘ilün ..-/.-./..-./..-	Zemin	

53b	‘Ālī	Devlet budur ki yüz tuta her mā-cerā baña Eşküm gibi musahhar ola mäsivā baña	310	Gazel	7	Mef‘ülü/ Fā‘ilätü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün ..-/-..-/-..-/-..-	N.53b	
54a	Bākī	Levh-i hâtırda haţuñ naşını yazmak ‘amelüm Künc-i halvetde senüñ fikr-i lebündür emelüm	311	Gazel	5	Fe‘ilätün/Fe‘ilätün/Fe‘ilätün/Fe‘ilün .../.../.../.../..-	Zemin	
54a	Revānī	Māh-rülarda seni medh iderüm çun güzelüm N’ola bir ayda tamām olurısa her gazelüm	312	Gazel	5	Fe‘ilätün/Fe‘ilätün/Fe‘ilätün/Fe‘ilün .../.../.../.../..-	N.54a	
54a	İşhāk	Bezm-i gam muţribinüñ sîne rebābın götürür Çeşm-i giryān kabağı tolu şarābın götürür	313	Gazel	5	Fe‘ilätün/Fe‘ilätün/Fe‘ilätün/Fe‘ilün .../.../.../.../..-	Yok	
54b	Rüĥī	Ġam degül kan ağlasam ol serv-i gül-ruhsārsuz ‘Āşıkam bulmaz tesellī hâtırım dildārsuz	314	Gazel	5	Fā‘ilätün/Fā‘ilätün/Fā‘ilätün/Fā‘ilün .../.../.../.../..-	Zemin	
54b	Ĥalīmī	Bī-vefādur gerçi olmaz hīç yār ağırsuz Bī-vefā olursa olsun olma hergiz yārsuz	315	Gazel	5	Fā‘ilätün/Fā‘ilätün/Fā‘ilätün/Fā‘ilün .../.../.../.../..-	N.54b	
54b	Muĥibbī	Görüp zülfine tolaşdı ebed geçmez hevāsından Cihānda var mı kırtulmuş ola kākül belāsından	316	Gazel	5	Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün .../.../.../.../...-	Zemin	
55a	Ĥāletī	Şu murğam kim kenār-ı bāğ-ı gam dāim mekānumdur Çözölmüş zülfī dildāruñ bozulmuş āşiyānumdur	317	Gazel	5	Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün .../.../.../.../...-	N.16b	
55a	Riyāzī	Her ne deñlü pest ise kadrüm has ü haşākden Kaldurur bir gün gelür seyl-i sirişküm hākden	318	Gazel	5	Fā‘ilätün/Fā‘ilätün/Fā‘ilätün/Fā‘ilün .../.../.../.../..-	Zemin	
55a	Ĥāletī	İsterem süzān idem bu āh-ı āteşnākden Pertev-i mihr-i sa‘ādet gelmiyor eflākden	319	Gazel	5	Fā‘ilätün/Fā‘ilätün/Fā‘ilätün/Fā‘ilün .../.../.../.../..-	N.55a	
55b	‘Ālī	Saña ey serv-i sehī rüĥ-ı revānum özenür İmrenür la‘lüne dil büseñe cānum özenür	320	Gazel	5	Fe‘ilätün/Fe‘ilätün/Fe‘ilätün/Fe‘ilün .../.../.../.../..-	Yok	
55b	Riyāzī	Telh-kām-ı elem-i fūrkat idi ol nā-şād Nām-ı Şīrīn’i düşürmezdi dilinden Ferhād	321	Gazel	5	Fe‘ilätün/Fe‘ilätün/Fe‘ilätün/Fe‘ilün .../.../.../.../..-	Zemin	
55b	Ĥāletī	Kaldurup şāhed-i gül-bergi alur yanına bād Muţtaşıl murğ-ı çemen kılsa ‘aceb mi feryād	322	Gazel	5	Fe‘ilätün/Fe‘ilätün/Fe‘ilätün/Fe‘ilün .../.../.../.../..-	N.55b	
56a	Nizāmī	Eline lāle almış yine cāmı Cihāndan almağičün intikāmı	323	Gazel	5	Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Fe‘ülün .../.../.../..-	Yok	

56a	Uşulî	Bize bu 'ışkda eğlenmege bir yâr olsa Yâr yüz biñ bulunur yâr-ı vefâdâr olsa	324	Gazel	5	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün .../.../.../..-	Zemin	
56a	Rühî	"Men 'aref" sırrına vâkıf bize bir yâr olsa Olmasa ehl-i riyâ mahrem-i esrâr olsa	325	Gazel	5	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün .../.../.../..-	N.56a	
56b	Uşulî	Hâr-ı gâmda derdile dil bülbülü nālân olur Her kaçan çeşmümden ol gül yaprağı pinhân olur	326	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün .../.../.../..-	Zemin	
56b	Hâletî	'İdgehde gayrıla görse seni giryân olur Şîşe-i çeşmile dil gūyâ gül-âb-efşân olur	327	Gazel	10	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün .../.../.../..-	N.56b	
57a	Hâletî	İrmedi hergiz elüm yârūñ ruḥ-ı zībāsına Degmedük gülzâr-ı dehrūñ bir gül-i ra'nāsına	328	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün .../.../.../..-	Zemin	
57a	Rühî	Aldanup düşdüm o servūñ kâmet-i bālāsına Her metâ' uñ gerçi aldanmaz düşen a'lāsına	329	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün .../.../.../..-	N.57a	
57a	Sulṭan Aḥmed Ḥan	Gâh olur ol meh-liḳâ mihr ü vefâlar gösterür Gâh döner bir luṭfına biñ biñ cefâlar gösterür	330	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün .../.../.../..-	Yok	
57b	Rühî	Saña zâhid eger dirse şarâb-ı dil-güşâdan geç Şarâb-ı dil-güşâdan geçme ey dil sen riyâdan geç	331	Gazel	5	Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün .../.../.../...-	Zemin	
57b	Zülâlî	Cefâ-yı yâra şabr it ey gönül zevḳ [u] şafâdan geç Taḥammül eyle cevri ü miḥnete mihr ü vefâdan geç	332	Gazel	5	Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün .../.../.../...-	N.57b	
57b	Bâkî	Yâr olup aḡyâra âdemler begenmez ol perî Kendüye hem-râz idinmiş ya'nî bizden yegleri	333	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün .../.../.../..-	Zemin	
58a	Bâkî	Kendüden geçse müdâm içse 'aceb mi Bâkî Derd ü gâmsuz güzêrân eyleye bir sâ'at yol	334	Gazel	1	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün .../.../.../..-	Yok	Şiir metinde tek beyittir.
58a	Firâḳî	Güsfend-i dilümi şevḳıla mânend-i Ḥalîl Vuşlatuñ 'İdına ḳurbân ideyin İsmâ'il	335	Gazel	5	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün .../.../.../..-	Yok	
58a	Ḥayretî	Nev-bahâr oldı gönül sev yine bir bî-bedeli Eger uşlu ısañ 'âlemde deli ol be deli	336	Gazel	5	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün .../.../.../..-	Yok	
58a	Emrî	Naḳd-i eşkümden gördi ol pîr olası söḡdi baña	337	Gazel	5	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün .../.../.../..-	Yok	

		Bu meşeldür kim erenler naqde eylerler du'ā				..-/-..-/-..-/-..-		
58b	Bākī	Serv-kāmetler alurlar iki yanın yoluñ Rāh-ı gülzāra döner yolları İstanbul'uñ	338	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün ..-/-..-/-..-/-..-	Zemin	
58b	'Ulvi	İki yanında güzeller şalınur her yoluñ Ne güzel yollar olur yolları İstanbul'uñ	339	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün ..-/-..-/-..-/-..-	N.58b	
58b	Fehmī	Eflāk tır-i āhuma ta'līm-hānedür Māh-ı münir anda hedefden nişānedür	340	Gazel	5	Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün .-/-..-/-..-/-..-	Yok	
59a	Rācī	Meşām-ı cān u dil olmaz mu'aṭṭar büy-ı 'anberden Getür bād-ı şabā bir şemme luṭf it küy-i dilberden	341	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün .-/-..-/-..-/-..-	N.42b	
59a	Sebzi	Nice terciḥ olur āyine ol ruḥsār-ı enverden Bu rūy-ı luṭfi görmüş var mı mir'at-i Sikender'den	342	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün .-/-..-/-..-/-..-	N.42b	
59a	Ṭālib	Rüzümü tār eyledi zülfi perişānuñ senüñ Bağrumı yandurdı táb-ı verd-i ḥandānuñ senüñ	343	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün .-/-..-/-..-/-..-	Yok	
59b	Bahāyī	Ruḥuñdan şem'-i meclis varısa şerm ü ḥicāb eyler Ki pervāne perin ruḥsārına dāim niḳāb eyler	344	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün .-/-..-/-..-/-..-	Yok	
59b	Husrev	Yaşillar geydügünce tūṭī-i güyāya beñzersin Siyah-püş olduğunca Ka'be-i 'ulyāya beñzersin	345	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün .-/-..-/-..-/-..-	Yok	
59b	Rūḥī	Şanmañuz rüsvāyılıqdan ğam çeker ferzāneyüz Taşa çalmış şīşe-i nāmūsı bir dīvāneyüz	346	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün .-/-..-/-..-/-..-	Yok	
60a	Nişānī	İhtiyārsuz sevdi gönülüm ol belālu dilberi N'eyliyem ben nā-tüvān oldum dil ü cāndan berī	347	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün .-/-..-/-..-/-..-	N.4b	
60a	Bākī	Gel ey dil ḥalka-i miskīn-i zülfi pür-şikenden geç Düşersin dām-ı tezvire reh-i mekr [ü] fitenden geç	348	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün .-/-..-/-..-/-..-	Zemin	
60a	Ža'fi	Fenā-fi'llāha sa'y eyle gönül kayd-ı bedenden geç Baña nāmūs [u] 'arı añma luṭf eyle geçenden geç	349	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün .-/-..-/-..-/-..-	N.60a	
60b	Kirāmī	Saña ben dimezem kim ol meh-i nā-mihrbāndan geç Ya cān u başdan geç ey dil-i şeydā ya andan geç	350	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün .-/-..-/-..-/-..-	N.57b	
60b	Şühūdī	Dilā gel 'arif-i nefis ol yüri cān u cihāndan geç	351	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün .-/-..-/-..-/-..-	N.57b	

		Ki ya'nî mäsivâyı terk idüp kevn ü mekândan geç				.---/---/---/---		
60b	'Ulvi	Yetişdi nev-cüvānum serv-i bālā oldı gitdükce Açıldı gül gibi ol gönçe ra'nā oldı gitdükce	352	Gazel	5	Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün ---/---/---/---	Yok	
61a	Şirî	Şalunursın her zamān gīsü-yı 'anber-sāyıla Şem'veş cānlar yaqarsın āteş-i sevdāyıla	353	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -./-./-./-./-	N.18b	
61a	Ferruhî	Gerdenin şarmış bugün ol meh kıızıl vālāyıla Boynına almış cihānuñ kanını ğāvgāyıla	354	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -./-./-./-./-	N.18b	
61a	Keşfi	'Ālemi pür eylerisem tañ mı āh u vāyıla Āh ki öldürdi beni ol şuh istīgnāyıla	355	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -./-./-./-./-	N.18b	
61b	Nazmî	Çarh-ı serkeş mäh u hürşid-i cihān-ārāyıla Saña kulluğa yanaşmışdur günile ayıla	356	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -./-./-./-./-	N.18b	
61b	Yaḥyā	Añlayan ḥüsni ey dil girih-i ebrūnuñ Ḥişmgîn olduğına katlanur ol meh-rūnuñ	357	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün/..../..../..-	Zemin	
61b	Hāletî	Her gice ğam yidiginden bu dil-i maḥzūnuñ Zāhir olmaz mı siyeh-kāselügi gerdūnuñ	358	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün/..../..../..-	N.61b	
62a	'Ālî	Şöyle ḥayvāndur görüp yāruñ belin şüff-i ḥar Ben bu kıldan çalduğum yoğdur diyü bel bel baqar	359	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -./-./-./-./-	Zemin	
62a	Kirāmî	Şafḥa-yı mäh-ı felekde mihrūñ ey hürşid-fer Tutdı bir mesken qarardup derd-i 'ışkuñla maqarr	360	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -./-./-./-./-	N.62a	
62a	Hāletî	Qandadur ağızuñ senüñ cānā sözüñden bildiler Virdi güftāruñ bugün 'uşşāka ğāyibden ḥaber	361	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -./-./-./-./-	N.62a	
62b	'Ālî	Görsem ol gönçe-i gül-bergle farzā şarılır Pareler ḥār-ı belā bağrumı cānum şarılır	362	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün/..../..../..-	Yok	
62b	Riyāzî	N'ola bāzīçe-i 'ışkuñda öpsem la'l-i ḥandānuñ Bir ucı bende biri sende çıkdı rişte-i cānuñ	363	Gazel	5	Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün ---/---/---/---	Zemin	
62b	Hāletî	Eger olsa şikeste şīşesi gerdün-ı gerdānuñ Yine pāy-ı dilin āzürde eyler derdmendānuñ	364	Gazel	5	Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün ---/---/---/---	N.62b	
63a	Nev'î	Zamān-ı ḥaṭṭı gelse yār luṭfın bî-girān eyler	365	Gazel	5	Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün	Zemin	

		Metā'ın her kişi aḥşama karşı rāyḡān eyler				.../.../.../...		
63a	Nefī	Niçün şāḡ-ı nihāl-i gülde bülbül aşıyān eyler Bugünler ḥod maḥabbet ehli terk-i ḥānümān eyler	366	Gazel	6	Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün .../.../.../...	N.63a	
63a	Şabūḥī	O leṭāfet o kıyāmet nedür ol meh-rüda Ḥaḡ bu kim özge ḥāsen virmiş o çar ebrüda	367	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün .../.../.../...	Yok	
63b	Rūḥī	Kızaran ey gül-i nevrete degül bāḡda gül Cigerin pāreleyüp ḥāra geçürmiş bülbül	368	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün .../.../.../...	Zemin	
63b	Veysī	'Ālemi açdı şafā virdi yine revnaḡ-ı gül Bāḡda ḡonçeler açıldı açılmadı ḡöñül	369	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün .../.../.../...	N.63b	
63b	Bākī	Yıldı bir açılır ancaḡ şen olur bāḡda gül Ḳanı ol ḡonçe-i ḥandān gibi şūḡ u şengül	370	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün .../.../.../...	N.63b	
64a	Ḥulūşī	Ba'zı puşdun ḥīzi feyzi yoḡ iken ḥod... Bi'zzarūrī iltifāt itseñ aña ...	371	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün .../.../.../...	Yok	
64a	Ḥulūş	Beni Mecnūn-ı şeydā eyleyen meh-rüya hū yā hū O meh-rūnuñ ruḡındā kākül-i ḥoş-büya hū yā hū	372	Gazel	5	Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün .../.../.../...	Yok	
64b	Şerīf	Sevdüḡüm şimdi benüm tāze bir āḥū-beçedür Yaşı genc bir kızucuk līk teni etlicedür Nāz u perverle nefāyisde begüm beslicedür Var mı arslan südine ḥ'āḥişi yavrum nicedür Ḳaymaḡ isterse ḡuzum zevḡa maḥal Sütlüce'dür	373	Tahmis	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün .../.../.../...		
65a	Rāsiḡ	Olsa da ger ḡāmeti serv-i sehī Sāyemend olmaz baña ḡāḥ u gehī 'Işḡıla dil olmadı ḡamdan tehī	374	Şarkı	3	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün .../.../.../...	Yok	
65a	Rāsiḡ	'Işḡ kıldı dīdede ḥ'ābum ḡalīl 'Işḡ kıldı bu ten-i za'fum 'alīl 'Işḡ kıldı ḡöñlümi ḥ'ār u zelīl	375	Bend	1	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün .../.../.../...	Yok	
65a	Rāsiḡ	Cismümi yandurdı āteşnāk-i 'işḡ Sırrımı fāş itdi sīnem çāk-i 'işḡ	376	Bend	1	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün .../.../.../...	Yok	

		Oldı gönül 'ışkıla ğamnāk-i 'ışk						
65a	Rāsiḥ	Süy-ı 'ışka tā ki dil baıdı kağem Murğ-ı şemender gibi yandı n'idem Cān u 'ışkuñ ders oldu dem-be-dem	377	Bend	1	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.-/-.-	Yok	
65a	Rāsiḥ	'İşkıla dil geşt ider baır u beri Almadı āġūş-ı vaşla dilberi Derd-i 'ışkdan olmadı göñlüm berī	378	Bend	1	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.-/-.-	Yok	
65a	Rāsiḥ	ƘorƘaram ol ğonçe-i gül-nā-geḥ şola Sākiyā sür sāġarı saġa şola 'İşkıla ben rüz [u] şeb virsem n'ola	379	Bend	1	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.-/-.-	Yok	
65a	Rāsiḥ	Bilmezem te'şiri mi yoġ āhumuñ Yoḥsa ƙalbi taş mıdur o māhumuñ Bendesiyem 'ışkıla ben şāhumuñ	380	Bend	1	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.-/-.-	Yok	
65a	Rāsiḥ	Burc-ı 'ışkda toġalı o māh-ı 'ışk Ƙanda gitse hecre uğrar rāh-ı 'ışk Rāsiḥā tā 'arşa çıkar āh-ı 'ışk	381	Bend	1	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.-/-.-	Yok	
65b	...	Aldı 'aqlum bir melek-simā güzel Şevƙ-ı dilden çekmeye tül-i emel Şem'-rūlar dil yanar yaklaşmaz el	382	Şarkı	4	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.-/-.-	Yok	
65b	...	Tenümde ƙalmadı rāhat naşib arayı arayı Dolaşdırdı bizi ƙismet Semerƙand'ı Buḥārā'yı	383	Beyit	1	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün .-.-/.-.-/.-.-.-	Zemin	
65b	...	Sana lāzım degül gezmek Semerƙand'ı Buḥārā'yı Sana taƙdır olan ƙismet gelür arayı arayı	384	Beyit	1	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün .-.-/.-.-/.-.-.-	N.65b	
65b	Hātif	Bāġ-ı ümmīdi ḥayālin bir gül-i ra'nāsıdır Cāme-i 'işve boyunca belki istiġnāsıdır Nev-nihāl-i gülbün-i nāzük ƙad-i bālāsıdır Ĥāşılı ḥün-āb çeşm ğonçe-i zībāsıdır	385	Şarkı	4	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Yok	
66a	Nürī	'İşkinla cihān beste luţfila 'ināyet ƙıl	386	İlahi	6	Mef'ülü/Mefā'ilün/Mef'ülü/Mefā'ilün	Yok	

		yā Allāh hū Derdinle bu cān hasta luḫfila 'ināyet kıl yā Allāh hū				--./---/--./---		
66a	Nūrī	Semadā zıkr-i tevḫīdi duyan gelsün bu meydāna Derün içre bugün Allāh diyen gelsün bu meydāna	387	Gazel	4	Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün .---/.---/.---/.---	Yok	
66b	Yūnus	Her kaçan anarsam seni qarārüm qalmaz Allāh'um Senden ğayrı gözüm yaşın kimseler silmez Allāh'um	388	İlahi	4	16 hece	Yok	
66b	Şemsī	Göster cemālūñ şem'ini yansun oda pervāneler Devlet degül mi 'āşıka şem'ine qarşu yanalar	389	İlahi	5	16 hece	Yok	
67a	Kağı	[A]rayup mürşidi bul ṭālib-i 'irfān ola gör Bitişüp külline özin cevher idüp kān ola gör İrişüp 'ilm-i ledünne ser [ü] pā cān ola gör Tenüñi cān idüben vāşıl-ı cānān ola gör Olasın mazhar-ı Haḫ dünyeda insān ola gör	390	Muhamm es	7	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün ..--/..--/..--/..-	Yok	
67b	Hāşimī	Şem'-i 'iṣḫūñ zāhidā pervānesidür gönümüz Murğ-ı lāhūt-ı semender lānesidür gönümüz Nūr-ı "مزاغ البصر" dur feyz-i Haḫḫ'uñ dayesi Şıfl-ı ser-dām-ı tecellī dānesidür gönümüz	391	Murabba	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.--/-.--/-.-	Yok	
67b	Üftāde	Derdümüñ dermāni sensin yüce sulṭānum meded Cānumuñ cānāni sensin yüce sulṭānum meded	392	Gazel	6	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.--/-.--/-.-	Yok	
68a	Fethī		393	Gazel	7	Mef'ülü/ Mefā'ılı/ Mefā'ılı/ Fe'ülün --./--./--./--	Yok	
68a	...	Eşheb-i ṭab'a binüp nīze-i 'irfān elde Söyleyün ḫ'āceye meydān-ı şalādur gelsün	394	Beyit	1	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün ..--/..--/..--/..-	Yok	
68a	Vehbī	Baṅa aḫker görünür gülleri Magnīsā'nuñ Āteşī-meşreb imiş dilberi Magnīsā'nuñ	395	Gazel	6	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün ..--/..--/..--/..-	Yok	
68b	Şerif	Sevünsek şevket ü iḫbāl ile sulṭānumuz gelse Meserret-ḫāne itse külbe-i aḫzānumuz gelse	396	Tahmis	5	Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün .---/.---/.---/.---		

		<p>Καvuşşak Һasrete derdile dermānumuz gelse Belā-yı hecri bī-cān eyleyeñ cānānumuz gelse Muħaşşal görsek ol rūh-ı revānumuz gelse</p>						
68b	...	<p>Kāfirūñ küfrine bakma anlaruñ şānidur Zālimūñ zūlmine bakma ‘ömrinūñ noқşānidur</p>	397	Beyit	1	Fā‘ilātūn/Fā‘ilātūn/Fā‘ilātūn/Fā‘ilūn .-./-.-./-.-./-.-	Yok	
68b	...	<p>Cāhil şād olayın dir hemīşe elem çeker ‘Āқıl olan ne şād olayın dir ne ğam çeker</p>	398	Beyit	1	Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilūn .-./-.-./-.-./-.-	Yok	
68b	...	<p>Bahār-ı Һüsñüñ bil қadrini meh cāvidān şanma O gevher degme bir kānda bulunmaz rāygān şanma Miyānuñ naқşı çıқmaz bir dem āğūş-ı Һayālūmden Beni kendūñ gibi ey mihrbān-ı bī-vefā şanma</p>	399	Nazm	1	Mefā‘ilūn/Mefā‘ilūn/Mefā‘ilūn/Mefā‘ilūn .-./-.-./-.-./-.-	Yok	
68b	...	<p>Egerçi fehmi ider kendüye ‘āşık olduĝum ammā Ne rütbe sevdiğüm ne veche Һayrān olduĝum bilmez</p>	400	Beyit	1	Mefā‘ilūn/Mefā‘ilūn/Mefā‘ilūn/Mefā‘ilūn .-./-.-./-.-./-.-	Yok	
69a	‘Abdü’l- қādir	<p>Тұт зımāmum yedi kez meykedeyi eyle tavāf Her seher eyle ziyāret meni қalbūñ қıl şāf ‘İlmūñ şuĝlūmūñ āşārı durur sırr-ı ‘aref Menem ol şeyh-i қura emrūme rāmdur etrāf</p>	401	Murabba	4	Fe‘ilātūn/Fe‘ilātūn/Fe‘ilātūn/Fe‘ilūn .-./-.-./-.-./-.-	Yok	
69a	Yūnus	<p>Ben dost ile dost olmuşam kimseler dost olmaz baña Mūnkerler bakup gülüşür selām dağı virmez baña</p>	402	İlahi	5	16’lı hece	Yok	
69b	Naşūhī	<p>Eyleyen ‘uşşakı şeydā dā’imā Тal’atūndür yā resūlu’llāh senūñ</p>	403/ 404	İlahi	4	Fā‘ilātūn/Fā‘ilātūn/Fā‘ilūn .-./-.-./-.-	Yok	
69b	Yūnus	<p>Seyyāh olup şol ‘ālemi ararsañ ‘Abdü’l-қādir gibi bir er bulunmaz Ceddi Muħammedī eger şorarsañ</p>	405	İlahi	6	11’li hece	Yok	
70a	Nāyāb	<p>Baña bir iş itdi o serv-i sehī Cām u mey ‘aқlumı қıldı tehī Deşt-i cūnūn çıkar niçe rehi Fıkr iderem tā-be-seher ol mehi</p>	406	Murabba	2	Fā‘ilātūn/Fā‘ilātūn/Fā‘ilūn .-./-.-./-.-	Yok	

70a	Nāyāb	Vuşlat-ı yār oldı çün fūrkat-nümün Sīnede biñ āh gözüm tolu hūn Geldi meşām-ı dile bŷy-ı cünun Oldı baña cümlesi dāğ-ı derŷn	407	Murabba	1	Fā'ilātŷn/Fā'ilātŷn/Fā'ilŷn -.-/-.-/-.-	Yok	
70a	Nāyāb	Dīdelerŷm tā-be-seğer ağlar Hŷn-ı cīger seyl gibi çağlar Var mı 'aceb yaralarum bağlar Āteş-i haşretle yanar dağlar	408	Murabba	1	Fā'ilātŷn/Fā'ilātŷn/Fā'ilŷn -.-/-.-/-.-	Yok	
70a	Nāyāb	Aldum ele bir mey-i ŷu'le-hurŷş Cur'ası āteş-fiken-i mŷlk-i hŷş Nār-ı maħabbet gibi itdŷkde cŷş Eyledi āhır bedenŷm ŷu'le-pŷş	409	Murabba	1	Fā'ilātŷn/Fā'ilātŷn/Fā'ilŷn -.-/-.-/-.-	Yok	
70a	Nāyāb	'Işkıla cismŷm dŷneli aħkere Ĥayf Ĥayf murğ-ı dil-i bī-pere İtmedi pervāz oradan bir yire Dŷşdi semender gibi āteşlere	410	Murabba	1	Fā'ilātŷn/Fā'ilātŷn/Fā'ilŷn -.-/-.-/-.-	Yok	
70a	Nāyāb	'Işk diyŷp girdi gŷñŷl bir yola Bilmiyor ammā ki nihāyet n'ola Hŷn-ı eşkŷm ile kadeĤler tola Bāde-i 'ışkı içene 'ışk ola	411	Murabba	1	Fā'ilātŷn/Fā'ilātŷn/Fā'ilŷn -.-/-.-/-.-	Yok	
70a	Nāyāb	Dīdelerŷm olur iki cām-ı mŷl Bezm-i maħabbetd[e] baña dime gŷl 'Āşıkā hīę ağlama olur mı zŷl 'Işkın ile yandı yakıldı gŷñŷl	412	Murabba	1	Fā'ilātŷn/Fā'ilātŷn/Fā'ilŷn -.-/-.-/-.-	Yok	
70a	Nāyāb	Āteş-i 'ışk itdi ŷu rŷtbe eşer Ben daĤı bilmem ki ne oldum meger Şanma ki eşkŷm yirine kan açar Dīdelerŷmden dŷkŷlŷr ŷu'leler	413	Murabba	1	Fā'ilātŷn/Fā'ilātŷn/Fā'ilŷn -.-/-.-/-.-	Yok	
70a	Nāyāb	Yakdı dil-i zārŷm o māh āh āh	414	Murabba	1	Fā'ilātŷn/Fā'ilātŷn/Fā'ilŷn	Yok	

		Rüzümü itmekte siyâh âh âh Hüy-ı 'ışkuma güvâh âh âh Derdile ben eylerem âh âh âh				---/---/---		
70a	Nâyâb	'İşk [u] maḥabbet hele bu bâbda Kozıdı? dil ğaflet ile ḥ`âbda Şem`e-i zâhid gibi miḥrâbda Kaldı bu âteş-i dil Nâyâb`da	415	Murabba	1	Fâ`ilâtün/Fâ`ilâtün/Fâ`ilün ---/---/---	Yok	
70a	...	اه من العشق و حالاته احرق قلبی بخاراته	416	Beyit	1	Fâ`ilâtün/Fâ`ilâtün/Fâ`ilün ---/---/---	Yok	
70b	...	Yine gül gülistân oldu Bülbüller bahârı buldı Açıl ey ğonce dehânum Söyle saña saña n`oldı	417	Şarkı	3	8`li hece	Yok	
70b	...	Biraz yanumda durursun Gitme güzel zâyi` olursun Doya doya gül cemâlün Seyr idelüm ne olursun	418	Bend	1	8`li hece	Yok	
70b	...	Düşdi gönül bir cüvâna Kaşları beñzer kemâna Eyledi beni dîvâne	419	Şarkı	3	8`li hece	Yok	
70b	...	N`eyliyem Hümâ-pervâz Ben itdükçe aña niyâz Dâim eyler ol bana nâz	420	Bend	1	8`li hece	Yok	
71a	Şerîf	İtmedin râzumu ifşâ yine cânâne bilür Bağmadın 'ışkumı nabzumda ḥakîmâ ne bilür Gerçi her vechile âyîn-i nedîmâne bilür Mestlük zevkını mey-ḥânedede mestâne bilür Yoḥsa ne sâki-i mey-ḥâne ne peymâne bilür	421	Tahmis	5	Fe`ilâtün/Fe`ilâtün/Fe`ilâtün/Fe`ilün .../.../.../.../...		
71a	Bâkî	Şabr eyle dilâ derdini cânâna tıyurma	422	Gazel	5	Mef`ülü/ Mefâ`ülü/ Mefâ`ülü/ Fe`ülün	Yok	

		Cān içre nihān eyle dil ü cāna tıyurma				--./--./--./--		
71b	Şerīf	Yārsuz meclis-i 'işretde hālāvet gelmez Mey-i nāb olmayıcak ṭab'a meserret gelmez Rıtl-ı pey-der-peyi şunmazsa kanā'at gelmez Dile yek cām-ı leb-ā-leble şeṭāret gelmez Bülbüle bir gül-i ḥandān ile ḥālet gelmez	423	Tahmis	8	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün ..--/..--/..--/..-		
72a	Bākī	Gönül dağ-ı gamuñla sīnede bir şem' uyandırmış Çerāğ-ı 'ışka bu garrā kızıl altını yandırmış	424	Gazel	5	Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün ..--/..--/..--/..--	Yok	
72a	...	Süpürülsün ḥarem-i sīne ḡubār-ı ḡamdan Keyf dirler dile bir ṭafrañ mihmān geliyor	425	Beyit	1	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün ..--/..--/..--/..-	Yok	
72a	...	Belī pes zāhir evet öyle ... Ḥadd-i zātında güzel ey-va'llāh	426	Beyit	1	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün ..--/..--/..-	Yok	
72a	'Ālī	Ḥāl ehline dil derdini takrīre ne ḥācet Ḥāṭırda olan kışşayī taḥrīre ne ḥācet	427	Gazel	5	Mef'ülü/ Mefā'ülü/ Mefā'ülü/ Fe'ülün --./--./--./--	Yok	
72b	Serīrī	Dilā bu dehr-i fānīnūñ nesine böyle ḥurremsin 'Aceb bilsem ne maşşūda irişdin böyle bī-ḡamsın Zamāne Rüstemi olduñ ṭuṭalum şāh-ı 'ālemsin Kamer ṭal'at melek ḥaşlet ya bir sulṭān-ı a'zamsın Ya Ḍaḥḥāk-ı Ferīdünsin ya Cemşīd ya Behmensin Ya İskender ya Faḡfūr ya Ḥākānī ya Rüstemsin Bilürsin "külli şey'in ḥālikun" emrin a'lemsin Ne ḡuşşa 'ākıbet dest-i ecel irdükde ebkemsin Tekebbürlik Ḥudā'ya yaraşur sen nesl-i Ādem'sin Vücüdün añla ey ḡāfil ki bir kaṭre menidensin	428	Tercī'- Bend	5	Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün ..--/..--/..--/..--	Yok	
73a	Düşehrī	Bahār irse yine şahrā ser-ā-pā lālezār olsa Bize nüş itmeye şāfī şarāb-ı ḥoş-ḡüvār olsa	429	Gazel	5	Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün ..--/..--/..--/..--	Yok	
73a	...	? Key 'aceb bu...efsūmı Cennet içre...olsa görmemiş mislin 'İbād Ṭıfl-ı ḥayret alup Bağdād şanup beldeyi	430	Kıt'a	1	?	Yok	

		Zülf-i târihinden alup Cismî/Cesîmî? didi Belgrad						
73a	Hüseyn	Hüseyn meh-tâb bir nev-cüvân Meftûnidur cümle cihân Bir nigâhla gönlüm alduñ Hîç hayâlûñ gitmez bir ân	431	Murabba	4	8'li hece	Yok	
73b	...	Mâ'il oldum meclisinde ben bir kaşı qaraya İçinüzde yok mı tabîb gelsûñ girsûñ araya Benüm bir efendüm vardur merhem urur yaraya	432	Türkü	3	16'lı hece	Yok	
73b	...	Dest-mâlüm deste gülüm tarayup zülfün döker Şunda bir maħmûr baķışlum cânımı tenden söker Ellerin üç beş yarı var baña bir danem yiter	433	Bend	1	15'li hece	Yok	
73b	...	Duyun beni ağlayayum âhıla feryâd ile Bundan özge derd olur mı yarı gördüm yâd ile Almış ol hâ'in dizine öper қоқар nâz ile	434	Türkü	2	15'li hece	Yok	
73b	...	Sâgar göricek la'l-i lebüñ ağız şulandı Meclisde anı öpmek için hayli tölandı	435	Beyit	1	Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün .../.../.../...	Yok	
73b	...	Bunı yazdum bu faķır Hâtıra gelsûñ gâh gâh	436	Beyit	1	7'li hece	Yok	
73b	Şeyh Ğâlib	Yine zevraķ-ı derûnum kırılıp kenâra düşdi Dayanır mı şîşedür bu reh-i sengsâra düşdi	437	Gazel	3	Mütefâ'ilün/Fe'ülün/Mütefâ'ilün/Fe'ülün .../.../.../...	Yok	
74a	Bahâyî	Daħl iden ehl-i dile tab'-ı suħan-dân olsa Bilse ilhâdı nedür mâlik-i 'irfân olsa Hâr-ı lâ-yefhem-i dün olmasa insân olsa Şıdķıla mezheb-i İslâm'ına ķurbân olsa Bize mülhid diyenüñ kendüde imân olsa Daħl iden dînümüze bâru Müselmân olsa	438	Müseddes	4	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün .../.../.../...	Yok	
74a	Râĝıb	'Ar'ar gibi ol ķâmeti dil-cüya ne dirsın 'Anber gibi ol kâkül-i hoş-büya ne dirsın	439	Gazel	4	Mef'ülü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ülün .../.../.../...	Yok	

74a	...	Didüm ey meh ki senüñ bülbülünem Didi hoşca kuş imişsin öte dur	440	Beyit	1	Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilün .../.../..-	Yok	
74b	Yünus	Her kaçan anarsam seni qararüm qalmaz Allāh'um Senden gayrı gözüm yaşın kimseler silmez Allāh'um	441	İlahi	5	16'lı hece	Yok	
75a	Esrār	Şu'lelenüp dilde ğam u ıztırāb Eyledi dil mülkini yek-ser ħarāb Āteş-i hecr eyledi bağrum kebāb اه من العشق و حالاته و احرق قلبی بخاراته	442	Muhamm es	2	Fā'ilätün/Fā'ilätün/Fā'ilün .../.../..-	Yok	
75a	Esrār	Gördüm idi bir gün o mäh-peykeri N'olduğımı bilmem o günden beri Āteşe düşdüm gezerem serserī	443	Bend	1	Fā'ilätün/Fā'ilätün/Fā'ilün .../.../..-	Yok	
75a	Esrār	Maṭlabuñ ey sākī-i mehveş nedür Mey yirine şunduğūñ āteş nedür 'Işk mı bu şu'le-i serkeş nedür	444	Bend	1	Fā'ilätün/Fā'ilätün/Fā'ilün .../.../..-	Yok	
75a	Esrār	Gün-be-gün Esrār'a biñ efsün ider Bağrını hūn eşkini Ceyhūn ider Ḥālını gıtdikce dīger-gün ider	445	Bend	1	Fā'ilätün/Fā'ilätün/Fā'ilün .../.../..-	Yok	
75a	Vāşıf	N'eyledi gör baña o mähı mehi Ṭağa düşürdi bu dil-i vālihi Geşt iderem 'ışkıla deşt ü dihi Nāle vü efgānumı şanmañ tehī اه من العشق و حالاته و احرق قلبی بخاراته	446	Bend	2	Fā'ilätün/Fā'ilätün/Fā'ilün .../.../..-	Yok	
75a	Vāşıf	Şundi o meh destüme bir tolu cām 'Aqlum alup eyledi mest-i müdām Farq idemem n'olduğımı şubḥ [u] şām Cānuma kār itdi ħarāret tamām	447	Bend	1	Fā'ilätün/Fā'ilätün/Fā'ilün .../.../..-	Yok	
75a	Vāşıf	Derdile dīdemden ağan kanlu yaş Niçeye dek bu sitem-i dil-ħırāş	448	Bend	1	Fā'ilätün/Fā'ilätün/Fā'ilün .../.../..-	Yok	

		Âhır idüp gönülümü vaqf-ı telâş 'Âleme esrârumı itdürdi fâş						
75b	...	Hañçer-i hicrânıla encâm-ı kâr Pâreleyüp sîneçügüm yardı yâr Yârdan 'ışk kâldı bana yâdigâr Dem-be-dem itsem n'ola feryâd u zâr	449	Bend	1	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün -.-/-.-/-.-	Yok	
75b	...	Varumu yoğumu şatup bir pula Girdüm o dem ez-dil ü cân bu yola Eyler isem rüsvâ-yı 'ışkı n'ola Çille-i 'ışkı çekene 'ışk ola	450	Bend	1	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün -.-/-.-/-.-	Yok	
75b	...	'İşkuñ oñulmazmış ebed yarası Eyle 'ilâc özümden arası Dönmem ölürsem de nedür çâresi Oldum o meh-pârenüñ âvâresi	451	Bend	1	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün -.-/-.-/-.-	Yok	
75b	...	Ben saña meftün degül de ya neyem Şem'ine yansam n'ola pervâneym Söz mi bu kim yanmadan efsâneym Bağruma taşlar başaram ya neyem	452	Bend	1	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün -.-/-.-/-.-	Yok	
75b	...	Yanma da şan mı degül şânuma Yanmaz iseñ gelme benüm yanuma Süziş-i 'ışk itdi eşer cânuma Añladamam hâlümü sulţânuma	453	Bend	1	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün -.-/-.-/-.-	Yok	
75b	...	Ben nice ketmeyleyem ey verd-i al Hâlümü bilmez mi benüm ehl-i hâl Yağdı cigergâhumı dâğ-ı melâl N'ışleyeyüm kâlmadı bende mecâl	454	Bend	1	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün -.-/-.-/-.-	Yok	
75b	Vâşif	Düşdi gönülüm Vâşif o meh tal'ata N'eyleytim irmezse elüm vuşlata Şabr olunur mı bu kadar hâşrete	455	Bend	1	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün -.-/-.-/-.-	Yok	

		Mülk-i dilüm şaldı yemm-i fūrķate						
75b	...	İtmez iseñ ey perī baña 'itāb	456	Bend	1	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -./-./-./-./-	Yok	Metinde eksiktir.
76b	Nedīm	Taħammül mülkini yıkdın Hülāgü Ĥan mısın kāfir Bütün dünyāyı yaqdın āteş-i sūzān mısın kāfir	457	Gazel	8	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün -./-./-./-./-./-./-./-./-	Yok	
76b	Şābit	N'eyleşem ben bu dil-i 'ācize bilmem n'itsem Felegüñ sāğarını zehr ise de nüş itsem	458	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün -./-./-./-./-./-./-./-./-	Yok	
76b	...	شو همره بلبل بلب هر مه وش شكر بترا زوى وزارت برکش	459	Beyit	1	?	Yok	
77a	Nesīmī	Ĥasta-dilem belākeşem āh yandum vāh yandum n'idem Yaqdı beni firāk-ı ġam āh yandum vāh yandum n'idem	460	Gazel	7	Müstef'ilün/Müstef'ilün Müstef'ilün/Müstef'ilün -./-./-./-./-./-./-./-./-	Yok	
77a	Ķalbī	Mā'il olduġ o perīnūñ ruĥ-ı ġül-rengine biz Açmışız sīnemüzi cevır ü cefā sengine biz	461	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün -./-./-./-./-./-./-./-./-	Yok	
77b	Şerīf	Meclise destūñ ile sāğar-ı Cem gelmez mi Ayağın pūs iderek nevbete fem gelmez mi Fūrķat eyyāmı geçüp vuşlata dem gelmez mi Beni dil-ĥasta görüp çeşmine nem gelmez mi Yā peşīmāne evzā'-ı sitem gelmez mi	462	Tahmis	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün -./-./-./-./-./-./-./-./-		
77b	...	Yā ilāhī ĵıl 'ināyet yārumuñ ĥāk-pāyına Her ġamda destine alsun düşerüm payına	463	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -./-./-./-./-./-./-./-./-	Yok	
78a	...	El çekeli zūlf-i yārdan Elemüm var āh u zārdan Dil ne çeker 'ışķ-ı yārdan	464	Şarkı	3	8'li hece	Yok	
78a	...	Raķībūñ ĵanı dökülsün Bir eksük olsun tek ölsün Rehbānlar leşin götürsün	465	Bend	1	8'li hece	Yok	

78a	...	Benem ol dīdesi pür-hün Âteşinle cigerüm hün K̄o disünler bana mecnün	466	Bend	1	8'li hece	Yok	
78a	...	Bu dil bir tıfl-ı dildāra Yine bend oldu bī-çāre Düşüp pervāneveş nāra Çerāg-ı şem'-i ruhsāra	467	Şarkı	2	Mefā'ilün/Mefā'ilün .../...	Yok	
78a	Luṭfī	Müdüāmā vaşlına ārzü İder dil rüz [u] şeb yā hū Kerem kılmaz mı ol meh-rü 'Aceb bu Luṭfī-i zāra	468	Bend	1	Mefā'ilün/Mefā'ilün .../...	Yok	
78b	...	Şāh-levendüm k̄analum cām-ı şarāb-ı nāba Şöyle nüş eyleyelüm kim dönelim bī-tāba Hele meyl itme pek erkenden efendüm h'āba	469	Şarkı	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün .../.../.../...-	Yok	
78b	...	Ey nev-nihāl-i bāg-ı nāz Çekme baña buçağ-ı nāz Bir gün geçer bu çağ-ı nāz	470	Şarkı	2	Müstef'ilün/Müstef'ilün --/...	Yok	
78b	...	İçdi lebin hem çün şarāb Āh dem harāb ehl-i harāb İçsem de gitse bu hicāb	471	Bend	1	Müstef'ilün/Müstef'ilün --/...	Yok	
78b	...	'Işkınla ey şüh-ı şanem Ey çeşm-i serhoş menem Oldı Adalar meskenüm	472	Bend	1	8'li hece	Yok	
79a	...	Güzel gel 'aqlumı aldın Bir nighle gönlüm aldın Aldadup ferdāya şaldın	473	Şarkı	4	8'li hece	Yok	
79a	...	?	474	?	?	?	Yok	
79b-80a	Beyānī	Şubh irüp oldu yine çünki şeb-i tār tamām Cāme-h'ābindan o meh şīve ile kıldı kıyām	475	Tahmis	10	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün .../.../.../...-		

		Reviş-i rāha qadem başmağa itdi iqdām İtdi ol serv-i seher nāzıla hammāma hıram Şem'-i ruhsārı ile oldı münevver hammām						
80a-80b- 81a-81b	Fehīm	Fiğān ki 'āşık-ı nā-dīde-kām-ı mehcūram Fiğān ki lezzet-i dīdār-ı yārdan dūram	476	Kaside	46	Mefā'ilün/Fe'ilātün/Mefā'ilün/Fe'ilün .-./..-./.-./..-	Yok	
81b-82a- 82b	Fehīm	Ey nigāh-ı ğazabı mest-i mey-i nāhūvet-i nāz Ġamzesi sāki-i cām-ı ecel-i ehl-i niyāz Ey fūrūğ-ı ruḥ-ı hūy-kerdesi hūrşīd-gūdāz Ey leb-i nādire gülberg-i gül-i gülşen-i rāz Korkaram rāzumu fāş ide o çeşm-i ğammāz Āşinā oldı dile ğamze-i bīğāne-nūvāz Şeb-i hecr-i ğam-ı zūlf-i dil-i sevdā-perdāz İhtiyārī degül āh eylerisem dūr [u] dırāz Āh idersem n'ola sevdāñıla tölmiş göñlüm Haberüm yoğ ki senün 'āşikuñ olmış göñlüm	477	Muaşşer Terkib- Bend	7	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün .../.../.../...-	Yok	
82b-83a	Aḥmed Big	Her kim bize ta'n eylerise nev'-i beşerden Hāğ şağlasun 'ālemde anı ḥavf u ḥaṭardan	478	Kaside	12	Mef'ülü/ Mefā'ülü/ Mefā'ülü/ Fe'ülün --./..-./.-./..--	Yok	
83a-83b- 84a-84b	Nef'ī	Baña gerekmez kerem-i rüzgār Olmasa tek dilde ğam-ı rüzgār	479	Kaside	41	Müfte'ilün/Müfte'ilün/Fā'ilün -./..-./.-./..-	Yok	
84b-85a	Rūsūhī	Ey duhān-ı varak-ı tubğaya münkir nādān Ben cevābın vireyüm añlasun idrāki olan	480	Kaside	22	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün .../.../.../...-	Yok	
85a-85b	Aḥmed Big	Ey büt-i şīrin-zebān kāmēti serv-i revān Bir gicecük gelesen bizüm oṭaya hemān	481	Gazel	10	?	Yok	
85b	Lāmi'ī	Şunda bir bīkr kızoğlan bulunur mı dellāl Dili sükker sözi şīrin yañağı gül gibi al	482	Gazel	11	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün .../.../.../...-	Yok	
85b-86a	'Ālī	Dirsem İstanbul'a ben ehl-i naẓar deryāsı Keşret-i nāsa naẓar nev'-i beşer deryāsı	483	Kaside	18	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün .../.../.../...-	Yok	
86a-86b- 87a-87b	Hüseynī	Ey dil gözin aç bağ yine seyrān-ı zamāna Mir'at-i sipihr içre nümāyān zamāna	484	Kaside	51	Mef'ülü/ Mefā'ülü/ Mefā'ülü/ Fe'ülün --./..-./.-./..--	Yok	

88a-88b-100a	Hüseynî	Ey gönül gel heves-i sîm-bedenden geçelüm Gel meyl itmeyelüm zaḥm-ı dikenden geçelüm Göz açup bakmayalum taṅtana-i devrāna Zînet-i ḥayme-i gerdün-ı kühenden geçelüm Uçmağa uçmağıçun itmeyelüm ince ḥayāl Zāhidüñ ḥavfı şıraṭ ise biz andan geçelüm Bağrumuz maḳḳab-ı elmās-ı maḥabbetle delüp Rište-i 'ışḳa taḳup dürr-i 'Aden'den geçelüm Cāme-i 'āriyeti çāk idelüm el-ḥāşıl Cān virüp şevḳıla cānāneye tenden geçelüm Miḥnet-ābād binādur bu sipihr-i 'azamet İstinād itmeyelüm aña miḥenden geçelüm Geçdi bizden bu felek biz daḥı andan geçelüm Ey gönül gel kerem it bār geçenden geçelüm	485	Tercî'- Bend	5	Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilün ...-/...-/...-/...-	Yok	
95b-96a-94b	'Askerî	Baḥa dirdi müşfikâne pend idüp her gün dedem Çekme dünyā-yı deniçün ey püser bir laḥza ğam Ḥāk olursun varluĝuñ bir gün senüñ olur 'adem Aşşı kılmaz gel naşîḥat güş kııl şoñra n'idem Bāğda bülbül terennüm birle söyler dem-be-dem Geçdi dün ferdāyı ḳo 'ālem bu demdür dem bu dem	486	Tercî'- Bend	16	Fā'ilätün/Fā'ilätün/Fā'ilätün/Fā'ilün ...-/...-/...-/...-	Yok	Varak numaraları şiiirin akışına göre yazılmıştır.
94b-95a	Medḥî	Vefāsuz dilrübälardan begüm hergiz vefā gelmez Anuñçun ḳalb-i maḥzūna niçe demdür şafā gelmez Ki ya'nî yaḥşî ādemden yirile kem edā gelmez Bu pendî güş iden dānālara derd ü belā gelmez Vefā resmin mücerred fehmi idenlerden cefā gelmez Aşıl azmaz cihānda merd-i kāmilden ḥaṭā gelmez	487	Müseddes	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün ...-/...-/...-/...-	Yok	
95a-93b	Maḥvî	ñdün bir nigeḥ-i yār ile bīmār beni Zülf-i pür-çîn-i ḳazā-bende giriftār beni Ārzü-yı elem-i 'ışḳuñıla yār beni	488	Müseddes	6	Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilün ...-/...-/...-/...-	Yok	

		Heves-i vaşl-ı ğam-ı şevka sezāvār beni Sergüzeşt-i dil-i pür-tāba hikāyet güçdür Senden ey şūh-ı cihān 'aciz ü şikāyet güçdür						
93b-94a	Nāzī	Ey meh-i şu'le-fürüz-ı şeb-i tār-ı aġyār Berķ-ı āteş-figen-i ħürmen-i şabr-ı dil-i zār Oldı şād-āb nem-i luţfuñıla her ħas [u] ħār Ĥārĥār-ı sitemüñ itdi dil-i zārı figār Dem-i şemşir-i ğam-ı hecrile şad-çāk oldum Küşte-i ğamze-i merdümkeş-i bī-bāl oldum	489	Müseddes	5	Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilün ...-/...-/...-/...-	Yok	
94a-92a	Cinānī	Āh kim bir gül için ğam-zede-i ħār oldum Ġuşşadan bülbül-i şürīde-şifat zār oldum Bir sehī-ķadd-i ser-efrāza hevādār oldum Cüvyveş göñlüm aķup 'āşık-ı dīdār oldum Yine sevdā-zede-i zülf-i siyehķār oldum Yine bir olmayıcaķ derde giriftār oldum	490	Müseddes	5	Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilün ...-/...-/...-/...-	Yok	
92a-91b	Güftī	Yā Rab gül-i ümīde gülistan [u] bāġ vir Ĥasret-zemīn-i sīneye ya cāy-ı dāġ vir Bir cām-ı bādeden dile rüşen çerāġ vir Yā ġuşşa-i cihāna döyer bir dimāġ vir Yā Rab ya baña ķayd-ı cihāndan ferāġ vir	491	Tahmis	5	Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün .-/-.-/-.-/-.-		
91b-91a-90b	Güftī	Zīr-i ġīsüsında seyr eyleñ ruĥ-ı meh-siretin Eylemiş şem'-i şeb-ārā-yı melāĥat tal'atin Meclis-efrüz olmak isterse çerāġ-ı 'işretin Şem'-i bezm arturmasun pervānenüñ germiyyetin Rüzġār eyler perīşān ķorķaram cem'iyetin	492	Tahmis	7	Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilätün/Fe'ilün ...-/...-/...-/...-		
90b-90a	Nā'ilī	Hirās-ı fitne şalduñ dehre ey bī-dād n'eylersin Ķoparduñ yir yir āşüb-ı kıyāmet-zād n'eylersin Perīşānlıķlar itdüñ nev-be-nev icād n'eylersin	493	Tahmis	7	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün ...-/...-/...-/...-		

		Ṭağıtduñ ḥ̣`āb-ı nāz-ı yārı ey feryād n`eylersin İdüp fitneyle dünyāyı ḥarāb-ābād n`eylersin						
90a-89b	Vīrānī Abdal	Cūşa geldi baħr-i dil kaynadı `ıŝŝ ŝankim ḥab-āb Kim derūnumda çalındı `ūd [u] çeng [ü] def rebāb	494	Kaside	21	Fā`ilātün/Fā`ilātün/Fā`ilātün/Fā`ilün ..-/-..-/-..-/-..-	Yok	
89b-89a	Rūḥī	Şanma ey ḥ̣`āce ki senden zer ü sīm isterler Yevm-i lā-yenfa`uda ḳalb-i selīm isterler	495	Gazel	13	Fe`ilātün/Fe`ilātün/Fe`ilātün/Fe`ilün ..-/-..-/-..-/-..-	Yok	
89a	Fehīm	Dilde bir deryā yatur bī-ḳa`r sāḥil nā-bedīd Bu `acebdür olmuş anda hem yine dil nā-bedīd	496	Gazel	7	Fā`ilātün/Fā`ilātün/Fā`ilātün/Fā`ilün ..-/-..-/-..-/-..-	Zemin	
99b	Güftī	Olmada `ālem ŝehīd-i nāz ḳātil nā-bedīd Ṭutdı ḥūn-ı küŝtegān dünyāyı bismil nā-bedīd	497	Gazel	7	Fā`ilātün/Fā`ilātün/Fā`ilātün/Fā`ilün ..-/-..-/-..-/-..-	N.89a	
99b	Ḥāfız	Ḥallider her müŝkili dil līk sā`il nā-bedīd Güş ider hem sırr-ı `ıŝŝı yine ḳābil nā-bedīd	498	Gazel	7	Fā`ilātün/Fā`ilātün/Fā`ilātün/Fā`ilün ..-/-..-/-..-/-..-	N.89a	
100a- 98b-99a	Nefī	Merḥabā ey çarḥ-ı mīnā-yı mey-i yāḳūt-reng Devri gelsün senden öğrensün sipihr-i bī-direng	499	Terkib- Bend	40	Fā`ilātün/Fā`ilātün/Fā`ilātün/Fā`ilün ..-/-..-/-..-/-..-	Yok	
99a-97b- 98a-96b	Veysī	Yiter ey dil heves-i zūlf-i siyahkār yiter Yiter ey cān-ı belā-dīde bu efkār yiter Ceyb-i endīŝeye çek başuñı fikr it ḥālūñ Ḥalkıla eyledüğüñ bīhūde güftār yiter Riŝte-i fikre dūr-i eŝk-i nedāmet nazm it Ārzū-yı dil için didüğüñ eŝ`ār yiter Murğ-ı `Anḳā-per-i `azmūñ yetür ol yirlere kim Şāhbāz-ı nazar-ı himmet-i ebrār yiter Der-i Mevlā`ya yüzüñ sür yiter itdūñ kendūñ Bende-i ḥalka begüş-ı der-i eŝrār yiter Yiter oldı bu hevā vü hevesi terk idelüm Yüz urup Ḥaḳḳ`a reh-i ŝıdḳ u sedāda gidelüm	500	Terkib- Bend	9	Fe`ilātün/Fe`ilātün/Fe`ilātün/Fe`ilün ..-/-..-/-..-/-..-	Yok	
96b-97a	`Ālī	Yine bir ŝāha eŝir itdi beni devr-i zamān Yine bir āteŝile oldı vücūdum sūzān Ne nazīri bulmur ne olur aña aḳrān	501	Müsemme n	5	Fe`ilātün/Fe`ilātün/Fe`ilātün/Fe`ilün ..-/-..-/-..-/-..-	Yok	

		İ'tikādum bu durur mişli bulunmaz elān Nedür ol kâmet-i bālā nedür ol hüsniye ān Toğrısın söyleyeyüm aña kıyās eyle hemān Baħr-i Yūsuf'da benüm Yūsuf'umı görse 'ıyān Giryeden el yurıdı ħazret-i pīr-i Ken'ān						
101a	'Ālī	Kişinüñ sevdügi her vechile mümtāz olsa Şeh-levend olsa bülend olsa ser-efrāz olsa	502	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün .../.../.../..-	Yok	
101a	'Ālī	Tāze dilber sevse 'āşık eski derdin tāzeler Tāzeler keyfiyyetin erbāb-ı 'ışkuñ tāzeler	503	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün .../.../.../..-	Yok	
101a- 100b	'Ālī	Cināndan ehl-i 'ışka āstān-ı dil-rübā yegdür Marīza gülsitāndan kūşe-i dārü'ş-şifā yegdür	504	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün .../.../.../...-	Yok	
100b	'Ālī	Öldi gitdi hecr ile bir tāze cān ister gönül Eski derdin tāzeler nev-cüvān ister gönül	505	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün .../.../.../..-	Yok	
100b	'Ālī	Nedür ol 'anberīn gīsü nedür ol müşg-bār ebrü Bulunmaz şeş cihetde saña beñzer şüh u çār-ebrü	506	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün .../.../.../...-	Yok	
100b- 101b	Tıflī	Ey şāne ser-i zülf-i perīşāna toğunma Tel kırma şaķın ħātır-ı yārāna toğunma	507	Gazel	5	Mef'ülü/Mefā'ilü/Mefā'ilü/Fe'ülün .../.../.../..-	Yok	
101b	Ĥayālī	Hevādāruñ olaldan dūd-ı āhum Yazar eyvān-ı çarĥa āh şāhum	508	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Fe'ülün .../.../.../..-	Yok	
101b	Ĥayretī	Aldanup her dilbere dil virme zinhār ey gönül Kim bulunmaz isteseñ dünyāda bir yār ey gönül	509	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün .../.../.../..-	Yok	
101b- 102a	Nazmī	Ĥadrüni bilmez ĥarīfe yār olursañ yuf saña Ehl-i dilden ġayrıya dildār olursañ yuf saña	510	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün .../.../.../..-	Yok	
102a	Ĥabülī	Şitāb idüp şitāda rıĥlet itme ĥāneden çıkma Ziyā-baĥş ol otur āteş gibi kāşāneden çıkma	511	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün .../.../.../...-	Yok	
102a	Ĥabülī	Meyüñ 'ıys ehline bir kaçresi biñ cāndan yegdür Tehī peymāne ĥahveyle tolu fincāndan yegdür	512	Gazel	5	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün .../.../.../...-	Yok	

102a-102b	Rūḥī	Murg-ı dil 'Ankādur olmaz degme bir rişteyle bend İster ol zülf-i semen-bū gibi müşğın bir kemend	513	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Yok	
102b	Rūḥī	Sākiyā bezmüñüz dāim olsun Bāde sensüz bize ḥarām olsun	514	Gazel	5	Fe'ilātün/Mefā'ilün/Fe'ilün .../-.-/-.-	Yok	
102b	Rūḥī	Ehl-i 'irfānıla ol kıılma nazar nādāna Gül el üzre tutilur ḥār atilur yabana	515	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün .../-.-/-.-/-.-	Yok	
103a	Nef'ī	'Arif ol ehl-i dil ol rind-i kalender-meşreb ol Ne müselmān-ı kavī ne mülhid-i bī-mezheb ol	516	Gazel	6	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Yok	
103a-103b	Nef'ī	Bildürüdümdü derdümi bir āhla cānāna hep Çorqaram sūz-ı derūnumdan felekler yana hep	517	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Yok	
103b	Nef'ī	Göz ucıyla 'āşika geh luṭf eyler gāhī 'itāb Bir su'āle yer qomaz ol gāmezsi ḥāzır-cevāb	518	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Yok	
103b-104a	'Ālī	Zāl-i dehrūñ muştına gördi ṭayanmaz ehl-i zūr Ḥāk olup el arqasın yire qodı Behrām-ı Gür	519	Gazel	10	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Yok	
104a	Nā'ilī	Şorma keyf ehlinüñ aḥvālını ey rind-i cihān Bir bölük cānı cebinde zu'afā-yı devrān	520	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün .../-.-/-.-/-.-	Yok	
104a	Şānī	Eşk-i çeşmüm yeñemez eylese dünyā galebe Kimse qarşu ṭuramaz itse eger mā-galebe	521	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün .../-.-/-.-/-.-	Yok	
104a-104b	Ḳabūlī	Bir gedā himmeti baña yegdür begden aḡadan Çurtarurdu hele bir pāre bizi daḡdaḡadan	522	Gazel	5	Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün .../-.-/-.-/-.-	Yok	
104b	Fā'izī	Gönlüne bir daḡı fikr-i kūy-ı dilber gelmesün Anda yir yoq saña 'āşiq ḥāṭıra yir gelmesün	523	Gazel	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	Yok	
104b-105a-105b	Sükūnī	Ba'zı kātib biḡāl taḡalluş ider Kimi de qaşkaval taḡalluş ider	524	Kaside	26	Fe'ilātün/Mefā'ilün/Fe'ilün .../-.-/-.-	Yok	
105b-106a	Rūḥī	Yek-dil olup Ḳays u Leylā Vāmıḡ [u] 'Azrā yatur 'Aleminde her kişi yānıla bī-pervā yatur	525	Tahmis	5	Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün -.-/-.-/-.-/-.-		

		Niçe yıldur âferînler şabrına tenhâ yatur Ža'fdan künc-i 'anâda kim dil-i şeydâ yatur Ger ecel gelseydi görmez şöyle nâ-peydâ yatur						
106a- 106b- 107a	'Âlî	Ne deryâ sâhilinden oldu yâ Rab huşk [u] ter peydâ Ne baħrûn mâlikindendür melek zâhir beşer peydâ Şanasın kaçrelerdür anda her pinhân u her peydâ Vücüd-ı muṭlaķuñ baħri ne mevci kim ider peydâ Ene'l-ħaķ sırrını söyler eger maħfî eger peydâ	526	Tahmis	13	Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün .../.../.../...		
107a- 107b- 108a- 108b- 109a- 109b	Ža'fî	Yüri ey baħr-i melâħâtıda kaçpüdânluķ iden Dili girdâb-ı ğam içinde belâlarda ķoyan Geçüp alarğa yanumdan [düşe] ķurtıla hemân Çekdürüp firķatañı bizden ırağ olduñ sen Baħr-i fūrķatde niçe furtınalar çekdüm ben	527	Tahmis	30	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün .../.../.../...		
109b- 110a- 110b- 111a- 111b	Ħaylî	Vechi var teşne-i âb-ı keremüñ olsa cihân Ki yüzüñ şuyına Ħalk oldu senüñ kevn ü meķân	528	Kaside	69	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün .../.../.../...	Yok	
111b- 112a	Sa'dî	Cân bülbülinüñ göñli yine bir güle düşdi 'Uşşak-ı cihân arasına ğulgüle düşdi	529	Gazel	5	Mef'ülü/Mefâ'îlü/Mefâ'îlü/Fe'ülün .../.../.../...	Yok	
112a- 112b- 113a- 113b- 114a- 114b- 115a- 115b	Rühî	Şanmañ bizi kim şîre-i engürıla mestüz Biz ehl-i Ħarâbâtdanuz mest-i elestüz Ter-dâmen olanlar bizi âlüde şanur lîk Biz mâ'il-i būs-ı leb-i câm-ı kef-i destüz Bu 'âlem-i fânîde ne mîr ü ne gedâyuz A'lâlara a'lâlanuruz pestile pestüz Şadrın gözedüp n'eyleyelüm bezm-i cihânuñ Pây-ı Ħum-ı meydür yirümüz bâde-perestüz	530	Terkib- Bend	18	Mef'ülü/Mefâ'îlü/Mefâ'îlü/Fe'ülün .../.../.../...	Zemin	

116a- 116b		Mā'il degülüz kimsenün āzārına ammā Hâtır-şiken-i zâhid-i peymâne-şikestüz Erbâb-ı garaž bizden ırağ olduğı bu kim Düşmez yire zîrâ oğumuz şâhib-i şastuz Hem-kâse-i erbâb-ı dilüz 'arbedemüz yok Mey-hânedeyüz gerçi velî 'ışkıla mestüz Biz mest-i mey-i meykede-i 'âlem-i cānuz Ser-ğalka-i cem'iyet-i peymânekeşānuz						
116b- 117a- 117b- 118a- 118b- 119a- 119b- 120a- 120b- 121a- 121b	Müşgî	Şanmañ bizi kim cins-i metâ'-ı ser [ü] destüz Biz cevher-i nür-ı ruğ-ı hürşîd-i elestüz Cevlāngühümüz küngüre-i 'arş-ı Hudâ'dur Ger hâk gibi dîde-i hod-bînlere pestüz Dürr-i şadef-i ma'den-i deryâ-yı kadîmüz Yektâ güher-i şadr-nişîn-i kefi destüz Zâhid gibi har küşe-i mihrâba ber-â-ber Türmaz yüzümüz ebrü-yı dildâr-perestüz Buğz ehline ey bād-ı şabâ söyle şakınsun K'eflâki geçer nâvekümüz şâhib-i şastuz İncitmege râzı degülüz kimseyi aşlâ Ammâ ki tehî şîşe-i meyyâl-i şikestüz Ma'nide çeker yarıla dil bāde-i nâbı Şüretde eger küşe-i mey-hâne-nişestüz Mā'il degülüz neş'e-i nev-bādeye tā ki Zîrâ ki mey-i sāğar-ı tevḥîd ile mestüz Şaḥn-ı çemen-i gülşen-i dünyâ-yı denîde Tā hem-dem-i ol lāle-ruğ-ı bāde-perestüz Biz mest-i şarâb-ı kadeḥ-i pîr-i muğānuz 'Ankâ şıfatı dehrde bî-nām u nişānuz	531	Terkib- Bend	17	Mef'ülü/Mefâ'îlü/Mefâ'îlü/Fe'ülün --./--./--./--	N.112a	
121b	...	Bu ne ḥâldür nedür ḥikmet beni şeydâ kıılır şāhum	532	Beyit	1	Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün	Yok	

MECMÛ'ADA KULLANILAN VEZİNLER VE KULLANIM SIKLIKLARI

BAHİR	ARUZ KALIBI	SAYI
Remel	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün -.-/-.-.-/-.-.-	137
	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün ..-/.-./..-/.-.-	130
	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün -.-/-.-.-	46
	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün ..-/.-./..-	6
Hezec	Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün .-.-/.-.-.-.-.-	91
	Mef'ülü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ülün -./.-./.-./.-	42
	Mef'ülü/ Mefâ'ilün/ Mef'ülü Mefâ'ilün -./.-.-.-.-	3
	Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Fe'ülün .-.-/.-.-.-	17
	Mefâ'ilün/Mefâ'ilün .-.-/.-.-	2
Muzârî	Mef'ülü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün -./.-./.-./.-	23
	Mef'ülü/Fâ'ilâtün/Mef'ülü/Fâ'ilâtün -./.-.-.-./.-	2
Hafîf	Fe'ilâtün/Mefâ'ilün/Fe'ilün ..-/-.-./.-	5
Müctes	Mefâ'ilün/Fe'ilâtün/Mefâ'ilün/Fe'ilün .-./..-/-.-./.-	4
Kâmil	Mütefâ'ilün/Fe'ülün/Mütefâ'ilün/Fe'ülün ..-./..-/-.-./.-	1
Recez	Müstef'ilün/ Müstef'ilün -.-/-.-.-	2
	Müstef'ilün/ Müstef'ilün Müstef'ilün/ Müstef'ilün -.-/-.-.-/-.-.-	1
Serî	Müfte'ilün/ Müfte'ilün/ Fâ'ilün ...-/-.-.-/-.-	1
Hece	16'lı	5
	15'li	2
	11'li	1
	8'li	11
	7'li	1
?	Vezni bulunamayan şiirler	5

Aşağıdaki tabloda, Türk edebiyatında aruz kalıplarının kullanım sıklıkları üzerine XVI. yüzyılda yazılmış olan dîvânlar merkeze alınarak yapılan Haluk İPEKTEN ve Mustafa İSEN'in çalışmalarının sağladığı verilerle incelediğimiz mecmû'anın sağladığı veriler karşılaştırılmıştır.¹⁶

Aruz Kalıbı		Kullanım Sıklığı %		
		İPEKTEN	İSEN	MECMÛ'A
1.	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün -.-/-.-/-.-/-.-	29,1	40,2	26,7
2.	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün ...-/-.-/-.-/-.-	13,8	8,8	25,3
3.	Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün .-.-/-.-.-/-.-.-	13,7	16,2	17,7
4.	Mef'ülü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün -./-.-./-.-/-.-	11,9	8,3	4,5
5.	Mef'ülü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ülün -./-.-./-.-/-.-	7,2	5,6	8,1*
6.	Mefâ'ilün/Fe'ilâtün/Mefâ'ilün/Fe'ilün .-.-/-.-.-/-.-/-.-	6,1	4,9	0,8
7.	Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Fe'ülün .-.-/-.-.-/-.-	4,8	3,9	3,3
8.	Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün -.-/-.-.-/-.-	3,7	1,4	8,9*
9.	Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün ...-/-.-/-.-	-	-	1,1
10.	Fe'ilâtün/Mefâ'ilün/Fe'ilün ...-/-.-/-.-	2,9	1,7	1,0

Klasik şiir geleneğimizim XVI. yüzyıldaki aruz tercihlerini gösteren yukarıdaki çalışmalar ile XIII. yüzyıldan XIX. yüzyıla kadar yazılmış şiirleri kapsayan mecmû'amızdaki aruz tercihleri tabloda da görüldüğü üzere farklılık arz etmektedir. İPEKTEN ve İSEN'in çalışmalarında, gazel nazım şeklinde çok rağbet görmediği anlaşılan remel bahrinin kısa kalıbı, mecmû'amızda dördüncü sıradadır. Hezec

¹⁶ Mustafa İSEN, "Aruzun Anadolu'daki Gelişme Çizgisi", 447-449.

bahrinin *Mef'ülü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ülün* kalıbı ise en çok tercih edilen beşinci kalıp olmuştur. Bunun yanı sıra remel bahrinin hafif ve kısa kalıbı XVI. yüzyıl şiirimizde, en çok tercih edilen kalıplar listesinde yer almazken mecmû'amızda sekizinci sıradadır.

Mecmû'ada aruz vezniyle yazılmış 513 şiirin 319'u remel, 155'i hezec ve 25'i muzârî bahirlerindedir.

NÜSHA TAVSİFİ

Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları K.000007 numarada kayıtlı şiir mecmû'ası 190x125 mm. boyutlarındadır ve 123 varaktır. Metnin girişine eklenen şair listesi, muhtemelen mecmû'anın son tasnifinden sonra yapılmıştır ve mecmû'adaki şairlerin hepsini içermemektedir. Gazeller üç sütun on satır şeklinde dizilmiştir. Yazı bozulana kadar bu düzen sürdürülmüştür. İç mecmû'adan sonra on yedi satır iki sütun düzenine geçilmiştir.

Eser genel itibariyle iyi durumdadır. Yırtılmış bir varak bulunmamakla birlikte küçük kurt yenikleri vardır, ancak bu durum okumaya olumsuz bir etkiye bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra yer yer silinmiş olan bazı varaklardaki yazıların okumasında güçlük bulunmaktadır.

Nesih kırması bir hatla yazılan metinde, yer yer talikle yazılmış beyitlere de rastlanmaktadır. Mecmû'ada başlıklar sürh mürekkeple yazılmıştır. Ayrıca makta' beyitlerindeki mahlaslar da çoğunlukla sürh mürekkeple belirtilmiştir.

İç mecmû'a bölümündeki yazı diğer bölümlerden farklı bir hatla yazılmıştır. Bu kısımda da başlıkların çoğu sürh mürekkeple yazılmış ve mahlaslar belirtilmiştir. Silinip üzerine şiir yazılan yerlerin yanında okunamaz hâle gelmiş bir şiir bulunmaktadır.

Mecmû'anın 122b, 123a ve 123b varaklarında Osmanlı yönetim kadrosundaki görevlendirme ve yer değiştirmelerle ilgili beşer satırlık üç metin bulunmaktadır. Bu tarih kayıtları hazırladığımız metne dâhil edilmemiştir. Bu metinlerin yanı sıra 84a ve 84b sayfalarındaki her iki sütunun cetvel boşluğuna sadece her beytinin ilk iki kelimesi

yazılan iki şiir ve 90b sayfasındaki üç yarım beyte de hazırladığımız metinde yer verilmemiştir.

METNİN HAZIRLANMASINDA İZLENEN YOL

1. Metnide kullanılan transkripsiyon harfleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

أ	a, e, ʿ	ش	ş
آ	ā, a	ص	ş
ب	b, p	ض	z, d
پ	p	ط	t
ت	t	ظ	z
ث	s	ع	ʿ
ج	c	غ	ğ
چ	ç	ف	f
ح	h	ق	k
خ	ḥ	ك	k, ñ
د	d	ل	l
ذ	z	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	o, ö, u, ū, ü, v
ژ	j	ه	a, e, h
س	s	ی	y, ı, i, î

2. Arapça ve Farsça eklerin yazımında İsmail Ünver tarafından yayımlanan “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler” adlı makale esas alınmıştır.

3. Atıf vavları (u, ü, vü) kendisinden önce gelen kelimeyle uyuma sokulmuştur: mekr ü, cān u vb.

4. Vav-ı ma’düle ḥ̣ şeklinde gösterilmiştir: ḥ̣ār, ḥ̣āb, ḥ̣āce vb.

5. Kelimelere bitişik yazılan ekler uyuma sokulmuştur: anuñçun, yārıla vb.

6. Mısraʿ ve beyitlerdeki vezin bozuklukları dipnotlarda belirtilmiştir.

7. Metnin aslında bulunmayan numaralandırma, incelemede kolaylık sağlama bakımından şiirlere ve şiirleri oluşturan bölümlere tarafımızdan eklenmiştir.

8. Şiir başlıklarında verilen şair mahlaslarının yanlış olduğu tespit edildiğinde doğru olan isim tercih edilmiş ve bu durum dipnotlarda belirtilmiştir.

9. Zihafalarda metnin tutumu esas alınmıştır.

10. Türkçe dışında yazılmış metinlerin asılları korunmuş, anlamları dipnotlarda belirtilmiştir.

11. Gerekli görülen yerlerde metin tamiri yapılmıştır.

12. Metinde okunamayan yerler "...", anlamından emin olunamayan kelimeler (?), anlaşılamayan beyitler ?, tarafımızdan yapılan eklemeler [], şiirin aslına dahil olmayan yerler () şeklinde belirtilmiştir.

13. İmla konusunda birlik sağlamak amacıyla klasik imla metnin tamamına uygulanmıştır. Ayrıca metinde "n" ve "ñ" yazımı konusunda gerekli değişiklikler yapılmıştır. Yer yer önceki bölümlerde de belirtildiği gibi incelemesi yapılan Atatürk Kitaplığı Bel_Yz_K000007 numarada kayıtlı mecmû'a şekil, içerik ve imla tutumu bakımından 64a-80b arasındaki varaklarıyla farklılık göstermektedir. Bu nedenle bahsi geçen varaklar incelemede kolaylık sağlaması açısından *ikinci mecmû'a* olarak isimlendirilmiştir. Bu kısımda bulunan 388, 441 ve 464 numaralı şiirlerde nazal n'lerin yazımına dikkat edilmemiştir. Ayrıca 388 numaralı şiirde yuvarlak ünlü ile yazılması gereken birinci tekil şahıs iyelik ekleri düz ünlüyle yazılmıştır: sevdiğim vb. 386 numaralı şiirde ise yuvarlak yazılması gereken ikinci tekil şahıs eki dar yazılmıştır: rahîmümsün vb. İç mecmû'a dışındaki kısımlarda da yukarıdakilere benzer imla hususları görülmektedir. 22/b4 ve 62/b3 numaralı şiirlerde yuvarlak yazılması gereken birinci tekil ve çoğul iyelik ekleri düz ünlüyle yazılmıştır: gözime, elimüz vb. Bu bölümde ses düşmeleri çoğunlukla gösterilmiştir: k'aña, k'ola, k'eflāk... Ancak 36 ve 203 numaralı şiirlerde ses düşmesi olmasına rağmen bu durum metinde belirtilmemiştir. Ses düşmeleriyle ilgili imla özellikleri metnin tamamına tarafımızdan uygulanmıştır.

14. Mecmû'adaki varak düzeni şiirlerin akışına göre yeniden tertib edilmiştir.

15. Bazı şiirlerde yayımlanmış dîvânlardan istifade edilmiş ve bu durum dipnotlarda belirtilmiştir.

METİN

(1a)

1

Mişālī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 H̄asta cānum derdine tīmār sensin yā ‘Alī
 1 Tut elüm kim H̄ızr-ı h̄ikmetdār sensin yā ‘Alī
- 2 Olmuşam āşüfte-hāl ü düşmişem zār [u] nizār
 2 Bī-kesem bī-kes olana yār sensin yā ‘Alī
- 3 Her denīden nice himmet isteyem farz eyle kim
 3 Kān-ı luḫf u raḫmet-i Ğaffār sensin yā ‘Alī
- 4 Yā kimüñ dergāhına varam berāy-ı merḫamet
 4 Çün mesākīn cem‘ine ğam-ḫ‘ār sensin yā ‘Alī
- 5 Bir ḫadem sensüz nice iḫdāma ḫaşdum ola çün
 5 Cānda miknet dīdede envār sensin yā ‘Alī
- 6 Gel ‘imāret ḫıl Mişālī’nüñ ḫarāb-ābādını
 6 Kim anuñ ta‘mīrine mi‘mār sensin yā ‘Alī

2¹⁷

...

Der medḫ-i düvāz-deh imām

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

¹⁷ Metinde on iki imam başlığı olmasına rağmen yedi imamdan bahsedilmiş, diğer imamlara yer verilmemiştir.

- 1 كُنْتُ كُنْتُ كُنْتُ maḥremi rāh-ı şerī‘at rehberi¹⁸
Aşfiyānuñ bihteri erbāb-ı ‘iṣṣuñ mihteri
- 2 كَاشِفِ-ي ‘ilm-i ledünnī اتى nuñ mazḥarı¹⁹
Pādişāh-ı dehr olanlar Ḳanber’inüñ ḳanberi
- 3 وَكَافِ-ي sırr-ı ḥaḳīḳat evliyā ser-defteri
Ol ‘Alī-i Murtażā’ dur Muştafā’nuñ manzarı

İmām Ḥasan

- 4 كَامِتِ-ي bālāsına hem-ser degüldür nārven
Sünbül-i gīsūsına āşüfte müşgīn yāsemen
- 5 حَاكِ-ي pāyı gevheridür gālibā müşg-i Ḥuten
Zübde-i evlād-ı Aḥmed pādişāh-ı zü’l-minen
- 6 هَازِرَتِ-ي şān-ı şerīfi aḥsen-i vech-i ḥasen
Şīr-i Yezdān ‘Alī’nuñ sevgilü yarı Ḥasan

İmām Ḥüseyn

- 7 مَفْهَارِ-ي evlād-ı Ādem ya’nī nesl-i Muştafā
Cān u dilden vermeyen başın Yezīd olsun aña
- 8 طَيِّبِ-ي ü ṭāhirīn içinde yarın serverā
Şerbet-i kevşerle ḳandursun ‘Alī-i Murtażā
- 9 ‘Ārif-i sırr-ı ḥaḳīḳat pencüm-i āl-i ‘abā

¹⁸ “Gizli bir hazineydim.”, Kudsî hadis.

¹⁹ Gerçekten geldi. 76 (İnsan) 1.

Meşhed-i firdevs-i şānī şeh Hüseyn-i Kerbelā

(1b)

Zeyne'l-‘ābidīn

10 Maḥrem-i sırr-ı ḥaḳāyık menba‘-ı ‘ilme’l-yaḳīn
Ma‘den-i kān-ı tarīḳat şāri‘-i şer‘-i mübīn

11 Gülşen-i ‘ilm-i taşarruf bülbül-i gülzār-ı dīn
Şāhib-i ‘ilm ü ma‘ārif şāh-ı āl-i ṭayyibīn

12 Rūḥ-ı ekrem fażl-ı ādem ol şafī-i müttakīn
Hazret-i sulṭān-ı ‘ālem ya‘nī Zeyne’l-‘ābidīn

Muḥammed Bāḳır

13 Hāk-i pāyı dīde-i a‘māya oldı tūtiyā
Ekrem-i evlād-ı ādem ḳāleb-i nūr-ı zıyā

14 Melce’-i erbāb-ı dīn ü menba‘-ı ḥilm ü ḥayā
Şems-i tevḥīd-i ḥaḳīḳat māh-ı nūr-ı atḳıyā

15 Mazḥar-ı ‘ilm-i me‘ānī rūşenā-yı evliyā
Atḳıyā dirler Muḥammed Bāḳır ol aşl-ı ‘alā

Ca‘fer-i Şādık

16 ‘Ālim-i ‘allām-ı a‘lem ‘ilm-i kevnüñ mazḥarı
‘Ābid ü ‘ārif uşūliyle mezāhir manzarı

17 Sırr-ı esmā’-i Hudā’yı anlayanlar bihteri

Şuğr u kübrānun ḥabīri ‘ilm-i kānuñ rehberi

- 18 Sālik-i rāh-ı fenā āl-i resūlüñ şeh-peri
Ca‘fer-i Şādık’dur ol cümle velīnün mihteri

Mūsā Kāzım

- 19 Cāmi‘-i ‘iṣṣā ḥaṭīb olan hümām-ı muḳtedā?
Server [ü] sālār ... ey mühtedā

- 20 K̄ıble-i erbāb-ı dīn ü sālīk-i rāh-ı Hudā
Hākīm-i şer‘-i şerīf ü mālīk-i mülk-i hüdā

- 21 Tābi‘-i rāh-ı hidāyet sākin-i çün u çerā
Hazret-i Mūsā Kāzım ol imām-ı aşfiyā

Mūsā Rıza

- 22 Zāhir u bāṭın ‘ulūmuñ ma‘nīsın bilmiş ‘ıyān
Evvelīn ü āḥirīnūñ sırrını kılmış beyān

- 23 Rūḥ-ı pāki ravza-i cennetde bulmuşdur mekān
Fazlını kılmakda k̄aşır n’eylesün kilik-i benān

- 24 Mülk-i lāhūta kadem başmış ‘azīz-i kāmran
Adıla Mūsā Rıza dirler emīr-i nūktedān

(2a)

İşhak²⁰

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Yüzi gülse gülistānuñ açılsa nev-bahār olsa
Teferrüc itmege gitsek ben olsam ol nigār olsa
- 2 O serv-i ser-firāzıla şalınsağ şaḥn-ı gülşende
Gehī güftār u geh eş'ar u geh būs u kinār olsa²¹
- 3 Bu miḥnet āteşine göz kararup lāleveş düşsem
Derün-ı dilde dağ-ı 'ışk bir bir āşikār olsa
- 4 Firāk odına yanmış bülbül-i dil-suḥteye bir dem
Figān iden güle karşı çemende geh hezār olsa
- 5 Dil ü cān terk idüp 'ışkı yolında ölmege neydi²²
Şu göñülden geçen gibi baña bir ğamze kār olsa
- 6 Güzel öpmek güzel kuçmağ degül mi didüğüñ İşhak
Göreüdüñ şöḥbeti baḥt u sa'ādet baña yār olsa

4

Naẓīre-i Nev'ī

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Haṭ-ı dil-ber gibi gülşen açılsa nev-bahār olsa
Güzellense havālar muṭrib-i meclīs hezār olsa

²⁰ Metinde 53b'de tek beyit olarak bulunan matla' beyti, bütünlüğü sağlamak amacıyla buraya taşınmıştır.

²¹ būs u kinār: büse kinār (metinde).

²² terk: terkin (metinde).

- 2 Çemende sünbülāsā halka halka olsalar yārān
Güzeller der-miyān olsa gül ü mül der-kenār olsa
- 3 Gedālar nuḳre-i sīm-i zümürüd-baḫşı n'eylerdi
Müyesser cūybār olsa nişīmen sebzēzār olsa
- 4 Pür olsa güllerüñ gūşı şadā-yı şavt-ı bülbülden
Bisāt-ı gülşenüñ her kūşesi naḳş-ı nigār olsa
- 5 Çemenler bitmeden ḫāk-i teninde Nev'ī-i zāruñ
Çemen seyrine gitsek bir ḳıyāmet-ḳad nigār olsa

5

Fuḫūlī

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Ey firāḳ-ı leb-i cānān cigerüm ḫūn itdūñ
Çihre-i zerdümi ḫūnābe-i gülgün itdūñ
- 2 Cigerüm ḳanını gözyaşına dökdüñ ey dil
Vara vara bunı ḳulzüm anı Ceyḫūn itdūñ
- 3 Nice ḫüsniye seni Leylā'ya nisbet ḳılayın
Bilmeyüp ḳadrümi terk-i men-i Mecnūn itdūñ
- 4 'Ahd ḳılduñ ki cefāñ kesmiyesin 'āşıḳdan
'Āşıḳı va'de-i iḫsānıla maḡbūn itdūñ
- 5 Ey Fuḫūlī aḳıdup seyl-i sirişḳ ağlıyalı
'Işḳ ehline fiḡan itmegi ḳānūn itdūñ

(2b)

6

Ḥayretī

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Fe‘ülün

- 1 Erenlerden olursa baña himmet
Ḳamu dā‘ī ola a‘dā ne minnet
- 2 Ne ğam yağı olursa cümle ‘ālem
Baña sulṭāndan olursa ‘ināyet
- 3 Erenler işiginde ḥāk olanuñ
Melekler ide ṭoprağın ziyāret
- 4 Murāda irmek isterseñ mürīd ol
Getür bir merd işigine irādet
- 5 Meded senden mededsüz Ḥayretī’ye
Erenler şāhı sulṭān-ı mürüvvet

7

Nazīre-i ‘Amrī

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Fe‘ülün

- 1 Güzellerde olaydı buse ‘ādet
İrerdı baña daḥı bu sa‘ādet
- 2 Sitāreñ yok çü meh-rūlardan ey yār
Bulardan vāz gel hey bī-sa‘ādet
- 3 Bu ḥasta ölmedin hicrān şebinde
Gel ey şem‘-i murād eyle ıyādet

4 Yazarmış nāmeve tezvīr ḥaṭṭuñ
İdermiş қаşlaruñ egri şehādet

5 Sücūd it mest olup yār işiginde
Yiter ‘uşşāka ‘Amrī bu ‘ibādet

8

Fuzūlī

Mefā‘ilün/ Mefa‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefa‘ilün

1 Ezel kātibleri ‘uşşāk bahtın kara yazmışlar
Bu maзмūnıla ḥaṭṭ ol şafḥa-i ruḥsāra yazmışlar

2 Gülistān-ı ser-i kūyuñ şıfātın bāb bāb ey gül
Muşavvirler ne şüret kim der ü dīvāra yazmışlar

3 İki saṭr eyleyüp ol iki meygün la‘ller vaşfın
Görenler her birin bir çeşm-i gevher-bāra yazmışlar

4 Girüp büt-ḥāneye kılsañ tekellüm cān bulur şeksüz
Muşavvirler ne şüret kim der ü dīvāra yazmışlar

5 Yazanda Vāmıķ u Ferhād u Mecnūn vaşfın ehl-i derd
Fuzūlī nāmesin gördüm hem ol tūmāra yazmışlar

(3a)

9

Naẓīre-i Resmī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Dostum her ne kadar kılrısañ cevri ü cefâ
Yegdür andan baña kim eyleyesin mihr ü vefâ
- 2 Nice kim sa'y-ı belîğ eyledüm ey dost dirîğ
Vaşluñ olmadı müyesser n'ideyin âh baña
- 3 Yağdı dil lâle ruhuñ şevkile ey gülşen-i cân
Lâ-cerem gonçe lebüñ yâdına çâk itdi kabâ
- 4 Cân meşâmını yine kıldı mu'aţtar nefesi
'Anberîñ zülfüne uğradı meger bād-ı şabâ
- 5 Kıl terahhum nazarin Resmî-i üftâdeye kim
Sen degül cevri cihân dahı kılrur aña şehâ

10

Nazîre-i Kirâmî

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

- 1 Ka'be-i küyuña gelsün diyü yârân-ı şafâ
Kum yığar kapuña vardukça senüñ bād-ı şabâ
- 2 İllere mihr ü vefâ itmege peymânlar idüp
Ne vefâ 'ahd ider olduñ bize ne 'ahde vefâ
- 3 Yaşumuñ akmaduğı zülfüni gördükçe bu kim
Şeb-i Qadr olsa durur şular aqarken şanemâ
- 4 İl içinde yine adı yididür iki gözüm
Ne kadar iki yağa issi olursa deryâ
- 5 Gün gibi başı göge irse eger öykünemez

Mār-ı zülfüñe Kirāmī o mehūñ ejderhā

11

Nazīre-i ‘Ālī

Fe’ilātün/ Fe’ilātün/ Fe’ilātün/ Fe’ilün

- 1 Çıkdı nevrūza şabā gibi olup ehl-i hevā
Nağamāt eylese bülbül n’ola nevrüz u şabā
- 2 Bāğuñ eşcārı anuñ dikmeleridür çün kim
Cüybār itse n’ola gülşene hükmin icrā
- 3 Gül ü mül mevsimidür zerķ u riyā ey şūfī
Ne haṭādur ne kazādur ne cefādur ne belā
- 4 Kül ocağında niçün bülbül gül kıldı diyü
Hikmet-i Şāni’-i bī-çüne dime çün u çerā
- 5 Bāde-nüşān-ı hıredmendi bu faşluñ ‘Ālī
Şu‘arādur zürefādur ‘uķalādur hükemā

(3b)

12

Cevrī

Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilün

- 1 Rind-i ‘ışķam mescid ü mey-hāne yeksāndur baña
Şavt-ı şūfī na‘ra-i mestāne yeksāndur baña
- 2 Ol gedā-yı şāh-ṭab‘ u lāubālī meşrebem
Efser-i Cemşīd ile peymāne yeksāndur baña

- 3 Tālib-i dīdār-ı yāram mest-i şevk-ı vuşlatam
Gülşen-i firdevs ile ğam-hāne yeksāndur baña
- 4 Luţf-ı yāra şād olup kahr-ı ‘adūdan ağlamam
Ol sebebden āşinā bīġāne yeksāndur baña
- 5 Bī-tekellūf ‘āşık-ı dīvāneyem Cevrī gibi
Kaşr-ı şāhī kūşe-i vīrāne yeksāndur baña

13

Fırākī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 ‘Ālemūñ hāli ‘aceb gizlü mu‘ammā ancak
Kimine vay kime hay özge temāşā ancak
- 2 Cūy-ı eşkile dönelden berü dülāb-ı felek
Baġ-ı dehr içre biten mīveler ayva ancak
- 3 Bülbülüñ gülşen-i ‘ālemde hezār ey yüzi gül
Saña bir ben degülem ‘āşık-ı şeydā ancak
- 4 Bend-i zülfünde gören dir dil-i sevdā-zedemi
Bir bu āşüfte vü āvāre vü şeydā ancak
- 5 Ey Fırākī yūri var başuña sultān ol kim
‘Ālemūñ saltanatı bir qurı ġavġā ancak

14

‘Ālī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Sāgar-ı şahbāyı pür kıl hūn-ı dilden dem budur
Derd ü ğamla ‘ālemūñ ğamnāki ol ‘ālem budur
- 2 Hāk-i kūy-ı yārı gözyaşıla taḥmīr it müdām
Zahm-ı tīğ-ı ‘ıṣka rāḥat-baḥş olan merhem budur
- 3 Pāy tā-ser sīme ğarḳ itse gözüm yaşı beni²³
Birbirine gösterüp dirlerdi ol sersem budur
- 4 Yoḳladum bildüm dehānuñ yoḳluğında şübhe yoḳ
Kendü kendümden ḥaberdār olmadum şübhem budur
- 5 Ğam degül ‘Ālī yüzüñ görmezse birkaç gün senüñ
Ğayrılarla ‘ālemūñ seyr itmesün tek ğam budur

(4a)

15

Yahyā

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Cānı dil ol ser-i ğīsū-yı semen-sāya çeker
Rāzını söylemek ister anı tenhāya çeker
- 2 Ḳad çeküp gün-be-gün olmaḳda bülend ü mevzün
Naḥl-i gül varısa ol serv-i dil-ārāya çeker
- 3 Gizleyüp dāne-i ḥāl-i ruḥuñuñ sevdāsın
Mūr-ı bī-çāre-i dil künc-i süveydāya çeker

²³ sīme: seme (metinde). İ. Hakkı AKSOYAK, **Gelibolulu Mustafa Âlî, Divan II**, 65'ten yararlanılmıştır.

- 4 Hınçerin kime olursa çeker ol ğamze-i mest
Dil-i mecrūh şaķınsun anı da'vāya çeker
- 5 Mu'terifdūr yine şad ğüne kuşūra Yaħyā
Gerçi maķdūrını ol dergeh-i a'lāya çeker

16

Nazīre-i Hāletī

Fe'ilātūn/ Fe'ilātūn/ Fe'ilātūn/ Fe'ilūn

- 1 Hātırım Kays gibi kūha vü şahrāya çeker
Ğam-ı 'ışķuñ beni öldürmege tenhāya çeker
- 2 Zīr-i destāra alur zūlf-i siyāhın ğāhī
Bir melekdūr şanasun ejderi bālāya çeker
- 3 Pīşķeş çekse ķapuñdan gelicek bād-ı şabā
Kuħl-i ğāk-i ķademūñ dīde-i bīnāya çeker
- 4 Baħr-i ğüsn oldu ruħuñ her biri ol ğallerūñ
Bir deñiz mālکیدūr ādemi deryāya çeker
- 5 Olsa fānī ne ķadar pīr-i muğān Hāletiyā
Ğam zebūnın yine bezm-i mey-i ğamrāya çeker

17

Nazīre-i 'Ālī

Fe'ilātūn/ Fe'ilātūn/ Fe'ilātūn/ Fe'ilūn

- 1 Müdde'ī ālile ol şūħı ki tenhāya çeker
Korķarın reng virūr bāde-i ğamrāya çeker

- 2 İki dīvāneden alınmadı ‘ışkuñ yaqası
Kühken dağa çeker Qays ise şahrāya çeker
- 3 Nāmıla ‘āleme bir velvele şalduñ ki seni
Kimi teşhīre muqayyed kimi esmāya çeker
- 4 Dāmenüm seyl-i sirişk aldı yaqam āteş-i āh
Biri eflāke biri lücce-i deryāya çeker
- 5 Yine bir saht kemān aşdı ki ‘Ālī felege
Haq budur az bulunur ancılayın yaya çeker

(4b)

18

Kirāmī

Mef’ülü/ Fā’ilätü/ Mefā’lü/ Fā’ilün

- 1 Reşküm ne ‘izz ü cāha ne māl ü menāledür
Derd ü gamuñla hem-dem olan ehl-i hāledür
- 2 Haqq-ı ruhuñ risāle-i şemsiyyedür lebüñ
Sürhile her suhanda konılmış maqāledür
- 3 Qanzil olursa merdüm-i çeşmüm ‘aceb mi kim
Bezm-i belāda gözlerüm iki piyāledür
- 4 Dükkān-ı ‘ışq-ı yārda āh eylesem n’ola
Kim rüzgārı ehl-i dilüñ āh u nāledür
- 5 Bir gün düşerse vaşl olayın dirimiş nigār

Aldanma ey Kirāmī muḥāle ḥavāledür

19

Rūḥī

Mef'ülü/ Mefā'îlü/ Mefā'îlü/ Fe'ülün

- 1 Rencide olur ağladuğum çün siteminden
Ammā ḥaberi yok dil-i zāruñ eleminden
- 2 Geldi bu gice bezme ayağıla mey-i nāb
El virdi şafā ḥaylī dem itdük ḳademinden
- 3 Da'vā-yı maḥabbetde degül her kişi şādık
Zevḳ eyle gönül 'āşık iseñ derd ü ğamından
- 4 Kimlerle 'aceb hem-ḳadeḥ olur gice ol māh
Bir çāre olaydı ḥaber almağa feminden
- 5 Rūḥī ile demlerdi ki söyleşmez idi yār
Açıldı bugün bir iki suñdı kereminden

20

Riyāzī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Çeşm-i 'āşık nice seyr itsün cemāl-i dil-beri
Çāre yok ḳaldurmağa zānū-yı ḥayretten seri
- 2 Ser virüp yolında başlu yaranı 'arz eyleme
Ey dil-i şeydā degüldür 'ışḳ-ı dil-ber serserī
- 3 Bozmadı mühr-i ḥum-ı mey-ḥāneyi pīr-i muğān

N'ola dirlerse dağı mihriledür rez duğteri

4 Kebkeb-i müzeñle eylersin dem-ā-dem pāy-māl
Āfitābum başdurursın kevkebe bī-dilleri

5 Ey Riyāzī böyle bir rif'at olur mı 'āřıķa
Dil-ber-i 'ālī-cenābuñ ola göñlinde yeri

(5a)

21

Nazīre-i Bahārī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

1 Mihr-i ĥaddüñ kim baña āĥır-nefes ĩmān olur
Īrte bir gün nāme-i a'mālūme 'unvān olur

2 Ĥaķ ne ĥāřıyyet ķomıř vařluñda cānā kim senüñ
Ĥābda her kim irerse 'āleme sulţān olur

3 Māh-rūlar içre ey meh řol ķadar mümtāzsın
Kim güneş her gün ķapuñda ĥākile yeksān olur

4 Şöyle yıķdı dest-i cevruñ dostum dil ĥānesin
Hergiz ābād olmayup günden güne vīrān olur

5 Hīç dem yokdur Bahārī'ye müjeñ ķařd itmeye
Ben de bildüm ara yirde 'āķıbet bir ķan olur

22

Nazīre-i Fehmī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Her gün ey meh-rû hayālũñ göñlüme sulţān olur
Her gice düşde vişālũñ koynuma mihmān olur
- 2 İşidür ğamzeñ beni öldürmege kaçd itdüğün
Şād olur ğamgĩn göñül karşı çıkar ‘uryān olur
- 3 Yār öñinde terk-i cān itsem ta‘accüb itmeñüz
Kişi sevdiği yolında ölmege āsān olur
- 4 Görmesem bir gün gözüme ‘ālem olur karşı
Ey efendüm sensüzün dünyā baña zindān olur
- 5 Yār işiginden raķĩbā men‘ idersin Fehmĩ’yi
Uş göresün ser-kārĩ(?) ile nice yārān olur²⁴

23

Nazĩre-i Ża‘fĩ

Fā‘ilātũn/ Fā‘ilātũn/ Fā‘ilātũn/ Fā‘ilũn

- 1 Baķsam ol Őems-i cihān-tāba yaşum cūyān olur
Lā-cerem ħurşĩde baķsa her kişi giryān olur
- 2 Dem-be-dem aġyārıla cām-ı şafā çekmekdesin
Key şaķın ey lebleri meygũn arada ķan olur
- 3 Bir ribāţ-ı kōhnedür bu sĩne-i vĩrānumuz
Aña endũh u belā her Şeb gelüp mihmān olur
- 4 Vaşl-ı yār olsa müyesser ħ‘ābda itme ğurür
Niçeler ey dil düşinde ‘āleme sulţān olur

²⁴ Beytin vezni bozuktur.

- 5 Lebleründen Za‘fī’ye bir büse virürseñ n’ola
Dā’imā şehden efendi bendeye ihsān olur

(5b)

24

Nazīre-i Qandī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Tīr-i müjgānuñla kim her dem cigerler qan olur
Ġamzenüñ şemşīrinüñ zaħmıyla ten bī-cān olur
- 2 Bu cerāhatler ki vardur sīne-i şad-çākde
Çeşmüm andandur ki yüz derdile hūn-efşān olur
- 3 Çāre-sāzum sensün āhır ey şabīb-i cān u dil
Ya niçün mecrūḫ göñlüm böyle bī-dermān olur
- 4 Tīġ-ı cevri baña yitmez miydi kim ikide bir
Ġamze-i hūn-rīz daḫı ḫançer-i bürrān olur
- 5 Qandiyā Aḫmed Ḥarāmī oldı çün hūnī gözi
Anuñ içün mülk-i dil yağmālanup vīrān olur

25

‘Arzī

Mef‘ülü/ Mefā‘ilü/ Mefā‘ilü/ Fe‘ülün

- 1 Sīnemde olan yaralarum yāra dimezler
Her yarayı bildüm ki göñül yāra dimezler

- 2 Tîğ-ı ğamıla hañçer-i elmâs-ı sitemle
Biñ päre de olsam yine bir päre dimezler
- 3 Çeşmi ne teğâfüller ider ğamzesi bilmez
Mestânelerüñ sırrını huşyâra dimezler
- 4 Ol la‘l-i nemek-sâda olan merhem-i râzı
Güş-ı heves-i zaħm-ı dil-i zâra dimezler
- 5 Hâmyâze-i zaħm-ı ciger-âgüşuñı ‘Arzî
Merhemkede-i ğamze-i dildâra dimezler

26

Riyâzî

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

- 1 Cezbe-i tâb-ı cemâlüñ neyyir-i a‘zam gibi
Çekdi aldı bu dil-i üftâdeyi şeb-nem gibi
- 2 Kılma ey dil bir nümâyişde hemân âyînevâr
Dür-bîn ol ‘âlemi seyr eyle câm-ı Cem gibi
- 3 Baña ne bu tāk-ı fîrûze harâb olursa da
Anda hod bir kanlu taşum yok benüm hâtem gibi
- 4 Ser-figende mest-i h‘âb-âlüdenüñ de gördügi
Şol murâķıb zâhidüñ seyr itdügi ‘âlem gibi
- 5 Yâr olup düşme Riyâzî üstine ol ğoncanuñ
‘Işķıla kesb-i leţâfet itmeden şeb-nem gibi

(6a)

27

Firākī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Ğonçeler altun kadehler bāğlar mey-hānedür
Nāle-i bülbül şanasun na'ra-i mestānedür
- 2 Yüz çevürmez āteş-i 'ışka yanup yaqılmadın
Var ise gönlüm benüm ya şem' u ya pervānedür
- 3 Nüh tūfānı benüm bir kaṭre gelmez 'aynuma
Gözlerüm yaşına nisbet bu yidi deryā nedür
- 4 Āh kim yirden göge incitdi 'ālem halkını
Dūd-ı āhum gök delü yaşum kızıl dīvānedür
- 5 Yana yana nār-ı fūrkatde kül oldum ben didüm
Güldi ol dil-ber didi miskīn Firākī yanadur

28

Naẓīre-i Riyāzī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Miḥnet-ābād-ı cihān bir milket-i vīrānedür
Şenlügi ancak içinde küşe-i mey-hānedür
- 2 Bir gözi otlu kuluñdur dağ-ı sūzānıyla dil
Hıdmetünde girmege āteşlere pervānedür
- 3 Gerçi bir ser-rişteye irmiş eli ammā yine
Çekmede zülfüñ gamını bir benem bir şānedür

- 4 Bilmez idi ays resm-i ‘ış-bāzı n’idügin
Hāşılı zen kısmına meyl eyleyen dīvānedür
- 5 Ey Riyāzī n’ola pür-keyfiyyet olsa mey gibi
Gözleri vaşfında yāruñ sözlerüñ mestānedür

29

Zātī

Mef’ülü/ Mefā’īlü/ Mefā’īlü/ Fe’ülün

- 1 Gönderdi Hudā çün bize mihmān Ramazān’ı
Hoş utmağa niyyet idelüm biz dağı anı
- 2 Ben bildüğüm oldur ki azāsın diler ey dil
Şol kimsene kim boğmağa niyyet ider anı
- 3 Başı aşağa oldu adeh urıdı aldı
Tā gördi sürāhī anı utıldı zebānı
- 4 Şehr içre bulunmaz bir anuñ gibi güzel māh
Pür ide şafā nūrı ile ‘ālem-i cānı
- 5 Fāsıqlaruñ ayağını aldı yine geldi
Hağ şaqlasun ey Zātī azādan Ramazān’ı

(6b)

30

Bāķī

Mefā’īlün/ Mefā’īlün/ Mefā’īlün/ Mefā’īlün

- 1 Belürmez hüsnuñe göre çerā‘-ı şem‘-i kāfūrī
Ne deñlü fer vire hürşīd öñünde şem‘-i kāfūrī
- 2 Raḥīķ-ı cām-ı la‘lūñden alur bir cür‘a Cemşīdī
Şarāb-ı bezm-i ‘ıŝķuñda yıķar bir kāse Fağfūrī
- 3 Hezārān ‘özrileñ iler kaçar meydāna gelmezdi
Eger Tātār ğamzeñ da‘vet itse cenge Timūr’ı
- 4 Kemend-endāz-ı dehrūñ kimse bendinden ḥalāş olmaz
Zamāne gösterür Behrām olursın ‘āķıbet ğūrī²⁵
- 5 Añarlar devlet-i şāh-ı cihānda nāmuñ ey Bāķī
Süleymān yād olıñduķda bile mezkūr olur mūrı

31

Naẓıre-i Ṭabībī

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

- 1 Cemālūñ Ka‘be-i ḥüsn-i şafādur gözlerüm nūrı
Kim oldı anda gerdānuñ senūñ bir şem‘-i kāfūrī
- 2 Lebūñ cāmını bir kez öpmege Cemşīd cān virdi
Felek ḥāk eyledi cür‘añ temennāsıyla Fağfūr’ı
- 3 Cihān bāğında ayağın çeker yoğiken ey sāķī
Ayakda şimdi devrān gör nice ḥāk itdi Timūr’ı
- 4 Yirūñ Behrāmveş gerdün olursa ḥāke nāzır ol
Düşersin çāha çün āḥır görürsin ‘āķıbet ğūrı

²⁵ olursın: olursun (metinde).

- 5 Tabībī'den şaķın 'ār itme şāh-ı hūsn olursañ da
Süleymān'a zarar vırmez bile yād olsa çün mūrı

32

Nişānī

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Baña cevr ü cefālar itme ey serv-i hırāmānum
Bu çeşm-i hūn-feşānumdan aķıtma dem-be-dem ķanum
- 2 N'ola bī-mişl ü bī-mānend ü bī-hem-tā iseñ cānā
Nazar ķıl hāline 'āşıķlaruñ ey verd-i hāndānum
- 3 Benem bir 'āşıķ u bī-çāre miskīn bende-i kemter
Ķabūl it hıdmetüñe ben ķuluñ devletlü sulţānum
- 4 Sevüp sen dil-ber-i ra'nāyı ķapuñda esīr oldum
Beni redditme kapuñdan benüm ey āfet-i cānum
- 5 Nişānī cān u dilden yoluña virmiş durur cānı
Vişālūñ eyle erzānī gel ey şem'-i şebistānum

(7a)

33 (206)²⁶

[Şeyhī]

Mef'ūlü/ Mefā'īlü/ Mefā'īlü/ Fe'ūlün

- 1 Murğ-ı çemenem çarħ müşebbek ķafesümdür
Mu'ciz-suħanam Rūħ-ı emīn hem-nefesümdür

²⁶ Metinde ilk 5 beyit 205 numaralı şiirden sonra gelmektedir. Bütünlüğü sağlamak amacıyla buraya taşınmıştır.

- 2 Şem‘-i mehile çarhı alup destine keyvân
Hindû gibi fânûskeş-i pîş ü pesümdür
- 3 Hıyyâl-i hayâl-i kalem-i şu‘bede-âmûz
Meydân-ı ma‘ârifde mu‘allem feresümdür
- 4 Maşşûş-ı çerâğ itdi beni nâr-ı tecellî
Hurşîd-i cihân-sûz-ı felek bir kabesümdür
- 5 Rüşen sözümüñ şu‘le-i âteş gibi sûzı
‘Işk âteşi her demde meger muktebesümdür
- 6 Herkes kesemez böyle kabâ şâhed-i şî‘re
Şîrvânî-i zerdûz-ı ‘Acem başka kesümdür
- 7 Şeyhî n’ola tıtsa felegi şüle-i âhum
Gün gibi çerâğ eyleyen anı nefesümdür

34

Nazîre-i Nef‘î

Mef‘ûlü/ Mefâ‘îlü/ Mefâ‘îlü/ Fe‘ûlün

- 1 İhyâ iden endîşe-i feyz-i nefesümdür
Endîşe benüm tıfl-ı dil-i nev-hevesümdür
- 2 Ben mest-i mey-i meykede-i ‘ışk-ı Hudâ’yam
Tağdîr rikâbumda sebûkeş ‘asesümdür
- 3 Oldum güher-i feyzile deryâ-yı ma‘ânî
İ‘rab u hurûf-ı suhanum hâr u hasumdur

4 Ol kâfile-sālār-ı reh-i Ka‘be-i ‘ışkam
Kim nâle-i ‘uşşâk şadâ-yı ceresümdür

5 Olsam n’ola Nef‘î gibi hâllâk-ı ma‘ânî
İhyâ iden endîşemi feyz-i nefesümdür

35

Nigâhî

Mef‘ülü/ Mefâ‘îlü/ Mefâ‘îlü/ Fe‘ülün

1 Zâhid saña kim dir ki hafî şürb-i Yehüd it
Mey-hâne-i rindâna var işbât-ı vücüd it

2 Gizlenmez imiş çünki dilâ nağme-i mansûr
Şimden-girü âvâz-ı bülend eyle sürüd it

3 Mağşüd ise sırr-ı dehen-i şâhed-i vaḥdet
Var nokḫta-i mevḫüme gibi maḫv-ı vücüd it

4 İksîr-i mey-i ‘ışk-resânıyla şafâ bul
Hurşîd gibi cevherüni kâbil-i cüd it

5 Pervâzı bülend eyle Nigâhî gibi ey dil
‘İsâ gibi var ‘âlem-i ‘ulvîye şu‘üd it

36

Nazîre-i Fehîm

Mef‘ülü/ Mefâ‘îlü/ Mefâ‘îlü/ Fe‘ülün

1 Şüfî yiter efkâr-ı gam-ı büd u ne-büd it
Ḳurbân-ı gam-ı dil-ber ol işbât-ı vücüd it

2 Bir sākī-i mehveşden içüp bāde-i şāfi
Cām-ı dilüñi maṭla‘-ı envār-ı şuhūd it

3 Fıkr-i ğam-ı la‘liyle ğubār eyle vücūduñ
Ervāḥ-şifat ‘ālem-i ‘ulvīye şu‘ūd it

(7b)

4 Görsün nic’ olur bīniş-i envār-ı tecellī²⁷
Dūd-ı dilüñi sürmekeş-i çeşm-i ḥasūd it

5 Elvān-nağam ol bāğ-ı tecerrüdde Fehīmā
Bülbül gibi her perdeden āheng-i sūrūd it

37

Nef‘ī

Mef‘ülü/ Mefā‘ilü/ Mefā‘ilü/ Fe‘ülün

1 Kāmet mi bu ya fitne-i ber-pāy-ı kıyāmet
Şalınsa tutar ‘ālemi ğavġā-yı kıyāmet

2 Reftār degül ‘āleme bir ṭurfe belādur
Seyr iden ider sanki temāşā-yı kıyāmet

3 Dehre bu kadar velvele virince hırāmuñ
Şarşılma n’ola zelzeleden cāy-ı kıyāmet

4 Olursa kıyāmetde kadūñ gibi dilāşüb
Cānıla ider ḥalk temennā-yı kıyāmet

5 Dildāde-i kıddüñde kalur mı daḥı nāmūs

²⁷ nic’ olur: nice olur (metinde).

Ḥaḡ eylesün kimseyi rüsvây-ı kıyâmet

- 6 Rüs-vây-ı dü-kevn itdi beni ol ḡad u ḡâmet
Şimden-girü ne bîm ü ne pervâ-yı kıyâmet
- 7 Nef'î gibi yok pâyuña yüz sürmege çâre
Ṭutsam n'ola dâmânuñı ferdâ-yı kıyâmet

38

Naẓîre-i Fehîm

Mef'ûlü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ülün

- 1 Ey ṭurreleri sünbül-i şahrâ-yı kıyâmet
Ḥaṭṭuñda 'ıyân sırr-ı temâşâ-yı kıyâmet
- 2 Ḥaṭṭuñ ki ola zülfüñe maḡşergeh-i âşüb
Dünyâyı ṭutar şuriş ü ġavġâ-yı kıyâmet
- 3 Cevr eylesün kāfir-i zülfüñ o ḡadar kim
'İsâ ṭuta dâmânını ferdâ-yı kıyâmet
- 4 Nerkislerüñ it zîb-dih-i ġülşen-i fitne
Ey cilve-i serv-i çemenârây-ı kıyâmet
- 5 Öldürdi anı ḡasret-i ümmîd-i ḡırâmuñ
'Ayb itme Fehîm itse temennâ-yı kıyâmet

39

Necâtî

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

- 1 Ağladur âdemi ġurbet kişi kendin yeñemez

Nitekim ĥasta çeküp nāle kemendin yeñemez

(8a)

2 Ağlamak tutdı beni serv ü gül añmañ baña kim
Bu şuyuñ kimse ĥas u ĥārıla bendin yeñemez

3 Mevc urur baħr-i ĥasen fitne kopardur ĥaṭ u ĥāl
Bu deñiz yüzlerinüñ kimse levendin yeñemez

4 Ruĥ-ı gülgünına şebdīz saçın koşmağıla
Çignedüp ĥalkı yürür nāz semendin yeñemez

5 Kaddüñ añup çemene dökse Necātī gözi yaş
Bāğbān ol yörenüñ serv-i bülendin yeñemez

40

Nazīre-i Zātī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

1 Kişi ĥurbetde ider nāleyi kendin yeñemez
Dūd-ı āhuñ ne kadam çekse kemendin yeñemez

2 Āsiyāveş dögeyin taşlarla kendümi kim
Cūybār-ı elemüñ kimsene bendin yeñemez

3 Yaşımı yinemezsin şevk-ı ruĥuñ gelse dile
Şehre āteş düşicek kimse levendin yeñemez

4 Ĥaṭṭ şebdīzi gelüp ‘arız-ı gülgünüyla
Gerçi koşıldı daħı şīve semendin yeñemez

- 5 Ruḥ-ı pür-ḥāl ü ḥaṭın her ki ider yār tırāş
Bezm-i cān micmerinüñ dūd u sipendin yeñemez
- 6 Dil-i Zātī'de boyuñ toḥm-ı maḥabbet ekeli
Dūd-ı āhuñ güzelüm serv-i bülendin yeñemez

41

Nazīre-i Remzī

Fe'ılātün/ Fe'ılātün/ Fe'ılātün/ Fe'ilün

- 1 Gül yüzüñ bülbüli feryād-ı bülendin yeñemez
Serv-i dil-cūña aḫar şu gibi kendin yeñemez
- 2 Ruḥuña behcet-i mey gelse gözüñ cānlar alur
Şehre āteş düşicek kimse levendin yeñemez
- 3 Raḫş-ı ḫüsniyle perī-ruḫlar alayına sürer
Şāhumuz naṭ'-ı melāḫatda semendin yeñemez
- 4 Dil-i sengīni anuñ gözyaşını sedd idemez
Kimse bu ḫanlı şunuñ sengile bendin yeñemez
- 5 Taşradur Remzī o hercāyī hevāsında başı
Bāgbān bāğa çeküp serv-i bülendin yeñemez

(8b)

42

Nazīre-i Şehīdī

Fe'ılātün/ Fe'ılātün/ Fe'ılātün/ Fe'ilün

- 1 Düşdi dīvāne gönül 'ışkuña kendin yeñemez

Ƙalmadı Şabr eküp nāle kemendin yeñemez

- 2 Şöyle meyl itdi gözüm yaşı o serv ayağına
Bāđbān-ı dil anuñ atresi bendin yeñemez
- 3 Devr-i ĥüsnüñde beni derd-i ğam incitdi didüm
Didi bu Rümili'nüñ kimse levendin yeñemez
- 4 Nie üftādeleri ĥākile pā-māl eyler
Őehsüvārum ki açan nāz semendin yeñemez
- 5 Leylā zülfüñle Őehīdī'yi hemīn bend ide gör
Delürüpdür yine Mecnün gibi kendin yeñemez

43

Nağire-i Őebābī

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 'IŐı cāmını eken nāle kemendin yeñemez
āk ider Şabr girībānını kendin yeñemez
- 2 N'ola deryālar olup ağsa gözüm yaşı revān
Cūy-ı eŐküñ güzelüm kimsene bendin yeñemez
- 3 Kim ki ebrüñıla la'lüñe virürse dil ü cān
'IŐı yayın ekemez bāde semendin yeñemez
- 4 Fitne mi eksük olur zāhir olıcak ĥađ u ĥāl
Şehr-i ĥüsnüñ Őanemā kimse levendin yeñemez
- 5 Bu Őebābī yine pervāne gibi bī-pervā
Tutuşur nār-ı ğam-ı 'ıŐııla kendin yeñemez

44

Nazîre-i Şubhî

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

- 1 Akdı bir serve gönül şu gibi kendin yeñemez
Cüybâr oldı yaşum kimsene bendin yeñemez
- 2 Gözlerüm yaşı yeñilmez dile gelse haţtuñ
Şehre aşüb iricek kimse levendin yeñemez
- 3 Gülşen-i dilde añup kâmetüñi çeksem âh
Bâğbân-ı gam anuñ serv-i bülendin yeñemez
- 4 Her kademde niçe bir ‘aşıkı pâ-mâl eyler
Çeküp ol tıfl-ı perî nâz semendin yeñemez
- 5 Şubhî-i hasta kapuñda tayanup dîvâra
Geh ü bî-gâh çeküp nâle kemendin yeñemez

(9a)

45

Bâkî

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

- 1 Ğubâr-ı haţuñ olmaz çünki hayrân olmağa bâ‘iş
Nedür la‘l-i lebüñ çaķ böyle handân olmağa bâ‘iş
- 2 Hevâ-yı zülfi kılmışdur seni ey ebrü âvâre
Gözüñ yaşı budur seyl-i firāvân olmağa bâ‘iş

- 3 Olurken rüz [u] şeb hem-sāye ol ruḥsār-ı zībāya
Nedür zülf-i dilāvīzūñ perīşān olmağa bā'is
- 4 Yaqarlar hep fitīl-i dāğ olur destārıla cāme
Budur abdāllar 'ıŝkuñda 'uryān olmağa bā'is
- 5 Meger başum ser-i kūyında tūb olmağ hevāsıdur
Dem-ā-dem Bākiyā koluñda çevgān olmağa bā'is

46

Nazīre-i Kirāmī

Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün

- 1 Lebūñ esrārı düşdi cāna ḥandān olmağa bā'is
Şarāb-ı 'ıŝkuñ oldı dīde giryān olmağa bā'is
- 2 Kemān ebrūlaruñ yetmez mi 'īd-i vaşluñ olmazsa
Yoluñda 'aşıq-ı dil-ḥasta kurbān olmağa bā'is
- 3 Benüm de itleruñ gibi kapañda yirüm olsaydı
Olurdu bir gice kūyuñda mihmān olmağa bā'is
- 4 Ḥam-ı zülfüñde başum gördilerdi ḥoş gelüp ḥalkā
Hemān ol oldı ey şeh gūy [u] çevgān olmağa bā'is
- 5 Felek bir bir çıkardı arkaşından her nesi varsa
Budur cānā Kirāmī böyle 'uryān olmağa bā'is

47

Nazīre-i Rūhī

Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün

- 1 Degül çün nār-ı ‘ışkuñ sīne-sūzān olmağa bā‘ış
Olursa tañ degül bu cism büryān olmağa bā‘ış
- 2 Degül mümkün geyinmek sūzişinden āteş-i ‘ışkuñ
Budur dīvāneler yoluñda ‘uryān olmağa bā‘ış
- 3 Mey-i la‘l-i lebūñle neş’e-i esrār-ı ‘ışkuñdur
Müdām ehl-i maḥabbet mest ü hayrān olmağa bā‘ış
- 4 Ḥadeng-i miḥnetūñ sūrāḥ sūrāḥ eylemiş cismin
Dil-i şeydā budur ney gibi nālān olmağa bā‘ış
- 5 Şafālar eylemekde ğayrılar zevk-ı vişālūñle
Nedür Rūḥī esīr-i derd-i hicrān olmağa bā‘ış
- (9b)

48

Nev‘ī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Yār işi ey dil kolay ammā ğam-ı ağyār güç
Vaşl-ı gül āsān velī şabr-ı cefā-yı ḥār güç
- 2 Bī-sebeb ğüftār müşkil āşinālık mümteni‘
Böyle istiġnā şatan dildārıla bāzār güç
- 3 ‘Arz-ı ḥāle yok meded kūyına ḥod varmağ muḥāl
Mest-i ‘ışkam şöyle kim reftār güç ğüftār güç
- 4 Bir oñılmaz yaradur derd-i maḥabbet yarası
Ḥāşılı şarılmayınca çāre yok tīmār güç

- 5 Nev'iyā esrār-ı 'ışk'ı ŝaqlamak āsān degül
Mey içüp keyfiyyetini itmemek ızhār güç

49

Nazīre-i Nef'ī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Ölmek āsān 'āŝıka bir dem firāq-ı yār güç
Böyle müşkil derd esīri hastaya tīmār güç
- 2 'Işk mühlik yār gāfil mübtelālar n'eylesün
Birbirine derdini inkār güç ikrār güç
- 3 Gerçi 'ışk ızhārı bī-tāb olmayınca cürm olur
Dil-ber ammā müdde'ā fehm olıcağ inkār güç
- 4 Yār eger 'āŝık ne eylerse maḥabbet iktizā
İtmemek olur maḥallinde anı ızhār güç
- 5 Olsa Nef'ī n'ola ger endīŝesiyle hem-zebān
N'eylesün ya ŝoḥbet-i yārān-ı nā-hemvār güç

50

Nazīre-i Rūḥī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Yāra 'ışk inkārı müşkil gayrıya ikrār güç
Bir belākeŝ n'eylesün ikrār güç inkār güç
- 2 'Işkdan men'itse nāŝıḥ 'āŝıkı ma'zürdur
N'eylesün ḥaqqā ki olmağ giceler bīdār güç

- 3 İçmese ālām-ı hecr-i yār bağrın hūn ider
‘Āşık-ı şeydāya cām-ı meyden istiğfār güç
- 4 Ādeme tekmīl-i ‘arz itmekden āsān nesne yok
Zāhidā ammā ki kayd-ı cübbe vü destār güç
- 5 Çekme ğam Rūhī ço dem ursun edānī şî‘rden
Şā‘ir olmak mümkün ammā kuvvet-i güftār güç

(10a)

51

Nazīre-i Yahyā

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Def‘-i ğamda olmazuz muhtāc cāma Cem gibi
‘Āşıkuz biz ‘āşıkā eglence olmaz ğam gibi
- 2 Baħr iseñ de kıatre-i ‘acīzde göster kendüñi
Göñline gir ey göñül ol ğonçenüñ şeb-nem gibi
- 3 Kıanda bir ehl-i kerem varsa yaşatmaz rüzgār
Yir yüzinde şimdi bir ādem mi var ādem gibi
- 4 Baħr-ı ‘ışkuñ bir kenārın bulmadı bī-çāre dil
Düşdi bir gird-āba ol zülf-i ħam-ender-ħam gibi
- 5 Beñzemez eş‘ār[1] ğayra sözlerüñde rūh var
Sırr-ı ğaybī tab‘uñā Yahyā senüñ mülhem gibi

52

Emrî

Mef'ülü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ülün

- 1 Şol dem ki ğamuñ bağrumı hūn itdi sitemden
Gözüm yaşı hūn-āb oluban aqdı o demden
- 2 Halk itdi dehānuñda leb-i rūḥ-fezāñı
'İsā'yı vücūda getüren ketm-i 'ademden
- 3 Çengel çiçeği kıldı qazā sünbül-i bāğı
Uğurladı büyümü diyü kākül-i ḥamdan
- 4 Nāmumda degül noqta-i sürḥ anı yazarken
Ḳan ḡamdı varak üstine müjgān-ı qaleminden
- 5 Ḳonılmazıdı meclis-i 'ālemde nigūn-ser
Cāmı felegūñ Emrî tehî qalmasa Cem'den

53

Fużülî

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

- 1 Sipihrūñ fāriğam vaşluñda māh u āfitābından
Ġaraz 'İd-i vişālūñdür bu ay u gün ḥisābından
- 2 Temāşā-yı ruḥuñ 'azmine çıqdı āfitāb ammā
Gelürken sür'atinden düşdi yüz yirde şitābından
- 3 Felek maḥcūbdur şerm-i ruḥuñdan yandurup çarḡı
Çıqarmaq ister anı şu'le-i āhum ḥicābından
- 4 Degirmen dāne içün çizginür bīhūde devr itmez

Mücerredsen göñül vehm itme çarhuñ inqılābından

- 5 Kimi huşyār görseñ sen aña vir cām-ı mey sāķī
Bi-ħamdi'llāh Fuzūlī mestdür vaħdet şarābından

(10b)

54

Ĥāletī

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Urursın seng-i cevrüñ ĥazż idersin inkisārumdan
Yıķarsın ĥāne-i ĥalbüm şaķınmazsın ġubārumdan
- 2 Benem ol zerre kim ebr-i mevāni' sāyebānumdur
Ķoparsa pertev-i şefķat o mihr-i tābdārumdan
- 3 Eger Mecnūn-ı deşt-i ĥayret olsam 'ömrüm olduķça
Niġāh-ı ũlfet olmaz ol ġazāl-i şīvekārumdan
- 4 Fiġānumdan güzeller evlerinde ĥ'āba varmazlar
Ĥuzūr itmez feleklerde melekler āh u zārumdan
- 5 Şu deñlü ĥaşdı vardur Ĥāletī baña 'adūnuñ kim
Eger ölsem nişān-ı tīr ide seng-i mezārumdan

55

Nażīre-i Yahyā

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Şıma āyīne-i ĥalbüm ĥazer kıl inkisārumdan
Beni ĥākile yeksān eyleme şaķın ġubārumdan

- 2 Yile virdi neşâţum kâr u bârın bād-ı âhıla
Fiğân baht-ı siyâhumdan şikâyet rûzgârumdan
- 3 Biri hürşîd-i ‘âlem-tâb u biri mâh-ı bedr olmuş
Çıķup iki şerer eflâke âh-ı pür-şerârumdan
- 4 ‘Aceb nice bulupdur ben naĥîfi derd ü ğam bilsem
Nişân ĥod ħalmamışdur za‘fila cism-i nizârumdan
- 5 Recâm oldur Ĥudâ’dan ol kıyâmet-ķaddi ğöstersün
Şu dem kim ğözüm açup ħuram ey Yahyâ mezârumdan

56

Ĥâletî

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

- 1 Niçe kâfir-kîşe baş egdürdi istiĝnâyıla
Söyleşilmekden ħalındı ol büt-i ra‘nâyıla
- 2 Olımaz ĥursend-i âb u tâb ğam ħâlibleri
Ne zülâl-i Ĥızr’ıla ne âteş-i Mûsâ’yıla
- 3 Cüşiş-i deryâ-yı dilden itmez oldum ħîl ü ħâl
Ĥuymasunlar diyü ĥâlüm ol dür-i yektâyıla
- 4 Aña ħaldı kim idem derd-i dil-i pür-ĥünü ‘arz
Destine şahbâ şunup bir sâĝar-ı mînâyıla
- 5 Ben aña ‘âķıl dimem ey Ĥâletî kim bir bile
Sâye-i dîvâr-ı yârı devlet-i dünyâyıla

(11a)

57

Nazîre-i Hâletî

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

- 1 Mübtelâ-yı hecr olaldan olmadum gamdan berî
Çok zamândur görmedi şenlik bu gönüm kişveri
- 2 On sekiz biñ 'âlemi itdi esîr-i dil-figâr
Hâl-i rüyuñ haylî 'âlem virdi saña ey perî
- 3 Tîğ-ı miñnet sînesin çäk eyleyen erbâb-ı 'ışk
Cânına kordı eger bulsaydı ol sîmîn-beri
- 4 Mürde-i gam üstine nür indi zanneyler gören
Devr iderken sâķî-i meclis şunarsa sâğarı
- 5 Niçe bir bakmağ bu fânüs-ı hayâle Hâletî
Birbirinüñ 'aynı olmasa hele şüretleri

58

Nazîre-i Yahyâ

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

- 1 Çok zamândur miñnet-i hecrüñden ağlar ey perî
Yasludur n'ola ağardısa gözüm merdümleri
- 2 Dil berîdür 'aybdan 'ışkıında ammâ n'eylesün
Ehl-i 'ışkuñ kadrini bilmez zamâne dil-beri
- 3 Bülbülüñ cânını yakdı nâr-ı kahrüñ odlara

Zār zār inletdüñ ey gül bir avuç hākisteri

- 4 Bahşı қо táb-1 cemāliyle zebānuñ kūteh it
Bezm-i şehdür kı1 hazer ey şem‘ virmekden seri
- 5 Şi‘r-i şīrīnūñde husrevlükler itdūñ haq bu kim
Āferīnler saña Yaḥyā sözüñüñ olduñ eri

59

Halīmī

Mef‘ülü/ Fā‘ilätü/ Mefā‘ülü/ Fā‘ilün

- 1 Şaḳḳu’l-ḳamer ki halk-1 cihān mübtelāsıdur
Şehr-i maḥabbetüñ o meh engüşt-nümāsıdur
- 2 Ey mäh-pāre eyle nazar ben gedāya sen
Kim āfitābı zerrelerüñ āşināsıdur
- 3 Vaşluñ metā‘ın isteyü sīm-i sirişk ile
Geldüm efendi ḳapuña luḫ it bahāsıdur
- 4 Hüsñüñ yanında var mı adı mäh-peykerüñ
Şüret bulur mı söyle bu kimüñ edāsıdur
- 5 Olmaḳ diler şehā seg-i kūyuñla hem-sifāl
Raḥm it Halīmī bendeñe kūyuñ gedāsıdur

(11b)

60

Nazīre-i Necātī

Mef‘ülü/ Fā‘ilätü/ Mefā‘ülü/ Fā‘ilün

- 1 Göklerde āh u yirde yaşum mā-cerāsıdır
Her bir diyāruñ añılan āb u havāsıdır
- 2 Miske şatarsa bād-ı şabā ayağuß tozın
Çağ nāfenuß derisine ıolu bahāsıdır
- 3 Ağzına dil şoğar egilüp şışe sāğaruñ
Şağın öper lebüni cihān bī-ğayāsıdır
- 4 Aydın içinde Tīre durur hāl-i ‘ārızuñ
Ruhsār Germiyān hağ-ı miskīn Karesi’ dūr
- 5 Bildüm Necātī şı‘rüne zīnet viren nedür
Rengīn hayāl ü şīve ile hūb edāsıdır

61

Nazīre-i Revānī

Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün

- 1 Şol bī-nevā ki bir güzeluß mübtelāsıdır
‘Ayb itme zāhidā anı göñül belāsıdır
- 2 Yüksek tutarsa yār gibi kendüyi güneş
Ta‘n itmeñüz aña ki güzellik belāsıdır
- 3 Fikr itme sīnesin ki yürek oynamasıdır
Hağğ-ı lebinı añma şağın cān taşasıdır
- 4 Ol kebk-i hoş-ğırāmı ne var şayd itmege
Göñlüm kuşıyla sīne ki şāhīn yuvasıdır

- 5 Cānā Revānī ölse lebūñ çün ‘aceb degül
Zīrā sipāhīnūñ yidügi an bahāsıdur

62

Rūḫī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Gerçi inşāf iderüz şabruña ey alb-i ḫazīn
Līk cān urtarabildüñse ğamından taḫsīn
- 2 Bu fenā dünyede ey ḫāce ‘aceb n’eylerdük
Saña virilse eger salṭanat-ı rüy-ı zemīn
- 3 Elümüz irmeyicek māh-ı münīri n’idelüm
Bizüm olmış utalum gökde o cām-ı sīmīn
- 4 Nāmını deftere ayd eyleyicek ‘uşşāuñ
Ben ki bī-nām u nişānam beni yaz ‘abd-ı kemīn
- 5 Bunca bīhūde yiter uşānagel ey Rūḫī
Düşelüm tekye-i ‘ışa olalum kūşe-nişīn

(12a)

63

Nazīre-i Ḫāletī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Cāy olaldan saña çeşm ü dil-i ‘uşşā-ı ḫazīn
Āb u tāb-ı ruḫuñı her gören eyler taḫsīn
- 2 Biz o murguz ki degüldür dilümüz dāne-perest

İnerüz dāma hemān olmağıçun hāk-nişīn

- 3 Varmışam ‘ışkıla bir hāle ki enfās-ı hayāt
Lebe geldükde kimi nāle olur kimi enīn
- 4 Yoğiken zād-ı taḥammülden eṣer ḥānemde
Mihmān-ı ğama göstermemişüm çīn-i cebīn
- 5 Dizerseler Ḥāletiyā nār-ı şu‘ā’-ı mihre
Beñzemez nazm-ı dil-efrūzuña ‘ıqd-ı pervīn

64

Kirāmī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Destine her biri kuhsāruñ alup bir tığ u taş
İtdiler Ferhād’uñ ey şīrīn-dehen başın tırāş
- 2 Seyr idüp eyvān-ı ḥüsnin irdüñ ey dil zülfine
Nerdübān başına geldüñ gözüñ aç ğāfil mebāş (?)
- 3 Āh kim pervāneveş ‘uşşāka şem‘-i hüsnüñüñ
İşilatmış olmayayduñ ucın ey meh-pāre kāş
- 4 Yaz u kış ṭurmaz iki göz āsiyābı döndürür
Az mıdur iki gözüm çeşmümden ağan kanlu yaş
- 5 Kūy-ı ‘ışkuñda Kirāmī bendeñe mesned ide
Her gice dest-i ğamuñla sīnesin dögdügi taş

65

Nazīre-i İshāk

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Yine bir girçek yaluñ yüzlü kıyāmet nev-tırāş
At şalup akıncıveş göñlüm evin itdi tırāş
- 2 Sūz-ı sīnemden yidi tamu degüldür bir şerer
Eşk-i çeşmümden yidi deryā degül bir kaçre yaş
- 3 Ğamzeñ ucından düşüpdür birbirine cān u dil
Kanda varursa o zālīm eksük olmadı şavaş
- 4 'Āķıbet öldürmedük 'ālemde bir ādem komaz
Ol mūkaḥḥal çeşm-i fettānıyla bu peyveste kaç
- 5 Āh u derdā vü dirīġā ḥasretā İshāķ kim
Sırr-ı 'ışkı gözlerüm yaşı cihāna kıldı fāş

(12b)

66

'Ālī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 'Aks-i ruḥsāruñla her dem gözyaşı gülgün olur
Kana döndükçe sirişk-i dīde baġrum ḥün olur
- 2 Nāy-ı nālemsüz komazdum bir nefes bezmüñ velī
Korķarın devründe feryād eylemek ķānün olur
- 3 Ben o mest-i derd-nūşam cūr'a şaçsam topraġa
Cām-ı Cem keyfiyetinde turfe bir ma'cün olur

- 4 Kem-sifâli olsa manzûrum harâbât ehlinüñ
Efser-i Efrâsiyâb u tâc-ı Efrîdün olur
- 5 Gördüñ ey ‘Âlî denîler kaplamış manşıbları
Geçme anlar yirine kıadrüñ senüñ de dün olur

67

Yahyâ

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

- 1 Sâgarı eyledi sâķī meyile māl-â-māl
Meclise duķter-i rez geldi geyüp cāme-i al
- 2 Oldı bir al kebüter mey-i nābıla kıadeķ
İtdi sâķī ana engüştini sîmîn ĥalĥâl
- 3 Gözlerüm merdüminüñ ‘aksi yiter rüyuñda
Çok gerekmez ruķ-ı maĥbûbda besdür iki ĥâl
- 4 Bî-zebānân-ı çemen ĥâlini eyler güle ‘arz
Tercemân cümlesine bülbül-i pākîze-maķâl
- 5 İki âşüfte biribirini bulmuş Yahyâ
Zülf-i dildâr u dil-i zâr-ı perîşân-aĥvâl

68

Nazîre-i Ĥâletî

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

- 1 Tef ü tâb-ı meyile yāruñ olup çihresi al
Gören ebrûlarını şandı şafaķ içre hilâl

- 2 Jāle-i nerkisi erbāb-ı ğamuñ dāyım olur
Kesemez anı meger lem‘a-i ħurşīd-i cemāl
- 3 Sīneden gerd-i ğamı āh idi ber-bād kılan
Şimdi āh itmege de qalması za‘fıla mecāl
- 4 Zerre gibi qomayam yine havādārluğuñ
Tīĝ çekseñ de eger üstüme ħurşīd-mişāl
- 5 Hāletī gerçi senüñ şem‘-i vişālüñ tōlınur
Eli irmez nitekim şüret-i fānūs-ı ħayāl

(13a)

69

Kirāmī

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

- 1 Egerçi misk-i Çīn ey Yūsuf-ı gül-çihre hoş-būdur
Degüldür līk zülfüñle ber-ā-ber göz terāzūdur
- 2 Cebīni şanma ol ħurşīd-i ħüsñüñ çeşm [ü] ebrūsı
Dilā māhı felekden indürüpdür iki cāzūdur
- 3 ‘Aceb mi teşne diller tīğuña can virse ey ħünī
Göñül māyil olur āb-ı revān elbette dil-cūdur
- 4 N’ola bir ħalka itdiyse büküp qaddüm ğam-ı ‘ışkuñ
Bu işler hep benüm ħāmem gibi başumda yazudur
- 5 Anuñla küyını dervāze eyler sā’il-i eşküm
Ħayāl-i dīde-i dil-ber Kirāmī sanki āhūdur

70

Nazîre-i Necâtî

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

- 1 N'ola bî-mihr ise dil-ber bi-ḥamdi'llāh ki meh-rūdur
Şu deñlü şöhreti var kim hemān bir şehir bir budur
- 2 Benüm sīnemdeki dāğ-ı siyāhum oldu eglencem
Belî Mecnūn-ı şeydānuñ enîsi çeşm-i āhūdur
- 3 Gel ey pîr-i muğān bi'llāh ne bî-ḥad luḫdur bu kim
Eli boş olan abdāluñ müdām ayağı ṭolıdur
- 4 Ben izüñ tozını gördüm ayağıñ ṭoprağı ḥaḫkı
Çekilse sürmeden eksük degüldür göz tirāzudur
- 5 Necātî baḫr-i eş'āruñ nedendür pür-güher bu ḫod
Leṭāfetde selāsetde hemānā bir aḫar şudur

71

Nazîre-i Şun'î

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

- 1 Getürmeñ bādeyi bezme ki ğavġāya sebep budur
Götürmez kimse meclīside anı kim deliḫanludur
- 2 Birinde ḥāk-i pāyıdur birisinde ḫayālidür
Dü çeşmüm Yūsuf'ı miskile ṭartar bir terāzudur
- 3 Elif ḫadd-i niġāra nice öykünür utanmadın
Ḳalem barmaḫ başar ḫarfine anuñ bir siyeh-rūdur

- 4 Derūnum ŧem‘veŧ ğamdan ğöyündi ŧem‘veŧ dīdem
Dependen çıķdı baŧumda ğörinen ŧanmañuz mūdur
- 5 Bulutlar ŧanmağıl tağlar baŧında ğörinen dāyim
Daħı Ferhād için ŧun‘ī bu tağlar ğara yaŧludur

(13b)

72

İŧhāk

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

- 1 Kiŧinūñ bir vefā ehli mülāyim dil-beri olsa
Belā vü derd [ü] miñnetden bu ğamğın dil berī olsa
- 2 Seher vaķtinde rindāne Vefā ğammāmına düŧsek
Hemān tenhāca ğalvetde ben olsam ol perī olsa
- 3 Metā‘-ı vaŧl-ı dildāra ğarīdār olmağa neydi
Kiŧinūñ mey gibi elde muķavvim cevheri olsa
- 4 Hevāya düŧdi dil tıflı kesilmez zülf-i dil-berden
Anı naķd eylemek yegdür hemān bir müŧterī olsa
- 5 Lebinden būse alduķça ğo söğsün ağzuña İŧhāk
Ki senbūse lezīz olur be-ğāyet sükkerī olsa

73

Bāķī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Baña cevriile cefā eyleme ihsān eyle
İllere mihr ü vefā eyleme ihsān eyle
- 2 Şunuban hūn-ı vişālūñi raķībe her dem
Ġamuñı baña ğidā eyleme ihsān eyle
- 3 İllere luţf u kerem eyleyicek sulţānum
Cevriile ķahrı baña eyleme ihsān eyle
- 4 Oķ gibi toĝrıyam atma beni yabanlara
Ķāmetüm hecrile yā eyleme ihsān eyle
- 5 Bāķi-i ħasta-dili derdile dermānda ķoyup
Ġayrı derdine devā eyleme ihsān eyle

74

Kātibi

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Pāyuña yüz sürmege ben ħāke himmet yoķ mıdur
'Āşık-ı bī-çāreye hergiz 'ināyet yoķ mıdur
- 2 Cevriile 'uşşāķı öldürdüñ bugün ey serv-ķadd
Ķādī olmaz mı Ĥudā yarın kıyāmet yoķ mıdur
- 3 Mey içüp sevmek güzeller tūtalum olmış günāh
Ĥalk içinde zāhidā hergiz şadāķat yoķ mıdur
- 4 Cānını Şirīn için Ferhād'a teslīm eylemiş
Ben ķuluñda ħusrevā ol deñlü ğayret yoķ mıdur
- 5 Baş ķoyanlar işigine irdiler hep devlete

Kātibī yoḥsa senüñ başuñda devlet yoḥ midur

(14a)

75

Yahyā

Mef'ülü/ Mefā'ilün/ Mef'ülü/ Mefā'ilün

- 1 Bu āhumıla yaşum bu nāle vü efgānum
Cānāna beyān eyler aḥvāl-i perīṣānum
- 2 Toḡrulıḡula sevdüm sen serv-i hırāmānı
Aḡyāra kıyās itme ben bendeñi sulṭānum
- 3 Esrār-ı ḡam-ı 'ıṣḡı bir bir dimege ḡalkā
Güyā dehen olmışdur her çāk-i girībānum
- 4 Cānāneye 'āṣıḡlar maḡdūrını ṣarf eyler
Cānum daḡı isterseñ olsun yoluña cānum
- 5 [Yaşı gibi Yah]yā'nuñ karşıya çıkar cānı²⁸
[Nāz i]le kaçan gelseñ ey āfet-i devrānum²⁹

76

Bākī

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Devlet el virse yüzün gördüğüm eyyām olsa
Merḡabā eylesem ol şūḡıla bayrām olsa

²⁸ Mısra', Mehmed ÇAVUŞOĞLU, **Yahya Beg: Dīvan**, 457'den tamamlanmıştır.

²⁹ Bkz. (26), ÇAVUŞOĞLU, 457'den tamamlanmıştır.

- 2 Olıcak yār gibi dil-ber-i şīrīn-ḥarekāt
Teni pālūde-i ter gözleri bādām olsa
- 3 Gül gibi bāde-i rengīne ne ibrām gerek
Zāhidūñ kanın içerdüm eger ibrām olsa
- 4 Ḥasret-i ḳadduñıla ḳanlu elifler çeksem
Sīnede her biri bir serv-i gül-endām olsa
- 5 Bāḳiyā ‘īṣ-i bahār eyleridūñ meclisde
Sāḳī-i lāle-ruḥ u bāde-i gülfām olsa

77

Yaḥyā

Mef‘ülü/ Mefā‘īlün/ Mef‘ülü/ Mefā‘īlün

- 1 Ağyārı urup virme bāzūlaruña zahmet
Öldürmegise ḳaşduñ ṣāhum ḳoluña ḳuvvet
- 2 Her ṭolıda sultānum bir būse olur dirler
Küstāḥluk olmasun sizde nicedür ‘ādet
- 3 Bir hālde ‘uṣṣāḳa rāḥat mı var ey meh-rū
Geh bīm-i ḡam-ı fürḳat geh fikr-i dem-i vuṣlat
- 4 Nerkisleri dildāruñ mādām ki ola bīmār
Bir laḥza müyesser mi dil-ḥastalara rāḥat
- 5 Ḥ‘ān-ı ni‘am-ı vuṣlat çok nāz u niyāz ister
Ḥūn-ı dile rāzı ol Yaḥyā hele bī-minnet

(14b)

78

Rūhī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Devr-i la‘lũñde bize māni‘ olan sâğardan
Ola maħrũm umaruz rũz-ı cezā kevşerden
- 2 Reh-i ‘iřkuñda şeh-i baħr ü bere baş egmez
Zevķ alan kimse leb-i ĩuřkıla çeşm-i terden
- 3 Kanda varsaķ buluruz anda raķĩb-i dĩvi
Ya iner gũkden o iblĩs çıķar ya yirden
- 4 Yār gũlzāra gelürmiş bugũn ey bād-ı řabā
Eyle ferş-i rehini berg-i gũl-i aħmerden
- 5 Halka-i zũlfine meyl itme iñen ey Rũhĩ
Çarķ-ı kecrev geçürür řoñra seni çenberden

79

‘Ālĩ

Mef‘ũlü/ Fā‘ilātũ/ Mefā‘ĩlü/ Fā‘ilün

- 1 Hattı belürse eylesek ol servi der-kinār
Çıķsaķ kenāra ya’nĩ gũñũl olsa nev-bahār
- 2 ‘Āřıķlar alsa destine gũlgũn piyāleler
Bir gũl-‘ızāruñ olsa ser-i kũyĩ lālezār
- 3 Her naħli kĩlsa bād-ı řabā Hıızr-ı sebze-pũř
Virse şeref zamāneye sādāt-ı rũzgār

- 4 Şaçsa şüküfe bergini enhāra bād-ı şubḥ
 Āyīne olsa revnaḳ-ı ezhāra cūybār
- 5 ‘Ālī o demde yārıla gülgeşte māyil ol
 Pīr ü cūvān ne dirse disün eyle ihtiyār

80

Nazīre-i Hāletī

Mef‘ülü/ Fā‘ilätü/ Mefā‘îlü/ Fā‘ilün

- 1 Meydāna çıksa şīve ile at biraḳsa yār
 Gülgünını hemān biraḡur çeşm-i eşk-bār
- 2 Gāh oynayup semendile gāh at ḳoparsa ger
 Cānum yirinden oynar o dem yüregüm ḳopar
- 3 Çıgner hemīşe sīnemi yār esb-i nāzıla
 Resm eyler anda kesmegiçün na‘l-i bī-şümār
- 4 Gülgün-ı eşk-i çeşmümi aḡyāra gösterür
 Bilmez mi yoḡsa ḳıymetin anuñ o şehsüvār
- 5 Esb-i ṭabī‘at olmasa çālāk Hāletī
 Naḫcīr-i faẓl u ma‘rifet olmaz gider şikār

(15a)

81

Nazīre-i Yahyā

Mef‘ülü/ Fā‘ilätü/ Mefā‘îlü/ Fā‘ilün

- 1 Gör 'alemün bürüdetini geldi nev-bahār
 oynından ellerini ıarmaz daı enār
- 2 Nevrüz u nev-bahāruñ iñen ükmi olmadı
 Göstermez oldu kendüyi urşid-i tābdār
- 3 Güyā bahār tācir-i Hindüstān'dur
 Māni' metā'ın açmağā evzā'-ı rüzgār
- 4 Güller de nā-şüküfte añā kim ula utar
 ālin kime şikāyet ide 'andelīb-i zār
- 5 Tat-ı zümürredine geçdükde şāh-ı gül
 Yayā işidesin nice feryād ider hezār

82

Nazire-i Kirāmī

Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün

- 1 üsññle rü-be-rü olamaz baş idüp bahār
 Yüzün içek bozup durur ey serv-i gül-'ızar
- 2 aldı cezire gibi arası miyānede
 Deryāya döndi gözlerüm ey dürr-i şāhvār
- 3 Bilmez zülāl-i vuşlatı müfte çekem şanur
 Gül serçe-i buçuğā şuvarurduğın hezār?
- 4 Bekler işār eri gibi derdüñ derūnumı
 Peykānlaruñla dil olalı āhenin işār
- 5 'Aşıkların ovarsa 'aceb mi Kirāmiyā

Zîrâ ‘adū-yı seg-şifatuñ nisbetin kovar

83

Nazîre-i Şâfî

Mef‘ülü/ Mefâ‘îlü/ Mefâ‘îlü/ Fe‘ülün

- 1 Ey dil saña âsân ola dirseñ kamu düşvâr
Yâruñ ser-i zülfi gibi ayağına düş var
- 2 Dil-ber n’ola sengîn-dil ise raḥm ide şâyed
Gözyaşını araya düşür sen daḥı yalvar
- 3 Kaşuñ çatuban ḥışmıla kıılma nazar âḥır
Kim dir saña cānâ gözün üstinde kaşuñ var
- 4 Hecründe gönül ğamzeñe döşense ‘aceb mi
Yaluñ kıılıcı cān kıyusunda kişi kavrar
- 5 Öldüğine dirildüğine bakmayup ey dost
Şâfî leb-i şîrînüñe cān atdı megesvâr

(15b)

84

Nazîre-i Zâtî

Mef‘ülü/ Mefâ‘îlü/ Mefâ‘îlü/ Fe‘ülün

- 1 Didüm leb-i yâkûtuña ḥaḥ gelmişe ey yâr
Didi ki diye kara ḥaberdan daḥı neñ var
- 2 Vardum ilerü ayağın öpmege komadı
Taḥkîk ilerü geldüğümi istemez ol yâr

- 3 Cānā ne revā bād-ı vefāñı göre aǵyār
‘Uşşāķ-ı cefā-bārı ile denk ola her bār
- 4 ǰanımı revān eylemege tırūñ ucından
Zahmum gibi ‘ālemde niçe aǵzı kıızıl var
- 5 Reşķ-i ‘alem-i kākül-i dildārum ucından
Zātī şalavātıla yürür cümle ‘alemdār

85

Nazīre-i Şabāhī

Mef‘ülü/ Mefā‘ilü/ Mefā‘ilü/ Fe‘ülün

- 1 Nāzıla eger deyre gire ol büt-i ‘ayyār
Barmaķ götürüp vālih ola şuret-i dīvār
- 2 Kāfirlüğini gör şaçınuñ başını kesseñ
İmāna başın egmeye kaç‘ itmeye zünnār
- 3 Yüz virme şaçın zülfine başlar keser āhır
Ĝāretger-i imān olur ol kāfir-i tarrār
- 4 Mescīdde huzūrum ķomadı ehl-i riyālar
Olsam ne ‘aceb mu‘tekif-i hāne-i hammār
- 5 N’itdūñ ola ‘ālemde Şabāhī ki vücūduñ
Odlara yaķar döne döne çarķ-ı sitemkār

86

Nazīre-i Hayālī

Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün

- 1 Da‘vā-yı hüsn kıılmağa ‘ālemde ey nigār
Sen dilsitānıla bu günüñ şanma cānı var³⁰
- 2 Peykānlaruñ bedende gelüp olalı muķīm
Ĝam ‘askerine oldu tenüm āhenīn ĩşār
- 3 Ķanlu yaşımla yazmağa ğam mā-cerāsını
Ruhsār-ı zerdüm oldu benüm levḫ-i zer-nigār
- 4 Gün gibi göge irdi yaşıml olalı şehā
Ben ‘āşık-ı felek-zede kūyuñda ḫāksār
- 5 Kimdür Ḥayāli dirseñ eyā serv-i hoş-ḫırām
Bir derd esīri ‘āşık-ı bed-nām-ı rūzgār

(16a)

87

Sultān Süleymān Ḥan

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Dostlar ben ölmedin başuma tedbīr eyleñüz
‘Işķ içinde ḫālūmi ol yāra taķrīr eyleñüz
- 2 Çünki görmeklük müyesser olmadı görsün gözüm
Bārī yārumla beni bir yerde taşvīr eyleñüz
- 3 Ķatlüm için ḫaṭ getürmiş ol şeh-i ḫübān yine
Ĝam beni öldürdi şimden-girü taķrīr eyleñüz³¹

³⁰ şanma: şanma ki (metinde).

³¹ taķrīr: tefrīr (metinde).

- 4 Göz arasın all idüp dildāra yazdum nāme ben
Dostlar lu eyleñüz ekümle tarīr eyleñüz
- 5 Leylā zūlfidür iden her dem beni Mecnūn-ıfat
Bu Muibbī'ye hemān tedbīr-i zencīr eyleñüz

88

Nazīre-i Fehmī

Fā'ilātūn/ Fā'ilātūn/ Fā'ilātūn/ Fā'ilūn

- 1 Derdile bīmār-ı 'ıkam baa tedbīr eyleñüz
Ol abībe ālūmi bi'llāh tarīr eyleñüz
- 2 Ölürem bārī ayāl-i yārıla cān vireyüm
üret-i dildārumı aruma tavīr eyleñüz
- 3 Ben garībi öldi diñ āyed namāzum'ün gele
Ola kim yārı görem bu nev'e tezvīr eyleñüz
- 4 Ben ölicecek dostlar seng-i mezārumda benüm
Küšte-i 'ı-ı fulāndır diyü tarīr eyleñüz
- 5 Unuduñ siz yār iiginde o alsun Fehmī'yi
Ol za'if [ü] nā-tüvānı öldi tadīr eyleñüz

89

Nazīre-i Emrī

Fā'ilātūn/ Fā'ilātūn/ Fā'ilātūn/ Fā'ilūn

- 1 Dostlar dīvāne oldum baa tedbīr eyleñüz
Kim apusu alkasını av-ı zencīr eyleñüz

- 2 Tā anuñla āsitānında beni atlı idesiz
Cem‘ idüp na‘l-i semend-i yāra Şemşir eyleñüz
- 3 Sīnede ‘ıŐı ateŐinden tıtuŐur yanar yürek
Ol kemān-ebrü iün bir āhenīn tīr eyleñüz
- 4 Yār ün āyīneden ğayrıya kılmazmıŐ nazār
Őeklümü āyīnelerde bārī taŐvīr eyleñüz
- 5 Cān virürse aŐı sevdāsında mihrāb āyetin
Emrī‘nün āk-ı mezārı üzre taħrīr eyleñüz

(16b)

90

İŐhāk

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Fe‘ülün

- 1 Ğamuñla geri varlıdan eşer yok
Derün-ı dilde hecrünle neler yok
- 2 Cemālin görmedin cān virmek ister
Bahāra aldı birkaç ğün sefer yok
- 3 Göñül āyīnesi Őāfidür ammā
TemāŐā bu ki bir Őāhib-nazār yok
- 4 Firāk-ı yāra Şabr itmekden özge
Benüm yanumda herğiz bir hūner yok
- 5 Sever her ğördüği maħbūbı dirlir

Görün İshāk'ı aślā bir sever yok

91

Yaḥyā

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Özüñ ey dil yukardan şatma çün bir mäh-pāreñ yok
Tutalum çarḥ-ı atlas kendü olmışsın sitāreñ yok
- 2 Seni 'ārifler ilzām itmesün ey sāķī-i kähve
Ḳo baḥş-i cām u fincānı bilürsin ḥod idāreñ yok
- 3 Hele emvāc-ı deryā-yı ğam-ı dünyāyı bilmezsin
Senüñ dervīş egnüñde egerçi şūf [u] ḥāreñ yok
- 4 Dehānum ḥoḳkasındandur devāsı derdümüñ dirsin
Tabībüm ben de bildüm ḥasta-i hicrāna çāreñ yok
- 5 Belürmez zaḥm-ı tīĝ-ı ğamze ise dilde ey Yaḥyā
Ne bilsün yār ḥālüñ zāhirā senüñ de yarañ yok

92

'Ālī

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Varaḳdan bayraḳ açdum ḥāme tīĝ-ı ḥün-feşānumdur
Ma'ānī ḥaylin arturdum zḥūr itsem zamānumdur
- 2 Ma'ārif leşkerinden tıldı ordū-yı ḥümāyūnum
Beyāz evrāķı hem cöngüñ ḥıyām-ı sāyebānumdur
- 3 Ḥazīnemden su'āl eylerse ḥāsīd mā-melekden hem

Yaşum naqdiyle āh-ı pür-şerār-ı zer nişānumdur

- 4 Çeküp şemşīr-i eşki Qahramān-ı āteş-i āhum
Melāmet mülkin açmış Hüsrev-i şāhib-kırānumdur
- 5 Ne ‘ālī-pāye sulṭānum ki ‘Ālī rūz [u] şeb gerdün
Serīr-i zer-nişānum mesned-i cevhersitānumdur

(17a)

93

Nazīre-i Aḥmed Paşa

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Her kimüñ kim hem-demi gül yüzlü bir cānān olur
Hānesi cennet gibi dāyim bahāristān olur
- 2 ‘Āşık u ma‘şūka beñzer āfitābıla zemīn
Kim biri ağladuğınca birisi ḥandān olur
- 3 Bilmezem mektūbumı kim ‘arz ide dildāra kim
Qāşıd ol ḥüsn ü cemāli göricek ḥayrān olur
- 4 Şiddet-i ‘ışk u belā-yı hecr ü endūha raqīb
Uzanup zülfüñ gibi varduqça bī-pāyān olur
- 5 Nāle kılduğınca Aḥmed gonçesinüñ güldügi
Bu ki bülbüller figān itdükçe gül şādān olur

94

Nazīre-i ‘Amrī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Hıağ grinse gird-i hıaddinde gözüm giryān olur
Hāle devr itse kameran etrāfına bārān olur
- 2 Şöyle kim gülzāra vara by-ı zülfünden nesīm
Her biten reyhān miskīn ü ‘abīr-efŐān olur
- 3 Hıasret-i zülf ü [ze]naħdānuñla ey Ysuf-cemāl
Rişte-i cān göñlüme bend ü cihān zindān olur
- 4 Hey Müselmānlar meded āvāre gñlmden kim ol
Kanda bir kāfir bece görse aña hayrān olur
- 5 Nāle kılsa hsnuñ eyyāmında ‘Amrī Őañ degül
Resmidr hengām-ı glde bülbülüñ nālān olur

95

Nazīre-i Zātī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Kime yansam sz-ı dilden yüregi büryān olur
Kime ağlarsam gözümden eşk-i çeşmüm kan olur
- 2 Bilmezem kim bildre derd-i dernum dil-bere
Her kime esrārmı keş eylesem hayrān olur
- 3 Ğabđabuñ Őbın hey āfet zāhide ‘arz eyleme
Tevbe v zühd ü Őalāħı kal‘ası vīrān olur
- 4 Őālī‘ñ Őutup müneccim ey meh-i Mirrīħ-çeşm
Didi kim bunuñ ucından günde yüz biñ kan olur

- 5 Zātī-i bī-çāre bir derde giriftār oldı kim
Ey tabīb-i cān u dil ancağ ecel dermān olur

(17b)

96

Nazīre-i İshāk

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Seyre gelseñ gülşenüñ her küşesi seyrān olur
Açılır güller feraħdan gonçeler ħandān olur
- 2 Dest-i 'ıŝkından çekip cān nağdin almağdur hüner
Yoħsa bir maħbūba dil virmek iñen āsān olur
- 3 Tende cānum bir belā oldı ħalāşa çāre yoğ
Ger olursa yine derd-i 'ıŝğdan dermān olur
- 4 Bir vefā ehli güzel sevsem 'acebdür ħālī'üm
Sevdüğüm günden hemān bir āfet-i devrān olur
- 5 Bu gice İshāk düşümde beni öpdı dimiş
Gāħ olur bir derdmende yoğ yire bühtān olur

97

Nazīre-i Ħayretī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Çeşm-i ħün-rizüñ elinden dīdeler giryān olur
Hey ne zālimesin ki her dem işigüñde ħan olur
- 2 Nice 'arż idem 'aceb sūz-ı dili dildāra ben

Nāme göndersem kebūter iltemez büryān olur

- 3 ‘Āşıkumdur ‘ışkumıla niçün ölmez dir imiş
Ölmek āsān idi ammā arada hicrān olur
- 4 Ey kemān-ebrū hayāt-ı cāvidānī kesb ider
Tekye-i ‘ışkuñda her cān kim senüñ qurbān olur
- 5 Şemme-i esrār-ı ‘ışkumdan kime şerḥ eylesem
Ḥayretī ol vālih ü şeydā gibi ḥayrān olur

98

Nazīre-i Hilālī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Mihr ruḥsārında ḥaṭ görsem gözüm giryān olur
Gün yüzün ebrūsına tutsa o gün bārān olur
- 2 Şol kadar ḥayretdeyem esrār-ı la‘l-i yārıla
İşiden keyfīyyet-i ḥālüm benüm ḥayrān olur
- 3 Tīrūñ ucından biri birine düşdi cān u dil
Ey kemān-ebrū irişmezseñ arada qan olur
- 4 Ağlasam feryād idüp biñ kerre mānend-i hezār
Açılır ol gonçe gül gibi güler ḥandān olur
- 5 Ol qamer-ruḥsārı ay olur ki görmez gözlerüm
Her gün anuñçun Hilālī dem-be-dem nālān olur

(18a)

99

Yaḥyā

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Yāra irişdüm sirişk-i çeşm-i nā-bīnāyıla
Ka‘be-i ‘ulyāya vardum gūyiyā deryāyıla
- 2 Zülfüñüñ bir şemmesin umar nesīm-i nev-bahār
Geşt ider Çīn ü Hııāy’ı şurma ol sevdāyıla
- 3 Dāyimā ‘uřřākı öldürmekde istiġnā ider
Öldürür āhır bizi ol řūh istiġnāyıla
- 4 Mevc urur yatur çemen cānā benem aḥzar-miřāl
Faşl ider seyr-i kenāruñ zevraç-ı řahbāyıla
- 5 Bī-ḥisāb olduġına derdüm bu yitmez mi delīl
şa‘fdan cismümde Yaḥyā üstüḥānum şayıla

100

Nazīre-i Kemālpařa-zāde

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Ol şad-ı bālā şalınsa bu ruḥ-ı zībāyıla
şanki ‘ömrümdür geçer şurmaz günile ayıla
- 2 Hūře-i zülfüñ ki ‘ömrüm ḥırmenidür āh kim
Yile virdi ḥāřılın ‘ömrüm uzun sevdāyıla
- 3 Saña mihrüm ber-kemāl ü baña cevruñ lā-yezāl
N’ola ḥālüm ‘ākıbet sen dil-ber-i ra‘nāyıla

- 4 Gördüğünce ben za‘îfi üstüh‘ānum üstine
Öldürür kūyuñ iti uş birbirin ğavġāyıla
- 5 N’ola hūnī gözlerūñ nā-ħaķ yire ķan eylese
Böyle olur baş ķoşan ol ġamze-i keġ-rāyıla

101

Naẓīre-i Necātī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Olsa dünyā şalunurdum dil-ber-i ra‘nāyıla
Gerçi dil-ber kimseye itmez vefā dünyāyıla
- 2 Ƙullaruñdan şayılır māh-ı felek ammā güneş
Bir der oġlanı durur kim Ƙutulupdur ayıla
- 3 Mihr ü māhı bir elüñle oynat elma gibi sen
Geçsün ‘ömrüm nār-ı fürķatde benüm ayvāyıla³²
- 4 Hāġıruñ mey-ġānede sen zıkr idersin ceħrile
Şūfī umarsın ki şuçuñ başıla ğavġāyıla
- 5 Ƙandan ol pākīze vü ķandan Necātī mübtelā
Gün geçürmekdür ġaraż bir ruġları zībāyıla

(18b)

102

Naẓīre-i Ĥayālī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

³² Mısra‘da takdim tehir vardır. Mısra‘ altına bu duruma işaret eden “م” ve “ح” notu düşülmüştür.

- 1 Da‘vi-i ‘ışık eylemek Mecnūn’a ben şeydāyıla
Bir meges da‘vā-yı pervāz itmedür ‘anķāyıla
- 2 Şām-ı ḥasretde yüzün görsem zebānum lāl olur
Gerçi kim dīvāneler eyler tekellüm ayıla
- 3 Sīne bir kūh-ı belādur kim anı zeyn itdi ğam
Tāze tāze dāğlardan lāle-i ḥamrāyıla
- 4 Kimse Mecnūn’a reh-i ‘ışık içre hem-pā olmadı
Ben ayakdaş olmuşam peyk-i şabā-peymāyıla
- 5 Ey Ḥayālī cām-ı Cem nūş it ki ‘ayyār-ı felek
Kırdı Cemşīd’ün külāhın efser-i Dārā’yıla

103

Nazīre-i Derdī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Hem-dem olmaz bir nefes ben ‘āşık-ı şeydāyıla
N’eyleyem yā Rab n’idem ben ol gül-i ra‘nāyıla
- 2 Bād-ı āhumdan ḥazer kıll nālişinden bülbülüñ
Niçe gül evrāķı vardı ey gül-i ra‘nāyıla
- 3 Nālişüm ‘uşşāk içinde nāle-i nāy añdurur
Az degül bunca demi çekmişdür ey meh nāyıla
- 4 Vaşl-ı yāra çāre yok çünkim ne kılsun bir ğarīb
Aña kim mağrūr-ı ḥüsn olmuşdur istiğnāyıla
- 5 Hey Müselmānlar fiğān kıldı Müselmān olmadı

N'eyesün bî-çāre Derdī ol büt-i tersāyıla

104

Naẓīre-i Hāverī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Sīne pürdür ārzū-yı zülf-i 'anber-sāyıla
Toludur vīrānemüz biñ başlu ejderhāyıla
- 2 Zülfüne irmek diler tül-i emellerle gönül
Vay anuñ vay qara başına bu sevdāyıla
- 3 Gönçe gibi yüregüm biñ pāre olmışdur benüm
Hārlar hem-dem olalı ol gül-i ra'nāyıla
- 4 Yārsa bezl-i vefā şabrısı tākāt kılmadı
İşümüz Allāh'a qaldı bu dil-i şeydāyıla
- 5 Menzil-i Qāf-ı kanā'at idelüm gel Hāverī
Biz 'adem mülkünde pervāz uralum 'anqāyıla

(19a)

105

Naẓīre-i Cāmi'ī

Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün

- 1 Dilerseñ kim cihān mülki ola hükümüñe fermānuñ
Gel ey dil cānıla kul ol qapusında o cānānuñ
- 2 Leb-i la'lüñ firāqından yetişdi ağzuma cānum
Yetiş çok sevdüğüm eyle baña varısa dermānuñ

- 3 Çıkarma la'lüñ ağızundan çıkar cānum didüm güldi
 Tudağın ağızuma viridi didi meh çıkmasun cānuñ
- 4 Didüm cān kırılmaz ölmekden düşer tığ-ı müjeñ üzre
 Didi düş kendü boynuña ölürseñ yazuğuñ kanuñ
- 5 Lebünden Cāmi'î büse diler incinme cāyızdır
 Öperler dostum ta'zīm için mührin Süleymān'uñ

106

Nazīre-i Şem'î

Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün

- 1 Gözüñ cān aldı zülfüñ dil nedür aşlı bu yağmānuñ
 Süleymān'uñ zamānında olur mı alan alanuñ
- 2 Yine ey bülbül-i bāğ-ı belāgat zār u nālān ol
 Cinān bāğına dönmişdür bahārı bāğ u bostānuñ
- 3 Diyār-ı Edrine mesken olursa tañ mı 'uşşāka
 Tolar sīmīn-bedenlerle kenārı āb-ı Tunca'nuñ
- 4 Selām olsun Gelibolı'ya anuñ mişli var midur
 Deñiz-mālikleri ile pür oldı şaħnı deryānuñ
- 5 Eyā Şem'î olur dā'im perīşān hāli 'uşşākuñ
 Mey ü maħbūbı olmasa Sitānbul u Ğalaṭa'nuñ

107

Nazīre-i Hārimī

Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün

- 1 Görinen yiryirin mûlar degül pâyında cānānuñ
Ayağın mûrlardur öpmege geldi Süleymān' uñ
- 2 Saña sūz-ı dili rüşen diyemez ey meh-i bī-mihr
Başında od yanar hāli yavuz şem'-i şebistānuñ
- 3 Yile virüp kararını yilerse yil gibi tañ mı
Hevādārı durur dil çün bu zülf-i 'anber-efşānuñ
- 4 Naşīhat eyleme meyden baña geç diyü ey vā'iz
Ölürsem ayağın elden kıomazum cām-ı şahbānuñ
- 5 Hārīmī kāğıduñ perr-i semenderden midür yoħsa
Ki yanmaz sūz-ı şı'rūñden senüñ evrāk-ı dīvānuñ

(19b)

108

Naẓīre-i Pīrī Paşa

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Alupdur 'aqlumı siħrile ān u ħüsni cānānuñ
Bugün dīvānesi olsam 'aceb mi dostlar anuñ
- 2 Öpersem āhlıa meclisde yāruñ la'l-i meygünin
Senüñ ey cām-ı mey içsek gerek şu yirine kıanuñ
- 3 Degüldi bāğ-ı cān içre nihāli tīrūñüñ gūyā
Elif kıāmetlü bir maħbūb girdi kıoynına anuñ
- 4 Elüm şundukça sīmīle pür eyler kıurı göndermez

Gözedür sâ'ili yaşı çoğ olsun çeşm-i giryānuñ

- 5 Gözüm ol nev-cüvānuñ şāne-i zülfi durur Pīrī
Olupdur 'anberīn dendāna her birisi müjgānuñ

109

Ḥayālī

Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün

- 1 Ğam acısını lezzet-i dünyāya virmez
Künc-i belāyı kişver-i Dārā'ya virmez
- 2 Ḥünābe-i cigerle geçen rüzgārumı
Bezm-i şafāda sāğar-ı şahbāya virmez
- 3 Yirler yüzinde na'lçe vü kebkebüñ izin
Göklerde mäh-ı nevle Şüreyyā'ya virmez
- 4 Dil kişverinde beglük ider rind-i 'ālemīn
Ṭabl u 'alemle başumı gavğāya virmez
- 5 Ben ol Ḥayālī'yem ki bugün yāra giryemi
Ḥür-ı bihişt ü şādī-i ferdāya virmez

110

Fehīm

Fā'ilätün/ Fā'ilätün/ Fā'ilätün/ Fā'ilün

- 1 Destine alduqça şemşīr-i kazāyı ğamzesi
Bir nigāhıla şehīd eyler belā-yı ğamzesi
- 2 Gāh olur bir neşvesinden cān bulur bīğāneler

Küşte eyler gâh yüz biñ âşinâyı ğamzesi

3 Bir nigâh itse eger hışmıla ehl-i maşşere
Lerzenâk eyler dil-i rûz-ı cezâyı ğamzesi

4 İtmedi şebbâz-ı çeşmi nîm-perdâz-ı nigâh
Havfdan rîzân ider perr-i Hümâ'yı ğamzesi

5 Bî-vefâdur kıl cefâsın ârzü yâruñ Fehîm
Saña ta'lîm eylesün luğ u cefâyı ğamzesi

(20a)

111

Nâmî Çelebi

Fâ'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün

1 Nâz u 'işve o dil-firîbe düşer
'Acz ü ğam 'âşık-ı ğarîbe düşer

2 Ğamzeler zâhir olsa çeşmüñde
Berğ olur hırmen-i şekîbe düşer

3 Korkum oldur o şūhuñ giderek
Şevk-ı hüsni dil-i raķîbe düşer

4 Gül-i hānde olunca hāra sezā
Sūnbül-i nāle 'andelîbe düşer

5 Nāmîveş cāyı çeşm-i düşmendür
Ol ki hāk-i reh-i habîbe düşer

112

Şehrî Çelebi

Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün

- 1 İtdi hücum 'ışk-ı melāmet-eşer baña
Hem-demlük eyle ey dil-i āşüfte-ser baña
- 2 Żabt-ı nezāre eyle tenüñ zarf-ı vuşlatam
Besdür ħurüş-ı nazra-i cām-ı nazar baña
- 3 Ĥān-ı ğam üzre itmeyelüm ey gönül nizā'
Dāĝ-ı beden hep saña lâht-ı ciger baña
- 4 Ğayra olan nezāre-i bî-pāk 'ışkına
Ey şüh eyle kaṭre-i düz-dīde-ter baña
- 5 Şehrî ğamıyla şöḫbet-i ħün-ı dil eylemiş
Gör ħissetini eylemedi bir ħaber baña

113

Nazīre-i Fehīm

Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün

- 1 Ey nîş-i ğamze zaḫm-ı nigāhı yetür baña
Her müyum itme sen daḫı bir nîşter baña
- 2 Gülzār-zād-ı ħüsnüñ olan şüh bülbülem
Gülberg-i terden olsa revā bāl ü per baña
- 3 Ża'f-ı cefā-yı ğamze beni etdi bî-nişān
Olmaz ħadeng-i cevri-i każā kārger baña

- 4 Yākūt-ı āfitābıla hem-māyedür gönül
Ey āteş-i derün idemezsin zarar baña
- 5 Sen de Fehīm yakma beni ʔa'n-ı 'ışkıla
Yetmez mi derd-i sūziş-i dāğ-ı ciger baña

(20b)

114

Cevrī

Fe'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün

- 1 Fıkr-i la'lüñ ki cisme cān getürür
Dillere zevk-ı cāvidān getürür
- 2 Gelse güftāra nāzıla dehenüñ
'Ālem-i gaybdan nişān getürür
- 3 Belki her nükte-i şafā-baḥşuñ
Kışver-i cāndan armağan getürür
- 4 Cānlara her nigāh-ı düz-dīdeñ
Ḥaber-i 'işveyi nihān getürür
- 5 Vaşf-ı la'lüñde nuşā-i suḥanı
Ṭab'-ı Cevrī'ye kıdsiyān getürür

115

Nādirī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Dūd için yārāna hem-reng olduñ itdüñ iltifāt

- La'lüñ içre lüle çübün şandılar çüb-ı nebât
- 2 Nāy-ı lüle āteş-i 'uşşākı iş'āl eyleyüp
Bir dem içre yandı hep nīrān-ı 'ışka kâ'ināt
- 3 Lüleden ağız tūfengin alduñ ey şāhum ele
Ehl-i 'ışkuñ murğ-ı cānında nice kıalsun hayāt
- 4 Lüle gāh olsun 'aşā geh ejder-i āteş-feşān
Al yed-i beyzāya Mūsā gibi göster mu'cizāt
- 5 Rīkdān-ı lüleden rīk-i şerer saç Nādirī
Hıaıı-ı dūdıla yazıldı mansıb-ı şevka berāt

116

Nazıre-i Hāletī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Ben faķıre buse-i la'lüñle virseydüñ hayāt
Virmiş olurduñ nişāb-ı hüsnüñe lāyık zekāt
- 2 Rııı-ı ğamdur sāğar-ı şādīñüñ ardınca gelen
Tā ezelden böyledür tertīb-i bezm-i kâ'ināt
- 3 Zāhir oldı şanmañuz yāruñ zenaħdānında haıı
Līka çıkmışdur nigün olmağla ol sīmīn-devāt
- 4 Māyilem bir hūba kim deryūze-i envār ider
Lem'a-i mihr-i cemālinden dem-ā-dem şeş-cihāt
- 5 Anda lā-büd Hāletī kayd-ı hayāt olmaķ gerek
İtdürürseñ mansıb-ı 'ışkıñı ol şāhuñ berāt

(21a)

117

Rūḫī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Gömlegüñde tenüñ ey dil-ber-i şîrîn-ḥarekât
Zulumât içre nihândur şanasın âb-ı ḥayât
- 2 Yād-ı la‘lūñle baña zehr içürürlerse eger
Dehenümde olur ol zehr benüm ḥubb-ı nebât
- 3 Dün gönül nāle-i zārıla kıyāmetler idüp
‘Arşa-i kūyuñı itmişdi zemīn-i ‘araşāt
- 4 Hūblar ‘āşık-ı bî-çāreye raḥm itmezler
Yok o bî-raḥmlaruñ varısa dīninde zekāt
- 5 Rūḫī-i zārı esīr itdi kemend-i zūlfūñ
Daḫı min-ba‘d o miskīne yok ümmīd-i necāt

118

Nazīre-i Yahyā

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 ‘Aks-i müjgānıla ey dil-ber-i şîrîn-ḥarekât
Şanuram ruḫlaruñ i‘rāb konılmış āyāt
- 2 Kuvvet-i ḳalb olur ey māḥ güler yüz senden
Yohsa hīç saña muḳābil mi olurdu mir’āt

- 3 Zevkdür lāzım olan ni‘met içinde olana
N’idügin lezzet-i şekker ne bilür çüb-ı nebāt
- 4 Göz mi açdurdı bize cevır ü cefā-yı eyyām
Fıkr-i bī-hāşıl-ı dünyāyla geçdi evkāt
- 5 Herkese nuṭq-ı revān-baḥş virilmez Yaḥyā
Himmet-i Hızır gerek kim buluna āb-ı ḥayāt

119

Naẓıre-i Kirāmī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 N’ola eylerse velāyet şatup ihyā-yı memāt
Ey gönül Hızır’a irişmiş geçinür āb-ı ḥayāt
- 2 Beni ey serv helāk itmegiçün mi geldi
Saña taḥrīk-i şabāyıla bu deñlü ḥarekāt
- 3 Sīm ü zerdür sürilen şimdiye zāt u zamān
N’eylesünler ne zamān yinür içilür ü ne zāt
- 4 İltiyām itme felek aña degüldür qābil
Felege hīç kelek dime budur rāh-ı necāt
- 5 Eyledi naṭ‘-ı felāketde Kirāmī āḥır
Düşmen-i kāfirini dost cühüd-ḥānede māt

(21b)

120

Veysī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Hālet-i vuşlat-ı dil-ber ne ‘aceb hoş yir olur
Ādemüñ ‘aqlı gider zevk u şafādan yir olur
- 2 Tār-ı müy-ı siyehüñ illere miskīnlük ider
Dil-i sevdā-zedeyi görse hemān ejder olur
- 3 ‘Āşıkuñ almazısañ tef-i hümüm-ı āhın
Mīve-i bāğ-ı cemālüñ dağı nāzükter olur
- 4 İtme şemşīr-i dili seng-i cefāyla şikest
Şaķın ey yār ki her pāresi bir aķker olur
- 5 Def iderler oturup bir yere hicrān elemin
Mey olur sākī olur Veysī-i ğam-perver olur

121

Sūzī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Hām-ķadi dāyire-i rūḫ-ı revāndur kemerüñ
Tār-ı pīçīdeleri rişte-i cāndur kemerüñ
- 2 Kārbān-ı dil-i ‘uşşākı şikār itmeğiçün
Tolaşur belde gürüz niçe zamāndur kemerüñ
- 3 Hāleveş sen meh-i tābānı der-āğuş ideli
Şemsesi nūr-dih-i şems-i cihāndur kemerüñ
- 4 Dāğı yok lālesinüñ gülleri bī-ḫār u ḫazān
Vechi vardur diseler bāğ-ı cināndur kemerüñ

- 5 Sūzī-i ğam-zede tek addi dū-tā olmışdur
Varısa māyıl bir mūy-miyāndur kemerūñ

122

Lafzī

Mef'ūlü/ Mefā'īlü/ Mefā'īlü/ Fe'ūlün

- 1 Ğamzeñ ki ħalel-dāde-i 'aql-ı 'ualādur
Berhem-zen-i şad encümen-i zev u şafādur
- 2 Nāzıla eger ılsa femūñ nīm-tebessüm
Sırr-ı dehen-i ğone-i dem-beste-ġüşādur
- 3 Revna-şiken-i eşme-i Hızır olsa 'aceb mi
La'lūñ ki Mesīā-şıfat i'cāz-nümādur
- 4 Bir bāġa düşürdi bizi 'ālemde ġamuñ kim
Nal-i ġamı bār-āver-i endūh u belādur
- 5 Ğül-rularuñı vaşf ide geldi dil-i Lafzī
Būlbūl-i ħoş-lehe-i ġüyende-edādur

(22a)

123

Nazīre-i Yahyā

Mef'ūlü/ Mefā'īlü/ Mefā'īlü/ Fe'ūlün

- 1 Ebrū vū müjeñ tīġ-ı cefā tır-i azādur
Ol kākül-i pür-pī ise emvāc-ı belādur

- 2 Āşub-ı fitendür haṭ u ḥālūñ senūñ ey mäh
Ol ğamze-i ḥünrīz ise bir ḥıřm-ı Ḥudā' dur
- 3 Zülf-i siyehūñ dāmına 'uřřāk giriftār
Bīmār gözüñ derd-i derün-ı zu'afādur
- 4 Zehr aḳmada her bār [rak]ībūñ nefesinden³³
Her bir sözi öldürmeſe de cāna cefādur
- 5 Çün ḥükm-i ḳazādur bu cefālar bu belālar
Yaḥyā'ya düşen cānıla teslīm ü rızādur

124

Nazīre-i Ḥāletī

Mef'ülü/ Mefā'ülü/ Mefā'ülü/ Fe'ülün

- 1 Her bir müje ḥod 'āřıḳa bir tīr-i cefādur
Yā nāvek-i dil-düz-ı teġafül ne belādur
- 2 Cān naḳdini vir sīnesin aḳsun diriseñ yār
Dirler der-i Firdevs'i aḳan ehl-i saḥādur
- 3 řol cām-ı leb-ā-leb ki řunar sākī-i meh-rū
Ḥaḳḳā ki ḥired cevherine şolu bahādur
- 4 Yırleşdi göñül řīřesine nāvek-i dil-ber
Güyā işigi Ka'be'sine ḳıble-nümādur
- 5 Dīvānuñı kim gördi ise mā'ide şandı
Zīrā suḥānuñ Ḥāletiyā rūḥa ğıdādur

³³ Rekin ERTEM, **Yahya Divanı**, 65'ten tamamlanmıştır.

125

Ġazel-i bī-nuḳaṭ

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Fe'ülün

- 1 Olursa dil seg-i dildāra hem-dem
Keremdür aña ol ulu mükerrem
- 2 Der-i dildāra var gel olma maḥrūm
Olur derd[e] devā ol aña maḥrem
- 3 Helāk olurdı dil...
Devādur mihrūñ illā aña her dem
- 4 Hele mihr olmasa ol māh-rūda
Olur dil āh u hem vāhla dem-ā-dem
- 5 Meger rūḥu'llāh hem-dem-i demümdür
Helāk olur eger görirse ādem

(22b)

126

Selīmī

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Nevā-yı neyde rūḥ-efzā olur 'uṣṣāka bir dem var
Dilā ney gibi nālān olmada bir özge 'ālem var
- 2 Bu dünyānuñ ne var el çekse kıblem cūybārından
Bi-ḥamdi'llāh cemālūñ Ka'be'sinde çāh-ı zezem var

- 3 Kılup ins ü cānı n'ola teşhīr eylese sāķī
Nigīninde şehā 'aks-i lebūñle naķş-ı hātem var
- 4 Göñül sensüz karar itmez yetiş ey ārzū-yı dil
Güzel nāmında gerçi ki cihānda niçe ādem var
- 5 Ne gün ol şeh Selīmī rāğıb olsa seyr-i şahrāya
Seher hūn-āb-ı çeşmümde dökülmiş yine şeb-nem var

127

Rūhī

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Kimi zevķ eylemede kimi esīr-i ğamdur
Her kişi kendü şafāsında 'aceb 'ālemdür
- 2 Ğam-ı la'lūñle muķayyed olunañ ğonçe-mişāl
Kanıla tılsa eger göñli yine hurremdür
- 3 Olsa hūnābe-i hasretle gözüñ māl-ā-māl
Ağlama ey dil-i ğam-dīde bu da bir demdür
- 4 'Işķ-ı şāhī bizi bir hūya esīr eyledi kim
Cāmdur köhne-sifāli vü gedāsı Cem'dür
- 5 'Āķıbet şanma bilūñ bükmeğe bār-ı ğam-ı 'ışķ
Rūhiyā ķāmet-i eflāk bu yükden hāmdur

128

Fehīm

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Neşve-i bāde ile şanma sürür ister dil
Kendüden hüküm-i kazā havfını dūr ister dil
- 2 Āteş-i gayret-i ‘ışkıla ider maḥv-ı vücūd³⁴
Ne olur t̄alib-i dīdār ne Ṭūr ister dil
- 3 Eylemez pūye-i gülgeşt-i riyāz-ı ümmīd
Künc-i ḥirmān-ı maḥabbetde ḥuzūr ister dil
- 4 Sitem-i ḡamze-i ḥübān-ı cihānda her dem
Dehri pūr-ḡulgule vü fitne vü şūr ister dil
- 5 N’eylesün sırr-ı ḡam-ı dil-beri mestāne Fehīm
Ne kadar eylese mestūr zuhūr ister dil

(23a)

129

Yaḥyā

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Akıdur cūy-ı sirişkini raķīb-i nākes
Kūyuña uğramasun dirseñ eger bāsını kes
- 2 Tekye-i bāḡda ezḥār yetiştı cümle
Mürşid-i bād-ı bahār eyledi varısa nefes
- 3 Çekilür kâfile-i ‘ömr diyār-ı ‘ademe
Nāle-i cān u dil ol kâfileye bang-i ceres
- 4 Dil ki mānend-i ḥabāb oldı hevāī meşreb

³⁴ ider: eyler (metinde).

Eyledi bāde-i la‘l-i leb-i cānānı heves

- 5 Kūyına girye ile vāşıl olursañ ne ‘aceb
Bāğa gelmez mi aķar şuyıla Yaħyā niçe ĥas

130

Nef‘ī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 K̇urtuluş yok sitem-i ğamze-i fettānuñdan
Çeşm-i ser-mestinüñ ādem mi geķer yanından
- 2 Mā‘ilüz ğamzesine her ne ķadar āfet ise
Hele āşüfte degül zülf-i perīşānından
- 3 Zülfinüñ daħı perīşānluĝı biħūde degül
N’eylesün lerze tıtar cünbiş-i müjĝānından
- 4 Zülfi de ķaddine üftāde geķer sāye gibi
Çekmez anuñķun elin kūşe-i dāmānından
- 5 Söylemez söylemez ammā söze gelse Nef‘ī
Ne cevāhir dökülür kilik-i dūr-efşānından

131

Nazīre-i Hāletī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Şorma erbāb-ı ğamuñ āteş-i pinhānından
Bil hemān ĥūblaruñ cünbiş-i dāmānından
- 2 Niçe ķan aĝlamayam kim cigerüm ĥūn oldu

Bir Mesîhâ- nefesüñ süzen-i müjgânından

3 Bilmek isterseñ eger ma‘deni sîmüñ nic’ olur³⁵

Cismine eyle nazâr çāk-i girîbânından

4 Seni hasbî severin dirse eger zâhid-i hâr

İ‘timâd eyleme şâhum ki degül şânından

5 Zülf-i yârıla idüp Hâletiyâ ta‘bîrin

Zevk alur ehl-i cünün hâl-i perişânından

(23b)

132

Zâtî

Mef‘ülü/ Fâ‘ilâtü/ Mefâ‘ilü/ Fâ‘ilün

1 Toldurdı bülbülün harem-i bâğı nâliši

Nâ-mahremiyle gülmek açılmağ gülün işi

2 Deng oldı kaldı çekemedi çekdüğüm yüki

Çalışdı fil egerçi kalınca iki diş

3 Nâz uykusına varsa görüp qarşudan beni

Çoltuğına girer o şehün girde-bâliši

4 Şimden-girü tırâş oluban yüriseñ gerek

Haţtuñ belürdi bitdi begüm berberün işi

5 Biñ var yanında Ehrimen’i ol perî-ruhuñ

Bi’llâh n’eylesün gele ey Zâtî bir kişi

³⁵ Nic’ olur: nice olur (metinde).

133

Ġazāyī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Ey nesīm-i seher ol yāra yitür peygāmı
‘Arza kı l hasret ile hāl-i dil-i nā-kāmı
- 2 Luṭfıla hālüm eger şorsa nihānī diyesün
Eyledi kan gam-ı la‘lün dil-i bī-ārāmı
- 3 Hālī kı lmağ dilerem gönlümü bir dem gamdan
Gel şafā bezmine sākī yine ṭoldur cāmı
- 4 Kāmı dildārıla ey dil o geçen evkātuñ
Ol dağı bir dem idi gitdi şafā hengāmı
- 5 Vaşl-ı yārıla bugün olma Ġazāyī mağrūr
‘Ākıbet olsa gerek her seherüñ aḡşamı

134

Naẓīre-i Yaḡyā

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Nice elden düşürür cām-ı şafā-encāmı
Güş iden nām-ı Cem’i şıyt u şadā-yı cāmı
- 2 Gelmedi gül gibi mey ālıla sākī gülerek
Şöyle gösterdi ki irişdi bahār eyyāmı
- 3 Seherī bāde-i gül-renge bulaşmış yārān
Sākīyā gel görelüm biz de mey-i gülfāmı

- 4 Gelmeyince gözine bāde nigāh itmedi yār
Güyyā geldi bahār açdı gül-i bādāmı
- 5 Lāleyi bāğda gördük de açılduk Yaḥyā
Bir ḳadeḥ meyle unuttuk bu ḳadar ālāmı

(24a)

135

‘Arzī

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

- 1 İder zülfin mu‘anber ol gül-i ter şāneden soñra
Alur ‘āşıḳlaruñ göñlin ele ammā neden soñra
- 2 Ne feryād u ne sūziş saña cānā cānlar virdüm
Beni añmak revā mı bülbül-i dīvāneden soñra
- 3 Meded göstermedin cām-ı lebüñ zülfüñle bend eyle
Çıḳarmaḳ güç durur tıfl-ı dili mey-ḥāneden soñra
- 4 Hele zaḥm-ı cefāy-āşinā şoḥbet-pezīr olsa
Alurdi dādın erbāb-ı vefā bīgāneden soñra
- 5 Şaḳın peyveste-i meyl olayın yārdan ‘Arzī³⁶
Ḥarāb eyler seni bir cilve-i mestāneden soñra

136

Naẓīre-i La‘lī

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

³⁶ Mısra‘ın vezni bozuktur.

- 1 Nigāh eyler dilā luḡfila yār ammā neden şoñra
Hezār-āzār zahm-ı ğamze-i mestāneden şoñra
- 2 H̡am-ı zülfile h̡ālī dilleri şayd itmege besdür
Füsün [u] fitneyi n'eyler o dām-ı dāneden şoñra
- 3 'Aceb mi māsivādan Hızr-ı dil igmāz-ı 'ayn itse
Zuhūr-ı sebzēzār-ı nev-ḡaḡ-ı cānāneden şoñra
- 4 H̡iç eyler mi tenezzül bāde-i gülfāma rind-i dil
Nigāh-ı çeşmi gibi bāde vü peymāneden şoñra
- 5 N'ola teslīm iderse şüfī-i sālūs La'lī'ye
Dür-i eşki gibi bir sübḡa-i şad-dāneden şoñra

137

Emrī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 La'line karşı ezilme ey şeker
Key şaḡın 'āşıkları başuñ ezer
- 2 Nār-ı āhumdan başumda od yanar
Heç elinden ḡanlar aḡlar çeşm-i ter
- 3 Sīneye çekmek ḡadeng-i ğamzeñi
Ey ḡaşı yā ḡatı göñlümden geçer
- 4 Tācdār iken felekde āfitāb
Sen şeh-i ḡüsn işiginde yir öper

- 5 ‘Ārız-ı zībāña Emrī gül dimiş
Söylenür illerde bu rengin haber

(24b)

138

Naẓīre-i Zātī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Zülf-i yāra ‘akreb öykünmiş meger
Ejderüñ ağızından ağular yağar
- 2 Açıl ey hoşka üzül ey silsile
Baña yāruñ ağızı varlığı yiter
- 3 Ol lebi cām u ‘ızārı ter gelür
Yüri ey ayak şavul ey āb-ı ter
- 4 Gördügince ‘ārızuñla haţtuñı
Şuyı şavar bāgbān sebzi eker
- 5 Zātī’nüñ zaħmina merhem urmaduñ
Biz senüñle qaluruz olda beter

139

Naẓīre-i Necātī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Kendüyi ta‘rīf idermiş müşg-i ter
Öksüz oğlan göbegin kendü keser
- 2 Terk-i ser idüp ezilür qarşuña

Rāṣṭī ṣarp aṣılasıdur ŧeker

3 ‘Arz ider ḥālüm yaşın gūş eyle gūş
Pādişāhum sōz güherdür sōz güher

4 İdeyin rüsvā ne ‘avretdür cihān
Zerre deñlü himmet itsün baña er

5 Göze görünmez Necātī ŧi‘ri līk
Bir perīdür ādemi bī-hūş ider

140

Naẓīre-i Celīlī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

1 Ğamzeñile қаşuña idüp naẓar
Tīr çavdı yay yayıldı ey қamer

2 Germ olup öykündigiyçün ḥaddüñe
Nār-ı ŧem‘üñ başına odlar yağar

3 Açıl ey gül ṭurma ey āb-ı revān
Baña yārumdan ruḥ u ‘ārız yiter

4 Beñzedüm diyü ruḥuña dostum
Şem‘ iñen germ olmasun kim kes düşer

5 Cevher-i ḥāk-i reh-i cānān için
Ey Celīlī cān eridür sīm ü zer

(25a)

141

Nazîre-i Nazmî

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

- 1 Ğamzeler geçmekte ey nür-ı başar
Fitne ğamzeñ haq bu kim çeşmüñ başar
- 2 Kaşlaruñ tîr ü kemân almış ele
Murğ-ı cāna zülf-i şehbāzuñ yiter
- 3 La'lüñ emsem birle bir cān-baḥşiken
Kaḡanda beñzer la'lüñe şehd ü şeker
- 4 Kaḡametüñe dik gelürmiş toğrusı
Yiridür yār ellese servi eger
- 5 Vaşf kı1 la'lüm didi cānān baña
N'ola Nazmî söz güherdür söz güher

142

Halîmî

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

- 1 Güşına sen şanemüñ lülü-i lālā yaraşur
Nite kim şeb-nem ile verd-i muḡarrā yaraşur
- 2 Āsitānuñ kılıyam itme cüdā sulḡānum
Sen güle bencileyin bülbül-i güyā yaraşur
- 3 Bāreka'llāh zihî ḡüsn-i kemāl-i Bārî
ḡil'at-i nāz şehā kaḡaddüñe zībā yaraşur

- 4 Hâşırumdān n'ola gitmezse leb-i meygūnuñ
Dem-be-dem şīşe içinde mey-i hamrā yaraşur
- 5 Gelmesūn yanuña aġyār-ı siyeh-rū cānā
Sen şeh-i hūsne Ḥalīmī gibi şeydā yaraşur

143

Ḥalīmī

Mef'ūlü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün

- 1 Kaşuñ hilāli maṭla'-ı Ḥaḡ'dan olup bedīd
Fer virdi bāġ-ı 'āleme itdi şalā-yı 'īd
- 2 İrdüm niçe belāyıla 'īd-i vişālūñe
Hecrūñ şıyāmı içre çeküp müddet-i medīd
- 3 Engüşt-nümā-yı halk-ı cihān mı olurdı ol
Yā kaşlaruña beñzemeyeydi hilāl-i 'īd
- 4 'İdüñ mübārek ola eyā Āşaf-ı zamān
Olsun ziyād-ı devletile 'ömr-i ber-mezīd
- 5 Geldi Ḥalīmī bāb-ı sa'ādet-me'ābuña
Cānıla bendeñ olmaġı eyler şehā ümīd

(25b)

144

Nazīre-i Ḥāletī

Mef'ūlü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün

- 1 Farḡ-ı serümde dāġ-ı ġam-ālūd olup bedīd

Mey-hâne-i belâda açıldı hüm-ı cedîd

2 Ölmüş hasûd yolına cân virdüğüm görüp
Oldum bu rezmgâhda hem gâzî hem şehîd

3 Gîsûlaruñ çözüp irişince miyânuña
‘Uşşâk çağrısup didiler ‘ömr-i ber-mezîd

4 Dâğ-ı nev ü kühenlerümüz bâğ-ı sînede
Güllerdür oldı kimisi sürh ü kimi sefîd

5 Hoş defter idi defter-i âmâl Hâletî
Konmasa naqd-i ‘ömre eger ‘âkıbet resîd

145

Necâtî

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

1 Eşer itmez n’idelüm âh-ı sehergâh saña
Meger inşâf vire dostum Allâh saña

2 Hoş olur şöhet-i mey gicede mehtâb olıcak
Nür saç meclise gel kim dimişüz mâh saña

3 N’idelüm devr şunarsa saña şerbet baña zehr
Bu cihân böyle olur gâh baña gâh saña

4 Gözyaşı yıldızını rehber idinmezse eger
Şeb-i gamda iremez ‘âşık-ı gümrâh saña

5 Ey Necâtî taş iseñ la‘l ide hırşîd gibi
Bir nazar eylerise himmetile şâh baña

146

Nazîre-i Kâdirî

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

- 1 Giceler şubha degin şevkümü ey mâh saña
Gün gibi rüşen ider meş‘ale-i âh saña
- 2 Dil-berâ zülf ü lebün yâdına bir hırka ile
Baña bir loğma yiter manşib ile câh saña
- 3 Tuduşup yanarıduñ odlara pervâne gibi
Söylesem derdümi ey şubh-ı sehergâh saña
- 4 Sâlik-i râh-ı ‘adem ol koma gönülünde vücûd
Tâ mişâl-i leb-i cânân ola hem-râh saña
- 5 Kâdirî ğam yime kim bir gün ola toprağünü
Kîmyâ ide irişüp nazâr-ı şâh saña

(26a)

147

Nazîre-i Revânî

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

- 1 Mülk-i ğam içre gönül çün didiler şâh saña
Nevbet-i şâhî yiter âh-ı sehergâh saña
- 2 Gice gelmeyecegin meclise ey dil bilürüz
Hele var gör ki ne yüzden toğar ol mâh saña

- 3 Cevrile ‘aşıkuñuñ çünki tamām itdüñ işin
Nesne eksüklüğini virmesün Allāh saña
- 4 Olmasañ hüsñ ilinüñ sen güzelüm pādişehi
Mihr ü meh kırmazıdı hayme vü hargāh saña
- 5 Ne gönül saña ‘aḫ vü ne Revānī’ye vefā
N’idelüm n’eyleyelüm āh baña vāh saña

148

Nazīre-i Mihrī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Niçe feryāda vara nālelerüm āh saña
Niçe bir ‘arz ideyin hālümü her gāh saña
- 2 İşidüp bülbül-i şeydā meger āh-ı seherüm
Çağırup derdile dir āh baña vāh saña
- 3 Hüsñ sermāyesi elden gidicek bir gün ola
Bildüre itdüğüni sevdüğüm Allāh saña
- 4 Gün yüzüñ burc-ı şeref üzre ṭulū‘ itdüğiçün
Giceler şubha degin ṭaḫa kalur māh saña
- 5 Nev-cüvān ide Züleyhā gibi ey Mihrī seni
Kıla ger luṭfıla Yūsuf-nazarın şāh saña

149

Nazīre-i Nazmī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Āhumūñ gerçi varur na‘rası her gāh saña
Eylemez hergiz eşer n’eyleyeyin āh saña
- 2 Giceler şubha degin tañ mıdur efgān itsem
Hoş gelür çünki fiğānum benüm ey māh saña
- 3 Āh u nālem giceler gülşen-i kūyuñda senüñ
Gül gibi diñle disün murğ-ı sehergāh saña
- 4 Beglenürseñ n’ola biz kullaruña şāhāne
Mülk-i hüsn içre begüm çün didiler şāh saña
- 5 Naẓmī’ye cevher-i hāk-i kademüñ tek kerem it
Hey benüm pādişehüm manşıbıla cāh saña

(26b)

150

Ahmed Paşa

Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ülün

- 1 Yüzüñdür kıblegāh-ı ehl-i hācāt
Kaşuñdur taq-ı mihrāb-ı münācāt
- 2 Ne cevherdür kimesne bilmez ağzuñ
Meger kim ‘ālem-i sırr-ı hafıyyāt
- 3 Vişālüñi hayāl ider dil ü cān
Çoğ olur ‘āşık olanda hayālāt
- 4 Saña ihlāşıla yüz tutmuşam kim
Seni görmek durur aşl-ı ‘ibādāt

- 5 Gözüñ kanın dökem dir Aḥmed'inüñ
Kosun te'hîriñe التأخير آفات³⁷

151

Naẓîre-i Ca'fer

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Fe'ülün

- 1 Қапуñdur қıble-i erbāb-ı ḥacāt
İşigüñ menba'-ı 'izz ü sa'ādāt
- 2 Bizümle şöḥbeti te'hîre şalma
Bilürsin çünkü التأخير آفات³⁸
- 3 Şifādur la'l [u] çeşmi ḥikmetü'l-'ayn
Rumūz-ı ğamzesi şerḥ-i işārāt
- 4 Çü vaşlı va'desin ferdāya şaldı
Çağırdı cān u dil heyhāt heyhāt
- 5 Lebüñ vaşf eylese Ca'fer gören dir
Zihî şîrîn ma'ānî ter 'ibārāt

152

Naẓîre-i Hecrî

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Fe'ülün

- 1 Sürüp üstüme ḥālüñ beydağı at
Beni manşübe ile itdi şeh māt

³⁷ Ertelemek felakettir.

³⁸ Ertelemek felakettir.

- 2 Felek rağmına döndür sāğarı kim
Cefālar itdi döne döne kat kat
- 3 ‘Ömür çün va‘deye küymez dimişler
Vişālūñ ‘īdine irince heyhāt
- 4 O şeh seyrāna çıkmış yürü ey dil
Atı öñince yürimege cān at
- 5 Kuluñdur Hecrī bendeñ boynı bağlu
Efendi dile āzād et dile şat

(27a)

153

Ṭahmās Şāh-ı ‘Acem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Şāh-ı merdān devletinde geydügüm nārencidür
Nāra karşı ṭurmazam zīrā beni nār incidür
- 2 Ḥan Süleymān gelüben benden vilāyet istedi
Biz anı yolda kōduđ yollar anı zār incidür
- 3 Ḥānesinden çıkuban tağlara düşse bir kişi
Bād eser bārān yağar zaḥmet çeker qar incidür
- 4 Her ki gelmişdür cihāna yolıla gelmiş durur
Bir kadem taşra çıkan bīgānedür ḥār incidür
- 5 Şāh Ṭahmās’am cihānda hem ‘Alī’nūñ nesliyem
Yārıla yār olmuşam şanmañ beni nār incidür

154

Cevāb-ı Sulṭān Süleymān Ḥan³⁹**Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün**

- 1 Āl-i ‘Oşman devletinde geydügüm turuncudur
... olanuñ yoludur nār incidür
- 2 Kaçuban kanda varup terk-i diyār eylesin
Ḥā’inuñ mi‘rācıdur āḥır anı nār incidür?
- 3 Şayd-ı naḥcīr itmegiçün tağa düşse bir kişi
‘Ādetidür avcınıñ dāyim anı qar incidür
- 4 Görmeduñ sen seg bī-dili böyle zār itdüklerin
Şor babañdan Ḥan Selīm’uñ itdügi ‘ār incidür
- 5 Şāh Süleymān’am cihānda āl-i ‘Oşmān nesliyem
Sancağ-ı İslām benümdür küfri ĩmān incidür

155

Mesīḥī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Ḥāk-i pāyuñ idine her kim ki tāk
Çarḥ-ı serkeşden alur ḍarbī ḥarāc
- 2 Derd imiş emrāz-ı derdüñe devā
Merg imiş mecrūḥ-ı tīguña ‘ilāc

³⁹ Süleymān: Selīm (metinde).

- 3 K̄in-i la‘lũñ cānuma ⁴⁰عذب فرات
Rīṣ-ḥandũñ zaḥmuma ⁴¹ملح اجاج
- 4 Beglenürse n’ola arkañda raḳīb
K’aña olmışdur müselleme taḥt u t̄ac
- 5 Berḳ urur ḳalb-i Mesīḥī’den lebũñ
⁴²كاشراب الخمر من جوف الزجاج

(27b)

156

Nazīre-i Zātī

Fā‘ilātũn/ Fā‘ilātũn/ Fā‘ilũn

- 1 H̄ālũmũz ḥoş derde öğrendi mizāc
Zaḥmete girme ṭabīb itme ‘ilāc
- 2 Şāh-ı mülk-i ḥayretem Mecnũn gibi
Āşiyān-ı murğdur başumda t̄ac
- 3 Her nefes ursa söyünmez seg raḳīb
Dād-ı dilde yaḳdı mihrũñ bir sirāc
- 4 Göñlümi şarsan göñülde urma ṭa‘n
Ḍarb-ı senge dil-berā döymeze zücāc
- 5 Zātīyā āverde çekmişdür revān
La‘l-i cānāndan ḥaber virür gülāc

⁴⁰ Lezzetli ve tatlı. 25 (Furkân) 53.⁴¹ Tuzlu ve acıdır. 25 (Furkân) 53.⁴² Şişenin karnından şarap gibidir.

157

Nazîre-i Şâfî

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

- 1 Ey büt-i sengîn-dil ü nâzük-mizâc
Câm-ı la'lûnden buyur aña 'ilâc
- 2 Hâk-i pâyuña nişâr için şabâ
Kârbân-ı misk-i Çîn'den aldı bâc
- 3 Kâtı gönlûnden gönül üşendügi
Bu ki döymez dostum taşâ zücâc
- 4 Hey dimezsüñ zulmıla alur şehâ
Nerkis-i çeşmüñ Müselmândan harâc
- 5 Şâfî yâruñ hâtırın key gözle kim
Nâzenîn olan olur nâzük-mizâc

158

Nazîre-i Kemâl

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

- 1 يا طبيباً هل لداي من علاج
فى هواء الحب قدساء المزاج⁴³
- 2 Uş dilüm ucındadur nâm-ı lebüñ
Yâ şeker-senbusedür yâhud gülâc
- 3 Zaḥm-ı tîḡuñ itme başumdan dirîḡ

⁴³ Ey tabip, bana ilacın var mı? Aşktan keyfimiz kaçmış durumda.

K'itmişem ben ol ümīde terk-i tāk

4 Şevk-ı la'lüñ dilde olmadı nihān

لم يكن راح خفيا فى الزجاج⁴⁴

5 Gün yüzüñ varken güne bakmaz Kemāl

Şubḥ-dem olmaz çerāğa ihtiyāc

(28a)

159

Nazīre-i Sākī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

1 'Āşık öldürmekle itdüñ imtizāc
Öleyin yoluñda ey nāzük-mizāc

2 'Işkuñı dil nice pinhān eylesün
Çün zücāc içinde şaḳlanmaz sirāc

3 Atma ey dil-ber cefā sengin dile
Çün dürüst olmaz şikest olsa zücāc

4 Ey ṭabīb-i cān u dil sevdāyīye
Şerbet-i 'unnāb-ı la'lüñdür 'ilāc

5 Umma ey Sākī vefāsın dil-berüñ
Cevr itmek saña olmışdur firāc

160

Lāmi'ī

⁴⁴ Şarap şişede gizli kalmadı.

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Kaşlaruñ altuñda yazmış قل هو الله احد⁴⁵
Bu ne luşf-ı ħüsn-i bî-hem-tâdur الله الصمد⁴⁶
- 2 Yiryüzinde şive-i reftâruña öykünmeye
Başı biñ kez çarĥa irsün sidrenüñ ey lâle-ĥad
- 3 Bir yaña cādū gözi bir yaña kâfir kaşları
‘Ālemi kırdı geçürdi hey Müselmânlar meded
- 4 Ĥaşre dek gönüm ĥarâbın kimse ma‘mür idemez
Çünki zülfüñ anda mi‘mâr ola çeşmüñ mu‘temed
- 5 Çün ezelden ‘ışk kârın süre geldi Lâmi‘î
Sürinür bu yolda cānâ süre geldi tâ ebed

161

Naẓire-i Za‘fî

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Rişte-i zülfüñle ey Yūsuf-cemālüm kıl meded
Çaldı dil çâh-ı zenaĥdânuñda maĥbûs-ı ebed
- 2 Çorĥmazam hicrânıla ölmekden ammâ çorĥkaram
Doymaduñ derd-i nigâra diyü çabrüm ide red
- 3 Nîl-i eşküm Mıŝr-ı ĥüsnüñ çoĥdan eylerdi ĥarâb
Aña yir yir dostum müjgânlarum olmasa sed

⁴⁵ De ki: O Allah’tır. Tektir. 112 (İhlâs) 1.

⁴⁶ Allah, Samed’dır. 112 (İhlâs) 2.

- 4 Şanmañuz ebri felek ...ri felek tutar niķāb
Gözlemekden ol mehi çeşmine irmişdür remed
- 5 Hacetinden kalmaya gülde tarāvetden eşer
Seyr için gülzāra çıkısa Ža‘fiyā ol lāle-ħad

(28b)

162

Nazīre-i Nazmī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Zülf-i yāra olsa bir şeb hem-dem olmağa meded
Kesb iderdüm dostlar ‘ālemde ben ‘ömr-i ebed
- 2 Nāzıla refār iderken bāğ-ı ħüsn içre revān
Kendüye aķıtdı göñlüm şu gibi bir serv-ķad
- 3 Gözler olmışdur tenümde yarı gözler dāğlar
Māni‘ olur aña oldur geymedüğüm ben nemed
- 4 Kānķı ‘āşık kim ola devr içre mest-i cām-ı ‘ışķ
Haddi yokdur ķāđī-i şer‘üñ ki aña ura ħad
- 5 Ol dür-i yek-dānenüñ Nazmī ki düşdi ‘ışķuña
Şaldı bir deryāya kendin k’aña yok pāyān u ħad

163

Nazīre-i Hāletī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Raħş-ı bed-ħū-yı felek urmaķdadur dāyım leked

Uğramaz hergiz anuñ yanına erbāb-ı ħired

- 2 Dūd-ı āhum cümle a‘dānuñ kapatdı gözlerin
Gerd-i kūy-ı yārdan gitdi gezend-i çeşm-i bed
- 3 Her zamānda eşk-i māl-ā-māldür müjgāna dek
Çeşm[ümüñ] baħr-i firāvānında yoğdur cezr ü med⁴⁷
- 4 Ağlamakdan olsa çeşm-i bende-i ‘ışkuñ ‘alīl
Anı ‘aybıla qabūl it dostum lāzım mı red
- 5 Bir ‘aceb gird-āba düşdük şimdi biz ey Hāletī
Hey meded öldüm diseκ hīç kimseden yoğdur meded

164

Şāfī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Qulların şāh-ı cihān itmese yād
Elümüzden ne gelür güce ne dād
- 2 Hāşe li’llāh ki raqībūñ sözile
Āşinā-yı seg-i kūyuñ ola yād
- 3 Miħnet ü guşsa içün ğam yimezem
Rāh-ı ‘ışkuñda belādur ana zād
- 4 Baħt-ı bī-ṭālī‘ ü şūrīdeden āh
Zulm-i bī-dād-ı felekden dād dād
- 5 La‘l-i cān-baħşuña Şāfī iremez

⁴⁷ Bayram Ali KAYA, *The Divān of Azmi-zāde Hāletī*, 147’den tamamlanmıştır.

Meger öldüm k'idesin luḫfila yād

(29a)

165

Naẓīre-i Sehāyī

Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlün

- 1 Olıcaḫ çārsūy-ı ğamda mezād
Dür-i eşkümi yaşum ḫıldı ziyād
- 2 Aşını cām-ı meye ḫodı göñül
Lā-cerem onmaduğ olur üstād
- 3 Boyanur göklere āhum tütüni
Giceler nālem elinden feryād
- 4 Çekdi çevürdi ḫaşañ yayı beni
Elümüzden ne gelür güce ne dād
- 5 Şādmānam ki Sehāyī bir gün
'İşḫ dünyāda beni itmedi yād

166

Naẓīre-i Nazmī

Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlün

- 1 İtmedüñ luḫfila bir gün beni yād
Ey cefā-pīşe elüñden feryād
- 2 Leb-i şīrīnile ol ḫüsrev-i ḫüsn
Acı dil virse baña güce ne dād

- 3 Bāg-ı hüsni içre o servi göricek
Murğ-ı dil guşşadan olur āzād
- 4 Kād ü zülfine gönül cân vir anuñ
Bu cihān içre dilerseñ eyü ad
- 5 N'idügin bezm-i gamuñda bilesin
Nazmī kim eyleye her dem feryād

167

Nazīre-i Rūhī

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Dik gelüp kaddüñe serv [ü] şimşād
Yontdı muhkem ikisini de üstād
- 2 Hedef itdün beni peykān-ı gama
Eyledün cevruñi varduqça ziyād
- 3 Yādlarla olalı hem-şoḥbet
Unudup eylemez olduñ bizi yād
- 4 Diñlemezsın n'idelüm dādumuzu
Bize lāzım gelür itmek feryād
- 5 Rūhiyā yaşdan olınca işigin
Yüzüñe açıla tā bāb-ı murād

(29b)

168

K̄adrī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Āteş-i ğam şu‘lesi baña kabā-yı zer yiter
Āşiyān-ı büm-ı nekbet başuma efser yiter
- 2 Sen döşen altunlu sincābī benek aḫlasları
Yanar aḫkerlerle yir yir baña ḫākister yiter
- 3 Saña zerrīn müttekā zer-beft pister ‘āşıka
Kūh-ı ğam deşt-i belā bālīnile pister yiter
- 4 Çıkdı gönlümden gözümde berr ü baḫrūñ şehlügi
Āh-ı serdüm eşk-i germüm baña ḫuşk u ter yiter
- 5 Olmuşam ser-ceyş ehl-i ‘ışka K̄adrī üstüme
Āhumuñ düdı livā-yı ejdehā-peyker yiter

169

Nazīre-i Remzī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Pister-i fāḫir baña ‘ālemde ḫākister yiter
‘Āķıbet ten menzilini çünki ḫāk ister yiter
- 2 Pā-bürehne beglügini itmegiçün ‘ālemüñ
Başum üstinde görinen müy-ı ser-efser yiter
- 3 Baña bir mevci güzel māī murabba‘ yirine
Gözlerümden çeşümü ğarķ iden eşk-i ter yiter

- 4 Ne kadar kaçsam kazā-yı nāgehānīden hemān
Görünü gelür gözüme bir perī-peyker yiter
- 5 Remzī-i dil-ḥastaya yaşdanmağa vü yatmağa
Dil-berüñ zānūsı bālin sīnesi pister yiter

170

Nazīre-i Cāmi'ī

Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlün

- 1 'Āşık-ı rind olana 'ālemde bir dil-ber yiter
Dil tesellī itmegise bir perī-peyker yiter
- 2 Şevķine yanmağ ne ḥācet her güneş ruḥsārenüñ
Bir nazār seyrān ise bir meh-liķā manzar yiter
- 3 Murğ-ı dil eglenmegise bir yūzi gülzār bes
Tūṭi-i cān gelmegise bir lebi şekker yiter
- 4 Pāresine ey göñül aldanma her meh-pārenüñ
Yiter aldı seni her ğamzesi kāfir yiter
- 5 Cāmi'ī çekmek ne ḥācet cevriñi her dil-berüñ
Ger temāşāyısı maķşūduñ saña Ca'fer yiter

(30a)

171

İshāk

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Benüm göñlüm alan dil-ber be-ğāyet ḥūb u ra'nādur

Huşūşā çeşm ü ebrūsı iñen bî-mişl ü hem-tādur

- 2 Kūl olmak āsitānuñda kişiyē ‘ayn-ı ‘izzetdür
Göge çıkmak gibi ammā mücerred bir temennādur
- 3 Ümīd-i vaşlıla dilden gidüpdür şabr u ‘aql u cān
Müşerref olmayalum mı begüm gel oda tenhādur
- 4 Ğanīmet bilmeyüp bāğ-ı [cem]āli seyrini şūfī
Varup fikr-i cinān itmek iñen özge temāşādur
- 5 Benüm h̄ān-ı vişālidür ümīd idindügüm İshāk
Ğam-ı hicrāna qalursa ne minnet aña helvādur

172

Naẓīre-i Zātī

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

- 1 Binā-yı devlet-i hūsne tayanmaz şol ki dānādur
Begüm bunca ‘imāretler harāb oldı bu dünyādur
- 2 Mürekkeb olsa deryālar yazılmaz yaşumuñ vaşfi
Benüm iki gözüm qābil degüldür vaşf-ı deryādur
- 3 Hālīlüm ni‘metüñ haqqı Ğam-ı la‘lūñ yimek her dem
Egerçi illere müşkil gelürse baña helvādur
- 4 N’ola ‘aynuñla qaddüñ zülfüñ ağızuñ gözlesem dāyım
Benüm çok sevdügüm ‘ayb eyleme ‘ālem temāşādur
- 5 ‘Aceb mi adı çıksa halk içinde Zātiyā anuñ
Senüñ eş‘aruñuñ her beyti bir Ğarrā mu‘ammādur

173

Nazîre-i Lem'î

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

- 1 Beni ihyâ iden şāhuñ cihānda adı 'Īsā' dur
'Aceb mu'ciz-nümādur ol şanasın kim Mesīhā' dur
- 2 Nice teşbīh ider kendin şanavber kıadd-i dildāra
O bir bustān oyuğıdur bu ĥod bir serv-i ra'nādur
- 3 Güneş gibi niçün alçaķ tıtarısın kendüñ ey meh-rū
Senüñ yirüñ muķarrer 'arş u kürsīden de a'lādur
- 4 Leb-i la'l-i şeker-bāruñ görüben bu dil-i ĥayrān
Düşüben üstine güler şanasın tatlı ĥelvādur
- 5 Bir iki gün yüri seyr it iñen dik tırma ey Lem'î
Bu 'ālem kimseye kıalmaz ġaraż bundan temāşādur

(30b)

174

Revānī

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Fe'ülün

- 1 Nice oruc tıtar gün yüzlü dil-ber
Ki dāyim vardur ağızı içre sükker
- 2 Oruc bir ay durur raĥmet göginde
Sebeb budur tıtulduğına ekşer

- 3 Oruc irişeli görünmez oldu
Meger kim 'ide karşı gitdi sağar
- 4 Cemāl-i 'ide 'alem halkı muhtāc
Şafā-yı bezmile diller münevver
- 5 Kıyāmetdür güzeller 'id cennet
Şarāb olmuş Revānī anda kevşer

175

Nazīre-i İřhāk

Mefā'ülün/ Mefā'ülün/ Fe'ülün

- 1 Gel ey gam gönlümi kıılma mükedder
Ne virdüñ alımazsın hey birāder
- 2 Lebüñe kand ezildi ol gāzabdan
Dağı pālūdenüñ endāmi ditrer
- 3 Lebüñ vaşfıyla şı'r-i ābdārum
Güzeller eylesün su gibi ez-ber
- 4 Cihānda Ka'be-i kūyı gedāsı
Tarīkatde erenlerdür erenler
- 5 Güzelsüz hıç olabilir mi İřhāk
Birisin girü sevmişdür muqarrer

176

Nazīre-i Cāmī

Mefā'ülün/ Mefā'ülün/ Fe'ülün

- 1 Gelür dil kaçdına merdâne dil-ber
Dil almağa gelür şankim dilâver
- 2 Belâdur her tarafından iki zülfüñ
Ki bālāñıla her biri ber-â-ber
- 3 Zebün-ı derd-i ‘ışkam bî-maḥallem
Benüm ḥālüm mükedderdür mükedder
- 4 Ruḥ-ı pür-nürı devründe dehānı
Yazılmış şem‘ içinde mīme beñzer
- 5 ‘Abīr [ü] misk-i ḥaṭṭ-ı şî‘r-i Cāmī
Kılupdur cümle āfākı mu‘aṭṭar

(31a)

177

İshāk

Mef‘ülü/ Fā‘ilātün/ Mef‘ülü/ Fā‘ilātün

- 1 Hızır’uñ kerâmetin Ḥaḫ ḥākümde kıldı zāhir
Miskīnlere bulunur yaşda qurıda ḥāzır
- 2 Fūrkat şebinde ‘āşık zulmet yüzini görmez
Çün şeb-çerāğ irürdi nazmuñdağı cevāhir
- 3 Bilmez şafā-yı kūyuñ yolında ölmeyenler
Tuymaz vaṭan ḥuzūrın şol ki olmadı müsāfir
- 4 Göster cemālüñ evvel āḫır çün öldürürsin
Senden budur murādum ey dost evvel āḫır

- 5 İshāk'a itdüğini senden cüdā raķībūñ
Hergiz cihānda itmez bir dīni ayru kāfir

178

Naẓīre-i Naẓmī

Mef'ūlü/ Fā'ilātün/ Mef'ūlü/ Fā'ilātün

- 1 Dirsem n'ola hey āfet fettān gözüñe sāhir
Göz göre şanum içer her dem benüm o kāfir
- 2 Cevriyle ben fütāduñ pā-māl idüp dem-ā-dem
Zülfüñ gibi yiter kııl 'ömrüm Şikeste-ħātır
- 3 Ey ĥusrev-i Şeker-leb Őirīñ lebüñden ayru
Görüp gözüm yaşını baña deñizler acır
- 4 Őevķ-ı ruĥıyla sīnem itdüm çü ŐubĥveŐ çāk
Ol meh-liķāya mihrüm gün gibi oldu zāhir
- 5 Bu kaŗre kaŗre eşküm gördükçe Őād olur yār
Lā-büdd müferriĥ olur Naẓmī dūr ü cevāhir

179

Emrī

Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Fe'ülün

- 1 ViŐāl-i māh-ı sīm-endāma irdük
Bi-ĥamdi'llāh ulu bayrāma irdük
- 2 Niçe gün yüzlünüñ kılduk temāŐā

Ruḥı ‘īdin şerīf eyyāma irdük⁴⁸

- 3 Oğursağ ليلة القدر aña tañ mı⁴⁹
Şaçından çihre-i gülfāma irdük
- 4 Bize şanmañ bu cāmı şundı Cāmī
Ne gördük Cāmī’yi ne cāma irdük
- 5 Belā bezminde Emrī dirler imiş
Dilā bir rind-i dürd-āşāma irdük

(31b)

180

Revānī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Bezm-i fūrkatdür muğannī başlasun şehnāzdan
Açılır ğamgīn göñüller çünkü dāyım sāzdan
- 2 Yüksek uçmasun nigār-ı kebk-i hoş-reftārumuz
Avladur çün ‘ışğ şebbāzın göñül pervāzdan
- 3 Şīve fenninde nigārum bir müderrisdür hemān
Hātırında çok mesā’il var kitāb-ı nāzdan
- 4 Ğāfil olma bildürürler saña ey dil n’idügin
Bezm-i ğamda bir nefes dem urur iseñ rāzdan
- 5 Miske dime ayağı toprağına yüz sürdüğün

⁴⁸ Yekta SARAÇ, **Emrī Dīvānı**, 157’den tamamlanmıştır.

⁴⁹ Kadir gecesi. 97 (Kadir) 1.

Her kişi şaklar Revānī rāzını ğammāzdan

181

Nazīre-i şem‘ī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 řakınuñ ey dostlar ol ğamze-i ğammāzdan
Kim ayırmışdur beñi cānum gibi hem-rāzdan
- 2 Ŧurduğuñla dostum başdan ayağa nāzsın
Ħaķ yaratmış rāstī sen serv-i nāzı nāzdan
- 3 řūrete gelmez senūñ devrūñde ey ħūrī perī
şöyle beñzer kim utanur sen büt-i řannāzdan
- 4 Cānlarından yeg severler çūnki sen cānāneyi
Sen niçūn kaçmaķ gereksin rind-i řāhed-bāzdan
- 5 şem‘iyā āħır seni cevriyle öldürmez dime
Her ne kim dirseñ gelür ol ğamzesi ğammāzdan

182

Nazīre-i Nūrī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Key řaķın manřūbe-i eflāk-i lu‘bet-bāzdan
Māt ider bir ğün seni ruğ gösterür açmazdan
- 2 Dāne-i dūnyā içūn řolařdı dām-ı miĦnete
Vāz gelmez mi ‘aceb murğ-ı hevā pervāzdan
- 3 Gey ķabā-yı faķrı çāk eyle riyāset cūbbesin

Ke murād-ı nefsi geç sevdā-yı ‘izz ü nāzdan

4 Kanda ise irişür peyk-i ecel çālāk [ü] cüst
Kebk kırtulmaz kaçup āvāz-ı zeng-i bāzdan

5 Dāne için Ādem’i cennetden itdi nefsi dūr
Çok ziyān eyler kişi Nūrī bu hırş u āzdan

(32a)

183

Nazīre-i Hāletī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

1 Çeşm-i ‘ayyāruñ varur meclisde h̄āba nāzdan
Kaşd ider cān naqdini kıldurmağa açmazdan

2 Tīr-i müjgānuñ urur evvel nazarda cānuma
‘Işkuñ encāmın baña bildürdi çaķ āgāzdan

3 Zümre-i hūbān nice çeşmüñ müselleme tütmasun
Dilrübālīg şan‘atın görmişler ol şebbāzdan

4 Şehsüvārum ‘arşa-i ‘ışkuñda h̄iç lāyık mıdur
Dūr ola çevgān-ı luţfuñ ‘āşık-ı ser-bāzdan

5 Zaħm-ı tīg-ı yār vaşfin Hāletī nazm eylemiş
Muṭrib-i meclis ser-āgāz eylesün şehnāzdan

184

Mesīhī

Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ülün

- 1 Nigāruñ alnına kıblem didüm dün
Didi yüzüme dirsın ırte bir gün
- 2 Nice devletlü başdur çarḫ yā Rab
Ki gün toğar anuñ başına her gün
- 3 Benüm nālem gelür ḫalka temāşā
Bize yas olsa ayruqlara düğün
- 4 Yetiş ruḫsārına irişmedin zülf
İgen eglenme kim gicelüdü gün
- 5 Didüm gün yüzüñi görsem n'olaydı
Mesīḫī didi günüñ olur ol gün

185

Nazīre-i Nazmī

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Fe'ülün

- 1 Be-ğāyet olduğıyçun himmeti dün
Döner her dūnuñ üstine bu gerdün
- 2 Belā bezminde ney gibi dem-ā-dem
Nigārā nāledür 'uşşāka ḫānūn
- 3 Kimüñ vardur senüñ anuñ gibi ān
Eyā ḫaddi elif ebrūları nūn
- 4 Be şūfī var iken cām-ı şafā-baḫş
Ne yirsın içüñe zehr olsun efyūn

- 5 Nigāruñ vaşf-ı dendānında Nazmī
Olupdur her kelāmum dürr-i meknūn

(32b)

186

Yahyā

Fā‘ilātūn/ Fā‘ilātūn/ Fā‘ilātūn/ Fā‘ilūn

- 1 Menzil al dil ‘ışkıla pür-tāb u göz pür-āb iken
Teşne-leb yolda qalır sālīk olan bī-tāb iken
- 2 Niçe bir kūy-ı dālāletde gezersin der-be-der
Dergehi pīr-i muğānuñ mecma‘-ı aḥbāb iken
- 3 Kūyuña niçe çekilmez ‘āşık-ı bī-çāreler
Zülf-i ‘anber-bāruñuñ her tārı bir kullāb iken
- 4 Hīç revā mıdur ğam-ı dünyāya düşmek ey göñül
Bir kenārına irilmez baḥr pür-gird-āb iken
- 5 Şüret-i iḳbāl-i dünyā aldudur ğāfilleri
‘İşret eglerler anı Yahyā ḥayāl-i ḥ‘āb iken

187

Hāletī

Mefā‘ilūn/ Mefā‘ilūn/ Mefā‘ilūn/ Mefā‘ilūn

- 1 Baña bir buse almak ol mehūñ ruḥsār-ı alinden
Hemān bir gül qoparmak gibidür bāğ-ı cemālinden
- 2 Gül-i gülşen ruḥ-ı rengīn dil-berden alınmışdur

İder bîhüde ḥande gâyetile infi‘alinden

- 3 Şanur ehl-i maḥabbet nâfesiyle müşg-i ezferdür
Eger ol şâh-ı ḥüsnüñ mû nümâyân olsa ḥâlinden
- 4 Beni her kanda görse zâhir eyler çîn-i ebrûsın
Naşībüm rûze-i ḡamdur hemân kaşî hilâlinden
- 5 Akıtdı bezl-i naḡd-i nâzıla ey Ḥâletî gönlüm
Ser-i küyına güyâ şu getürdi kendü mālından

188

Ḳabûlî

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

- 1 Eyleyüp dil murḡına zülfin o sîm-endām dām
Dâne-i ḥâliyle kıldı virmeyüp ārām rām
- 2 Âh elüñden dād senden ey şeh-i bî-dād dād
Ġam yimem ben muttaşıl sen idesin in‘âm-ı ‘ām
- 3 İtmedi bir dem beni ol kâmeti şimsâd şād
Anuñ içün itdi ḡaddüm miḡnet-i âlām lām⁵⁰
- 4 İtlerüñden ‘addolunursa dil-i mecrûḡ rûḡ
Âsitânuñda bulur ol ‘âşık-ı bed-nām nām
- 5 Ey Ḳabûlî destüñe cām-ı şarâb-ı al al
Bezm-i fânîde çekersin âḡırü’l-encām cām

(33a)

⁵⁰ Anuñ içün: Anuñçun (metinde).

189

Nazîre-i Şem'î

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Ğāfil olma ey melek āhum oqından kıl hāzer
Ki toköz kat cevşen-i eflākden eyler güzer
- 2 Bilmezem n'ister 'aceb benden sipihri-i kīne-cū
Yā ilāhī olmasun hīç kimseler benden beter
- 3 Geldügince sīneme bir lahza ārām eylemez
Tīr-i ğamzeñ ey kemān-ebrū iñen nāzük geđer
- 4 'Āşık-ı şādıklara düşmenler itmez itdügin
El-hāzer ey dostlar ol bī-vefādan el-hāzer
- 5 Görinen encüm degül ey māh-rū kevn ü mekān
Āteş-i āh-ı dil-i Şem'iden oldı pür-şerer

190

Nazîre-i Bahārî

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Günde yüz biñ tīğ-ı miñnetle şu kim bağrın yarar
'Işğ yolında hele 'āşık disen aña yarar
- 2 Āfitābı gör ki bunca hüsñ [ü] istiğnāyla
Der-be-der menzil-be-menzil ol mehi her gün arar
- 3 Ķara bahtum gibi ben nice perīşān olmayam
Bī-tekellūf kākül-i dildāra şāne el Ķarar

- 4 Ol nihāl-i gülşen-i serkeş ҡosun eksüklügi
Yoħsa bir gün bād-ı āhumdan irer aña zarar
- 5 Bir müzellef serv-қad gibi Bahārī her gice
Sīnesine ol ҡaşı yayuñ oқın yek yek şarar

191

Nazīre-i Derūnī

Fā‘ilātūn/ Fā‘ilātūn/ Fā‘ilātūn/ Fā‘ilūn

- 1 Şaçlaruñ tarḥ it cemālūñ dehre virsün zīb ü fer
Kim şeb-i deycūrıla bir yirde cem‘ olmaz seher
- 2 Ҷaşlaruñ kim lāceverdī reng virmiş ḥüsn aña
Cilveger olmış iki ṭāvūs gülşende meger
- 3 Ey şekerdendür diyen ol cān-ı şīrīnūñ lebin
Şordum anı ben şeker yanında anuñ bir ḥacer
- 4 Mū degüldür sāқ-ı sīmīninde yāruñ görinen
Mūrlardur kim gelüp pāy-ı Süleymān’ı öper
- 5 Ey Derūnī gül gibi fetḥ olmasun mı vaşl-ı yār
İştihā yaluñ ҡılıç ḥūn-ı vişāle irmez er

(33b)

192

Nazīre-i Niқābī

Fā‘ilātūn/ Fā‘ilātūn/ Fā‘ilātūn/ Fā‘ilūn

- 1 Hāk-i pāy-ı yār için  urmaz yiler bād-ı se er
Kendüyi göstermez ammā sürmeyi gözden siler
- 2 Ben şurāhī gibi meclisde nice  an yutmayam
Döne döne la‘l-i nābuñ sākıyā sā ar öper
- 3  ara ba ruña çek anı eldeyiken fırsatı
Ol kemān-ebrü elüñden o  gibi bir gün  ıkar
- 4 Şa ın āhumdan disem göñlüñe  atı gelmesün
Tīr-i āhum ey kemān-ebrü ider  aşdan güzer
- 5 Zerrece te‘şīri yo  ol āfitābuñ  albine
Nār-ı āhum ey Ni abī ger i  aşı nerm ider

193

Nazīre-i Mesīhī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Virdigi ün sünbül-i dildārdan yiller e er
Gül gibi göñlüm a ılır her  açan yiller eser
- 2 Māder-i eyyām her gice kimüñle cem‘ olur
Kim güneş gibi yaluñ yüzlü  ogurur her se er
- 3 Nerkisüñ gördük e şeb-nem  eşm-i h‘āb-ālüdeni
Uy usın a ma a lu fila yüzine şü seper
- 4  āmetüñ  ün cengler  opmı dur ey cān şöyle kim
Bā  içinde şikeste-ser durur her bir se er
- 5 Ey Mesīhī gül degüldür gülsitānda görinen

Tîr-i āh-ı bûlbûle gülşen tûtinmişdur siper

194

Nazîre-i Hızrî

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Ger şorarsañ lezzetini baña dünyānuñ eger
Bir nazār cānā cemālūñ gördüğüm dünyā deger
- 2 Hār u ḥasdan şaķınursam n’ola ey gül dāmenūñ
Gül gibi nāzūkdür ol kōrķum budur yād el deger
- 3 Gice meh gündüz güneş terk eylemez kūyuñ senūñ
Pādişāhum işigūñde iki derbāndur meger
- 4 Her ne deñlü serkeş olsa serv-ķadler bāğda
Saña ey dil anları bād-ı şabā bir bir eger
- 5 Leblerinden bûse cerr itdüm meger dil-teşnele
Hızriyā ol la‘l-i şîrîn ağzuma dahı söger⁵¹

(34a)

195

Nazîre-i Neşāṭî

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Mazhar-ı iksîr-i ‘ışķuñ olamaz ey sîm-ber
Pûte-i ihlāşda ķal olmayan mānend-i zer
- 2 Niçe yıl yildüm şabā gibi yoluñda āh kim

⁵¹ ağzuma: ağzum (metinde).

Bulmadum bŷy-ı vefādan ey gŷl-i ra'nā eŷer

3 Berķ-ı āhum ķorkarın bir gŷn ıokınur ıarķuñā
Ey meh-i burc-ı sa'ādet gel cefādan ķıl ħazer

4 N'ola baķsa gŷzlerŷm āyīne-i ruĥsāruñā
Ol daķı 'aynum geıer ħālince bir ŷāķib-naıar

5 Bāĝ-ı 'ıŷķuñda Neŷāķī bŷlbŷl-i gŷyā gibi
Zŷlfŷñ ile gŷl yŷzŷñ vaŷfın oķur ŷām u ŷeķer

196

Nazīre-i Emrī

Fā'ilātŷn/ Fā'ilātŷn/ Fā'ilātŷn/ Fā'ilŷn

1 'Aŷıķ olmuŷ ıarķ saña ŷanma ħurŷīd u ķamer
İki ıaŷ alup eline sīnesin ıurmaz dŷger

2 Her ķaıan ta'līm-ħāne iıre oķ atsañ varup
Tīrŷñe ey ķaŷı yā sīne ıutarlar ıablalar

3 Eŷķ-i gŷlgŷn ķaldı ħayf ey ħusrev-i ŷīrīn-dehen
Rāh-ı ĝamda sŷrmek itsem ĝitmedin bir dem dŷŷer

4 Gŷlsitān-ı dehr iıinde serv-ķadler ıoķ velī
Gŷñlŷmŷzden her zamān ey ķaŷı yā tīrŷñ geıer

5 Bunca sīm-i eŷkile faĥr eylesem Emrī n'ola
ıarķı ĝor kim bir iki dīnārla ĝŷgsin ĝerer

197

Nazīre-i Nazmī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Kīmīyā-yı ‘ışkuñ ey yüzi güneş alnı kamer
Çeşmüm itdi ‘ayn-ı sīm ü rüyum itdi ‘ayn-ı zer
- 2 Zülfüñi gördükçe hecrüñ yād idüp ağlar gözüm
Merdüm-i nāzūkdür ol ey meh bulutdan nem kıpar
- 3 Her ne dem kim ol dil-ārām itmeye ‘arz-ı cemāl
Merdüm-i çeşmüm benüm andan düşer gāyetde ter
- 4 Devletüm şem‘i benüm olurdı rüşen gün gibi
Tālī‘üm yarı kılup yāri göreydüm bir nazar
- 5 La‘l-i yāri cānıdur ağzına almağ Nazmī’nüñ
Çıkısa ağzından velī ol dem anuñ cānı çıkar

(34b)

198

‘Ālī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Bir cevāb alabileydım dehenüñden cānā
Dil-i pejmürdemi ol sā‘at iderdüñ ihyā
- 2 Togrı söyle kad-i mevzūnuñ için sulḫānum
Kucabilmem mi senüñ mūy-miyānuñ ‘acabā
- 3 Keşf-i rāz eyler isem zerre kıadar ağyāra
Dehenüñ gibi vücūdum ‘adem itsün Mevlā

- 4 Saña yirden göge dek minnet ü ibrām iderüm
 Āhumı yaşumı gör raḥm kıl ey māh-liḳā
- 5 ‘Ahd kılduñdı vefā itmege ‘Ālī ḳuluña
 Ey cefā-pīşe daḥı itme misin ‘ahde vefā

199

Nazīre-i Hāletī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Ağzına aldı tütün lülesin ol ḥür-liḳā
 Çeşme-i kevşere bir lüle ḳomışlar gūyā
- 2 Tütün ol gonçe-dehen ağzına zībā yaḳışur
 Reng-i āteşdedür ol la‘l-i leb-i rüḥ-efzā
- 3 Tütün içmekdesin illerle velī nār-ı ḥased
 Yüregüm yaḳdı benüm oldu duḥānlar peydā
- 4 Düşeli hecre işüm ṭurma duḥān içmekdür
 Tā çıḳa dūd-ı dilüm bilmeye anı a‘dā
- 5 Hāne-i dilde olan dūd eleminden cānum
 Ḳorḳarın kim tüte mülk-i ‘ademe Hāletiyā

200

Nazīre-i Revānī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Āfet-i devr-i zamān olmağa ol māh-liḳā
 Geydi pervīn mişālī benek altunlu ḳabā

- 2 Fitne-i devr-i kamer hâl-i ruḥ-ı dil-berdür
 ẖad-i bālāsı ile zülfi belā üzre belā
- 3 Gün gibi cāme-i zer-beftile hıdmetde idi
 Güzelüm mäh-ı nev olmasa idi yiñi yaça
- 4 Hıç güzellerde maḥabbetden eṣer görünmez
 ẖanı bir kimse ki vardur diye beglerde vefā
- 5 Zülf ü çeşmi ile ẖaddin görelı cānānuñ
 Dil ü cānıla Revānı iderin aña du‘ā

(35a)

201

Nazıre-i Ḥusrev

Mefā‘ılün/ Mefā‘ılün/ Mefā‘ılün/ Mefā‘ılün

- 1 Bu bezm-i ‘ālem-ārānuñ geçüp cām u şafāsından
 Çevürdüm yüzümi āyıne-i ‘ālem-nümāsından
- 2 Aradum bulmadum büy-ı maḥabbet lāle-ruḥlarda
 Ferāğāt eyledüm āhır bu bāğuñ bu havāsından
- 3 Ne ḥazzum var vefāsından ne vehmüm var cefāsından
 Şafāsı anuñ olsun geçdüm anuñ ben vefāsından
- 4 Bu ‘ālem bir seçilmez düş gibi ta‘bıre gelmezmiş
 Eşer yok ibtidāsından ḥaber yok intihāsından
- 5 Ḥalāş olduḡ vefāsuz dilrübālar sevmeden Ḥusrev
 Velı kurtılmaduk gitdük raḡıbüñ iftirāsından

202

Muhibbî

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

- 1 Boyuñ serv yüzüñ gülden tenüñ berg-i semenden yeg
Bu vechile cihân içre bulunmaz kimse senden yeg
- 2 Göñül düzdini küyında tutup zülfinde bend eyler
Olur mı 'aşıkā maḥbes 'aceb çāh-ı zekāndan yeg
- 3 Rumūz-ı 'ışkı gel şorma ne bilsün Kays yā Ferhād
Baña şor eydeyin bir bir bilür yoḡ anı benden yeg
- 4 Kō bülbül eylesün zārı anı terk itdi dildārı
Ki güle hıç yoḡdur yār bu 'ālemde dikenden yeg
- 5 Muhibbî luḡf-ı ṭab'uñdan kemāle ireli nazmuñ
İşidüp gören eş'āruñ didi şı'r-i Ḥasan'dan yeg

203

Nazīre-i İshāk

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

- 1 Yüzüñ gülden lebüñ mülden boyuñ serv-i çemenden yeg
Cihân bāğında kim vardur gel inşāf eyle senden yeg
- 2 Kapuñdan dūr olan bāğ-ı iremde idemez ārām
Garībe nesne gelmez dār-ı dünyāda vaṭandan yeg
- 3 Çeküp pīrāhenüm çāk-i girībān itdügüm bu kim
Bu mürde cisme ḥaḡḡā pīrehen olmaz kefenden yeg

- 4 Begüm eksüklü bir söz diyeyin ‘ayb olmasun ammā
Güzeller haqqına kim var ola bī-çāre benden yeg
- 5 Güzel sevmek tūtalum ‘ayb imiş incinme İshāq’a
Ne deñlüse seven yegdür muqarrer sevmeyenden yeg⁵²

(35b)

204

Şabrī

Mef‘ülü/ Mefā‘îlü/ Mefā‘îlü/ Fe‘ülün

- 1 Ol seng-dile sūz-ı dilümden haber eyle
Ey āh-ı hazīnüm eşer eyle eşer eyle
- 2 Tohm-ı emelüm şüresitān-ı ğama düşdi
Yā Rab nem-i luṭfuñla anı sebz ü ter eyle
- 3 Bir başka şafā vir yine қаşr-ı ğama ey ‘ışk
Her dīdemi fevvāre-i hūn-ı ciger eyle
- 4 Sen gevher-i kām-ı dil ü ben baħr-i temennā
Gel ğayra kinār olma derūnumda yir eyle
- 5 Endīşe-i kufl-i der-i ümmīdi қо Şabrī
Miftāhını vā-beste-i āh-ı seħer eyle

205⁵³

Naẓīre-i Rāzī

⁵² deñlüse: deñlü ise (metinde).

⁵³ Bu şiirden sonra gelmesi gereken 206 numaralı şiir bağlam gereği 33. şiir ile birleştirilmiştir.

Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün

- 1 Bī-dād sitemle dili zīr ü zeber eyle
Derd ü ğamıla ħālūmi daĥı beter eyle
- 2 Bir dem ħoma āsūde dili kāviş-i ğamdan
Her mūyumu cān-ı ħaraba nīşter eyle
- 3 Bī-behre-i cem'iyet idüp ħāṭırı yā Rab
Ol zūlf-i siyehden daĥı āşüfte ter eyle
- 4 Ey çarḥ idersin beni sen ħākile yeksān
Bārī işiginde o şehūñ ħāk-i der eyle
- 5 Rāzī'yi tamām eyledüñ ey derd-i ğam-ı 'ışk
Ammā hūnerüñ varısa yāra eşer eyle

(36a)

207

Bāḳī

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Derd ü ğam bezmine ħaddüm gibi bir çeng olmaz
Nāylar nālelerüm sāzına āheng olmaz
- 2 Ķanḳı gündür ki senüñ çeng-i ğamuñ zaĥmından
Günbed-i çarḥ-ı felek başumuza teng olmaz
- 3 Olamaz meşreb-i rindāna muvāfiḳ şol kim
Cāmveş bāde-i gül-rengile hem-reng olmaz

- 4 İçeyin ‘āleme rüsvāy olayın n’olsa gerek
‘Āşıkam ‘āşık-ı bed-nāma ğam u neng olmaz
- 5 Ālıla ruĥlaruñ alsun dil-i Bākī’yi hemān
Aña ey şüh-ı cihān böyle güzel reng olmaz

208

Sırrī

Fe‘ilātün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün

- 1 Sende ĥadden ziyāde ra‘nālık
Baña yüz ũtmasun mı şeydālık
- 2 Ķad kıyāmet ziyāde ince miyān
Ĥaşılı ortalık temāşālık
- 3 ‘Ālemi ĥüsnile araladık
Nedür āfet bu ‘ālem-ārālık
- 4 Kūşe eyler hilāle ebrūlar
‘Arz ider māha ya‘nī ğarrālık
- 5 Olmaz oğul durur kelām-ı belīğ
Sırriyā ancaĥ ola babalık

209

Fuzūlī

Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün

- 1 Baña bād-ı şabā ol serv-i gül-ruĥdan ĥaber virmez
Açılmaz ğonçe-i baĥtum ümīdüm naĥli ber virmez

2 Döküp gözyaşını sensüz helāküm isterem ammā
Ecel peykine seyl-i eşk gird-ābı keder virmez

3 Eger cān almağ isterseñ tenümden oğıñı kesme
Ki pejmürde nihāle virmeyince şü şemer virmez

4 Kıyās it şem‘den vehm eyle çarhuñ inqılābından
Ki ol baş almağa şasd itmeyince tāc-ı zer virmez

5 Fuzülī dehrden kām almağ olmaz olmadan giryān
Şadef şü almayınca ebr-i nīsāndan güher virmez

(36b)

210

Bākī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

1 N’ola dehr içre nişānum yoğısa ‘anqāyam
Ne ‘aceb seyl gibi çağlasam deryāyam

2 Göze göstermezise tañ mı beni her ednā
Ki nazār fark idicek mertebeden a‘lāyam

3 İltifāt eylemezem zerre kadar nādāna
Āsumān-ı hünere mihr-i cihān-ārāyam

4 Şüretā gerçi gedā şeklin urundum ammā
Mesned-i memleket-i ma‘rifete Dārā’yam

5 Bākīyā dīn-i Muhammed haqıçun ‘ālemde

Dem-i cān-baḥşıla nazm içre bugün 'İsā'yam

211

Bāḳī

Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün

- 1 Nām u nişāne ḳalmadı faşl-ı bahārdan
Düşdi çemende berg-i dıraht i'tibārdan
- 2 Eşcār-ı bāğ hırḳa-i tecrīde girdiler
Bād-ı hazān çemende el aldı çenārdan
- 3 Her yāñadan ayağına altun aḳup gelür
Eşcār-ı bāğ hürmet umar cūybārdan
- 4 Şaḥn-ı çemende ṭurma şalınsun şabāyıla
Āzādedür nihāli bugün berg ü bārdan
- 5 Bāḳī çemende ḥaylī perīşān imiş varaḳ
Beñzer ki bir şikāyeti var rüzgārdan

212

Naẓīre-i Nev'ī

Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün

- 1 Pāmālūñ oldum eyle ḥazer ben ğubārdan
Bir gün gelür yoluña şaḳın rüzgārdan
- 2 El virdüğine kimseye aldanma rüzgār
Baḳdurdı çünki serv-i revānı kenārdan
- 3 Baḳ ḥāk-i rāh-ı miḥnete sīnemde na'l ü dāğ

Çaldı nişâne her biri bir şeh-süvârdan

4 Çäk itmege libâs-ı teni şimdi kaçdumuz
Fikr it ne çaldı cübbe-i nâmûs u ‘ârdan

5 Erbâb-ı söze irişe çok hişşe Nev‘iyâ
Taqsım olınsa bu gâzel-i âbdârdan

(37a)

213

Nazîre-i Şâfî

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

1 Bildi bir dürr idüğüñ atmadı yabana seni
Toğduğüñ gibi şarup şarmaladı ana seni

2 Ço bu bilmezlügi kim kendüyi bildürmegiçün
Çoydı Hâllâk-ı ezel şüret-i insâna seni

3 Raḥm-ı mâder gibi zindâna giriftâr olduñ
Mâlik idince Hudâ Yûsuf-ı ‘irfâna seni

4 Sükker-i nazmıla mir’at-i şafâ-yı tab‘uñ
Dilledürse n’ola tûḫî gibi yârâna seni

5 Maḥlaşuñ Şâfî ise ğıll u ğışı terk eyle
Ağlama dîde gülünc itmeye akrâna seni

6 Rif‘at isterseñ eger maḥlûbuñ a‘lâ eyle
İrgüre himmet-i ‘âlî gibi iḥsâna seni

- 7 Dīv-i nefsün ki Süleymān gibi mağlūbuñ ola
Mihrveş göndereler Āşaf-ı devrāna seni

214

‘Ālī

Mef‘ülü/ Fā‘ilätü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün

- 1 Baħr eyledüñ yaşum niçe bir seyr-i қalyata
Limān-ı tende bir gicecük bārī қal yat a
- 2 Yāri çeküp kenāra қayık seyrin eylesek
Olmasa bād-ı fūrқate bādī o firқata
- 3 Çaқ başdan ey gönül saña kim dir alarğa тұr
Baştarde қıçlu bir güzele тоғrılıp қата
- 4 Şal rüzgāra fülk-i teni rüz şeb dime
Ya Akdeñiz’de yata ya һod қaraya ata
- 5 Deryā yüzinde çekdiri gör zevraқ-ı teni
‘Ālī şarāb-ı şandal odur cāna cān қата

215

Yaħyā

Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün

- 1 Ğanīdür ‘ışķıla gönülüm ne mālüm ne menālüm var
Ne vaşl-ı yāra һandānam ne hicrāndan melālüm var
- 2 Ne şağ olmaқ murādumdur ne ölmekden қаçar cānum
Cihānda һasta-i ‘ışķ olalı bir һoşca һālüm var

- 3 Ne ol hayrân-ı ‘ışkam kim yitürdüm ‘aql u idrâki
Ne ‘âlemden haberdâram ne kendümden hayâlüm var

(37b)

- 4 Ne meyl-i külbe-i aḥzân ne seyr-i şoḥbet-i yârân
Ne aşşî zâhid-i nâdân ne ceng ü ne cidâlüm var
- 5 Cihân fânîdür ey Yaḥyâ hüve’l-Ḥayy [u] hüve’l-Bâkî
Değişmem atlas-ı çarḥa benüm bir köhne şâlüm var

216

Nazîre-i ‘Âlî

Mefâ’îlün/ Mefâ’îlün/ Mefâ’îlün/ Mefâ’îlün

- 1 Felekden kâm alınmaz fażlıla noḳşân-ı ḥâlüm var
Faḳîr eksüklüyem mâlum menâlüm yoḳ kemâlüm var
- 2 Vişâl-i yâra farzâ ihtimâl olmazsa ğam çekmem
Göñül eglencesi birkaç hayâlât-ı muḥâlüm var
- 3 ‘Izâr-ı yâra ta’n itmişsin ey şüfî şaşın benden
Cemâle münkir olmuşsin saña ğâyet celâlüm var
- 4 Dehânuñla miyânuñdandur ekşer kîl ü kâlüm hep
Benüm bilinmedük dünyâda sulṭânüm ne ḥâlüm var
- 5 Taḥammül bâr-ı cevri-i yâra ‘Âlî ḥaylî müşkildür
Benüm de kendü zu‘mumca bir özge ihtimâlüm var

217

Muḥibbî

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Māh-rūlarda degül cūd u mürüvvet bākī
Līk ‘āşıkda maḥabbet ile miḥnet bākī
- 2 Yıkdı seyl-āb-ı yaşum yine göñül kişverini
Dilde kaldı bu ‘aceb daḥı ḥarāret bākī
- 3 Furşat elünde iken derdüñi dermāna deġiş
Kalduġı yoġ ki kıala kimseye furşat bākī
- 4 Çekelüm n’olsa gerek cevruñi mihrüñ yirine
Dād idüp eyliyevüz soñra şikāyet bākī
- 5 Rişte-i cāna Muḥibbī yine söz gevherini
Diz gören bunda diye var niçe şan‘at bākī

218

Nazīre-i Bākī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Sākīyā kıalmaz imiş çünki bu şoḥbet bākī
Mey-i gülgün içelüm bāde-i cennet bākī
- 2 H̄ābda almışıdum būs-ı leb-i cānānı
Cān demāġında bugün daḥı o lezzet bākī
- 3 Beni öldürdi firākuñ meded ey dost yetiş
Hele bir pāre daḥı tende ḥarāret bākī

(38a)

- 4 Ağlamazdum bu kadar zār-ı zebūn olduğuma
 Kalsa bir pāre ğamun çekmege tākāt bākī
- 5 Bākī ölsün yoluña pādişehūm sen sağ ol
 Baht ferhunde Hūdā yār sa‘ādet bākī

219

Nazīre-i Dīger

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Az vir ey sākī şarābı k’ola ‘işret bākī
 İçemezsek nic’ola qala nihāyet bākī⁵⁴
- 2 Būseñe cān u gönül naqdini alsañ şimdi
 N’ola ey şūh-ı cihānum yine hıdmet bākī
- 3 Göreli yārıla ben zerre kinār olduğumu
 Kişinüñ qaldı derūnında harāret bākī
- 4 Hūblar şimdi vefā cevriñi öğrenmişler
 Āh eger qalırısa böyle bu ‘ādet bākī
- 5 Hāsret-i la‘l-i lebile didi ol ‘İsā-dem
 Ğam yime Bākī ölürseñ yine şıhhat bākī

220

Bākī

Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün

- 1 Açıl bāğuñ gül-i nesrīni ol ruhsārı görsünler
 Şalın serv ü şanevber şīve-i reftārı görsünler

⁵⁴ nic’ola: nice ola (metinde).

- 2 Çapuñda hāşıl itdi bu devāsuz derdi hep göñlüm
Ne derde mübtelā oldu dil-i bīmārı görsünler
- 3 Açıldı dāğlar sīnemde çāk itdi giribānum
Maḥabbet gülşeninde açılan gül-nārı görsünler
- 4 Ten-i zārumda pehlüm üstüḥ`ānı şayılır bir bir
Beni seyr itmeyen aḥbāb mūsıqārı görsünler
- 5 Güzeller mihribān olmaz demek yañlışdur ey Bāķī
Olur va`llāhi bi`llāhi hemān yalvarı görsünler

221

Nazīre-i Lisānī

Mefā`ilün/ Mefā`ilün/ Mefā`ilün/ Mefā`ilün

- 1 Ṭulū` it ey kamer-ṭal`at güneş ruḥsārı görsünler
Bugün `ışık ehli gelsünler cemāl-i yārı görsünler
- 2 Niķāb-ı zülfüñi ref` it yüzüñden ey meh-i rüşen
Ki `āşıklar ruḥuñda berķ uran envārı görsünler
- 3 Nümüne isteyenler şāhed-i ma`nā-yı zībāya
Baķup mir`at-i `ālemde ruḥ-ı dildārı görsünler

(38b)

- 4 Ṭabībüm çeşm-i bīmāruñ vücūdum nā-tüvān itdi
Ne ḥāletde durur şimdi dil-i bīmārı görsünler
- 5 Lisānī dil-rübālardan vefā isterse `āşıklar

Güzeller doymaz ibrāma hemān yalvarı görsünler

222

Bākī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Nağamāt eylemege başladı şanma anı sen
Ehl-i sūzuñ şanemā āteşin üfler neyzen
- 2 Meclis-i ‘ışkda neyzen ne çalar yanumda
Ġam-ı hecrūñle ser-āğāz idicek nāleye ben
- 3 Şem‘ lāzım degül ey sākī yiter meclisde
Şu‘le-i cām-ı şeb-efrüz çerāğ-ı rüşen
- 4 Şahn-ı gülzāra düşersek demidür jāle-şıfat
Nev-bahār oldu gül açıldı güzellendi çemen
- 5 Bākīyā ‘işret ü ‘İş itmege ‘ışkuñda müdām
Nāle ney gözyaşu mey fikr-i vişālūñ gülşen

223

Nazīre-i Vaḥdetī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Nefesi āteş-i maḥz olmasa ey dil başdan
Āteş urmazıdı nisyān-ı vücūda neyzen
- 2 Ney gibi nāle idüp n’ola semā‘ eylerisem
Ḥāḫıra geldi yine mülk-i ḫadem terk-i vaḫan
- 3 Ḥayr-ı maḫdem diyelüm şavt-ı ḫudūme uyalum

Göricek dāyiremüz reşk ide gerdün-ı kühen

4 Gūş-ı ħar nağme-i ney n'idügin idrāk idemez
Gūş-ı 'ārif gerek ol nağmeye ey ehl-i suĥan

5 Mevlevī olmağa sa'y it ki dem-i Mevlā'dan
Nefes al ney gibi ol Ĥızr-şifat şağ esen

6 Ne bilür rāzını nāyın olur olmaz nādān
Sīne-süzān u kemer-beste gerek anı bilen

7 Sāza döndi yüzümüz ney gibi nālān olalı
Ehl-i 'ışk içre budur Vaĥdetiyā vech-i ĥasen

224

Ĥayretī

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

1 Niçe bir virmeye el vuşlat-ı cānān niçe bir
Niçe bir yana firāk āteşine cān niçe bir

(39a)

2 Niçe bir ħan dōke derdile firākında gönül
Niçe bir yaş dōke bu dīde-i giryān niçe bir

3 Niçe bir pāreleye tīğ-ı firākıla beni
O cefālar kılcı āfet-i devrān niçe bir

4 Yār çünkim oqımaz mihr ü vefā destānın
Niçe bir yazıla bu defter ü dīvān niçe bir

- 5 Niçe bir vādi-i hicrāna dūşüp ser-gerdān
Gezesin Ḥayretiyā bī-ser ü sāmān niçe bir

225

Nazīre-i Vuşulī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Niçe bir nār-ı firākıla yana cān niçe bir
Niçe bir ḥasretile gözden aķa ķan niçe bir
- 2 Niçe bir serv gibi serkeş olup sāyeleyin
Niçe bir ide beni ḥākile yeksān niçe bir
- 3 Niçe bir ḥār arasında açılıp gül gibi āh
Baña ķan yutdura ol ğonçe-i ḥandān niçe bir
- 4 Niçe bir āteş-i ‘işķuñla kebāb ola ciger
Döne döne baña cevri eyleye devrān niçe bir
- 5 Niçe bir bir yüzi gül şevķına mānend-i hezār
Bāğ-ı ‘ālemde Vuşulī ola destān niçe bir

226

Bākī

Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün

- 1 Eser āhum yili kūyuñda cism-i nā-tüvān ditrer
Çemen şaḥnında ğüyā bāddan berg-i ḥazān ditrer
- 2 Göñül bir nāzük-endāmuñ vişāli ḥ‘ānın özler kim
Teni pālūde-i ter gibi degseñ bir zamān ditrer

- 3 Kamer cāmı bu eyvān üzre her meh şıduğı bu kim
Şadā-yı tūb-ı āhumdan zemīn ü āsumān ditrer
- 4 Şu māhīler gibi hāk üzre düşmiş şudan ayrılmış
Zülāl-i tīğ-ı dil-berden cüdā cismümde cān ditrer
- 5 Mey-i düşīneden Bākī yine maħmūra dönmişsin
Elüñde tırmayup cām-ı şarāb-ı ergavān ditrer

227

Nazīre-i Āşārī

Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün

- 1 Kelām-ı serd-i a‘dāyı işidüp tende cān ditrer
Dem-i berd-i şitā ile belī her nā-tüvān ditrer

(39b)

- 2 Teb-i hicrān pūr-tāb ruħuñıla cān u dil her dem
Tutuşur şarşar-ı āhumla gāhī bir zamān ditrer
- 3 İrişür berķ-ı āhum yire ra‘d-ı nālem eflāke
Anuñçun debrenür cānā zemīn ü āsumān ditrer
- 4 Bugün ol server-i şāhib-ķırānsın ey şeh-i gerdün
İşidüp havf gürzüñden ‘adū-yı kıtabān ditrer
- 5 Şalınca her seher āfāķa mihr Āşāriyā pertev
O meh-rū üzre yüz şevķıla zerrāt-ı cihān ditrer

228

Nef‘ī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Gösterürken lebleri luḡ-ı tebessüm n’idügin
Çeşmi kaşd-ı cān ider bilmez teraḡḡum n’idügin
- 2 Hem ‘itāb-ı zehrñāk eyler cihāna ġamzesi
Gösterür hem la‘line zevḡ-ı tekellüm n’idügin
- 3 Çeşmi merdümlük iderken öldürür ‘āşıkların
ġamzesi bilmez ġünāh-ı ḡatl-i merdüm n’idügin
- 4 ‘Āşık-ı giryān-ı ser-gerdāna şorılmaz ḡekīm
Ḥikmet-i devrān-ı çarḡ u seyr-i encüm n’idügin
- 5 Diñlesün gelsün şarīr-i ḡāmemi Nef‘ī benüm
Añlayan neyde mezāyā-yı terennüm n’idügin

229

Nazīre-i Mü’min Paşa

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Ṭurmaz ādem öldürür bilmez teraḡḡum n’idügin
Añlamaz mı yoksa ol zālīm tazallüm n’idügin
- 2 Ḥalḡa-i zūlf-i siyāhın almasun gerdānına
Bilmeyen tīmār-ı zehr-i mār [u] keġ-düm n’idügin⁵⁵
- 3 ‘Işḡ elinden mest ü huşyār olmayan añlar mı ḡiç
Bāde-i cām-ı ledünle ḡālet-i Cem n’idügin
- 4 Varayın yāruñ ser-i kūyında nālān olayın

⁵⁵ märe: mār u (metinde).

Bülbül-i şūrīdeler görsün terennüm n'idügin

- 5 Gülmez açılmaz dime ey Aḥsenī ol gül-‘ıẓār
Gönçedür daḥı henüz bilmez tebessüm n'idügin

230

Nef'ī

Mef'ülü/ Mefā'īlü/ Mefā'īlü/ Fe'ülün

- 1 Alduḡça ele ḡamzeleri sāz-ı maḥabbet
Dünyāyı tutar naḡme-i şehnāz-ı maḥabbet

(40a)

- 2 Kim söyleşür ol çeşm-i füsün-sāzıla zīrā
Her bir müje bir nādire-perdāz-ı maḥabbet

- 3 'Āşık nice ketm idebilür rāzı tururken
Ol ḡamze-i fettān gibi ḡammāz-ı maḥabbet

- 4 Göñlüñde yir eylerse n'ola 'āşıkuñ olmaz
Bir buncılayın hem-dem ü hem-rāz-ı maḥabbet

- 5 Hem öldürür üftādesini hem ider iḥyā
Maḥşüşdur ol āfete i'cāz-ı maḥabbet

- 6 Rüstem gibi geh şaf-şiken-i leşker-i 'uşşāk
Nef'ī gibi geh mest-i ser-endāz-ı maḥabbet

231

Nazīre-i 'İdī

Mef'ülü/ Mefā'īlü/ Mefā'īlü/ Fe'ülün

- 1 Ey feyż-i ğamuñ mu‘cize-perdâz-ı maħabbet
Ol kıldı bizi Ğaħķ’ıla hem-râz-ı maħabbet
- 2 Medhũñle virür rũĥ ten-i nazma suħan-senc
Meddâĥ-ı lebũñ gösterür i‘câz-ı maħabbet
- 3 Rũĥü’l-ķudüs’ı şayd ide bĩ-minnet-i pervâz
Meyl itse ger ol ğamzesi şehbâz-ı maħabbet
- 4 Zũhhâda o meh nâzıla itmez ne ki kerem
Tĩĝın şınamaz mürdeye ŧannâz-ı maħabbet
- 5 ‘İdĩ-şıfat ol ŧâ’ir-i maķşũda hem-âheng
İt bâl ü per-i mihrile pervâz-ı maħabbet

232

Nazĩre-i Cevrĩ

Mef‘ũlü/ Mefâ‘ĩlü/ Mefâ‘ĩlü/ Fe‘ũlũn

- 1 Bir sĩnede mestür olamaz râz-ı maħabbet
Her perdede biñ naĝme ider sâz-ı maħabbet
- 2 ‘Uşşâķuñ ölü ğamze-i pür-‘işve ğamından
Her zezeme-i nâlesi şehnâz-ı maħabbet
- 3 Berķ olsa eger şu‘lesi şemşĩr-i cefânuñ
Olmaz yine ‘âşık siper-endâz-ı maħabbet
- 4 Cânın şaķınur sĩne geren tĩr-i belâya
İtmez sipere raĝbeti serbâz-ı maħabbet

- 5 Dil cānı degül dil-beri de ‘ışka değışdi
Cevrī gibi olsa n’ola mümtāz-ı maḥabbet

(40b)

233

Yaḥyā

Mef‘ülü/ Mefā‘ilü/ Mefā‘ilü/ Fe‘ülün

- 1 Bir dil ki karar eyliye zülf-i siyehünde
Āsüdedür ol sāye-i taraf-ı külehünde
- 2 Biñ cānıla ‘aşıq nice olmaz saña kurbān
Biñ mürdeye cān virmek olur bir nighünde
- 3 Ya dāmenüñün ya ser-i zülfün eşeridür
Bu büy-ı dil-āvīz ki var ḥāk-i rehünde
- 4 Ey çarḥ bize şiveyi sen böyle m’iderdün
Ān olsa eger yār gibi mihr ü mehünde
- 5 Baḥtı uyanup devleti eylerdi der-āgüş
Yaḥyā seni bulsaydı eger ḥābgehünde

234

Naẓīre-i Cevrī

Mef‘ülü/ Mefā‘ilü/ Mefā‘ilü/ Fe‘ülün

- 1 Bir dil ki hemīşe sürinür ḥāk-i rehünde
Elbette yir eyler ser-i zülf-i siyehünde
- 2 Reşk eylememek dillere mümkün mi melā’ik

Gördükçe ser-i zülfüñi taraf-ı külehüñde

3 Çıkdukça temāşāya o mestāne nigehe
Rüstem turamaz karşıña nezzāregehüñde

4 Cāndan keser ümmīdini ‘ālem bakısuñdan
Şemşīr-i kazā var gibi dest-i nigeñde

5 Mest-i mey-i ‘ışkam dü-cihāndan haberüm yok
Cevrī bu kadar luḫfi olurmış kühenüñde

235

Naẓīre-i Nef‘ī

Mef‘ülü/ Mefā‘ilü/ Mefā‘ilü/ Fe‘ülün

1 Bin nāfe mi var her ḫam-ı zülf-i siyehüñde
Bu bñy-ı dil-āvīz nedür ḫāk-i rehüñde

2 Olmazdı dil ol kākül-i fettāna giriftār
Biñ fitne nihān olmasa zīr-i külehüñde

3 Sensin yine ḫüsñile ser-efrāz ger olsa
Cem‘iyyet-i ḫübān-ı cihān cilvegehüñde

4 Her kime naẓar itseñ olur saña giriftār
Bir cāzibe-i hoş-rübā var nigeñde

5 Nef‘ī gibi elden ḫoma dāmān-ı Ḥudā’yı
Varısa bağışlar saña az çok güneñde

(41a)

236

Nazīre-i Vuşulī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Tīğ-ı hasret cānuma kār itdi cānān bī-ḥaber
Ben helāk oldum o zālīm dahı el-ān bī-ḥaber
- 2 Küfri ez-ber oḡudur gerçi firāḡ-ı zülf-i yār
Çekdüğüm ġamdan velī ol nā-Müselmān bī-ḥaber
- 3 Ğuşşa vü ġam gelmedin hicrān helāk itdi beni
Bī-ḥaberdür varısa bi'llāh yārān bī-ḥaber
- 4 Zevḡe dā'irdür şafā-yı cām-ı la'lüñ añlamaz
Şüfī aḡmak vā'iz-i şehr ise nā-dān bī-ḥaber
- 5 Ey Vuşulī tañ degül raḡm eylemezse ḡālüme
Çekdüğüm derd ü belā vü ġamdan olan bī-ḥaber

237

Revānī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Rind iseñ meyli ḡoma cām-ı muşaffādan yaña
'Ārifiseñ götür ayağı Ḳalata'dan yaña
- 2 Mülk-i Rüm içre Firengistān'ı görmek isteyen
Seyre geḡsün dā'imā ol şehr-i ra'nādan yaña
- 3 Şanuram gökde muḡārin oldı pervīne hilāl
Keştiye binüp güzeller gitse deryādan yaña

- 4 Dīn yağmāsın ider kāfir-beçe maḥbūblar
Şaḫınuñ varmañ Müselmānlar kelīsādan yaña
- 5 Hūr u ğilmānıla pūr olmış Revānī her ʔaraf
Baḫmaz içine giren Firdevs-i a'lādan yaña

238

Naẓīre-i Āhī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Ha çeker yaşum beni ʔurmaz bu deryādan yaña
Seyre geçmişdür meger dil-ber ʔalata'dan yaña
- 2 ʔandasın ey serv kim bāġuñ gül ü nerkisleri
Göz ʔulaḫ olmış durur sen serv-i bālādan yaña
- 3 Her ḫarāmī ġamze āhū çeşm olan dil-berlere
Yüz çevürmek mi gerekdür böyle şahrādan yaña
- 4 Gözlerüm yaşı deñizler gibi oldı ʔandadur
Ol şanem seyr itmege gelmez mi deryādan yaña
- 5 Ka'be ḫaḫḫı ol Fireng oġlanı ʔiblem olmasa
Kāfirem ger bir ʔadem başsam kelīsādan yaña

(41b)

- 6 İrmedin şām-ı ecel Āhī naşībüñ var iken
Vaḫtidür şimden-girü 'azm eyle me'vādan yaña

239

Re'yī

Mef'ülü/ Mefā'îlü/ Mefā'îlü/ Fe'ülün

- 1 Kays'ı o ęam-ı Leyli-i zülfüñle beni gör
Ey lebleri şirîn beni gör Kûh-keni gör
- 2 Mir'at-i ruĥı eyledi tûĥileri gÿyâ
A gözünü o söyleyeni söyledeni gör
- 3 Nüş itdürür ağyâra mey-i vařluñı sâķî
Bu meykedede n'itdi bize dehr-i denî gör
- 4 Def'-i ęam ider kevşeri zıkr eylese şüfî
Sen bâde gibi dâfî'-i ĥüzn ü miĥeni gör
- 5 Kıl ĥaĥt-ı lebi vaşfını i'câza ber-â-ber
Bağ şi'rüme ey Re'yî bu țarz-ı suĥanı gör

240

Nazîre-i Sırrî

Mef'ülü/ Mefā'îlü/ Mefā'îlü/ Fe'ülün

- 1 Hem-ser geinür addüñe serv-i emeni gör
Hem-sâye geer âmetüñe nârveni gör
- 2 Cânâ göreyin dirseñ eger rûĥ-ı muşavver
Mir'at-i mücellâya nazâr eyle seni gör
- 3 Koynından o meh-rÿyı ıķarmaz gice gündüz
Ey dil nice nâzüklük ider pîreheni gör
- 4 Keyfîyyet-i mül itdi beni bülbül-i gÿyâ
K söyleyeni ey yüzi gül söyledeni gör

- 5 Zer gibi yüzüm zerd ideli derd ü ğamıla
Ey Sırrī güler yüzüme ol sīm-teni gör

241

Vaḥdetī⁵⁶

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Cānumı ıaşıña ıurbān ideyin n’olsa gerek
Alnuma kil-k-i ıazā çekdüği resm olsa gerek
- 2 Tāzelükde beni ḥüsnuñden ırağ eyleme kim
Güli bu gülşenuñ ey ğonçe-dehen şolsa gerek
- 3 ıa‘r-ı deryāda yirüñ şırça sarāy olsa dilā
Seni ğavvās-ı ecel anda daıı bulsa gerek
- 4 Keff-i mīzānuñı ıoldurmaz iñen kevn ü mekān
Bir avuı ıoprağıla iki gözüñ ıolsa gerek

(42a)

242

Ḥayretī

Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ülün

- 1 ıapuñda ey perī-rū bende olsam
Yüzümle işığuñ rübende olsam
- 2 İşığuñde senüñ biñ bende vardur
Benüm şāhum ne var bir ben de olsam

⁵⁶ Şiirin makta‘ beyti eksiktir.

- 3 Sürinüp sāyeveş yanuñca her dem
Bir ednā bende-i efgende olsam
- 4 Ğarībem sürme qahrıla qapuñdan
Ne var bir bülbülem gülşende olsam
- 5 Vişālūñ meclisinde Ğayretīvār
Ğazeller oqıyup gūyende olsam

243

Fiğānī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Dāğlarla sīnemi naqş u nigār itsem gerek
Yāra bu resmile ‘ısqum aşikār itsem gerek
- 2 Merve haqqıçun şafāyıla şehā qaşdum budur
Ka‘be-i kūyuñda cismüm hāksār itsem gerek
- 3 Ruğlaruñ hecriyle cānā dem-be-dem qan ağlayup
Ğam beyābānın ser-ā-ser lālezār itsem gerek
- 4 Niçe bir şabr idelüm cevri ü cefāña dostum
Şabra tākāt qalmanı terk-i diyār itsem gerek
- 5 Her qaçan bir serv qaddūñ la‘lini medḥ eylesem
Şi‘r-i mevzūnum Fiğānī ābdār itsem gerek

244

Qarārī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Ol raķīb-i bed-liķā senden beni ırmağıla
Farķ olunmaz oldu yaşum dostum ırmağıla
- 2 Na‘ıçe yirin görüp alnumda ebrū şanmañuz
Mekteb-i cānāne içre vurdılar başmağıla
- 3 Vireliden göñlümi ol kaçları ğarrāya ben
Gösterürler māh-ı nev gibi beni barmağıla
- 4 Hıtağ-ı rüyın đarb-ı tığıla nigāruñ kaç‘ idüp
Bu meşeldür kim açıldı Rüm ili urmağıla
- 5 Bu Kařarī gibi bir murğ-ı hoş-elhān var iken
Zāhid-i hod-bīn ne kuşdur baħş ider uçmağıla

(42b)

245

Bāķī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Gül yüzüñ vaşfinda kılsa bülbül elhānı dürüst
Bāğda bir ğonçenuñ qalmaz girībānı dürüst
- 2 Cevşen-i pülād-ı çarhı çāk çāk itdüm velī
Āh-ı āteş-bārumuñ şemşīr-i bürrānı dürüst
- 3 Āteş-i süz-ı firākuñ bir harāret virdi kim
Nüş ider bir demde dil deryā-yı ‘ummānı dürüst
- 4 Dil-berüñ ‘ahdi dürüst ammā vefāsı süst olur

‘Āşıkun göñli şikeste ‘ahd ü peymānı dürüst

- 5 Bākiyā fennüñde tutmaz kimse noqşānuñ senüñ
Hamdüli’llāh ṭab‘ mevzün ‘aql mīzānı dürüst

246

Naẓīre-i Nev‘ī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Cānda taşvīr itdüm ol zülf-i perişānı dürüst
Bağladum bir tārıla bir deste reyḥānı dürüst
- 2 Şun‘ naqqāşı ne naqş itdi ḥaṭ-ı la‘lünde kim
Yazdı bir kem zerreye mühr-i Süleymān’ı dürüst
- 3 Şīve-i reftār-ı ḳaddün yazmada ditrer eli
Gerçi Mānī naqş ider serv-i gülistānı dürüst
- 4 Göñlüñe nesne getürme irse devrāndan şikest
Kim görüpdür ḥaṭır-ı erbāb-ı ‘irfānı dürüst
- 5 Nāqış u kāmīl ‘ayār olınsa demdür Nev‘iyā
Zer gibi bulduḳ bugün mi‘yār-ı sulṭānı dürüst

247

Rūḥī

Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün

- 1 Meşām-ı cān olur ey dil mu‘aṭṭar būy-ı ‘anberden
Gelür bād-ı şabā sūy-ı fezā-yı kūy-ı dil-berden
- 2 O şūḥ-ı çār-deh-sāle meh-i ruḥ-ı melāḥatdür

Ki farķ itmez gören ruĥsār-ı alın mihr-i enverden

3 Yolında terk-i cān itmekde bir minnet mi var yāra
Temennā-yı vişāl-i yār iden ‘āşık geçer serden

4 Der-āĝūş eylemek āsān idi el çekse ol ĥūnī
Miyān-bendindeki ol bī-amān serbāz ĥanęerden

5 Kitāb-ı ‘ışķı grmiş Ķays-ı şeydā rūy-ı Leylā’ da
Oķur ammā ser-i kūyuñda cānā Rūĥī ez-berden

(43a)

248

Nazīre-i Nazmī

Fe‘ilātūn/ Fe‘ilātūn/ Fe‘ilātūn/ Fe‘ilūn

1 Dil viren ķaddūne feryād-ı bülendin yeñemez
Nite kim ehl-i belā nāle kemendin yeñemez

2 Raĥt-ı ‘aķlum n’ola ‘ışķuñ ĝamı tārāc itse
Pādişeh leşkerinūñ kimse levendin yeñemez

3 Ķankı ‘āşık ki dūşe ‘ışķuña ey dost senūñ
Yanar oda dūşer ol ĝöz ĝöre kendin yeñemez

4 Cān revān itmede meydān-ı maĥabbetde saña
‘Işķ ehli şanemā şabr semendin yeñemez

5 Pend ider ĝñline dīvānelūk itme diyū līk
Çarĥ ider Nazmī hemān gevhher-i pendin yeñemez

249

Nazîre-i Kirâmî

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

- 1 Āhumuñ dil ne kadar çekse kemendin yeñemez
Yaşumuñ bu has u hâr-ı müje bendin yeñemez
- 2 Çekerek tutmadığı esb-i cefâyı bu ki yâr
Tıfl-ı nev-restedür ol dağı semendin yeñemez
- 3 Taşra oldısa başı ‘âşık olaldan bu yaña
N’eylesün şahn-ı çemen serv-i bülendin yeñemez
- 4 Göñlümi yakdı gamuñ sen gideli bir yirde
Pâdişâh olmayıcağ kimse levendin yeñemez
- 5 Pîrlik başdı Kirâmî kuluñı gerçi yine
Bir cüvân görse açar şu gibi kendin yeñemez

250

Fehîm

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

- 1 Vâlih-i ‘ışkam cünün yâr-ı kadîmümdür benüm
Şâh-ı sevdâ leşkerüm Mecnün nedîmümdür benüm
- 2 Gülsitân-ı ‘âlem-i rûham gülümdür la‘l-i yâr
Bülbülüm cân u dem-i ‘İsâ nesîmümdür benüm
- 3 Nuţka âgâz eylese tûfî-i nefsi nâţka
Şâf-dil-i mir‘at aña tab‘-ı selîmümdür benüm

- 4 Sīnem üzre rüz [u] şeb hūn-ı cigerle beslerem
Tıfl-ı ğam-perverde-i nāz u na‘īmümdür benüm
- 5 Diye hākümde görüp dūd-ı dilüm bir gün o māh
Nev-şüküfte sünbül-i kabır-i Fehīm’ümdür benüm

(43b)

251

Yaḥyā

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Almazuz manşıb-ı dünyāyı ekābirlenürüz
Mütekebbirlere gāhī mütekebbirlenürüz
- 2 Ulu tağlardan akan āb-ı revān gibi hemān
Söyledügi sözini bilmeze şağırlanuruz
- 3 Yücedür himmetümüz encüm-i tābende gibi
Gözi açuqlar arasında mubaşşırlanuruz
- 4 Şaḳal ağardı kefen boynumuza taḳıldı
Cānib-i āḫirete gıtmege ḫāzırlanuruz
- 5 ‘İzzet ü ḫürmet ise ancaḳ olur ey Yaḥyā
Ya’nī taḫff-i edānıla biz ağırlanuruz

252

Naḫīre-i Meḫemmed Dede

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Geh olur ehl-i fenā gāh ekābirlenürüz

Geh tevāzu‘ kıluruz geh mütekebbirlenürüz

- 2 Nesne bilmez geçerüz cāhil arasında velī
Muşhaf-ı hüsn-i ruḥ-ı yārı müfessirlenürüz
- 3 Kanda bakşak görünür çeşmümüze nūr-ı Hudā
Dīde-i ‘ibretile biz de mubaşşırlanuruz
- 4 Bu fenā dünyā bize çünki degüldür bākī
Dār-ı ‘uqbāya hemān gitmege ḥāzırlanuruz
- 5 Ey Meḥemmed Dede ger elde kemālūñ yogısa
Kābiliyyetle sehilce hele şā‘irlenürüz

253

‘Ulvī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Kāmilūñ gitse vücūdı niçe ĩcādı qalır
Sen daḥı añla gör kim er ölür adı qalır
- 2 Bākī qalmaz saña ey ḥāce bülend eyvānuñ
Terk idersin anı bir gün qurı bünyādı qalır
- 3 İçse bir ‘aşıq-ı dil-ḥasta lebūñ şerbetini
Tā ölüp ḥaşre degin lezzeti vü dadı qalır
- 4 Bāğa ey serv-i revān nāzıla reftār itseñ
Seyr olunmaz çemenūñ ‘ar‘ar [u] şimşadı qalır
- 5 ‘Ulvī’nüñ gönlini yakma ser-i kūyuñda görüp
Saña ol ḥasta-dilūñ ḥātır-ı nā-şadı qalır

(44a)

254

[Ḥayālī]

Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlün

- 1 Dil-rübālar kim benüm şabr u qarārum aldılar
Çekdiler evvel elümden ihtiyārum aldılar
- 2 Kanlu yaşumdan cihān gülzārı buldı reng [ü] bũ
Uşdılar bülbülleri feryād-ı zārum aldılar
- 3 Şabrumı dilden kara gözlü güzeller aldılar
Bir nice şeh-bāzlar elden şikārum aldılar
- 4 Sīnemüñ meydānı tutsa kanlu yaşumla n'ola
Leşker-i miḥnet beden gibi hişārum aldılar
- 5 Zaḥm-ı sīnemden Ḥayālī tīg-ı yārı çekdiler
Piste-leb ü serv-kāmet gül-ıızārum aldılar

255

Bākī

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Ne cām-ı bāde-i gül-gūna beñzer yār-ı hem-dem var
Ne şadr-ı küşe-i mey-ḥāne gibi cāy-ı ḥurrem var
- 2 Beni 'ayb eyleme zāhid olursam mest [ü] lā-ya'kıl
Ki bī-hüş olmışam āsüde kılmaz bende bir ğam var

- 3 Ğam-ı hicrānda hālet var dimişler ehl-i dil ammā
Mülāyim dil-ber-i şūhuñ dem-i vaşluñda ‘ālem var
- 4 Ruḥuñ bāğın raķīb-i dīv-sīret seyr ider dāyim
Yüzüñi ey perī yıllarca görmez bunda ādem var
- 5 Şafā-yı şafvet-i ṭab‘uñ yiter eglence ey Bāķī
Bi-ḥamdi’llāh ne ğam yirsin elüñde sāğar-ı Cem var

256

Nazīre-i ‘Ulvī

Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün

- 1 Ne rāzum açmağa maḥrem ne bir ğam-ḥ‘ār hem-dem var
Belā küncinde ağlar baña ancağ çeşm-i pür-nem var
- 2 Gözüm merdümleridür saña her dem ağlayan ḥālin
Baña incinme sulṭānum ara yirde benüm nem var
- 3 Añılmaz meclis-i ‘irfānda sāķī cām-ı Cem hergiz
Maḥabbet bezmidür bunda niçe cām u niçe Cem var
- 4 Temāşā eyleyenler on sekiz biñ ‘ālemi dirler
Bu çeşm ü kāmēt ü zülf ü dehende özge ‘ālem var
- 5 Felek cevrin ‘adū ṭa‘nın güzel derdin çeker ‘Ulvī
Nice mesrūr olam dilde bu deñlü ğuşşa vü ğam var

(44b)

257

Uşulî

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Ey dil ü cān mülkini zulm ile vīrān eyleyen
Vey cefā tīgın çeküp nā-ḥaḳ yire ḳan eyleyen
- 2 Şād u ḥurrem seyr idüp aḡyārıla her kūşeyi
Ġam bucağında beni giryān u nālān eyleyen
- 3 Serv gibi serkeş ol ey her pelīde baş ḳoşup
Sāyeveş üftādesin ḥākile yeksān eyleyen
- 4 Künc-i ġamda bī-dil ü bī-yār terk itdūñ beni
Ey özine bir niçe nādānı yārān eyleyen
- 5 Gevher-i nā-yāb ḳılmış sen dūr-i yek-dāneyi
Ḳatre ḳatre gözlerüm yaşını 'ummān eyleyen
- 6 Ben zelīli sāyeveş ḥākile yeksān eylemiş
Evc-i 'izzetde seni ḥurşīd-i raḥşān eyleyen
- 7 'İd-i vaşla cān virür çoḳdur Uşulî'dür velī
Cānını biñ zevḳıla yoluñda ḳurbān eyleyen

258

Nazīre-i Fuzulî

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Ey geyüp gülgün dem-ā-dem 'azm-i cevlān eyleyen
Her ḫaraf cevlān idüp döndükçe yüz ḳan eyleyen
- 2 Ey beni maḥrūm idüp bezm-i vişālinden müdām

Ġayrı ħ[ā]n-ı iltifātı üzre mihmān eyleyen

- 3 Ey dem-ā-dem reşk-i tīġıla benüm ħanum döküp
Mey içüp aġyār ile seyr-i gülistān eyleyen
- 4 N'ola ger cem'ıyyet-i ħātırdan olsam nā-ümīd
Cem' olur mı ħūblar zülfi perīşān eyleyen
- 5 Yār dün çekmişdi ħatlüm ħaşdına tīġ-ı cefā
Yitmesün maħşūdına yā Rab peşīmān eyleyen
- 6 'Işħ derdiyle olur 'āşık mizācı müstaħīm
Düşmenümdür dostlar bu derde dermān eyleyen
- 7 Zāhidüñ ta'nıyla döndürdüm yüzüm miħrābdan
Bunca bulmaz ecri biñ kāfir Müselmān eyleyen
- 8 Derd-i hicrān nā-tüvān itmiş Fuzülī ħastayı
Yoħ mıdur yā Rab devā-yı derd-i hicrān eyleyen

(45a)

259

Yaġyā

Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün

- 1 Mu'atġar ħıl meşāmum büy-ı zülf-i müşg-bāruñla
Münevver ħıl dü çeşmüm reng-i rüy-ı tābdāruñla
- 2 Alur virmez gönül peykānuñı şaħlar derünında
'Adem ıħlīmüne 'azm itmez illā yādigāruñla

- 3 Büküldi kâmetüm hecrüñle pîr-i nâ-tüvân oldum
Ne var bir dem vişâle kâyil olsañ ihtiyâruñla
- 4 Vücûduñda kesâfetden elem kâlmasun ey ‘âşık
Şabâveş şalınam dirseñ çemende gül-‘ızâruñla
- 5 Dimezsın kanda aḥşamlar o meh daḥı uyursın sen
Uyutmazsın egerçi ḥalkı Yahyâ âh u zâruñla

260

Veysî

Mef‘ülü/ Mefâ‘îlü/ Mefâ‘îlü/ Fe‘ülün

- 1 İtmezdi sirişkile yüzün al kâranfûl
Olmasa ruḥ-ı aluñna meyyâl kâranfûl
- 2 Mûy-ı seri ağiken olur mıydı yüzi al
Olmasa mey-i nâbıla ḥoş-ḥâl kâranfûl
- 3 İster ki şarup başına bir ḥûb kaṭîfe
Bâzâr-ı çemende ola dellâl kâranfûl
- 4 Baḳ penbe-i pür-ḥûnına sînemdeki dâḡuñ
Açıldı mı gör böyle güzel al kâranfûl
- 5 Veysî gibi baş üzre tutarmış anı iller
İtmiş gibi dergâhuña rû-mâl kâranfûl

261

Zamîrî

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Fe‘ülün

- 1 Benüm çok sevdüğüm ol dil-rübādūr
Yüregüm an iden ol bī-vefādūr
- 2 Nigāra seyr iderken dūn atadum
Didüm ungıl elūñi merabādūr
- 3 Cihānı virseler ‘ıkuñ yolına
Anuñ bir ılına anma bahādūr
- 4 amu zev u afādān olmuam yād
Nite kim dil senūñle āinādūr
- 5 amīrī’ye dimiler hūb sevmez
Hey ol miskīne bu sōz iftirādūr

(45b)

262

Nef‘ī

Mefā‘ilūn/ Fe‘ilātūn/ Mefā‘ilūn/ Fe‘ilūn

- 1 Ne tende cānıla sensüz ümīd-i ıat olur
Ne cān bedende am-ı fūratūñle rāat olur
- 2 Ne āre var ki firāuñla eglenem bir dem
Ne ālī‘üm meded eyler viāle fūrat olur
- 3 Dil ise gitdi kesilmez hevā-yı ‘ıkuñdan
Naıat eyledüğümce beter melāmet olur
- 4 Belā budur ki alıdı belālaruñla gōñül
amuñ da gelse dile bā‘ı-i meserret olur

- 5 Nedür bu t̄ali' ile derdi Nef'î-i zâruñ
Ne şühî sevse mülâyim didükçe âfet olur

263

Nef'î

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

- 1 Felekde mişli yok bir mäh-ı mihr-efrūzumuz vardır
Güzel sevmekde el-ḥaḫ t̄ali'-i firūzumuz vardır
- 2 Taḫınsun dil-rübālar ḡanzelerden t̄iḡ-ı 'āşık-küş
Bizüm de āhumuzdan nāvek-i dil-dūzumuz vardır
- 3 N'ola seyl-i sirişk-i çeşm-i giryān ṭurmayup aḫsa
Söyünmez sīnede bir āteş-i cān-sūzumuz vardır
- 4 Güni günden yeg olsun rūzedārān-ı ḡam-ı 'ışkuñ
Dimezler kim bizüm de 'idumuz nev-rūzumuz vardır
- 5 'Aceb mi būriyā-bāfān-ı naḫma ḫılmasaḫ raḡbet
Bizüm Nef'î gibi bir şā'ir-i zer-dūzumuz vardır

264

Nef'î

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Söyleşülmez çarḫıla geh şöyle ḡāhī böyledür
Münḫalībdür bu cihānuñ resm ü rāhı böyledür
- 2 Zāhid ol rind ol hemān şüretde ḫalma 'ārif ol
'Ālem-i ma'nīde ḫükm-i pādişāhī böyledür

- 3 Ğarķ ider bir noķtada nūr-ı siyāha ‘ālemi
‘Ārifūñ ser-māye-i kilk-i siyāhı böyledür
- 4 Şubḥ u şāmı fark olunmaz āsumān-ı ṭab‘umuñ
Maşrıķ-ı endişemūñ ḥurşīd ü māhı böyledür
- 5 Yaluñuz Nef‘ī degül küstāḥ-ı bezm-i ma‘rifet
Yoklasañ cümle nedīmān-ı İlähī böyledür

(46a)

265

Nazāire-i Rūḥī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Bāğda her şeb fiğān-ı bülbül-i şeydā nedür
Şāḥ-ı gülde reng ü bŷy-ı ğonçe-i ra‘nā nedür
- 2 Dirler istignāası var ol serv-i nāzuñ līk ben
Öyle mest-i cām-ı ‘ışķam bilmem istignā nedür
- 3 Baş koyup yolumda geç sevda-yı rif‘atden dime
Kulluğunda ben ki serden geçmişem sevdā nedür
- 4 Devlet isterseñ cihānda emr-i Ḥaķ’la kııl ‘amel
Devlet-i bākī ‘ameldür manşıb-ı a‘lā nedür
- 5 ‘Āķıl iseñ hāy [u] hŷyından cihānuñ fāriğ ol
Rūḥiyā bir iki günlük ‘ömr için ğavgā nedür

266

Nazîre-i Fuzûlî

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

- 1 Ey kılan şeydâ meni senden bu istignâ nedür
Nite şormazsın ki ahvâl-i dil-i şeydâ nedür
- 2 Ger baña halk içre pervâ kılmaduñ ma'zürsın
Bu ki tenhâlıkda kılmazsın baña pervâ nedür
- 3 Sehldür ger bilmeyüp hâlüm terahhum kılmasañ
Hâlümü bilüp teğâfûl kılduğuñ hâlâ nedür
- 4 Gül temennâsında dirler bülbülün gavğâların
Çün güli gördükde gelmez meyl bu gavğâ nedür
- 5 Ol perî muṭlaḳ men-i rüsvâya kılmaz iltifât
Ey Fuzûlî bilmezem cürm-i men-i rüsvâ nedür

267

Nazîre-i Rûhî

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

- 1 Bakmaz olduñ 'âşıḳa bu cevri nev-peydâ nedür
Hây zâlim biz ḥod öldük bunca istignâ nedür
- 2 Cânuma neyle urur dersen ḥadeng-i cevri yâr
Ey dil-i bî-çâre o ebrû-yı ḡarrâ ya nedür
- 3 Baş koyup yolumda geç sevdâ-yı rif'atden dime⁵⁷
Kulluğuñda ben ki serden geçmişem sevdâ nedür

⁵⁷ Beyit 265. gazelin 3.beytiyle aynıdır.

- 4 Ṭa'n u teşnī' itme ey şūfī görüp şeydāluğum
Cehli қо seyr eyle evvel ol ruḥ-ı zībā nedür
- 5 Cevr-i dildāra taḥammül olinur mı ihtiyār
Rūḥiyā erbāb-ı 'ıṣṣā ya ğam-ı a'dā nedür

(46b)

268

Nef'ī

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Çekdüğüm derdi ne hum-ḥāne ne hem-rāh bilür
'Āşıkam ḥāl-i dil-i zārumı Allāh bilür
- 2 Dād o zālimden eger böyle ḳalursa nāzı
Ne fiğān-ı şeb ü ne āh-ı seḥergāh bilür
- 3 Söyleşülmez nigeh-i şūḥı 'aceb müstāğnī
Ne zebān-ı dil ü ne şīve-i dil-ḥ'āh bilür
- 4 Ġamzesi āteş-i sūzāna girer bir cādū
Ne dil-i şu'le-feşān ne 'alev-i āh bilür
- 5 Böyle dil-ber ne belādur başuña ey Nef'ī
Her nigāhımı ḳazā āfet-i cāngāh bilür

269

Nazīre-i Rūḥī

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Cān dirīğ itmedüğüm yolına ol māh bilür

Ꞑulma Őadık olan bendesini Şah bilür

2 Ne kadar hüsni ziyād olduğunu isterisek
Yine ol Őuĥ-ı cefāger bizi bed-h`ah bilür

3 Şol kadar yaraladı tır-i firākuñ beni kim
Ne belā çekdügümi yaradan Allāh bilür

4 Tıtdı ŐemŐirüñe yüz gitmege mülk-i `ademe
Dil-i Őeydā ne kadar tıfl ise de rāh bilür

5 Götürölmez dime aĥyār aradan ey Rūĥī
Sen kayurma orayı āh-ı Őeĥergāh bilür

270

Nef`i

Fā`ilātün/ Fā`ilātün/ Fā`ilātün/ Fā`ilün

1 Bāde ĥam virür bize biz `āŐık-ı dīvāneyüz
Gelmedin bu bezme cām-ı `ıŐıkıla mestāneyüz

2 Çekmezüz renc-i ĥumārı `ömrümüzde gerçi biz
Ėam degül maĥmür olursak Őākī-i mey-ĥāneyüz

3 `ĀŐık-ı yek-reng ü rindān-ı küŐāde-meŐrebüz
Bezm-i ĥāŐ-ı vaĥdete hem bāde hem peymāneyüz

4 Hem gülüz hem bülbülüz germiyyet-i `ıŐıkıla biz
Dāĥ-ı derde Şu`le vü Şem`-i ĥama pervāneyüz

5 Rind-i `ışkuz ĥāŐılı Nef`i-i bī-pervā gibi
ĀŐināya āŐinā bīĥāneye bīĥāneyüz

(47a)

271

Nazîre-i Hâletî

Fe'îlâtün/ Fe'îlâtün/ Fe'îlâtün/ Fe'îlün

- 1 Bağsañ altında görünmez anuñ illâ ki serâb
Niçe bir eyler ola devr bu birkaç dullâb
- 2 Câme-i alıla görsem gice h'âbumda seni
Merdüm-i çeşmüm olur irtesi ğarķ-ı h'ün-âb
- 3 Şöyle bir h'üb diler h'âtır-ı sevdâ-zede kim
Eyleye 'işvesini vâşıta-i luţf u h'itâb
- 4 Evvel ey bād 'adū çeşmini pür-h'âşak it
Soñra it yârdan eylerseñ eger ref'-i niķâb
- 5 Hük-m-i t'ufân ile ğarķ olsa cihân Hâletiyâ
Âteş-i hasretüme degmeye bir kaçre-i âb

272

Nazîre-i Nazmî

Fe'îlâtün/ Fe'îlâtün/ Fe'îlâtün/ Fe'îlün

- 1 Çün geçer şu gibi ey serv-i revân 'ahd-i şebâb
Geçmedin mevsim-i gül eyleyelüm 'îşe şitâb
- 2 Defter itsem ğam-ı zülfüñle neler çekdüğümü
Biñde birisi beyân olmaya tâ rüz-ı h'ısâb

- 3 Gözlerüm kanıla devründe dönüp cām-ı meye
Nār-ı ğamda cigerüm döne döne oldı kebāb
- 4 Göñli āvāre vü ser-geşte hevāyla müdām
Kef geçer cām-ı lebüñ şevķına mānend-i ħabāb
- 5 Nażmiyā sırrını bil māni‘-i vaşluñ yüri var
Varluĝuñdur varısa yārıla arada ħicāb

273

Nażīre-i Refīķī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Devr-i güldür elüñe cehd idüp al cām-ı şarāb
Çün açar jeng-i ğamı mışķale-i bāde-i nāb
- 2 Gözde sulţān-ı ħayālüñ ħuralı ħayme şehā
Rişte-i cān u müjem oldı aña mīĥ ü tınāb
- 3 Ķīl ü ħālin şaçınuñ ħılma muţavvel ey dil
Muĥtaşār it deheni gibi ne lāzım ıtınāb
- 4 Añlamazdum edeb-i meclisi ħānün üzre
Güş-māl itmese devrān baña mānend-i rebāb
- 5 Künc-i maķşūda dilerseñ olasın gencīne
Ey Refīķī heves ü ħırş evin eyle ħarāb

(47b)

274

Sürürī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Ey boyuñ t̄übā lebüñ kevşer yüzüñ bāğ-ı na‘īm
La‘l-i cān-baḥşuñ t̄ılısm-ı gevher-i genc-i ḳadīm
- 2 ‘Ālemü’l- ğayb itdi çün Kur’ān-ı vechüñde ‘ıyān
Oldı Ādem bā-yı بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ⁵⁸
- 3 Yüzüñe n’ola kelāmu’llāh dirisem ey güneş
Kim elifdür ḳāmetüñ zülf ü dehānuñ lām u mīm
- 4 Ḳaşlaruñ miḥrābına eyler melā’ikler sücūd
Şüret-i Raḥmān’a inkār eyler ol dīv-i racīm
- 5 Ey Sürürī lebleri devrinde zāhid bādeden
Tevbe ‘arz eyler baña estağfiru’llāhü’l-‘azīm

275

Naḳıre-i ‘Adnī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 ‘Ārızuñ üzre ḥaṭuñ āyāt-ı ‘unvān-ı ḳadīm
Sünbülüñ ḥaddinde بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ⁵⁹
- 2 Buldı dil el-ḥamdüli’llāh rāh-ı kūyuña mecāl
Virdi Rabbü’l-‘ālemīn aña şırāt-ı müstaḳīm
- 3 Çīn-i zülfüñe senüñ beñzer didi misk-i Ḥıṭā
Ger ḥaṭādur diriseñ estağfiru’llāhü’l-‘azīm

⁵⁸ Rahman ve Raḥīm (olan) Allah’ın adıyla.

⁵⁹ Rahman ve Raḥīm (olan) Allah’ın adıyla.

- 4 Ejdehâ-yı turre-i zülfûñ eger kaldursa baş
Olmaya bir dem muqâbil aña şu‘bân-ı ‘azîm
- 5 ‘Adnî’ nûñ ‘azm-i remîmine virür tâze hayât
Büy-ı zülfûñle irerse qabrine bād-ı nesîm

276

‘Ālî

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

- 1 Al cāmeyle o meh-pāre kaçan kim şalınur
Tutuşur halk-ı cihān şehre bir āteş şalınur
- 2 Nevbet-i ‘îş u tarab na‘ra-i ‘uşşāk yiter
Kūs lar zā’id öter tabl-ı muhālif çalınur
- 3 Aţlas-ı alıla ol bir gül-i hamrādur kim
Ruĥ-ı rengînini seyr eyleyen âdem alınur
- 4 Tahtını yil getürür özge Süleymān’dur bu
Nev-cüvānum ki şalıncaqlara binmiş şalınur
- 5 ‘İdgehden güzer itdükçe o şeh ey ‘Ālî
Herkesi hayret alur aña bakılır kalınur

(48a)

277

Nazîre-i Hâletî

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

- 1 Dem-â-dem yāra qarşu eşkini düşmen revān eyler

Maḥabbet ehlin ammā ḳāyil olmaz aña ḳan eyler

- 2 Fiḡānından elem çekse eger bir ḥasta-i ‘iṣḳuñ
Çaḳ āvāzı işidilmez olınca nā-tüvān eyler
- 3 Per ü bālin şikest eyler ‘adūnuñ seng-i ṭa‘nından
Şu murḡ-ı dil ki serv-i ḳāmetüñde āşiyān eyler
- 4 Eger kim dāne-çīn-i ḥürmen-i iḥsānuñ olmazsa
Bu dünyā gülşeninde bülbül-i dil çok fiḡān eyler
- 5 Vefāya ‘ahd iderse yıl geçer ey Ḥāletī itmez
Ḳaçan kim va‘de-i cevri eylese ammā hemān eyler

278

Fevrī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Tīr-i āhum ḥāṭır-ı dildārda yir eylemez
Oḳ ne deñlü tīz ise mermerde te’şīr eylemez
- 2 Gāh cevri ü gāh zūlm u geh cefā vü geh ‘itāb
Dem mi var kim ‘āşıḳa vaż‘ını taḡyīr eylemez
- 3 Bir bütüñ zünnār-ı zūlfine gönül bel bağlasa
Müftī-i mihr [ü] maḥabbet anı tekfīr eylemez
- 4 ‘Āşıḳ olaldan gönül ‘aḳla itā‘at itmedi
Nev-cüvān abdāl-ı zāhid ḥıdmet-i pīr eylemez
- 5 Fevriyā lāfi ḳo aḳçayla biter biterse iş
Yoḥsa efsün-ı ḡazel dildārı teşḥīr eylemez

279

Hayretî

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Şu fenā evde vefādan görmedüm hergiz eşer
Bunca yaşlar yaşadum hattā ağardı çeşm-i ter
- 2 Sen gerek luḫ it gerek ḳahr eyle baña ey nigār
Her ne kim gelse Ḥudā'dan bilürem ben ḫayr u şer
- 3 Şaklayup tîr-i havādişden vücūd-ı pāküñi
Yir[i]dür ḫutsun felek üstüne bir 'ālî siper
- 4 Ağlamakdan döndi bir gird-āba düşmiş mūra ten
Göreyüm şimden-girü nār-ı maḫabbet nem yaḳar
- 5 Ḥayretî ehl-i hüner çoḳdur velî 'ayb olmasun
Görmedüm ben kimse 'aybın görmemek gibi hüner

(48b)

280

Nazîre-i Hāletî

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Yollara düşsem n'ola oldukça mest ü bî-ḫaber
Urmadan ḫazḫ eylerin dīvārdan dīvāra ser
- 2 Revzen-i ümmîdüm açdurmaz zamāne gerçi kim
Ḥāne-i dehr oldu pür-dūd-ı dilümle ser-be-ser

- 3 Gey külâh-ı faqrı kim anı geyenler çekmedi
‘Âlemüñ derd-i ser ü ümmîd ü bîminden zarar
- 4 Umma bād-ı Mıŝr’dan ey sâkin-i beytü’l-hazen
Mağz-ı cāna bûy-ı pîrâhen getürmek her seher
- 5 Dürdkeşlerden recâ kııl feyzi dâ’im Hâletî
Devlet erbâbından it deryûze eylerseñ eger

281

Nazîre-i Şâfî

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

- 1 Hâstatur nerkis gözünçün derdile cân viriser
‘İllet ile dirilen pes miñnetile öliser
- 2 Luţf u qahrından söz açdum gül gibi handāniken
Gönçeveş yumdı dehānın tınmadı hîç hayr u şer
- 3 Çok durur bendi nesîm-i şubhdan özge bugün
Kim çıkışur kākül-i miskîni ile ser-be-ser
- 4 Ârzû-yı ni‘met-i vaşluñla ey şîrîn suhan
Âteş-i hasretde cānlar eridür şehd ü şeker
- 5 Serverā serv-i bülendüñ sâyesinde Sâfî’yi
Ser-firâz itseñ n’ola kim âdem âdemden beter

282

Nazîre-i Harîmî

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

- 1 Tütüyā-yı hāk-i pāyuñdan kılan kaç‘-ı nazār
İki gözümse gerekmez çıkşun ey nūr-ı başār
- 2 Kışzār-ı sīneme ekdüñ meşakķat toħmını
Hay ‘ömrüm haşılı bi’llāh bundan ne biter
- 3 Bir kadeħ meyle göz açdurmaz yaķar bezm ehlini
Sākī-i gül-çihrenüñ bulunmaz ayağın çeker
- 4 Hem-demüm āhum durur şām-ı ğam-ı dildārda
Ĝamdan ölürdüm eger olmasa hem-dem āh eger
- 5 Her nefes ney gibi ben meclisde efgān idicek
Ey Ğarīmī bilmezem arada muṭrib ne çalar

(49a)

283

Nazīre-i Rūhī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Mest-i ‘ışķuz mübtelā-yı kākül-i cānāneyüz
Ne esīr-i bādeyüz ne sākın-i mey-ħāneyüz
- 2 Olmasa ħālī n’ola bir ān maħabbetden göñül
Tā ezel cām-ı maħabbet nüş iden mestāneyüz
- 3 Pend-i nāşıħ cevri-i bed-ħū cümle yeksāndur bize
Āşınāya āşınā bī-ğāneye bī-ğāneyüz
- 4 Çekmezüz a‘dā ğamın kayd-ı ta‘alluķdan berī
Bāda virmiş zevraķ-ı nāmūsı bir dīvāneyüz

- 5 Bāde-i ‘ışk u maḥabbetdür ğıdāmuz Rūḥiyā
Şanmañuz kim biz esīr-i sāġar u peymāneyüz

284

Rūḥī

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

- 1 Açılsağ seyre ğitsek ‘aşrumuz ḥurrem bahār olsa
Felekden intikām alsak bizümle yār yār olsa
- 2 Yolında çünki ḥāk olduğ ayakda kalmasağ bārī
Yüz ursak dāmen-i yāra muvāfıq rūzgār olsa
- 3 Felekden ğonçeveş dem-beste olmışdur dil-i pür-ḥūn
Anı dem-bestelükden kırtarur bir gül-‘ızār olsa
- 4 Yoluñda āh u vāhum müdde‘ī taqlīddür dirmiş
Niçün pür-dāğ iderdüm cismüm elde ihtiyār olsa
- 5 Elemle geçmese evkātumuz zevk itsek ey Rūḥī
Ekābir bezl-i iḥsān itse şī‘re i‘tibār olsa

285

Nazīre-i Mīrī

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

- 1 Dem-ā-dem ‘ış [u] nüş itsek kenār-ı cūybār olsa
Elümde bāde-i gülgün yanumda ol nigār olsa
- 2 Ferāmüş eylesek bir dem ğam-ı endüh-ı devrānı
Nigār-ı gül-‘ızār olsa şarāb-ı ḥoş-ġüvār olsa

- 3 Nevāya başlasa bülbül terennüm eylese murğān
Açılsa gülşen-i dünyā yine ‘ālem bahār olsa
- 4 Düşüp pāyına cūyāsā yine bir serv-i bālānuñ
Cihānı geşt idüp dīvāne göñlüm bī-ķarār olsa
- 5 Ne hoş cāy-ı şafā [vü] zevķ olurdı Mīriyā dünyā⁶⁰
Maħabbet ber-ķarār olsa güzellük pāyidār olsa

(49b)

286

Bākī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Ğonçeler içre nihān eyleme gül-berg-i teruñ
Ya‘nī seyr eyleyelüm sīneñi çöz dügmeleruñ
- 2 Ğandasın biz de gel ey āfet-i devrān görelüm
Niçe bir öpe ķuca görīşe řavķ-ı kemeruñ
- 3 Revnaķ-ı ħüsne ħalel virmez o ħařř-ı müşğīn
Arturur belki şeb-i tār şu‘ā‘ın ķameruñ
- 4 ‘Āşıķa kuħl-i cilā yāruñ ayağı tozıdur
Varısa zerre ķadar sırr-ı ķazādan ħaberuñ
- 5 Şi‘r-i Bākī’ye ķulak şutmasa zāhid ne ‘aceb
Söz güherdür ne bilür ķadrini nā-dān güheruñ

⁶⁰ olurdı: olurıdı (metinde).

287

Nazîre-i Revânî

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

- 1 Ey yüzi gül lebi mül gülşene varmış haberüñ
Bu bahâneyle şabâ gönlin açar gönçelerüñ
- 2 Bize şerbet olıcağ olsa mey-i nâb gibi
Yüri ey hoca yüri ez şuyın iç sen şekerüñ
- 3 Ğâfil olmalı degül bende iken dişlerüñe
Boğazı iplü durur hurdesi çokdur güherüñ
- 4 Kimseden sîm ü zerin hîç dirîğ itmeziken
İncelür diğkati bilüñe gelincek kemerüñ
- 5 Bir nazâr şalma ile kıldı Revânî’yi esîr
Cân u dilden kılıyuz hâşılı şâhib-nazaruñ

288

Nazîre-i Mesîhî

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

- 1 Gün yüzüñ ‘arz olalı yıldızı düşdi kamerüñ
Sözlerüñ işideli bağı delindi güherüñ
- 2 Giceler mâni‘ olur nâleye küyuñda raķîb
Göreyin kim oğına uğraya bād-ı seherüñ
- 3 Beni öldürmege bir gamze yiter pinhânî
İttifâğ eylesün ikide bir şîvelerüñ

- 4 N'ola yüzüñ göricek gitse 'adem mülkine cān
Şubḥ-dem göçme durur 'ādeti ehl-i seferüñ
- 5 Gerd-i rāhuñ koyuban kuḥla nazar eylerise
Gözüñe tura Mesīḥī kuluñuñ ḥāk-i derüñ

(50a)

289

Rūḥī

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Kime kıldumsa teveccüh baña gösterdi celāl
Yā İläḥī umarın senden ola 'arz-ı cemāl
- 2 Ben ne ḥākem ki olam lāyık-ı bārān-ı kerem
Tek hemān eyleme rāh-ı talebüñden pā-māl
- 3 Nazar-ı luṭfuña muḥtāc faḳīr ile ğanī
Kimine ḥāl virürsin kimine māl ü menāl
- 4 Mey-i 'işret getürür ḳalbe şafā gerçi velī
O şifātı baña virme çekemem soñra melāl
- 5 Rūḥī'yi her neye lāyıkça aña kııl vāşıl
Hep senüñdür gerek idbār u gerekse iḳbāl

290

Nazāire-i İshāk

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Leşker-i ğam görünür ḳopdı gelür gerd-i melāl

Çomaya gibi haţuñ gözümüz açmağa mecāl

2 Ço tırāş itme ki zībā görünür haţt-ı ruħuñ
Sāde-rū dil-bere geysel yaraşur naķş-ı ħayāl

3 İşiginde öliceğ olma mı bir şāhib-i ħayr
Ki ide kāse-i serden seg-i kūyma sıfāl

4 Cām-ı mey düşmez elinden seni ġāyet sevenüñ
Her dem ayakda қalur қanda ise ehl-i kemāl

5 Devlet-i faқrıla ġāyetde ġanīdür İshāķ
Sīm-i eşkile gözi kīseleri māl-ā-māl

291

Nażire-i Revānī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

1 Giceler kūyuñı geşt itmegın ey mihr-i cemāl
Ayda bir қulb taқar māh-ı cihān-tāba hilāl

2 Beni ġüyā dehen ü қāmet ü zūlfüñdür iden
Söyledür қanda olursa ġüzelüm issini māl

3 Bezm-i vuşlatda ne var cām-ı lebüñ nüş itsek
Cennet içinde olur mü’mine çün bāde ħelāl

4 Ne cemāl ola bu kim sende kemālin bulmuş
Ĥüb olur bir yere cem‘ olsa cemālile kemāl

5 Çaddümi қur‘a-i ‘ışķuña didüm dāl itdüñ
Nāz u şiveyle ġülüp didi Revānī eyü fāl

(50b)

292

Nazîre-i Câmî

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

- 1 Görinür dilde hayâl-i kaçuñ ey mihr-i cemâl
Âbda zâhir olupdur şanasın ‘aks-i hilâl
- 2 Şüfî-i telh-zebân kanda şarâb olsa kaçar
Sâkiyâ şun berü mey eyleyelüm def‘-i melâl
- 3 Geh hayâlünle ferahnâkem ü geh düşde görüp
‘İşret ü ‘İş-i cihân olurımış h‘âb u hayâl
- 4 Gülsitândur şanasın câme-i zerrîn-i nigâr
Benegi güller ü hem bahyeleri tâze nihâl
- 5 Fitne-i devr-i zamân âfet-i devrân olmış
Câmiyâ ruhları devrinde anuñ bu haţ u hâl

293

Nazîre-i Nazmî

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

- 1 Geldi çün meclise ol husrev-i hurşîd-cemâl
Sâkiyâ devr-i Süleymân’dur ele cām-ı Cem al
- 2 Yok yire aldayup emsem ideyin saña diyü
La‘li ben hasta-dilüñ vay ki çalar ağzına bal

- 3 Zerrece ağzuña vü kılcā miyānuña senüñ
Yok durur kimse cihān içre k'ide kılıle kıāl
- 4 Bilüñüñ varlığına nice belī diyebilem
Nesne yok ortada bir kııl kıadar illā ki hıyāl
- 5 Düşeli derdile dendānı firākına anuñ
Nazmiyā çıkıdı gözümdeñ götürü dürr ü le'al

294

Ḥalīmī

Meḥ'ülü/ Mefā'ülü/ Mefā'ülü/ Fe'ülün

- 1 Leylā-yı saçuñ variken ey dil-ber-i dilkeş
Meyl eyleye mi ğayra bu Mecnün-ı cefākeş
- 2 Luṭf eyle çemen bezmine gel ey kıadi şimşād
Göster kıad-i mevzūnuñı gizlenme perīveş
- 3 Görđi gibi meclisde lebüñ öpdüğini cām
Bağrı delinüp oldu kebābuñ yeri āteş
- 4 Üftāde geçüp zülf-i siyahkār nigāra
Bağlandı gönül hāşılı aḥvāl müşevveş
- 5 Ümmīd-i vişālinde durur şimdi Ḥalīmī
Girdi eline ḥaṭṭ-ı hümāyün-ı şafā-baḥş

(51a)

295

Nazīre-i Vaşfī

Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün

- 1 Meygün lebüñüñ yādına ey sāķī-i mehveş
Şuñ nüş idelüm bir niçemüz sāğar-ı bī-ğışş
- 2 Zāhid sözini gūş idicek mey içerüm kim
Serd olsa hevā lā-büd olur hānede āteş
- 3 'Işķuñ şehine ķonmağā naķķāş-ı havādiş
Dil hānesini eyledi ķanıyla mūnaķķaş
- 4 Āşüfte olup ıolaşalı zūlfüñe 'ömrüm
Görseñ ne çeker bu dil-i miskīn [ü] belākeş
- 5 Vaşfi ki haıuñ vaşfini teşvīşile yazdı
'Ayb eyleme cānā ger ola haııı müşevveş

296

Emrī

Mefā'ilün/ Fe'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün

- 1 Olaydı başda 'imāme ya tende pīrāhen
Bu ğurbet içre ölsem olurdı bārī kefen
- 2 Kaşum degül göricek dār-ı ğurbet içre beni
Yüzini ıırmaladı nāhun-ı ğamıla beden
- 3 Beden degül beni öldürdi zaķmet-i ğurbet
Şaçupdur üstüme ğam bir avuç ğubār-ı miħen
- 4 Maķām-ı rüşen [ü] cāy-ı şafā idi dil ü çeşm
Birisi külbe-i hūzn oldu biri beyt-i ğazen

- 5 N'olaydı Emrî'yi bārî alaydı h̄'āb-ı belā
Düşinde yāri görünse olurdu bāğ-ı vaṭan

297

Nazīre-i Hāletī

Mefā'ilün/ Fe'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün

- 1 Ğam-ı ruḥuñla ider ṭurma nāle vü şīven
Yüz eyleyüp gül-i şad-bergi 'andelīb-i çemen
- 2 Olurdu ḥāşılını belki saña beñzetmek
Eger nihāl-i güle aşılanydı şāh-ı semen
- 3 Ğidā-yı rūḥ disem ğuşşa-yı cüvānāna
Ço zāhidā baña pendı benüm ğamum yime sen
- 4 Ṭoḳınsa cismine elbette eyler āzürde⁶¹
Ṭoḳınsa rişte-i cāndan o şūḥa pīrāhen
- 5 Zemīn-i şı'rüme hīç Hāletī ḥalel gelmez
Bu deñlü çignek iñen ḥıṭṭa-ı diyār-ı suḥan

(51b)

298

'Ālī

Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün

- 1 Cefā endişesidür kākülünde her şiken dil-ber
Yüri hey merḥametsüz cevri çok ḥāṭır-şiken dil-ber

⁶¹ Mısra'da takdīm tehīr vardır.

- 2 Ne güldür ‘arızuñ kim mevsiminde kimseler gülmez
Ne gülşensin kim olmaz bülbülüñ bir lahza şen dil-ber
- 3 Lebüñ mey sāğarına beñzer ammā cāna mey şunmaz
Ya ben ālūde-dāmān olduğum bilsem neden dil-ber
- 4 Mürüvvetsüzlüğüñdendir ‘adāvetler raķībümle
Cihān fāñi durur yoħsa ne ol şalur ne ben dil-ber
- 5 Nażırüñ yoķ güzelsin şeh-levend āfetsin ammā kim
Bulunmaz saña bir ‘Ālī gibi serden geçen dil-ber

299

Rūhī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Dökülen şanlara baķ çeşme-i çeşm-i terden
Sen de gör dil ne çerker ol leb-i cān-perverden
- 2 Ey baña cānıla terk eyle diyen dünyayı
Cümleden dil geçer ammā giçemez dil-berden
- 3 Nīk ü bed farkı maħabbetde ne mümkün ki ola
Cümlenüñ ma‘deni bir cümlesi bir gevherden
- 4 Başdan geçmeyen irmez dir imiş vaşluma yār
Berü gelsün reh-i ‘ışķuñda geşenler serden
- 5 Def‘-i ğamçun varalum şavma‘adan meykedeye
Rūhiyā ğafleti ķo ķutlu olur yir yirden

300

'Iyānī

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Geşt idüp kũy-ı muġānı bulımaz kimse řarāb
şerm-i la'lũñle yire geçdi meger bāde-i nāb
- 2 Duġter-i rez şıkılup ħalkā görünmez oldı
Bāde yok kim ide anuñla birez def'-i ħicāb
- 3 Bezm-i rindāna varup 'İş ü řafā eylemeden
Ayaġın çekdi piyāle ħuruyı ħaldı kebāb
- 4 Ortadan cām-ı zeri düzd-i felek ħaldurdı
Üzerinden gözini ırmaziken gerçi ħabāb
- 5 Cā-be-cā meykedeler seyrin idenler didiler
Ĥāne-i ħalb-i 'Iyānī gibi her yeri ħarāb

(52a)

301

Nazīre-i Bāķī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Cāme-ħ'āb ol āfeti alduġça tenhā ħoynına
şanuram ebrũñ girer māh-ı şeb-ārā ħoynına
- 2 řubħ-dem ey fāĥte bīhũde efgān eyleme
Ĥün girersin her seġer bir serv-i bālā ħoynına
- 3 Niçün ağlarsın felekden bilsem ey şeb-nem seni

Girmeseñ bārī hele bir verd-i ra‘nā koynına

4 Dür dişüñ vaşfında şi‘rüm defterin gördi meger
Kim şadef mecmū‘ asını şaldı deryā koynına

5 Ruħlaruñ şevkıyla pür-dāğ itdi Bākī sīnesin
Bir avuç berg-i gül-i ter koydı gūyā koynına

302

Hamdī Çelebi

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

1 Diler idüm ki idem derdüme dermān seni ben
Eyledüñ derdile dermānde vü hayrān beni sen

2 Diler idüm ki idem vaşlıla mihmān seni ben
Eyledüñ yār-ı belā mūnis-i efğān beni sen

3 Diler idüm ki koqam gül gibi bir an seni ben
Eyledüñ bülbül-i hayrān gibi nālān beni sen

4 Diler idüm ki idem cānumā cānān seni ben
Eyledüñ miḫnetile bī-dil ü bī-cān beni sen

5 Diler idüm idineydüm feraḫ-ı cān seni ben
Eyledüñ guşşayla mūnis-i efğān beni sen

303

Kirāmī

Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün

1 Felekde berq uran ‘āşıklarūñ āh u fiğānidur

Dime āteş işi n'eyler kazā-yı āsumānīdūr

- 2 Kırān kıyosa 'aceb mi her diyāra ey kemān-ebrū
Hādengūñ rub'-ı meskūnuñ şeh-i şāhib-kırānıdur
- 3 Çeküp bir yirden ey meh ikisin göklerde aşmışdur
Fiğān u nālenūñ kıavs-ı kızahı iki kemānıdur
- 4 Fiğānum çāk idüpdür çarhı yir yir kehkeşān şanmañ
Ruḡ-ı gerdūnda her şeb görinen anuñ nişānıdur
- 5 Ne deñlü āfet-i devr-i zamān olduñsa kıayurmaz
Kırāmī bendeñe raḡm eyle sulṡānum zamānıdur

(52b)

304

[Nazāire-i] Ḥayretī

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Şuşamış dillere la'lūñ şarāb-ı zindegānīdūr
Kıara günlülere zūlfūñ ḡayāt-ı cāvidānīdūr
- 2 Şarāb içenlere dīvāne dir zāhid velī bilmez
Kı ol 'ākıl yanında 'aql-ı evvel rūḡ-ı şānīdūr
- 3 Mey ü maḡbūbıla yār-ı muvāfıķ ehl-i 'irfānuñ
Gözinde nūrı gönlinde ḡuzūrı tende cānıdur
- 4 Kerem kııl zāhidā maḡbūb u meyden bizi men' itme
Bahār eyyāmı şoḡbet mevsimi 'işret zamānıdur

- 5 Alup cānın dokerseñ Hayretî'nüñ kanın ey şūfî
Mey ü maḥbūbı terk itmez k'anuñ rûḥ-ı revānidur

305

Nazīre-i Yegānī

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Şu kim 'ıŝkuñla mecnūn ola vīrāne mekānidur
Dil-i üftāde esrār-ı ḥaḳāyık genc ü kānidur
- 2 Şaḳın maḡrūr-ı ḥüsn olma vefādār ol benüm şāhum
Muḥaḳḳak bil beḳāsı yoḳ durur bu dehr fānīdur
- 3 Bugün 'ıŝret demidür ol raḳīb-i ḥük mürd oldı
Şarāb-ı la'l-i dil-ber içelüm emn ü emānīdur
- 4 Gülistān oḳumaḳda bülbül-i gūyā ŝerīkümdür
Muḥaŝŝıl dersümüz şimdi bizüm 'ıŝḳ-ı cüvānīdur
- 5 Çıḳupdur cānı servüñ ḥasret-i ḳaddüñ ile cānā
Tezervāsā Yegānī'nüñ uçan rûḥ-ı revānidur

306

Nazīre-i Zātī

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Feŝāḥat nehrine māhī o cānānuñ zebānidur
Belāḡat baḥrine ey dil şadef anuñ dehānidur
- 2 Beni yirden göge ol meh yakupdur çarḫ-ı pür-encüm
Şerārumla mülemmā' āteŝ-i āhum duḫānidur

- 3 Gerekmez sâz u mey sensüz fiğānumla gözüm yaşı
Şadâ-yı erğanünîdür şarâb-ı ergavânîdür
- 4 Ğurâbı dūd-ı āhum bām-ı eflāke çıķarmışdur
Görinen mäh-ı nevdür şanma pehlüm üstüh̃ânıdur
- 5 Göreydi Zātiyā Ḥassān diyeydi idüp istiḥsān
Suṭūr-ı şî‘rũññ kaşr-ı belāgat nerdübānıdur

(53a)

307

Bâķi

Mef‘ülü/ Mefā‘îlü/ Mefā‘îlü/ Fe‘ülün

- 1 Ḥurşîd ruḥuñ kendüyi kim göstere cānā
Mînnet mi ḳalur mihr-i ziyā-güstere cānā
- 2 Bir yirde ki pertev şala envār-ı tecellî
Ḥācet mi ḳalur mihr ü meh-i envere cānā
- 3 Ḥaşr ide mi bir yirde senũñle beni devrān
Ḥasret ḳala mı yoḥsa dem-i maḥşere cānā
- 4 Sen seng-dilũñ şol ki derũnında yir eyler
‘Ālemde hemān sikke ḳazır mermere cānā
- 5 Şüret mi bulur bir daḥı ol devr-i ruḥuñda
Yüz virmedeñ āyĩne-i İskender’e cānā
- 6 Zer şaḳlamaya ğonçe-şifat ‘āķıl odur kim
Gül gibi olan naḳdi ḳoya sâğara cānā

- 7 Ben şāh-ı nazar rind-i cihān añā direm kim
Nerkis gibi göz dikmeye sīm ü zere cānā
- 8 Tūṭī gibi hoş nükteler öğretti dehānuñ
Bākī gibi üstād-ı suhān-pervere cānā

308

Naẓīre-i ‘Ālī

Mef‘ülü/ Mefā‘ilü/ Mefā‘ilü/ Fe‘ülün

- 1 Göster yüzüñi mihr-i şabā-güstere cānā
Döndür felegüñ beñzini hākistere cānā
- 2 Sa‘yüm bu kıyāmet günü ḳaddüñle ḳoparsam
Sāyeñ gibi yanuñca gidem maḥşere cānā
- 3 Her kim saña cān virse şeh-i mülk-i fenādur
Ḳabrinde ḳazır sikkesini mermere cānā
- 4 Ben sāğar-ı mir’ata baḳup kendümi görmem
Öykünmegi sevmem Cem ü İskender’e cānā
- 5 Bir dürre bahādur niçe biñ dirhem ü dīnār
Söz gevherin al meyli ḳo sīm ü zere cānā
- 6 Nev-ḥaṭları hāric diyü ḳayd itmemek itme
Sen daḫı yazılsañ gerek o deftere cānā
- 7 ‘Ālī gibi pervāz idemez ṭab‘-ı edāñī
Şāhin gibi şeh-per bulamaz şebpere cānā

(53b)

309

Fuzūlī

Mef'ūlū/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün

- 1 Yā Rab hemīşe luţfuñı ıl reh-nümā baña
Gösterme ol arīı ki gitmez saña baña
- 2 a' eyle āşınāluğum andan ki ğayrdur
Anca öz āşınālaruñ it āşınā baña
- 3 Rāhuñda şābit it adem-i i'tibārumı
Kim rehber-i şerī'at ola mutedā baña
- 4 Yok bende bir 'amel saña şāyeste āh eger
A'mālūme göre vire 'adlūñ cezā baña
- 5 Hāvf u aāda mużtaribem var ümīd kim
Luţfuñ vire beşāret-i 'afv u aā baña
- 6 Ben bilmezim baña geregin sen Hākim'sin
Men' eyle virme her ne gerekmez saña baña
- 7 Rāh-ı hevāda oyma Fuzūlī-şıfat esīr
Yā Rab hidāyet eyle arī-ı fenā baña

310

Nazīre-i 'Ālī

Mef'ūlū/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün

- 1 Devlet budur ki yüz uta her mā-cerā baña

Eşküm gibi musahhar ola mäsivä baña

- 2 Baht-ı sa'îd odur yağa āhum meşâgılın
Her bir şerâre yandura şem'-i recâ baña
- 3 Bilmem benüm ne kevkebe var kevkebümde kim
Mânend-i şem'-i mürde fūrüg-ı Sühâ baña
- 4 Yüz biñ hicâb-ı ğafleti dil ber-țaraf kıılır
Açıldığınca bârgeh-i Kibriyâ baña
- 5 Minnet götürmem ol yüki çekmem cihân için
Düşmez efendi sâye-i perr-i Hümâ baña
- 6 Müstağniyem ki almazam ey h'âce bir pula
'Abdîduram(?) harîde olursa ğinâ baña
- 7 Bezmümde cām-ı bâde felek cür'adur zemîn
'Âlî benem ki ol dağı virmez şafâ baña

(54a)

311

Bâkî

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

- 1 Levh-i hâtırdâ hațuñ naqşını yazmak 'amelüm
Künc-i halvetde senüñ fikr-i lebüñdür emelüm
- 2 Yetişinceydi hemân derdine ben bîmâruñ
Mîve-i vaşlına yâruñ n'ideyüm irmez elüm

- 3 Būlbülüñ medḥ idüp ol şāḥ-ı gül-i ter didügi
Bir ‘ömür dörpüsidür ḳaddüñe nisbet güzelüm
- 4 Ādemüñ ehl-i riyā sözleri ḳanın ḳurudur
Sāḳiyā ṭoldur a şol ḳan olacağı içelüm
- 5 Bāde-i mihr ü vefā sāğarıdur ey Bāḳī
N’ola devr eylerise bezm-i cihānı ḡazelüm

312

Nazīre-i Revānī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Māh-rūlarda seni medḥ iderüm çün güzelüm
N’ola bir ayda tamām olurısa her ḡazelüm
- 2 H̄āba varsam ḥaṭ-ı miskīn görürem ḥaddüñde
Ḳorḳaram ol ḳara düşden ki yaḳındur ecelüm
- 3 Gerçi yoḳ saña bedel ‘işve vü nāz eylemede
Derd ü ḡam çekmede olmaya benüm de bedelüm
- 4 Baḥr-i eşkümde n’idem pençe-i mercān oldı
Gözümüñ ḳanlı yaşın silmeden ey dost elüm
- 5 Yoḳ durur çünki şarılmaḡa Revānī çāre
Eñegin oḥşayalum bārī ṭudaḡın emelüm

313

İşhāḳ

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Bezm-i ğam muṭribinüñ sîne rebâbın götürür
Çeşm-i giryân kabağı tolu şarâbın götürür
- 2 Ğonçe tıflına gülistân oğudur bād-ı şabâ
Kulıdur şâh-ı gül ardınca kitâbın götürür
- 3 Yâra yalvarımasa kâlsa hicâb altında
Bir kadeh mey kişinüñ cümle hicâbın götürür
- 4 ‘Ömr peymânesini sâķī-i devrân kişiyе
İçürür şöñra döner mest ü harâbın götürür
- 5 Ol cefâ-pîşe ne cevır eylese İshâķ çeker
Ne kâdar olsa anuñ nâz u ‘itâbın götürür

(54b)

314

Rūhī

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

- 1 Ğam degül kân ağlasam ol serv-i gül-ruhsârsuz
‘Āşıkam bulmaz tesellī hâṭırum dildârsuz
- 2 Devr-i çeşm-i yârda dârü’s-şifâ-yı kâ’inât
Şöyle mâl-â-mâldür bir küşe yok bîmârsuz
- 3 Böyle kılmış hikmet ey bülbül ezelden iktizâ
Kim ne yâr ağyârsuz ola ne ğonçe hârsuz
- 4 Yanmasun yakılmasun ölsün mi ‘âşık n’eylesün

Gel sen inşâf it nice şabr eyler âdem yârsuz

- 5 Cismde cân gibidür gözde hayâl-i rûy-ı yâr
Olmasun ey Rûhî ten cân-suz ne göz dîdârsuz

315

Nazîre-i Halîmî

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

- 1 Bî-vefâdur gerçi olmaz hiç yâr ağıyârsuz
Bî-vefâ olursa olsun olma hergiz yârsuz
- 2 Baña añma bâğ u bustân u bahârın ‘âlemüñ
Ol yüzi gül kâmet-i şimşâd-ı hoş-reftârsuz
- 3 Noktaveş şâbit-kâdem ol bekle yirüñ şubḥ u şâm
Dâyireñden çıkma başma ayağüñ pergârsuz
- 4 ‘Ârızuñda hâl-i ‘anber-büyuñ üzre müylar
Dûd-ı misk-âmîz diridüm dūd olaydı nârsuz
- 5 Hıaḫtı geldükde Halîmî zülf-i ‘anber-bâr-ı yâr
Rûm’a gelmiş ‘asker-i Hindî durur serdârsuz

316

Muḫibbî

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

- 1 Görüp zülfine ḫolaşdı ebed geçmez hevâsından
Cihânda var mı ḫurtulmuş ola kâkül belâsından
- 2 Ezel bezminde bir cür‘a lebüñden çünki nûş itdüm

Oluram haşre dek ser-mest anuñ zevk [u] şafāsından

3 Ne tañ ger tekye-i ‘ışkuñ çerāğın rüşen eylersem
Oğul idüp beni Mecnūn geçürmişdür yaqasından

4 Gözüm yaşını kat‘ itmek dilerseñ hāk-i pāyuñ қо
İki gözüm içün yegdür cihānuñ tütüyāsından

5 Muhibbī her ki ‘āşıkdur devā ister mi ol derde
Anuñçun küllī ben geçdüm eṭibbānuñ devāsından

(55a)

317

Nazīre-i Hāletī

Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün

1 Şu murgam kim kenār-ı bāğ-ı ğam dāyım mekānumdur
Çözilmiş zülfī dildāruñ bozılmış āşiyānumdur

2 Hemīşe bezm-i şāh-ı ‘ışkdan zānū-be-zānūyuz
Sürūd-ı ğamda zīrā Qays-ı şeydā hem-zebānumdur

3 ‘Aceb mi çıksa sengistān-ı cevre rāh-ı ümmīdüm
Dem-ā-dem reh-nümā bu ṭālī‘-i nā-mihribānumdur

4 Olup şahrā-yı ‘ışkuñ bir kadīmī nāvek-endāzı
Benüm kavş-ı kuzah zih geçmeden qalmış kemānumdur

5 ‘Adū kaşdına gitsem kūyına şemşīr-i āhumla
Benüm her seng-i reh ey Hāletī seng-i fesānumdur

318

Riyāzī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Her ne deñlü pest ise kıadrüm ħas u ħaşākden
Kaldurur bir gün gelür seyl-i sirişküm ħākden
- 2 Rüy-ı yāra cān göziyle bakmağa olmaz ħicāb
Sīneye lāzım degül revzenler açmaķ çākden
- 3 Kāçma ey dil olmadan ālūde-dāmān-ı mecāz
Behremend olmaķ dilerseñ feyz-i ‘ışk-ı pākden
- 4 Mıskal-i cām-ı şārābuñ olmasa āmed-şüdi
Gitmez idi jeng-i ħam āyīne-i idrākden
- 5 Ey Riyāzī cānuña geçdi cefāsı sen daħı
Nāvek-i āhı geçür bu şīşe-i eflākden

319

Nazīre-i Hāletī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 İsterem sūzān idem bu āh-ı āteşnākden
Pertev-i mihr-i sa‘ādet gelmiyor eflākden
- 2 Mīve-i maķşūd virmez kimseye hergiz felek
Ĥūşe alınmaz katı bālā olunca tākden
- 3 Luţf idüp ey serv-i bālā kıad-i dil-üftādeyi
Zülfile ber-dār iderseñ kıaldurursın ħākden

- 4 Zann iderdüm ben ki hep dünyâ evi târik ola
Almadan bir lem‘a göñlüm nür-ı ‘ışk-ı pâkden
- 5 Şöyle geldi Hâletî seng-i cefâ-yı rûzgâr
Çalmadı hergiz eşer âyîne-i idrâkden

(55b)

320

‘Âlî

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

- 1 Saña ey serv-i sehî rûh-ı revânum özenür
İmrenür la‘lûne dil büseñe cânım özenür
- 2 Kulağum çınlasa lâ-büd haberin güş iderin
Gözlerüm segrise dîdâruña çanım özenür
- 3 Teşneyin lezzet-i güftâruña ey gönçe-dehen
Suhan-ı pâküñe va’llâh zebânum özenür
- 4 Çandasın ‘arz-ı cemâl eyle bu ben müştâka
Özenür cân saña ey tâze cüvânum özenür
- 5 ‘Azlile hâli harâb oldı çü ‘Âlî kuluñuñ
Mañşib ihsânına ey şâh-ı cihânum özenür

321

Riyâzî

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

- 1 Telh-kâm-ı elem-i fûrkat idi ol nâ-şâd

Nām-ı Şīrīn'i düşürmezdi dilinden Ferhād

- 2 Kūh-ken zaḥm-ı dile bulmamışdı çāre
Hoş dimişler bunu kim oñmaduḡ olur üstād
- 3 Sīnemūñ dāḡları bitmez oñılmaz hergiz
Virmedüm hīç daḡı şeş-der-i 'ıŷkuñda küşād
- 4 ıl alemle ola cārūkeŷi ḡāk-i rehūñūñ
Naḡŷ-ı ḡüsn-i ruḡuñı görse eger kim Bihzād
- 5 Zerger-i fenn-i suḡan oldu Riyāzī alemüm
Bir gümüŷ levḡūñ ider üstine her bār sevād

322

Naẓīre-i Ḥāletī

Fe'ılātün/ Fe'ılātün/ Fe'ılātün/ Fe'ilün

- 1 aldurup ŷāhed-i ḡül-bergi alur yanına bād
Muṡṡaŷıl murḡ-ı çemen ılsa 'aceb mi feryād
- 2 Gāh olur za'fila hīç nāleye udret almaz
Bilmeyen oldu ŷanur 'āŷıḡı ḡamdan āzād
- 3 Ğayra çekdürmese bār-ı ḡam-ı Şīrīn'i n'ola
Götürü almıŷ idi 'ıŷḡ bināsın Ferhād
- 4 Şüret-i çeŷmüñi naḡŷ itmege bulmadı mecāl
Niçe göz nūrını ḡarc itdi egerçi Bihzād
- 5 Naḡz-ḡüy eyle zebān-ı alemūñ Ḥāletiyā
Uyup eller sözine eyleme tekŷīr-i sevād

(56a)

323

Nizāmī

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Fe'ülün

- 1 Eline lāle almış yine cāmı
Cihāndan almağıçun intikāmı
- 2 Tıutup yārı öper meclisde her dem
Piyāle başı açık bir ıarāmī
- 3 Namāz içinde bulsam ben nigārı
Dönüp benden yaña virmez selāmı
- 4 Baña yiter 'ızārı rūy [u] müyuñ
Bağışladum saña Mısr' ıla Şāmı
- 5 Gözini ıamseye baımazdı hergiz
Bu beş beyti eger görse Nizāmī

324

Uşūlī

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Bize bu 'ışııda eglenmege bir yār olsa
Yār yüz biñ bulunur yār-ı vefādār olsa
- 2 Nireye isterisek gitse işüm var dimese
Hāşılı çak delü gönüm gibi bī-kār olsa

- 3 Yıl gibi yilse vü bir laḥza qarār eylemese
O da bir serv-i hevā-baḥşa hevādār olsa
- 4 Kendüzin bile benümle yise efyün-ı ğamı
Giceler şubḥa deġin derdile bīdār olsa
- 5 Çünki yār olduñ Uşulī kuluña sultānum
Ġam degül cümle cihān toḫtolu aġyār olsa

325

Nazāre-i Rūḥī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 من عرف سیررینا vāḳıf bize bir yār olsa⁶²
Olmasa ehl-i riyā maḥrem-i esrār olsa
- 2 Mülk-i dil ḳabza-i ḥükminde olan serverden
Ḥaber alsaq bize bir nāḳıl-ı aḥbār olsa
- 3 Dimese çekme ğam-ı ‘ışḳı bize yār geçen
Ġamumuz arturıcı olmasa ğam-ḥ‘ār olsa
- 4 Reşkümüzden dimezüz virme gönül aġyāra
Kim ne dirdi eger ol ‘āşık-ı dīdār olsa
- 5 ‘Āḳıbet şāhed-i maḳşūdı görür ey Rūḥī
Her kimüñ dīde-i ğam-dīdesi bīdār olsa

(56b)

326

⁶² “Kim bildi...”

Uşulî

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Hār-1 ğamda derdile dil bülbüli nālān olur
Her kaçan çeşmümden ol gül yaprağı pinhān olur
- 2 Hāḡ bilür dünyā degül ol hūr-peyker olmasa
Bāġ-1 cennet 'āşık-1 bī-çāreye zindān olur
- 3 'Işkıla cān virme yegdür zühdi 'ādet kılmadan
Mezheb-i uşşāḡda ḡānūn olmaz ḡān olur
- 4 Kimse bilmez cānuma cevr ü cefālar kılduġın
İtse bir mihr ü vefā 'ālemlere destān olur
- 5 Zūlm-1 ğam dil mülkini yıkdı Uşulî yārsuz
Bir ilūñ kim pādişāhı olmaya vīrān olur

327

Nazīre-i Hāletî

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 'İdgehde ġayrıla görse seni giryān olur
Şīşe-i çeşmile dil gūyā gül-āb-efşān olur
- 2 'İd-i adḡā bilmez ey şūḡ-1 cihān erbāb-1 'ışḡ
Bī-tevaḡḡuf çeşm-i bīmāruñ görüp ḡurbān olur
- 3 Başuma cānā kıyāmetler ḡoparur ḡāmetūñ
'İdgāh içre şalıncaḡ maḡşer ü nīrān olur
- 4 Her kaçan binse şalıncaġa o şūḡ-1 ser-firāz

- Burc-ı mīzān içre gūyā kevkeb-i raḥṣān olur
- 5 Geh ‘urūc eyler semāya ḥāzret-i ‘Īsā gibi
Geh sūrūṣ-ı ğaybveṣ gökden yire perrān olur
- 6 Geh gider eflāke mānend-i du‘ā-yı müstecāb
Gāh olur kim nāzil olmuş bir belā-yı cān olur
- 7 Pençe-i mihre gire ṣāyed diyü dāmān-ı yār
‘Azm-i bālā itse ‘aṣıḳ zār u ser-gerdān olur
- 8 Bir terāzūdur ṣalıncaḳ vezn ider erbāb-ı dil
Her kaçan kim ṣalınanlar sīm-ten ḥübān olur
- 9 Çarḥ-ı gerdāndan niṣān virse n’ola dūlāblar
Kimi ḥübānuñ güneṣ kimi meh-i tābān olur
- 10 Her gören dūlāb-ı āb añlar anı ey Ḥāletī
Eṣḳ-i çeṣmüm ‘īdgehde her kaçan rīzān olur

(57a)

328

Ḥāletī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 İrmedi hergiz elüm yāruñ ruḥ-ı zībāsına
Degmedük gülzār-ı dehrüñ bir gül-i ra‘nāsına
- 2 Söylenür ‘uṣṣāḳ içinde bir ‘ibāretdür viṣāl
Çoḳ çalışduḳ irmedük hergiz anuñ ma‘nāsına

- 3 Hālūmi ‘arz eylemek olurdu ammā n’eyleyüm
Ol şeh-i hüsnüñ komazlar kimseyi tenhāsına
- 4 ‘Işık ola dirdi güzeller görseler ‘aşıkların
Şimdiki dil-berlerüñ ‘ışık olsun istignāsına
- 5 Niçün itmez oldı yār evvelki gibi iltifāt
Sen yine ey Hāletī ol ‘aşık-ı şeydāsına

329

Nazīre-i Rūhī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Aldanup düşdüm o servüñ kāmēt-i bālāsına
Her metā‘uñ gerçi aldanmaz düşen a‘lāsına
- 2 Sīm-i eşkin yoluña harc eylemekden ağlamaz
Çeşm-i giryānum ki mālīkdür anuñ peydāsına
- 3 Öldürür ‘uşşākını cevriye kılmaz bir nazar
Āferīnler ol gözi şehlanuñ istignāsına
- 4 Gülsitān mey-hānenüñ olmaz nazīri zāhidā⁶³
Gül gibi anuñ ne dirsın bāde-i hamrāsına
- 5 Gevher-i nā-yāb maqşūdı getürmegçün ele
Taldı gāvvaş-ı dil-i Rūhī belā deryāsına

330

Sulţan Aḫmed Ḥan

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

⁶³ Gülsitān: Gülşen (metinde).

- 1 Gāh olur ol meh-liḳā mihr ü vefālar gösterür
Gāh döner bir luḫfina biñ biñ cefālar gösterür
- 2 Rūzgār āyīnesinde şuret-i aḫvāl-i ‘ışḳ
Evvel āsān görünür āḫır belālar gösterür
- 3 Ḥaḳ bu kim cān derdmendinüñ ṭabībīdür lebüñ
Ḥoḳḳa-i la‘lin açup derde devālar gösterür
- 4 Ṭālī‘-i şūrīdeme zülfüñ nişān yitmez mi kim
Baḳduğumca şubḫ-ı şādıḳda mesālar gösterür
- 5 Sa‘y it Aḫmed ‘ışḳa kim Merve ḫaḳıyçun dil-berüñ
Ka‘be-i kūy-ı muğaylānı şafālar gösterür

(57b)

331

Rūḫī

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

- 1 Saña zāhid eger dirse şarāb-ı dil-güşādan geç
Şarāb-ı dil-güşādan geçme ey dil sen riyādan geç
- 2 Saña ehl-i vefādan geç diyü ibrām iderlerse
Sen uyma sevdüğüm aḡyār-ı bed-gūya cefādan geç
- 3 Ḍalālet bir belādur başda ammā def‘i āsāndur
Gel ey zāhid-i merīd pīr-i ‘ışḳ ol ol belādan geç
- 4 Dimem aldan şafā-yı cāma vü tesbīḫden el çek

Ne zıkr-i Hâk'dan ol fâriğ ne cām-ı dil-güşâdan geç

- 5 Beķā bezmindedür Rūhī şafâ-yı bâde-i vahdet
İrişmekse ğaraż ol zevķe bu bezm-i fenâdan geç

332

Nażire-i Zülālī

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

- 1 Cefâ-yı yâra şabr it ey gönül zevķ [u] şafâdan geç
Taħammül eyle cevr ü miħnete mihr ü vefâdan geç
- 2 Eger dîdâr-ı Hâkķ'ı görmek isterseñ bu dünyâda
İşüñ ferdâya koyma keşret-i dârü'l-beķâdan geç
- 3 Dilâ merd iseñ aldanma şaķın nefsüñ hevâsından
Ĝurür [u] hırş-ı nâ-fercâmıla kâr u haķâdan geç
- 4 Gönül 'anķa gibi Ķâf-ı kanâ'at küşesin bekle
Ferâğat eyle tâc u taħtı bu dâr-ı fenâdan geç
- 5 Zülālī merd iseñ dünyâ-yı dūna iltifât itme
Maħabbet eyleme 'âriflük eyle men ü mâdan geç

333

Bâķī

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

- 1 Yâr olup ağyâra âdemler begenmez ol perī
Kendüye hem-râz idinmiş ya'nī bizden yegleri
- 2 Şâh-ı ğamda meskenüm bir künc-i zulmetdür velī

Şu‘le-i āhum yaqar her gice şem‘-i hāveri

3 İtlerüñden ğayrıyı görmez raķībūñ gözleri
Böyle ħodbīn eyleyen hep sensin anı ey perī

4 Bezm-i meyde buse-i la‘l-i nigāra kaşd ider
Gögsine ursa n’ola çekse şurāhī ħaçeri

5 Almaz oldum Bāķiyā kuĥl-i cilāyı ‘aynuma
Tütüyā-yı çeşm idelden ħāk-i pāy-ı dil-beri

(58a)

334⁶⁴

[Bāķī]

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

1 Kendüden geçse müdām içse ‘aceb mi Bāķī
Derd ü ğamsuz güzerān eyleye bir sâ‘at yol

335

Firāķī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

1 Gūsfend-i dilümi şevķıla mānend-i Ħalīl
Vuşlatuñ ‘īdine ķurbān ideyin İsmā‘īl

2 Şu‘le-i meş‘ale-i şevķ-ı cemālūñ besdür
Rehber-i şām-ı ğama Ka‘be-i kūyuñda delīl

3 Meclis-efrüz-ı maĥabbet olıcaķ şem‘-i ruĥuñ

⁶⁴ Şiir metinde tek beyittir.

Bāl ü per yaqmağa pervâne olur Cebrā'îl

- 4 Sürme-i hāk-i derüñ kuhl-i cilādan yegdür
Çeşm-i cān hasret-i dīdāruñıla olsa 'alīl
- 5 Bezl-i cān eylemeyen vaşlına yāruñ iremez
Ey Firāķī giremez gülşen-i Firdevs'e baḫīl

336

Ḥayretī

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Nev-bahār oldı gönül sev yine bir bī-bedeli
Eger uşlu iseñ 'ālemde deli ol be deli
- 2 Yine bir gözleri şāhīne şikār oldı gönül
Daḫınur başına bir dāne güzel tırna teli
- 3 Kılıcına düşüben ölmege cānlar virürüz
Ḥastalar şöyle kırılmış gibi ister eceli
- 4 Dilerem atı ayağına düşüp hāk ola dil
Severem böyle levendāne olıcaḫ güzeli
- 5 Koyalum lāf-ı güzāfı gel e inşāf idelüm
Ḥayretī'nüñ ḫatı mestāne degül mi ḡazeli

337

Emrī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Naḫd-i eşküm görđi ol pīr olası söḡdi baña

Bu meşeldür kim erenler naḳde eylerler du‘ā

2 Didiler başuñ yarar ol yār-ı sengīn-dil şaḳın
Başumı teklīf idüp didüm ki yararsa n’ola

3 Ey ḳaşı yā ṭayanup mülk-i fenāya gitmege
Cānuma tīrūñ durur ucı demürlü bir ‘aşā

4 Bağlıyayın zülf-i zencīrine dildāruñ seni
Eyleyeyin ey dil-i dīvāne bu bendi saña

5 Çeşm ü ruhsārına öykünse n’ola nerkisle gül
Anlaruñ yüzün gözin açmışdur ey Emrī şabā

(58b)

338

Bāḳī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

1 Serv-ḳāmetler alurlar iki yanın yoluñ
Rāh-ı gülzāra döner yolları İstanbul’uñ

2 Ne ‘aceb dāğlaruñ işler ise ey abdāl
Çürimiş nerd-i maḥabbetde bir iki puluñ

3 Devr-i ğamzeñde senüñ kimseye ḥançer çekmez
Boynuma aluram ey şūḥ-ı dil-ārā ḳoluñ

4 Ḳad-i bālāya göre şīve-i reftār gerek
Ey şanevber bize ‘arz itme iñende ṭuluñ

- 5 Añlamaz çarh-ı felek merdüm-i dānā kadrin
Bākiyā minnetini çekmeyelüm her gülüñ

339

Naẓīre-i ‘Ulvī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 İki yanında güzeller şalınur her yoluñ
Ne güzel yollar olur yolları İstanbul’uñ
- 2 Hāyderīler gibi ‘iṣkuñda şoyınuḡ cānā
Ṭavḡ-ı sīmīn idelüm boynumuza şal ḡoluñ
- 3 Āh tīgīn dil-i mehcūra ‘adū çekmedür āh
Yalımı alçaḡ olurmuş güzelüm ma‘zülüñ
- 4 Halka-i zūfüñe hep halk-ı cihān bende geçer
Boynı baḡlu ḡulıyam cümlesinüñ ben ḡuluñ
- 5 Bir ayaḡ ile dil-i ‘Ulvī’yi bī-hūş itdüñ
Vay eger pādişehüm böyle yürürse ṭuluñ

340

Fehmī

Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün

- 1 Eflāk tīr-i āhuma ta‘līm-hānedür
Māh-ı münīr anda hedefden nişānedür
- 2 Bir dem semend-i çarḡ ḡarār itmese n’ola
Āh-ı şerer-feşānum aña tāziyānedür

- 3 Evc-i semāda mihr-i felek germ olup yürür
Güyā ki sūz-ı âteş-i dilden zebānedür
- 4 Olmaz metā'-ı vaşla cihānda bahā didüñ
Mağşūduñ ey şanem bize ancak bahānedür
- 5 Lāyık budur ki vaşf ide nāzük miyānuñı
Fehmī kuluñ ki şi'r-i teri nāzükānedür

(59a)

341

Nazīre-i Rācī

Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün

- 1 Meşām-ı cān u dil olmaz mu'aţţar bŷy-ı 'anberden
Getür bād-ı şabā bir şemme luţf it kŷy-ı dil-berden
- 2 Görüp her hŷba meylile gŷñŷl şad-pāre olmuşdur
Ki fark itmez dil-i zārum gören bār-ı şanevberden
- 3 N'ola nālişger-i bāğ-ı cemālŷñse hezār-ı dil
Ruĥ-ı zībā-yı renginŷñ muţarrā verd-i aĥmerden
- 4 Der-āgŷş eylerem āĥır miyān-ı şŷĥ-ı dildārı
Ki yokdur zerrece ĥavfum ne tīğŷñdan ne ĥançerden
- 5 Debistān-ı ezelde muşĥaf-ı 'ışĥ oldı maĥfŷzum
N'ola Rācī gibi cānā oĥursam ben de ez-berden

342

Nazīre-i Sebzī

Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün

- 1 Nice terciḥ olur āyīne ol ruḥsār-ı enverden
Bu rüy-ı luḥfi görmiş var mı mir’at-ı Sikender’den
- 2 Ne mümkün neş’edār-ı feyz-i şaḥbā-yı sürür olmak
Ġaraż def’-ı ġam-ı ḥāḫırdur ancaḫ nüş-ı sāġardan
- 3 Gelelden dehre biz ālüde-dāmān-ı reh-i ye’süz
Melāmet-dīdeyüz ġāḫı göñülden ġāḫ dil-berden
- 4 Nice meyl eylesün dil ‘azm-i seyr-i nerkis-i bāġa
Niġāḫ-ı ilṫifāt-ı küşe-i çeşm-i sitemgerden
- 5 Ķomaz vādī-i ġamda Sebzī-i nāçizi pā-der-gil
Budur ümmīdümüz ol āfitāb-ı zerre-perverden

343

Ṭālib

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Rūzumı tār eyledi zülf-i perişānuñ senüñ
Baġrumı yandurdı tāb-ı verd-i ḫandānuñ senüñ
- 2 Bilmezem vaşluñ şafāsın kim sürer ‘ālemde ḫiç
Ḥalk-ı ‘ālem cümlesi şākī-i hicrānuñ senüñ
- 3 Zaḫm-ı peykān-ı müjen ‘uşşāḫuñı eyler hilāl
Ey ṫabīb-i cān u dil yitmezse dermānuñ senüñ
- 4 Bāġ-ı ḫüsnünde ruḫuñ güldür dil anuñ bülbüli
Ġonçedür ġüyā dehān-ı şekker-efşānuñ senüñ

- 5 Her biri ‘aşıkларуñ bir gūne mā’ildür saña
 Țālibī ancak alan dīvāne olanuñ senuñ

(59b)

344

Bahāyī

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

- 1 Ruħuñdan şem‘-i meclis varısa şerm ü hiçāb eyler
 Ki pervāne perin ruħsārına dā’im niķāb eyler
- 2 Hücūm-ı cān-fürūşān-ı gam-ı dildārı görmışdür
 Anuñçun tīri cān almaķda aķ böyle şitāb eyler
- 3 Giderse cūy-ı seyl-āb-ı sirişķüm bir zamān böyle
 Esāsından bu dehr-i saħt-būnyādı ħarāb eyler
- 4 Ğam-ı zūlfinde yāruñ dil o murĝ-ı āre-cūdur kim
 Kemend-i dām-ı zūlfı içre ırmaz ıztırāb eyler
- 5 Bahāyī ħāne-i ümmīd almaz böyle der-beste
 Nesīm-i luţf eser elbette bir gün feth-i bāb eyler

345

Husrev

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

- 1 Yaşillar geydūĝuñce uţī-i ĝüyāya beñzersin
 Siyah-puş olduĝuñca Ka‘be-i ‘ulyāya beñzersin

- 2 Kaçan kim nâzıla aķ sâde geysen ey melek-sîmâ
Şadefde hâşıl olmış bir dür-i yektâya beñzersin
- 3 Geyüp egnüñe mâi câmeler seyr-i çemen itseñ
Yem-i hağrâda Hıızr'a gökdeki 'İsâ'ya beñzersin
- 4 Libâs-ı sürhıla cānâ yaşıl ferrāce geydükçe
Tarāvet gülşeninde gonçe-i zîbāya beñzersin
- 5 O gül ruhsârı vaşf itdün 'aceb rengin edâlarla
Sözünden Husrevâ bir bülbül-i şeydāya beñzersin

346⁶⁵

Rūhî

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Şanmañuz rüsvâyılığdan gam çeker ferzāneyüz
Taşa çalmış şîşe-i nāmūsı bir dîvāneyüz
- 2 Gonçe dir iller saña biz şem'-i bezmārâ dirüz
Gonçe iseñ 'andelîbüz şem' iseñ pervāneyüz
- 3 Gencsin gözden ırağ olmağ münāsibdür saña
Dostum bizde pinhān ol ki bir vîrāneyüz
- 4 Aşınālık itmeyenlere kıyās itme bizi
Aşınāya aşinā bîgāneye bîgāneyüz
- 5 Rūhiyâ zarfı olan gelsün şalādur 'āleme
Biz mey-i vağdetle māl-ā-māl bir hum-hāneyüz

⁶⁵ Şiir 518 ile mükerrer olduğu için 346 korunup diğeri metne dāhil edilmemiştir.

(60a)

347

Nazîre-i Nişânî

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 İhtiyārsuz sevdi gönüm ol belālu dil-beri
N’eyleyem ben nā-tüvān oldum dil ü cāndan berî
- 2 ‘Āşık oldum rüz [u] şeb ḥasretle efgān eylerüm
‘Āleme rüsvāy ider bir gün beni āh ol perî
- 3 Bî-naẓîr ü bî-bedel zîbā vü müsteşnādur ol
Her yeri ra‘nā durur āh illā anuñ lebleri
- 4 Dil-beruñ vaşlını cāyız görmemiş şüfî yine
‘Āşık-ı bî-çāreler nic’eylesünler ol ḥarı
- 5 Ey Nişânî ‘ışık-ı dil-berden ferāgat eyleme
Ber-murād eyler seni bu ‘ışık degüldür serserî

348

Bākî

Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün

- 1 Gel ey dil ḥalka-i miskîn-i zülf-i pür-şikenden geç
Düşersin dām-ı tezvîre reh-i mekr [ü] fitenden geç
- 2 Saña cāy-ı ḥırām ey naḥl-i bālā gülşen-i cāndur
Nesîm-i nev-bahār gibi gel şaḥn-ı çemenden geç
- 3 Nedür bu menzil-i ḥākîde ārām ihtiyār itmek

Senüñ cāndur yirüñ ey tîr-i dil-ber sen bedenden geç

- 4 Bu bāzār içre düşmez dāne-i eşküm gibi gevher
Gel ey cān riştesi şimden-girü dürr-i ‘Adenden geç
- 5 Kemend-i zülfi ey Bākī saña çok bend geçmişdür
Velī sen gamze-i hūn-rīzi derdin gör geçenden geç

349

Naẓīre-i Ża‘fī

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

- 1 Fenāfi’llāha sa‘y eyle gönül kayd-ı bedenden geç
Baña nāmūs [u] ‘ārı añma luḫf eyle geçenden geç
- 2 Eger cānāna vāşıl olmak isterseñ bu dünyāda
Vücūduñ mülkini vīrān idüp ıqlīm-i tenden geç
- 3 Şarāb-ı ‘ışķıla şāfī-dil olmaķ isteriseñ ger
Enāniyyet hevāsın def‘ idüp mā ile menden geç
- 4 Dilā merd ol şaķın aldanma naķşına bu dünyānuñ
Tecerrüd kaşd idüp ‘İsā gibi bu kaħbe zenden geç
- 5 Şaķın aldanma Ża‘fī dünyenüñ bāğ [u] bahārına
Murāduñ vaşl-ı gül ise temāşā-yı çemenden geç

(60b)

350

[Naẓīre-i] Kirāmī

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

- 1 Saña ben dimezem kim ol meh-i nâ-mihribândan geç
Ya cân u başdan geç ey dil-i şeydâ ya andan geç
- 2 İkinin bir görürseñ kan olur kan üstine ey dil
Ya la‘l-i dil-rübâdan ya şarâb-ı ergavândan geç
- 3 Unutulmağ kişinüñ adı evlâdur añılmağdan
Vücûduñ ey gönül nâ-bûd idüp nâm u nişândan geç
- 4 Fezâ-yı milket-i ‘ışkuñ ucına kimse irmiş yok
Gerek ey peyk-i âhum sen zemîn ü âsumândan geç
- 5 Birine bir dahı katup kabardur kubbe-i gerdün
Kirâmî açma ağzuñ nâle vü âh u figândan geç

351

Nazîre-i Şühûdî⁶⁶**Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün**

- 1 Dilâ gel ‘ârif-i nefis ol yûri cân u cihândan geç
Ki ya‘nî mâsivâyı terk idüp kevn ü mekândan geç
- 2 Dilerseñ bulmağa ol bî-nişândan bir nişân ey dil
Çoyup bu ism ü resmi gel bugün nâm u nişândan geç
- 3 Elâ ey râh-ı ‘ışka bir kadem başdum diyen ‘âşık
Dilerseñ vuşlat-ı cânânı gel başdan bu cândan geç
- 4 Yolumuz çün irişdi menzil-i sūy-ı ħarâbâta
Bir iki cām mey nūş eyle bu bār-ı girândan geç

⁶⁶ Şiirin makta' beyti bulunmamaktadır.

352

'Ulvî

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

- 1 Yetişdi nev-cüvānum serv-i bālā oldu gitdükçe
Açıldı gül gibi ol gönçe ra'nā oldu gitdükçe
- 2 Şalinsa cem' olur ol serv-ķaddüñ seyrine 'uşşāk
Dinilmez vaşf-ı ruhsârı temâşâ oldu gitdükçe
- 3 Ayakdaşum bulunmazken beyābān-ı maħabbetde
Reh-i 'ışķ içre sâyem baña hem-pā oldu gitdükçe
- 4 Gözümden kaçre kaçre dökeyin eşk-i güher-bārum
Dirildi bir yire irgüldi deryā oldu gitdükçe
- 5 Ğamuñ efyūnı 'Ulvî'nüñ şu deñlü aldı aqlın kim
Yitürdi kendüyi yolda muħarrā(?) oldu gitdükçe

(61a)

353

Nazîre-i Şîrî

Fā'îlātün/ Fā'îlātün/ Fā'îlātün/ Fā'îlün

- 1 Şalınursın her zamān gīsū-yı 'anber-sâyıla
Şem'veş cānlar yaķarsın āteş-i sevdâyıla
- 2 Görmesem ol māhı bir gün oluram ğamdan hilāl
Vāy eger görmez olursam hafta ile ayıla

- 3 Ey büt-i tersâ lebûñ cânlar bağışlar ‘âşıkâ
Rûh-ı kudsîsin meger bu mu‘ciz-i ‘İsâ’yıla
- 4 Bir nazardan göñlümi yağmāya virdi göz göre
Bilmezem ben n’eyleyem ol dil-ber-i tersâyıla
- 5 Şīriyâ yāra göñüller bî-ḥisāb olur revān
Böyle ger ide ḥirām ol ḳadd-i bî-hem-tāyıla

354

Nazīre-i Ferruḫī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Gerdenin şarmış bugün ol meh kızıl vālāyıla
Boynına almış cihānuñ ḳanını ğavġāyıla
- 2 Didüm ey cān bir iken bendeñ iki olmaḳ neden
Didi ‘ādetdür olur bir beg iki lālāyıla
- 3 Hoş gelür bir būsesi ol mīve-i cānuñ baña
Baña almadan n’olur şeftālüsüz eyvāyıla
- 4 Kimse yāruñ almamış bir būsesin biñ cān virüp
Kim ben aldum bir ḳadeḫ cām-ı mey-i ḥamrāyıla
- 5 Ferruḫī şol gerden-i dil-berde n’eyler dest-māl
Kim muḳarrerdür ḥamāyıl şarılur valāyıla

355

Nazīre-i Keşfī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 'Älemi pür eylerisem tañ mı āh u vāyıla
 Āh ki öldürdi beni ol şūḥ istiġnāyıla
- 2 Geh ḥabībūñ geh raqībūñ gönline girsem n'ola
 Qal'alar alur demürden ehl-i diller rāyıla
- 3 Sīnemi her dem ḥadeng-i ġamzeñe eyler hedef
 Qaşlarun her kūşeden iki muqavves yayıla
- 4 Geh ruḥuña ġāh alnuña n'ola meyl itse dil
 Tıfla ekşer ḥūyduñ bāzīçe itmek ayıla
- 5 Şi'rüme meyl itse tañ mı Keşfī ol şekker dehān
 Müm iderler ḥüb āhen dilleri ḥelvāyıla

(61b)

356

Naẓīre-i Nazmī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Çarḥ-ı serkeş māh u ḥurşīd-i cihān-ārāyıla
 Saña qulluġa yanaşmışduñ ġünile ayıla
- 2 Sevdi sevdāyī gönül bir zülf-i 'anber-sāyı kim
 Āḥır olur 'ömri āḥır anuñ ol sevdāyıla
- 3 Yaşuma nisbet benüm miqdārı mı var qulzümüñ
 Qatre-i kemter qaçan hem-ser ola deryāyıla
- 4 Halka-i zikri dirīġā döndürüp hengāmeye

Birbirine girdi şūfīler bugūn ğavġāyla

- 5 Ğonçe-i la‘lūñ şafāsına senūn pūr-şevķ olup
Būlbūl olur Nazmī bir sāġar mey-i ħamrāyla

357

Şeyhū’l-islām Yaġyā Efendi

Fe‘ilātūn/ Fe‘ilātūn/ Fe‘ilātūn/ Fe‘ilūn

- 1 Añlayan ħūsnini ey dil girih-i ebrūnuñ
Ĥıřmgīn olduġına ķatlanur ol meh-rūnuñ
- 2 Şayd iķūn pāyına dūřmekden olur mı fāriġ
Bir nigāhını ġanīmet bilen ol āhūnuñ
- 3 Ĥaķ-ı nev-ġāsteñūñ olmıřıdum meftūnı
Evvel-i vaķt zuġūrı idi ‘anber-būnuñ
- 4 Luķfila kendūye cezb eyledi ħālinde bulup
Ķalmaz iġsānınuñ altında dil ol ġīsūnuñ
- 5 Arturur ħūsnini Yaġyā sebeb-i raġbet olur
Ķadrini ħāl-i ruġı bilsūn o müřġīn-būnuñ

358

Nazīre-i Ĥāletī

Fe‘ilātūn/ Fe‘ilātūn/ Fe‘ilātūn/ Fe‘ilūn

- 1 Her gice ġam yidiginden bu dil-i maġzūnuñ
Zāhir olmaz mı siyeh-kāselūġi gerdūnuñ
- 2 Kāsesin ķırdı ķutarken ser-i bī-devletini

Ġalib incindügi Leylâ'ya budur Mecnûn'uß

- 3 Yüz sürüp rāhına kıl çihreñi hāl-ālūde
Hüşmend-i ğam iseñ gizlü gerek altunuñ
- 4 Seni gördükçe döner mi ki sirişküm kıana
Ya düşer mi ki aña 'aks-i ruḥ-ı gülgünüñ
- 5 Hāletī şaḳlamadın āh kemendin hergiz
Ġayrıdan bilme şaḳın kaçduĝın ol āhūnuñ

(62a)

359

'Ālī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Şöyle ḥayvāndur görüp yāruñ bilin şūfī-i ḥar
Ben bu kıldan çalduĝum yokdur diyü bel bel baḳar
- 2 Kūy-ı dil-berde gönül bir laḫza ārām eylemez
Tizce çıksa yār evinden seyrin itseñ dīr ider⁶⁷
- 3 Şöyle hūnī şöyle bī-şefḳatdür ol muĝbeççe kim
Her ḥum-ı mey-ḥānenüñ baĝrın deler kıanın döker
- 4 Çübı çüb üzre kıomaz bir oñmaduḳ āvāredür
Gülşen-i kūyında ol servüñ şabā zāyid yiler⁶⁸
- 5 Ġāfıl olmasun emer 'ārifler anı 'Āliyā

⁶⁷ dīr ider: dīr ever (metinde). Bkz.(22), AKSOYAK, 54'ten yararlanılmıştır.

⁶⁸ yiler: yeler (metinde).

Öykünürse yāruñ engüştine miskīn ney-şeker

360

Nazīre-i Kirāmī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Şafha-i māh-ı felekde mihrüñ ey hürşid-fer
Tutdı bir mesken qarardup derd-i ‘ışkuñla maqarr
- 2 Bir senüñ gibi şeh-i ferhunde āhır toğmaya
Olsa ey şirīn şemā’il mihr ü meh māder peder
- 3 El ucıyla hışm idüp fi’l-hāl iki itdüñ anı
Hüsnuñe öykündügiyçün ey meh-i tábān kamer
- 4 Yüzüñi görince oldı tāze ter ey nāzenīn
Bunca yıllardan berü bir quruyı qalmış şecer
- 5 Sen semen-sīmāyı vaşf itse Kirāmī uçurup
N’ola kim bir anda itdüñ niçe biñ yıllık sefer

361

Nazīre-i Hāletī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Qandadur ağızuñ senüñ cānā sözüñden bildiler
Virdi güftāruñ bugün ‘uşşāqa ğāyibden haber
- 2 Toldı meclis cāmlarla cāmlar şahbāyıla
Sākiyā āyīne-i ‘ālem-nümāya kim baqar
- 3 Ya ölür ya öldürür itmez taħammül ‘āşıquñ

La‘l-i cān-baḥṣuñ alursa aǵzına aǵyār eger

- 4 Şem‘ gibi varısa başuñda zerrīn efseruñ
Bād-ı āhından dil-i dervīşuñ it şāhum ḥazer
- 5 Āb-ı çeşmuñ yolları nā-geh bozulsa Ḥāletī
Besdür aña şehriyārumdan benüm bir kez naẓar

(62b)

362

‘Ālī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Görsem ol gönçe-i gül-bergle farzā şarılr
Pareler ḥār-ı belā baǵrumı cānum ıarılr
- 2 Peyk-i ümmīdine müşkil yol olur rāh-ı vişāl
Öyle ser-menzile biñ yılda bir ancaḳ varılır
- 3 Mīve-i la‘l-i lebüñ yādına ey naḥl-i revān
Ḳanlu baǵrum başı rümmān gibi yir yir yarılr
- 4 Dürc-i inşāda güherdür suḥan-ı mevzūnum
Nesr-i neşrüm şanasın şāhin-i naẓma ıarılr
- 5 Semtivar yār mey içmem dir ise ey ‘Ālī
Eline ayaǵına yüz sürülür yalvarulur

363

Riyāzī

Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün

- 1 N'ola bāzīçe-i 'ıŝkuñda öpsem la'l-i ħandānuñ
Bir ucu bende biri sende çıkdı rişte-i cānuñ
- 2 Senüñ her bir ser-i zülfüñde bir dil eylemiş menzil
Göñüller cem' ider cem'iyet-i zülf-i perīŝānuñ
- 3 Añarlar Yūsuf'uñ dāmānınuñ çāk olduğın ammā
Niçün anmayalar çāk-i girībānın Züleyhā'nuñ
- 4 Gözine servi ŝalındurmaz oldu nerkis-i ŝehlā
Görelen ŝīve-i reftārın ol serv-i ħırāmānuñ
- 5 Riyāzī āŝiyān-ı murğ-ı cān-ı nā-tüvānuñdur
Başında tāze ħonmuş perçemi ol naħl-i bālānuñ

364

Nazīre-i Hāletī

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Eger olsa şikeste ŝīŝesi gerdün-ı gerdānuñ
Yine pāy-ı dilin āzürde eyler derdmendānuñ
- 2 Ğubārāsā cihānuñ üft ü ħīzinden ħayurmazdum
Yapıŝsam 'āķıbet dāmānına bir ŝāh-ı ħübānuñ
- 3 Libāsın ħulle-i cennetden itseñ sūdmend olmaz
Dil-i dīvāne aldı ħazzını çāk-i girībānuñ
- 4 Giyāh-ı bāğ-ı 'ıŝkuñ dūr iderseñ ol ħadar it kim
İrişe gāhī aña sāye-i serv-i ħırāmānuñ

- 5 Sikender gibi dānā-yı cihānı ḥod-pesend eyler
Muḥaṣṣıl ḥazzı yokdur Hāletī mir'at-i devrānuñ

(63a)

365

Nev'ī

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Zamān-ı ḥaṭṭı gelse yār luṭfin bī-girān eyler
Metā'ın her kişi aḥşama karşı rāygān eyler
- 2 Tırāş olduḡda ḥaṭ ṣīṭ u şadāsın şanma bīhūde
Fırāk-ı ḥüsn için her bir ser-i mū bir figān eyler
- 3 Gelüp ḥaṭṭı kitāb-ı ḥasen açdı ol kamer ṭal'at
Bu yüzden 'āşık-ı şādıklarını imtiḥān eyler
- 4 Sebaḡ-ḥ'ān oldı dil tıflı kitāb-ı ḥaṭṭ-ı la'linden
İdüp miḥnet şebin iḥyā oḡur anı revān eyler
- 5 Ne cām-ı mey diler Nev'ī ne būs-ı la'l-i cānānı
Maḥabbetde kişi demlerle terk-i ḥānümān eyler

366

Nazīre-i Nef'ī

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Niçün şāḡ-ı nihāl-i gülde bülbül āşiyān eyler
Bugünler ḥod maḥabbet ehli terk-i ḥānümān eyler
- 2 N'ola bu demde 'āşık mest ü dil-ber mey-perest olsa

Bu bir demdür ki hep şāh u gedāyı kāmṛān eyler

3 Hoşā feyz-i feraḥ-baḥş-ı nesīm-i şubḥ-ı cān-perver
Ki hep ğam mürdesin iḥyā kıllur hem şādmān eyler

4 Benefşe kāmēt-i ḥam-geşte ‘arz itmek temāşādur
Bu faşluñ ḥükmi ḥod pīr-i dü-tāyı nev-cüvān eyler

5 Ser-ā-pā nerkis encüm gül meh-i tābāna dönmişdür
Bahāruñ şun‘ını gör kim zemīni āsumān eyler

6 Müzeyyen reng ü bū ile dil-i Nef‘ī gibi gülşen
Meger ol cān-ı ‘ālem gāhī geşt-i gülsitān eyler

367

Şabūḥī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

1 O leṭāfet o kıyāmet nedür ol meh-rūda
Ḥaḫ bu kim özge ḥasen virmiş o çār ebrūda

2 Çeşm-i pür-eşk-i revānumda ḥayāl-i ḫaddūñ
Beñzer ol serve ki ser çekdi kenār-ı cūda

3 Ḥūblar ‘āşık-ı bī-dil diseler baña revā
Ḳaldı dīvāne göñül silsile-i ğīsūda

4 Dün bir aḫ sāde geyinmişdi şarıldum yāra
Başḫa ‘ālem varımış sāde ile pehlūda

5 Şöyle mest itdi Şabūḥī’[yi] şarāb-ı ‘ışḫuñ
Pend-i huşyār aña hep şimdi gelür bīhūde

(63b)

368

Rūḫī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Kızaran ey gül-i nevrete degül bâğda gül
Cigerin pāreleyüp ḥāra geçürmiş bülbül
- 2 Baḥr-i eşkümde kaçum ‘aksi degüldür görinen
Geçmege ḥayl-i ḥayālün kurulupdur bir pül
- 3 Mevsim-i gülde kesilmezdi göñül mescidden
Çekmese cānib-i gülzāra kemend sümbül
- 4 Nice bülbül gibi feryād u fiğān eylemeyin
Tāb-ı mülden ruḥuñ ey gönçe açılmış gül gül
- 5 Lebin ağzına şunup Rūḫī’ye cān virdi nigār
Hasedüñden yürü ey ḥāsīd-i bed-ḥāh sen öl

369

Nazīre-i Veysī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 ‘Ālemi açdı şafā virdi yine revnaḫ-ı gül
Bâğda gönçeler açıldı açılmadı göñül
- 2 Dāğ-ı ğam bend-i belādur dem-i miḥnetde baña
Āteşin çihre-i gül zülf-i siyāhı sümbül

- 3 Baña geldükçe olur māye-i endüh u kesel
İlleri pādişeh-i ‘ālem iden kāse-i mül
- 4 Şöyle sahtam ki benüm kulağuma girmeye hīç
‘Ālemüñ bağrını deldi nağamāt-ı bülbül
- 5 Demidür eylese Veysī’ye mürüvvet demidür
Şīr-i merdān-ı Hudā şahsüvār-ı düldül

370

Nazīre-i Bāķī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Yılda bir açılır ancak şen olur bāğda gül
Çamı ol gönçe-i handān gibi şūh u şengül
- 2 Nakşlar bağladı nevrüz hevāsında çemen
Eylesüñ hūb edālarla terennüm bülbül
- 3 Ruħlaruñdur gül-i ter gönçe leb-i mey-gūnuñ
Saña meyl itdi gönül baña gerekmez gül ü mül
- 4 Kendü başında degül mi niçün ol meh bilmez
Dil-i miskīne ne bend eyledügin ol kākül
- 5 Dūd-ı āhın yine Bāķī şerer-ālūd itdi
Yāra ‘arz eyledi bir dāne zer-efşān sünbül

(64a)

371

...Hulūşī

Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlün

- 1 Ba'zı puşdın h̄īzi feyzi yoķ iken ħod...
Bi'z-zarūrī iltifāt itseñ aña ...
- 2 İhtiyāra iltifāt itmem o ayaldan berü
Ĥalbukim ol ağanuñ şol taşağıveş ...
- 3 Belki çoķdur māderinden ... ol bed nā-kesüñ
Yine ħalka ķaldırır gerdān ħālince ...
- 4 Böyle perĥiz gelmemiş dünyāya h̄iç gelmez hemīn
Tāzelerle nüş ider ...görince...
- 5 Cā-be-cā Ĥulūsī derdmende 'unf ider
Dinmez ismi ol eşek bil her 'ilmde ...

372

Ėazel-i Ĥulūş⁶⁹

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Beni Mecnūn-ı şeydā eyleyen meh-rūya hū yā hū
O meh-rūnuñ ruĥındā kākül-i ĥoş-būya hū yā hū
- 2 Benüm murĝ-ı dilüm bir kimse şayd itmiş degüliken
Esīr-i bend-i zencīr eyleyen ĝīsūya hū yā hū
- 3 Beni bir oķ gibi atdı yabana bāb-ı luĥfindan
Bugün dāl eyledi ķaddüm kemān ebrūya hū yā hū
- 4 Sehī-ķāmet durur yoşma kıyāfet Yūsuf-ı şānī

⁶⁹ Ĥulūş: Ĥulūşī (metinde).

Nice ben itmeyem ol kâmet-i dil-cûya hû yâ hû

- 5 Geçüp tâ bağruma kâr eyledi her tîr-i müjgâni
[İ] Hülûşâ hele ol ğamzesi cādûya hû yâ hû⁷⁰

(64b)

373

Tahmîs-i Şerîf

Li-ğazel-i Hâşmet

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

- 1 Sevdüğüm şimdi benüm tâze bir âhû-beçedür
Yaşı genc bir kızucuğ lîk teni etlicedür
Nâz u perverle nefâyisde begüm beslicedür
Var mı arslan südine hûâhişi yavrum nicedür
Kaymağ isterse kızum zevka maḥal Sütlüce’dür
- 2 Râm olur tâzelerüñ vaḳti mürür itdükde
Kendü gönliyle gelüp baḥş-ı sürür itdükde
Leblerin buseye teklîf-i şudür itdükde
Tatlîca söyleşürüz ḥaṭṭı zuhür itdükde
Telḥ-kâm olma gönül şöḥbet-i helvâ gicedür
- 3 Bezm-i ‘işretde nigâr olmayıcağ âmâde
Bu hevâya dolaşañ yildi kıru sevdâya
Sâğar engüşt-i muhannâdan olursa sâde
Neş’eden aḥz idemez ḥişşe ayağ-ı bâde
Dür-ı aḥbâb idenüñ âmed ü refi ḥiçedür
- 4 Bî-vefâ olsa da vâz gelme şaḳın dil-berden

⁷⁰ İ Hülûşâ: Ey Hülûşâ (metinde).

Görünce haṭ-ı şeb-reng 'ızār-ı terden
 Kesme ümmīdini sen tāli'-i bed-aḥterden
 Mihr-i vuşlat toğar 'uşşāka haṭ-āverlerden
 Besī tevlīd-i emelde giceler münticedür⁷¹

- 5 Ey Şerīf künc-i dilüñ genc-i ma'ārif haḫḫā
 Dürr-i yek-tā sehī nazmuña reşk itse sezā
 Ṭab'-ı mevzūnına mi'yār-ı hüner dir şu'ārā
 Şābitāne kim olur böyle güher-senc edā
 Ceyb-i endīşede Ḥaşmet bu hüner gizlicedür

(65a)

374

Rāsih

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Olsa da ger kām̄eti serv-i sehī
 Sāyemend olmaz baña gāh u gehī
 'Işkıla dil olmadı ğamdan tehī
- 2 اه من العشق و حالاته
 و احرق قلبی بخاراته⁷²
- 3 Bezm-i ğamda eyleyüp bağrum kebāb
 Eşk-i terüm eyledi cām u şarāb
 Diyeyüm 'ışkıla tā yevmü'l-ḫisāb

375

Eyzān

⁷¹ besī: pes (metinde).

⁷² Ah! Hararetiyle kalbimi yakan aşktan ve onun hallerinden.

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 'Işk kıldı dīdede h'ābum kalīl
 'Işk kıldı bu ten-i za'fum 'alīl
 'Işk kıldı göñlümi h'ār u zelīl

376

Eyzān

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Cismümi yandurdı āteşnāk-i 'ışk
 Sırrumı fāş itdi sīnem çāk-i 'ışk
 Oldı göñül 'ışkıla ğamnāk-i 'ışk

377

Eyzān

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Sūy-ı 'ışka tā ki dil başdı qadem
 Murğ-ı şemender gibi yandı n'idem
 Cān u 'ışkuñ ders oldı dem-be-dem

378

Eyzān

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 'Işkıla dil geşt ider baħr u beri
 Almadı āġūş-ı vaşla dil-beri
 Derd-i 'ışkdan olmadı göñlüm berī

379

Eyzān

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Korkaram ol gonçe-i gül nāgeh şola
Sākiyā sür sāgarı sağa şola
'Işkıla ben rüz [u] şeb virsem n'ola

380

Eyzān

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Bilmezem te'sīri mi yok āhumuñ
Yoħsa kalbi taş mıdur o māhumuñ
Bendesiyem 'ışkıla ben şāhumuñ

381

Eyzān

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Burc-1 'ışkıda toğalı o māh-1 'ışk
Kanda gitse hecre uğrar rāh-1 'ışk
Rāsihā tā 'arşa çıkar āh-1 'ışk

(65b)

382

...

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Aldı 'aqlum bir melek-sīmā güzel
Şevk-ı dilden çekmeye tül-i emel
Şem'-rular dil yanar yaklaşmaz el?

2 Feslegānī perçemi sammūr gibi
Bir gümüşden dökme ten billūr gibi
Bir qarış gerdān beyaz kāfür gibi

3 Sevdüğüm küççük fidan üftādedür
Hem edākār hem cefākār zādedür
'Āşığa cevır eylemek mu'tādedür

4 Bir Mışırılı dil-beri gāyet güzel
Şevķ-ı dilden...⁷³

383⁷⁴

...

Beyt

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

1 Tenümde qalması rāhat naşīb arayı arayı
Dolaşdırdı bizi kısmet Semerķand'ı Buḫārā'yı

384

...

[Beyt]

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

1 Sana lāzım degül gezmek Semerķand'ı Buḫārā'yı
Sana taqđır olan kısmet gelür arayı arayı

385

...

Nevā sünbüle

⁷³ Şiir metinde eksiktir.

⁷⁴ Şiir metinde murabba olarak görünmektedir, ancak ikinci beyit ilk beyte nazire olarak yazılmıştır.

[Hâtif]

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

- 1 Bâğ-ı ümmîdi hayâlin bir gül-i ra'nâsıdur
Câme-i 'işve boyunca belki istiğnâsıdur
Nev-nihâl-i gülbün-i nâzük kad-i bâlâsıdur
Hâşılı hün-âb çeşm gonçe-i zîbâsıdur
- 2 Nev-cüvânum nâz-perver dil-pesendümsün benüm
Tıflsın maḥbüb-ı müstesnâ levendümsün benüm⁷⁵
İste ben manşurunam zülf-i kemendümsün benüm
Rencdâr-ı miḥneti üftâdenüñ me'vâsıdur
- 3 Mûcid(?) nâz [u] istiğnâsı bilindi kıymeti⁷⁶
'İtr-ı şâhîlerle ebrûlarla bulunca zîneti
Gel kerem kânum bana çekdürme derd ü fûrḳati
Çekdügüm âh u enîn bir dil-berin sevdâsıdur
- 4 Hâtif ü bî-çârenüñ üftâdenüñ nâlânı[na]
Teşne(?) âzâr ile girme efendüm ḳanına
Bî-mürüvvetlük senüñ bi'llâh düşmez şânına
Ço disünler vaşf-ı ḥüsnüñ bülbüli gūyâsıdur

(66a)

386

İlâhî-i Nürî

Râst

Mef'ülü/ Mefâ'ilün/ Mef'ülü/ Mefâ'ilün

⁷⁵ Tıflsın: Tıflısın (metinde).

⁷⁶ nâz: nâzı (metinde).

- 1 'Işkınla cihān beste luṭfila 'ināyet kı1
(yā Allāh hū)
Derdinle bu cān ḥasta luṭfila 'ināyet kı1
(yā Allāh hū)
- 2 Raḥmān [u] Raḥīm'ümsün ḡufrān-ı 'aẓīmümsün⁷⁷
(yā Allāh hū)
Sultān-ı kerīmümsün luṭfila 'ināyet kı1
(yā Allāh hū)
- 3 'Āşıqlara iḥsān it derdlilere dermān it
Vuşlat yolın āsān it luṭfila 'ināyet kı1
(yā Allāh hū)
- 4 Ey raḥmeti çok Raḥmān 'ālem gözüme zindān
Uçarsa ḳafesinden cān luṭfila 'ināyet kı1
(yā Allāh hū)
- 5 Bülbül gibi pür-zāram dā'im durmaz ağlaram
Ya ben kime yalvaram luṭfila 'ināyet kı1
(yā Allāh hū)
- 6 Bī-çāreyi iḥyā it vīrāneyi ābād it
Nūrī ḳuluñ[1] şād it luṭfila 'ināyet kı1
(yā Allāh hū)

387

[Nūrī]

Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün

- 1 Semadā zıkr-i tevḥīdi duyan gelsün bu meydāna

⁷⁷ Raḥmān u : Raḥmān-ı (metinde).

Derün içre bugün Allāh diyen gelsün bu meydāna

- 2 Görenler nūr-ı Ğaffār'ı bilenler sırr-ı Settār'ı
Göñülden şīşe-i 'ārı sıyan gelsün bu meydāna
- 3 Şalādur ehl-i 'irfāna getürsün cānı kırbāna
Bugün başını meydāna kıoyan gelsün bu meydāna
- 4 Göñül maķşūdını buldı cihān envārıla tıoldı
Bugün Nūrī imām oldu uyan gelsün bu m[eydāna]

(66b)

388

İlāhī-i Yūnus

'Uşşāk

16 Hece

- 1 Her kaçan anarsam seni kararum kıalmaz Allāh'um
Senden ğayrı gözüm yaşın kimseler silmez Allāh'um
- 2 [Aç]ılır bāğ [u] bostānuñ oқunur dilde destānuñ
Senüñ baқduđuñ gülistānuñ gülleri şolmaz Allāh'um
- 3 Sensün dillerde oқunan senüñ yoluña yaқılan
Senüñ 'ışkına doқunan ebedī oñmaz Allāh'um
- 4 ['Ā]şık Yūnus seni ister luţfila cemālin göster
[Cemā]lin gören 'aşıklar ebedī ölmez Allāh'um

389

Şemsī 'Uşşāk

16 Hece

- 1 Göster cemālũñ ŧem'ini yansun oda pervāneler
Devlet degül mi 'āŧıka ŧem'ine karşı yanalar
- 2 Ol ħāli çok a'lā güzel yaġmāladı göñlüm evin
Pek bağla 'ıŧkın zincirin boşanmasun dīvāneler
- 3 Mescid ile medreseyi ıŧmarladuġ zāhidlere
Ĥaġġ'a ibādet itmege yiter bize mey-ĥāneler
- 4 Ben meye tevbe itmiŧem aġyār elinden içmeye
Ĥudret eliyle ŧun bize tolı tolı peymāneler
- 5 Cevr ü cefā itmeyile ŧemsī seni terk eylemez
Sen ŧanma ki seni seven senden ŧehā uŧanalar

(67a)

390

Nasīĥat-1(?) ...

Ĥādī Merĥūm

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 [A]rayup mürŧidi bul ŧālib-i 'irfān ola gör
Bitiŧüp küllīne özin cevher idüp kān ola gör
İriŧüp 'ilm-i ledünne ser [ü] pā cān ola gör
Tenüñi cān idüben vāŧıl-ı cānān ola gör
Olasın mazĥar-ı Ĥaġ dünyāda insān ola gör
- 2 Gele ġafletden uyanup aġa gör cān gözüñi⁷⁸

⁷⁸ cān: cānān (metinde).

Ana insān mı dinür görmeyicek dost yüzini
 Anuñıla göre gūş eyleye her bir sözünü
 Ne imiş ‘ālem-i kübrā bile hem kendüzünü
 Gele ııudı̄ gūlşene bülbul-i nālān ola gör⁷⁹

- 3 Bile gör nefsuñı cehd it gele nādānluđı ııo
 Niye geldüñ bu cihāna gör e hayvānluđı ııo
 Çııa gör hayret içinde yūri hayrānluđı ııo
 Hāıı ile Hāıı ola gör şūret-i bī-cānluđı ııo
 Yūri bir ııatre iken ‘ıııııla ‘ummān ola gör
- 4 Gözüñ aç ğafleti ııo dūnyāda var sen señi bil
 Göreyüm dirseñ eger āyīne-i ııalbūñı sil
 Nice bir perde ola başıña bu ābıla gīl
 [Kim] bu vücūduñı maııv it ikilükde ııomağıl
 Uıa gör zerre iken mihr-i dirāıışān ola gör
- 5 Nice bir hüzn ile Ya‘kūb gibi ııan ađlayasın
 Nice bir derd ile Eyyūb gibi hey iñleyesin
 Nice bir hasret ile cān u ciger dağlayasın
 Nice bir ııulluk idüp kendūñı ııul eyleyesin
 Yūri Yūsuf gibi dil Mııır’ına sulıān ola gör
- 6 Dū cihān ola musaıııhar saña şāhlar ola ııul
 Hızmetüñ ins ü melekcek diyü(?) ‘ııfrīt ola gūl
 Yidi ııııim elüñ altında ne dirseñ ola ol
 Aııla řāli‘ [ü] baııtuñ göge yirden ola yol
 Getürüp taııtuñı yil sen de Süleymān ola gör
- 7 İkilükden geıe gör kim olasın vāıııl-ı Hāıı
 ııo bu sen ben dimeği vaııdete var sen saña baıı

⁷⁹ Mıııra‘ın vezni bozuktur.

Vire mekteb-i 'arşda saña her demde sebağ
 Bir ola Kādī hemān qalmaya hīç kara vü aq
 Vaṭan-ı aşla iriş 'ışkıla pinhān ola gör

(67b)

391

İlāhī-i Hāşimī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Şem'-i 'ışkuñ zāhidā pervānesidür göñlümüz
 Murğ-ı lāhūt-ı semender lānesidür göñlümüz
 Nūr-ı البصر dur feyż-i Hāḡḡ' uñ dāyesi⁸⁰
 Şıfl(?)'ı ser-dām-ı tecellī dānesidür göñlümüz
- 2 İtdürür tecdīd-i libās tıfl-ı rūḡa dā'imā
 Bir nefesde biñ tecellī ḡānesidür göñlümüz
 Mekteb-i “ثمّ دنا” nuñ ḡācesinden ders alup⁸¹
 “لمع الله” dersinüñ ders-ḡānesidür göñlümüz⁸²
- 3 Bir şerārı aña nisbet şu'le-i şems ü kamer
 Dā'imā envār-ı ḡüsnüñ ānesidür göñlümüz
 'Arş kürsī cennet cehennem cümleten bir zerresi⁸³
 Hālīḡ-ı 'arż [u] semānuñ ḡānesidür göñlümüz
- 4 Şüreti ḡam kāse-i Hāḡ' dur kelāmı 'ārifüñ?
 Bezm-i 'ışḡ-ı ḡaydarī mey-ḡānesidür göñlümüz
 Baḡr-i tevḡīd-i hüviyyetdür anuñ bir ḡatresi

⁸⁰ Göz (gördüğünden) şaşmadı ve (onu) aşmadı. 53 (Necm) 17.

⁸¹ Sonra (ona) yaklaştı, derken sarkıp daha yakın oldu.53 (Necm) 8.

⁸² Allah ile.

⁸³ Mısra'ın vezni bozuktur.

Bahr-i zātuñ Hāşimā dūr-dānesidür gön̄lümüz

- 5 Ān-ı dā'imde kamu eşyāya serīr-i feyz ider
Sikke-i şems ü kamer darb-ḥānesidür gön̄lümüz

392

İlāhī

[Üftāde]

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Derdümüñ dermānı sensin yüce sulṭānum meded
Cānumuñ cānānı sensin yüce sulṭānum meded
- 2 Ğurbete düşdüm ilümden fūrḳat odı yaḳdı āh
Vaşlına eyle müyesser yüce sulṭānum meded
- 3 Elüm irmez bir ḳadem yoluña varmaḡa senüñ
Al elüm ḳurtar belādan yüce sulṭānum meded
- 4 Fūrḳat odıyla ciger büryān olup yandı tamām
Yanmaḡa ḳalmadı ṭāḳat yüce sulṭānum meded
- 5 Enbiyānuñ 'izzetine evliyānuñ ḥürmetine
Cümle 'āşıḳlar dilinde yüce sulṭānum meded
- 6 Dermend Üftāde'nüñ budur murādı dā'imā
Ḥüb cemālüñ görmek ister yüce sulṭānum meded

(68a)

393

Fethī

Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün

- 1 Şad rişte-i çâr mîh-ı gazab ...yâr...teranka
Sancāğ-ı nūr-ı dīde-i tūfān babafenka
- 2 Pür ü dede... iseñ pīşrev-i dehre çü neyāsā
Naqqāre-zeni çarḥ urur denqıla denka?
- 3 Çekdürme meycû sintene-i fūrḳati dirsem
Dir iskele-i vuşlata bir mil levelenka
- 4 Ger kıymeti ... bāzārı şoğutma
Kızkınca ḥarīdār iseñ seksene tönka
- 5 A'dā dilini itmesüñ ardumca iṭāle
Bī-'illet olan ādeme lāzım mı şırınka
- 6 Boşnak beçenüñ būsın alup şıķboğaz itdüm
Ḥışmıla dönüp didi baña boğma musınka
- 7 Fethī şu'arā bu gazeli itmede tanzīr
Nev-ķāfiye-i tengde ḳalur cümlesi zanka?

394

...

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Eşheb-i ṭab'a binüp nīze-i 'irfān elde
Söyleyün ḥ'āceye meydān-ı şalādur gelsün

395

Vehbī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Baña aḥker görünür gülleri Magnīsā’nuñ
Āteşī-meşreb imiş dil-beri Magnīsā’nuñ
- 2 Uğramaz dā’ireñe da’vet iderseñ de dilā
Dil-rübāyān-ı perī-peykeri Magnīsā’nuñ
- 3 Müntehī kāmētile cilve-nümā hūrveşān
Cennet-i ‘adn mıdur her yeri Magnīsā’nuñ
- 4 Yārum ol āl-i ‘abā olsa gerekmezdi saña
Serv-i ser-sebzi gül-i aḥmeri Magnīsā’nuñ
- 5 Bizde aḥşamıla gir hāle-i āgūşumuza
Ey mihr [ü] bedr-i ziyā-güsteri Magnīsā’nuñ?
- 6 Hep öñüñce kaçır ammā şikār olmazlar
Vehbiyā vaḥşīdir āhūlari Magnīsā’nuñ

(68b)

396

Taḥmīs-i Şerīf

Li-ğazel-i Yaḥyā

Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün

- 1 Sevünsek şevket ü iḳbāl ile sulṭānumuz gelse
Meserret-hāne itse külbe-i aḥzānumuz gelse
Kavuşşak ḥasrete derdile dermānumuz gelse
Belā-yı hecri bī-cān eyleyeñ cānānumuz gelse
Muḥaşşal görsek ol rūḥ-ı revānumuz gelse

- 2 Niçün bizden kaçır ol dil-ber-i ‘ālī-nazar bilsek
Bizümle ülfet itmekde nedür keder anı bilsek
‘Aceb ‘uşşāka rağmen mi ider ‘azm-i sefer bilsek
Koyup ağıyarıla üftādesin niçün gider bilsek
Bizi ağlatma[sa] ol gönçe-i handānumuz gelse
- 3 O günler olsa icrā iderek resm-i nerīmānı
Levendāne idüp esb-i gül-endām üzre cevlnānı
Şafā-yı vuşlatıla gelse tab‘a feyz-i rūhānī
Kebāb itdi dil-i sūzān-ı tīb bār-ı hicrānı
Hemān şimden-girü luḫ eylese mihmānumuz gelse
- 4 Benüm gül yüzlü yārum gerçi bir ‘ālī-cenāb oldu
Düşüp ḫasret ü līkin arada ḡurbet ḫicāb oldu
Ġamıla uyḫular gelmez gözüm mehcūr-ı ḫūāb oldu
Nazardan dūr olaldan mülk-i dil ḡāyet ḫarāb oldu
Yapılsa gönllümüz ol şāh-ı ‘ālī-şānumuz gelse
- 5 Hırāmān olsa gelse ey Şerīf ol kāmēt-i tūbā
Yine nāz u niyāza başlasak şevkıla aḫyānā
Vişāliyle beni rūḫ-ı revānum eylese iḫyā
Gözüme teng ü tār olur cihān yıllardur ey Yaḫyā
Gözün aydın dise ‘ālem meh-i tībānumuz gelse

397

...

Beyt

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Kāfirūn küfrine bakma anlaruñ [ol] şānidur⁸⁴

⁸⁴ anlaruñ: anlaruñ ‘ābā-yı ceddi (metinde).

Zālimüñ zulmine bakma 'ömrinüñ noqşanıdır

398

...

Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün

- 1 Cāhil şād olayın dir hemīşe elem çeker
'Āqıl olan ne şād olayın dir ne ğam çeker

399

...

Kıṭ'a

Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün

- 1 Bahār-ı hüsnüñüñ bil qadrini meh cāvidān şanma
O gevher degme bir kānda bulunmaz rāygān şanma
Miyānuñ naqşı çıkmaz bir dem āġuş-ı hayālümnden
Beni kendüñ gibi ey mihribān-ı bī-vefā şanma

400

...

Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün

- 1 Egerçi fehm ider kendüye 'āşık olduğum ammā
Ne rütbe sevdüğüm ne veche hayrān olduğum bilmez

(69a)

401

'Abdü'l-kādir

Fe'ilätün/ Fe'ilätün/ Fe'ilätün/ Fe'ilün

- 1 Tut zımāmum yidi kez meykedeyi eyle ʔavāf
Her seher eyle ziyāret meni ʔalbūñ ʔıl şāf
‘İlmümüñ şuğlümüñ āşarı durur sırr-ı ‘aref
Menem ol şeyh-i ʔura emrūme rāmdur eṯrāf
- 2 Bir ʔademde irerüm mağribile maşrıka men
Hāle ekvān olur elbet ʔalb-i münīrüm keşşaf?
İnerem ṯiğ-ı ʔazā gibi vücūd-ı haşma
İntiḳāmum ʔılıcın men’ idemez pend-i ğılāf
- 3 Berr ü baħr içre fiğān itse mürīdüm bir kez
İderem düşmanınıñ naḳd-i vücūdın itlāf
Evlüyā zümresinüñ şimdi menem şehbāzı
Hüsrev-i milket-i ‘ışḳam meni bilmez a’rāf
- 4 Evlüyā çünki bana ʔuṯb-ı cihānsın sen dir
Cilvegāh olsa n’ola baña bihişt-i eṯrāf
‘Abdü’l-ḳādir ki menüm resūlu’llāh durur ceddüm?⁸⁵
Destüm beste durur silsile-i ‘Abd-i menāf⁸⁶

402

Yūnus Baba

16 Hece

- 1 Ben dost ile dost olmışam kimseler dost olmaz baña
Münkerler baḳup gülüşür selām daħı virmez baña
- 2 Ben dost ile dost olayum cānumı fedā ʔılayum
Ölmezden evvel öleyüm dünyā bāḳī ʔalmaz baña

⁸⁵ Mısrā‘ın vezni bozuktur.

⁸⁶ ‘Abd-i menāf: ‘abd ü menāf (metinde). Mısrā‘ın vezni bozuktur.

- 3 Şanurlar beni deliyem dost bāğçesinüñ güliyam
Mevlā'nuñ ednā kılıyam kimse bahā şaymaz baña
- 4 'Aşık Yūnus ya ben n'idem fānī cihānı terk idem
Yana yana dosta gidem perde hicāb olmaz baña
- 5 Ben bir za'if bīçāreyem başdan ayağa yarayam
Ben bir deli dīvāneyem 'aqlum da yār olmaz baña

(69b)

403 (404)⁸⁷

İlāhī

[Naşūhī]

Māhūr

Fa'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Eyleyen 'uşşākı şeydā dā'imā
Ṭal'atüñdür yā resūlu'llāh senüñ
- 2 Derd ile āh itdüren şubḥ [u] mesā
Ḥasretüñdür yā resūlu'llāh senüñ
- 3 Ey şeffi'ü'l-müznibīn nūr-ı eḫad
Bir ğarībüñdür Naşūhī kılma red⁸⁸
- 4 Bāb-ı luṭfuñdan kerem kıl itme red
Ümmetüñdür yā resūlu'llāh senüñ

405

⁸⁷ 1, 2 ve 4. beyitler mükerrerdir.

⁸⁸ kılma: eyleme (metinde).

Yūnus Baba

11 Hece

- 1 Seyyāh olup şol 'ālemi ararsañ
 'Abdü'l-ķādir gibi bir er bulunmaz
 Ceddi Muḥammedī eger şorarsañ
- 2 Cümle evlādına yaşıl yaraşur
 'Işkı gelür bu cānuma dolaşur
 Aña mürīd olan Ḥaḳḳ'a irişür
- 3 Mevlām yüce devlet virmiş başına
 Meşgūl olmuş yaradanın işine
 Allāh ile resūl ile āşinā
- 4 Ḥaḳ yeri gögi yaradup düzeli
 Hoş nazar eylemiş ana ezeli
 Evliyālar ser-çeşmesi güzeli
- 5 Giderler ğazāya çalarlar şatır
 Anda yaparlar hoş gönül ḥātır
 Bağdād'da türbesi nūr olmuş yatır
- 6 'Āşık Yūnus'cuk alıma(?) ğayreti
 Üstümüze ḥāzır ola himmeti
 Oğlum didi ana ḥāzret-i resūl
- 'Abdü'l-ķādir gibi sulṭān bulunmaz
 Allāh Allāh yā Allāh Allāh Allāh hū Allāh

(70a)

406

Nāyāb

Fa'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Baña bir iş itdi o serv-i sehī
Cām u mey 'aqlumı kıldı tehī
Deşt-i cünün çıkar niçe rehi
Fikr iderem tā-be-seher ol mehi

- 2 Āteş-i 'ışkuñıla sīnem yanar⁸⁹
Bāde-i 'ışka 'acabā kim qanar
Bezm-i vişāli yine sākī anar
Mey yerine ābıla āteş şunar

407

Eyzān

Fa'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Vuşlat-ı yār oldı çün fūrkat-nümün
Sīnede biñ āh gözüm tolu hūn
Geldi meşām-ı dile bŷy-ı cünün⁹⁰
Oldı baña cümlesi dāğ-ı derün

408

Eyzān

Fa'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Dīdelerüm tā-be-seher ağlar
Hūn-ı ciger seyl gibi çağlar
Var mı 'aceb yaralarum bağlar

⁸⁹ 'ışkuñıla: 'ışkuñla (metinde).

⁹⁰ meşām-ı: meşām u (metinde).

Āteş-i ḥasretle yanar dağlar

409

Eyzān

Fa'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Aldum ele bir mey-i şu'le-ḥurūş
Cur'ası āteş-fiken-i mülk-i hūş
Nār-ı maḥabbet gibi itdükde cūş
Eyledi āhır bedenüm şu'le-pūş

410

Eyzān

Fa'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 'Işıkla cismüm döneli aḥkere
Ḥayf ḥayf murğ-ı dil-i bī-pere
İtmedi pervāz oradan bir yire
Düşdi semender gibi āteşlere

411

Eyzān

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 'Işık diyüp girdi gönül bir yola
Bilmiyor ammā ki nihāyet n'ola
Ḥūn-ı eşküm ile kadeḥler ṭola
Bāde-i 'ışkı içene 'ışık ola

412

Eyzān

Fa'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Dīdelerüm olur iki cām-ı mül⁹¹
 Bezm-i maḥabbetd[e] baña dime gül
 ‘Āşıkā hīç ağlama olur mı zül
 ‘Işkın ile yandı yakıldı gönül

413

Eyzān

Fa’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilün

- 1 Āteş-i ‘ışk itdi şu rütbe eşer
 Ben daḥı bilmem ki ne oldum meger
 Şanma ki eşküm yirine ған ақар
 Dīdelerümden dökilür şu’leler

414

Eyzān

Fa’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilün

- 1 Yaқdı dil-i zārum o māh āh āh
 Rūzumı itmekde siyāh āh āh
 Da’vī-i ‘ışkuma güvāh āh āh
 Derdile ben eylerem āh āh āh

415

Eyzān

Fa’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilün

- 1 ‘Işk [u] maḥabbet hele bu bābda
 Qurıdı dil ğaflet ile ḥ’ābda
 Şem’a-i zāhid gibi miḥrābda

⁹¹ cām-ı mül: cām u mül (metinde).

Ƙaldı bu āteş-i dil Nāyāb'da

416

...

Fa'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 اه من العشق و حالاتهى
 92 احرق قلبى بخاراتهى

(70b)

417

...

Şarķı

'Araźbār

8 hece⁹³

- 1 Yine gül gülistān oldu
 Būlbüller bahārı buldı
 Açıl ey ğonce dehānum
 Söyle saña saña n'oldı
- 2 Söyle cānum söyle ķuzum sūkker dehānına
 Ğayrānum efendüm saña n'oldı
- 3 Söylesene ne ğamun var
 Şanuram ki elemüñ var
 Senden ğayrı sevdüğüm yok
 Senüñ gibi güzelüm var

⁹² Âh! Hararetiyle kalbimi yakan aşktan ve onun hallerinden.

⁹³ Bağlama bendi 8 heceden fazladır.

418

Eyzān

8 hece

- 1 Biraz yanumda durursuñ
 Gitme güzel zāyi' olursuñ
 Doya doya gül cemālūñ
 Seyr idelüm ne olursuñ

419

...

Şarkı-1

'Arazbār

8 hece

- 1 Düşdi gönül bir cüvāna
 Kaşları beñzer kemāna
 Eyledi beni dīvāne
- 2 'Aceb baña raħm ider mi
 Bendesiyem efendümüñ diler şatar⁹⁴
 Kölesiyem vay a cānum
 Ben kılıyam efendümüñ
- 3 Süzer çeşm-i āhūları
 Veche dökmiş gīsūları
 Dökme sīmdür bāzūları

420

Eyzān

⁹⁴ Mısra' 8 heceden fazladır.

8 hece

- 1 N'eyleyem Hümā-pervāz
Ben itdükçe aña niyāz
Dā'im eyler ol bana nāz

(71a)

421

Taḥmīs-i Şerīf

Li-ğazel-i Ḥāzık

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 İtmedin rāzumı ifşā yine cānāne bilür
Baḳmadın 'ışkumı nabzumda ḥakīmā ne bilür
Gerçi her vechile āyīn-i nedīmāne bilür
Mestlük zevķını mey-ḥānede mestāne bilür
Yohsa ne sāķī-i mey-ḥāne ne peymāne bilür⁹⁵
- 2 Nedür ārāyiŝ-i dünyāya bu dil-dādelügüñ
Sicn-i mü'minde 'acebdür hele üftādelügüñ
Kend'elüñle nice bir miḥnete āmādelügüñ⁹⁶
Zevķini silsile-i kayddan āzādelügüñ
Bilmez erbāb-ı ḥıred künhini dīvāne bilür⁹⁷
- 3 La'lveŝ sevde-i ḥakkāk gerekdür dillere
Elde ḥātem gibi bī-bāk gerekdür dillere
İŝbu mazmūnı da idrāk gerekdür dillere
Mū-ŝikāf olmağa ŝad çāk gerekdür dillere

⁹⁵ sāķī-i mey-ḥāne: sāķī-i mey-ḥāne bilür (metinde).

⁹⁶ Kend'elüñle: kendi elinle (metinde).

⁹⁷ Künh kelimesi metinde "vav"lı yazılmıştır.

‘Uğde-i zülfüni hâlde ne çeker şâne bilür

- 4 Cām[e]-h̄‘ābından idüp nāzıla şāhāne zuhūr
Nigehi mest henūz gözleri yāruñ maḥmūr
Gerçi hengāmı degülken dil ü bī-tāb u şu‘ūr
‘Arza fırsat bulıcağ çeşm-i girān-h̄‘āb-ı ğurūr
Şekve-i hāl-i dil-i zārumı efsāne bilür

- 5 Ey Şerīf mekteb-i ‘irfāna olanlar lāhıķ
Didi temīz cemāle kudemādur lāyıķ
Nev-zuhūrān geçinür gerçi bu fende fā’ıķ
Yeg bilür tāzeyi pīrān maḥabbetde Hāzıķ
Gencdür kadrini gencüñ yine vīrāne bilür⁹⁸

422

Ġazel-i Bāķī Efendi

Mef‘ülü/ Mefā‘ilü/ Mefā‘ilü/ Fe‘ülün

- 1 Şabr eyle dilā derdini cānāna tıyurma
Cān içre nihān eyle dil ü cāna tıyurma
- 2 Zinhar şaķın mey yirine ķanın içerler
Keyfīyyetüñ ol gözleri mestāna tıyurma
- 3 Şüfī gelicek açma şaķın ‘ışk-ı hāzīnüñ
Dānā-dil iseñ sırrını nā-dāna tıyurma
- 4 Esrārını keşf eyle[me] taḥsīl-i mizāc it
Nüş eyle mey-i nābı ḥakīmāna tıyurma

⁹⁸ Hüseyin GÜFTA, *Hazık Mehmed Efendi’nin Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Eserleri ve Divanının Tenkidli Metni*, 244’ten tamamlanmıştır.

- 5 Ya'kūb-şıfat Bākī'yi ol Yūsuf-ı şānī
Hüzn içre kıomaz kışşayı ihvāna tıyurma

(71b)

423

Tahmīs-i Şerīf

Li-ğazel-i Haşmet

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Yārsuz meclis-i 'işretde hālāvet gelmez
Mey-i nāb olmayıcağ tab'a meserret gelmez
Rıtl-ı pey-der-peyi şunmazsa kanā'at gelmez
Dile yek cām-ı leb-ā-leble şetāret gelmez
Bülbüle bir gül-i handān ile hālet gelmez
- 2 Ta'n-ı ağıyārı görüp 'unfila tınbağlamasağ
Dil-beri-i āhūyı(?) vaḥşī gibi çār-mīḥlamasağ
Şimdi kânūnda bir tāze kebāb sīḥlamasağ
Çakmasağ sāğarı gül-mīḥ gibi mīḥlamasağ
Toğrusı āyīne-i vaşla metānet gelmez
- 3 Nev-hırāmum yine ḥammāmda gösterdi vücūd
Almış eṭrāfını ammā nice murdār ḥasūd
Dūd-ı āhum bu ḥarāretle idüp çarḥa şu'ūd
Gelicek itdi dilümi bir büt-i dellāk çi şūd
Keşret-i müşterīden ḥalvete nevbet gelmez
- 4 Şayf eyyāmı gidüp mevsim-i deydür gelicek
Şavt-ı bülbül yoğısa nağme-i neydür gelicek
Cevr-i yārıla şadā-yı reg(?) peydür gelicek
Bāde nüş eylese de şıket-i hıydur(?) gelicek?

Sākiyā bāde ayāğıyla devlet gelmez

- 5 Nakş-ı hüsni açılıp haţtıla cānānuñ da
Keşf olur şerh ile ma'nāsı gülistānuñ da
Nokta-i hāl iledür zīneti gerdānuñ da
Revnaķı hārıludur verd-i gülistānuñ da
Kim didi haţtıla ruhsāra leţāfet gelmez
- 6 Himmet-i ehl-i keremle dil-i vīrān yapılır
Luţf [u] ihsānı görüp tab'-ı perīşān yapılır
Cām-ı ibrām içilüp meşreb-i cānān yapılır
Tevbe işkeste olur hāţır-ı rindān yapılır
Bir yirin git[me]se 'umrānı 'imāret gelmez
- 7 Şaḥş-ı nādāna recā itmesüñ işrāb ruḥuñ
Bāb-ı nā-merde şaķın olmaya reh-yāb ruḥuñ
Olmasun āteş-i ḥarmānıla pūr-tāb ruḥuñ
Dökme vādī-i temennāya bu dem āb-ı ruḥuñ
Çeşmesār-ı emele cūy-ı 'ināyet gelmez
- 8 Ey Şerīf ehl-i dilüñ ekşeri faķrıla enīs
Cāh ile buldı şeref cāhil [ü] nādān [u] ḥasīs
Şāḥib-i 'ilm [ü] hūner kūşe-i miḥnetde celīs
Ķadrüñi bilmedi çün silsile bend-i tedrīs
Bu tarīķ-ı hūnere bir daḥı Ḥaşmet gelmez

(72a)

424

Bāķī

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Göñül dāğ-ı ğamuñla sīnede bir şem' uyandırmış
Çerāğ-ı 'ıışka bu garrā kıızıl altunı yandırmış
- 2 Dimeñ Mecnūn'a gelmiş 'ākıbet Leylā'dan istiğnā
Belā-yı 'ıışk o ser-gerdānı cānından uşandırmış
- 3 Göñüller nağdın almış yār girmiş halka-i zikre
Bir iki derdmendi vāreyi varmış dolandırmış
- 4 Görüp şakķā-yı hicrān teşne-dil şahrāda Mecnūn'ı
Ecel peymānesin şunmuş hayāt ābına kandırmış
- 5 Bugün Bākī'ye ol āfet vişālin va'deler kılmış
Yalanlar söylemiş miskīni gerçekden inandırmış

425

...

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Süpürülsün harem-i sīne ğubār-ı ğamdan
Keyf dirler dile bir tafralı mihmān geliyor

426

...

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Belī pes zāhir evet öyle
Hadd-i zātında güzel eyva'llāh

427

Ġazel-i 'Ālī

Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün

- 1 Hāl ehline dil derdini taqrīre ne hācet
Hātırdı olan kışşayı taqrīre ne hācet
- 2 Boynumda iken halka-i ser-rişte-i taqrīr
Bī-ıayd olayın ben [yine] teqbīre ne hācet
- 3 Vā'ız yūrisūn pīr-i muġān gönlūme besdūr
Bir 'aql-ı nev-āmūza iki pīre ne hācet
- 4 Çeşmi yaşını göreni gör ey gözi şehlä
Ruhsārına dil virmene taşvīre ne hācet
- 5 'Ālī gibi dīvāneyi ta'yīb ne lāzım
Rüsvā-yı cihān olanı ta'zīre ne hācet

(72b)

428

Serīrī

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Dilā bu dehr-i fānīnūñ nesine böyle hurremsin
'Aceb bilsem ne maqşūda irişdūñ böyle bī-gamsın
Zamāne Rüstem'i olduñ tuıalun şāh-ı 'ālemsin
Kamer tal'at melek haşlet yā bir sulıān-ı a'zamsın
Yā Daħhāk-ı Ferīdūn'sın yā Cemşīd yā Behmen'sin
Yā İskender ya Faġfūr yā Hākānī yā Rüstem'sin
Bilürsin كل شئ هالك emrin a'lemsin⁹⁹
Ne ġuşşa 'ākıbet dest-i ecel irdükde ebkemsin
Tekebbürlük Hūdā'ya yaraşur sen nesl-i Ādem'sin

⁹⁹ هالك : هالك (metinde). Her şey yok olur. 28 (Kasas) 88.

Vücūdın aňla ey ğāfil ki bir қаtre menidensin

- 2 Kime қалды мү'ebbed mālīkāne milket-i dünyā
 Nazar eyle mülük-ı māziye aḥvāline cānā
 Yaṭurlar ḥākile yeksān olup her biri nā-peydā
 Kimi Nūṣīrevān anuñ kimi Ḥüsrev kimi Dārā
 Nice benlük ... idendiler didiler ḥayfā
 Nedür bir iki günlük 'ömr için tā bu қadar ğavġā
 Үтәлүм kim senüñ olsun bu dünyā vü mā-fīhā¹⁰⁰
 Dem-i nez'a gelince çāre yoқ bu demde hīç aşlā
 Tekebbürlük Ḥudā'ya yaraşur sen nesl-i Ādem'sin
 Vücūdın aňla ey ğāfil ki bir қаtre menidensin
- 3 Nesine ğırrasuñ devr-i zamānuñ ey dil-i nālān
 Degüldür bir қарāra çün irişdi gerdiş-i devrān
 Aқан şular gibi 'ömr-i 'azīzūñ geçmede her ān
 Eger biñ yıl yaşa āḥır nefesde gelmeye bir ān¹⁰¹
 Cihāna mālīk olsañ nice biñ yıllar olup sultān
 Gerekse Ristoṭālīs ol gerekse ḥazret-i Loқmān
 Ecel cāmın şunar bir gün saña bu sākī-i devrān
 Elinde җолıdur bu rüzġārın āh ile efgān
 Tekebbürlük Ḥudā'ya yaraşur sen nesl-i Ādem'sin
 Vücūdın aňla ey ğāfil ki bir қаtre menidensin
- 4 Gel ey ğāfil tamām iz'ān idüp aḥvāl-i devrānı
 Vefāsı yoқ cihānuñ kim bilürsin 'āḳıbet fānī
 Ser-ā-ser mülk-i dünyānuñ olasın җүтәлүм cānı
 Yā olsañ vaḥş [u] ṭayra ḥükmi der dehrüñ Süleymān'ı
 Қапуñда bend olurlarsa cihānuñ cümle sultānı
 Ecel geldükde irmez saña hīç bir kimse dermānı

¹⁰⁰ Mısra'ın vezni bozuktur.

¹⁰¹ yaşa: yaşasan (metinde).

Gider albũnden ihrac it gurũri kibr [ũ] ‘unvanı
 Nice Sam u Neriman’un bozılmadı [kim] erkanı
 Tekebbũrlük Huda’ya yaraur sen nesl-i dem’sin
 Vucũdın anla ey gafil ki bir atre menidensin

- 5 Geenler bizden evvel mũcib-i ‘ibret degũl mi hem
 Nazar ıl bunca ahun sergũzet-i haline bir dem
 Yaurlar ara yir ire nice Husrev nice Rũstem
 Huua terk-i tac iden anı ol hazret-i Edhem
 oyalum bunca sultanı selin-i cihanı hem
 amu ecdad-ı pakũn hazret-i Havva ile dem
 Seriri bir arara ber-arar olmaz gibi ‘alem
 Yũzine gũlse bir a gũn muarrer onudur pũr-am(?)
 Tekebbũrlük Huda’ya yaraur sen nesl-i dem’sin
 Vucũdın anla ey gafil ki bir atre menidensin

(73a)

429

Baba Tahir /Dũ-ehri

Mefa’lũn/ Mefa’lũn/ Mefa’lũn/ Mefa’lũn

- 1 Bahar irse yine ahra ser--pa lalezar olsa
 Bize nũ itmeye afi arab-ı ho-gũvar olsa
- 2 Aılsa goneler yir yir figana balasa bũlbũl
 Tebessũmle nigah itse gũzel pek ivekar olsa
- 3 Grũp bir amet-i engi figan itse yine n’eyler
 Ounan meclis-i meyde Baba Tahir hiar olsa
- 4 Ru ate-bar olup meyden perian olsa kakũller

Piyāle devrine tenhā kenār-ı cūybār olsa

- 5 Tekellūf olmasa ašlā süzülse gelse āgūşa
Görüp bu luṭfi dil-berden Dü-şehrī şermsār olsa

430

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Ḳıṭ‘a

Key ‘aceb bu...efsūnı

Cennet içre...olsa görmemiş mislin ‘İbād

Ṭıfl-ı ḥayret alup Bağdād şanup beldeyi

Zülf-i tāriḥinden alup Cismī(?) didi Belgrad

431

Ḥüseyn

8 Hece

- 1 Ḥüseyn meh-tāb bir nev-cüvān
Meftūnıdur cümle cihān
Bir nigāhla gönülüm alduñ
Hīç ḥayālūñ gitmez bir ān
- 2 Bir pāre vir gel sen bize
Şeftālūñi eyle meze
Güzellerde ne bu ḥālet
Kim ḳapılmaz dostum size
- 3 Şırma gibi zülfūñ teli
Billürveş gerdān beni
Gel efendüm reftār eyle
Güzel oynar beli beli

- 4 ‘Āşıkıların kadrin bilmez
 Ne hâldedir nigâh itmez
 Da’vet itsem meclisüme
 Korqaram ki belki gelmez

(73b)

432 (434)¹⁰²

Türkü

16 Hece

- 1 Mâ’il oldum meclisinde ben bir kaşı qaraya
 İcünüzde yoq mı tabīb gelsün girsün araya
 Benüm bir efendüm vardur merhem urur yaraya
- 2 Kañı derdüme yanayum tağlar derdüm var benüm
 Serümi sevdāya şaldum yārıla cengüm var benüm
- 3 Altı ayda yaz gelince altı ayda kış gelür
 Yār ile sürdügüm demler şimdi baña düş gelür
 Koyun beni ağlayayum ağladuqça hoş gelür
- 4 Duyun beni ağlayayum āhıla feryād ile
 Bundan özge derd olur mı yārı gördüm yād ile
 Almış ol hā’in dizine öper koqar nāz ile
- 5 Kañı derdüme yanayım tağlar derdüm var benüm
 Serümi sevdāya şaldum bir efendüm var benüm

433

¹⁰² 4 ve 5. bendler 433. şiirden sonra gelmektedir. Bütünlüğü sağlamak adına buraya taşınmıştır.

Eyzān

Fā'ilatün/ Fā'ilatün/ Fā'ilatün/ Fā'ilün

- 1 Dest-mālüm deste gülüm tarayup zülfüñ döker
Şunda bir maḥmūr baḫşlum cānumı tenden söker
Ellerin üç beş yarı var baña bir danem yiter

435

...

Beyt

Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün

- 1 Sāgar göricek la'l-i lebüñ ağzı şulandı
Meclisde anı öpmek için ḫaylī ṭolandı

436

...

- 1 Bunı yazdum bu faḫīr
Ḥāṭıra gelsün gāh gāh

437¹⁰³

[Şeyḫ Ğālib]

Nühüft

Mütefā'ilün/ Fe'ülün/ Mütefā'ilün/ Fe'ülün

- 1 Yine zevraḫ-ı derūnum kırılıp kenāra düşdi
Dayanur mı şīşedür bu reh-i sengsāra düşdi

¹⁰³ Metinde her mısra' ikiye bölünerek yazılmıştır.

- 2 O zamān ki bezm-i cānda bölüşüldi kāle-i kām¹⁰⁴
Bize hisse-i maḥabbet dil-i pāre pāre düşdi
- 3 Reh-i Mevlevî' de Ğālib bu şıfatla ḫaldı ḫayrān
Kimi terk-i nām u şāna kimi i'tibāra düşdi

(74a)

438

Müseddes-i Bahāyî Efendi

Raḥmetu'llāhi 'aleyh

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Daḫl iden ehl-i dile ṭab'-ı suḫandān olsa
Bilse ilḫādı nedür mālīk-i 'irfān olsa
Ḫar-ı lā-yefham-ı dūn olmasa insān olsa
Şıdķıla mezḫeb-i İslām'ına ḫurbān olsa
Bize mülḫid diyenüñ kendü de ĩmān olsa
Daḫl iden dīnümüze bārī Müselmān olsa
- 2 Daḫl idüp zümre-i yārāna gürüh-ı ḫazele
Nā-sezā sözler ile bā' iş olurlar kesele
Ne bilür ḫadrini erbāb-ı kemālüñ cehele
Ḷo ne dirlerse disünler ne belā dise hele
Bize mülḫid diyenüñ kendü de ĩmān olsa
Daḫl iden dīnümüze bārī Müselmān olsa
- 3 Cāhili bāṭıl-ı bī-mezḫeb-i ebkem eyler?
Kendü aḫvālını ehl-i dile isnād eyler
Ardumuzdan ne ḫadar ğıybetümüz eyleseler
Aña va'llāh elem çekmez idük zerre ḫadar

¹⁰⁴ cānda: cāmda (metinde).

Bize mülhid diyenüñ kendü de ĩmān olsa
Daħl iden dīnümüze bārī Müselmān olsa

- 4 Gerçi kim nefse uyup itmedeyüz sehv ü ħaṭā
Bilürüz cürmümüzi itmezüz inkār aṣlā
Ḳā'ilüz ħaḳ söze biz gerçi Bahāyī ammā
Ġam degül ğıybetümüz eylese dā'im a'dā
Bize mülhid diyenüñ kendü de ĩmān olsa
Daħl iden dīnümüze bārī Müselmān olsa

439

Ġazel-i Rāġıb Paṣa

Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün

- 1 'Ar'ar gibi ol ḳāmeti dil-cūya ne dirsın
'Anber gibi ol kākül-i ħoṣ-būya ne dirsın
- 2 Bu milk-i dili ġārāt iden dil siyehüm kim
Ġabğabda zuhūr eyleyen ebrūya ne dirsın
- 3 Reftār ile ħoṣ-ħıram idicek serv-i revānum
Rūyında nümāyān olan ol mūya ne dirsın
- 4 Rāġıb saña feyyaz-ı ħübān didiler hep
Ol iki ṭuruncıla o pehlūya ne dirsın

440

...

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Didüm ey meh ki senüñ bülbülünem
Didi ħoṣca ḳuṣ imiṣsin öte dur

(74b)

441
 [Yūnus]
 16 hece
 İlahî
 ‘Uşşāk

- 1 Her kaçan anarsam seni kararum kalmaz Allāh’um
 Senden gayrı gözüm yaşın kimseler silmez Allāh’um
- 2 Sensin dillerde okunan sensin gönüllerde yakınan
 Senüñ ‘ışkuña doğunan ebedî oñmaz Allāh’um
- 3 Okunur dilde destānuñ açılır bāğ [u] bostānuñ
 Senüñ bakduguñ gülistānuñ gülleri şolmaz Allāh’um
- 4 Senüñ baħrine dalmayan cānını fedā kılmayan
 Senüñ cemālüñ görmeyen meydāna gelmez Allāh’um
- 5 ‘Aşık Yūnus seni ister lutfıla cemālüñ göster
 Cemālüñ gören ‘aşıklar ebedî ölmez Allāh’um

(75a)

442
 Esrār
 Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilün

- 1 Şu’lelenüp dilde ğam u ıztırāb
 Eyledi dil mülkini yek-ser ħarāb

Āteş-i hecr eyledi bağrum kebāb

اه من العشق و حالتهى
و احرق قلبى بخاراتهى¹⁰⁵

- 2 Başladı bī-dāda o şāh āh āh
Hālūmi pek itdi tebāh āh āh
Kaldı hemān dilde bir āh āh āh

443

Eyżan

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Gördüm idi bir gün o māh-peykeri
N'olduğımı bilmem o günden beri
Āteşe düşdüm gezerem serserī

444

Eyżan

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Maṭlabuñ ey sāķī-i mehveş nedür
Mey yirine şunduğuş āteş nedür
İşķ mı bu şu'le-i serkeş nedür

445

[Esrār]

Eyżan

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Gün-be-gün Esrār'a biñ efsün ider

¹⁰⁵ Ah! Hararetiyle kalbimi yakan aşktan ve onun hallerinden.

Bağrını hūn eşkini Ceyhūn ider
Hālını gıtdükçe dīgergūn ider

446

Vāşıf Efendi

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 N'eyledi gör baña o mähı mehi
Tağa düşürdi bu dil-i vālihi
Geşt iderem 'ışkıla deşt ü dihi
Nāle vü efgānumı şanmañ tehī
اه من العشق و حالاته
و احرق قلبى بخراراته¹⁰⁶

- 2 Bezm-i maħabbetde o çeşm-i siyāh
Mest iken itdi baña bir nīm-nigāh
Çalmadı 'aşıkluğum[a] iştibāh¹⁰⁷
Yandı kebāb oldı ciğer āh āh

447

Eyżan

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Şundı o meh destüme bir tolu cām
'Aqlum alup eyledi mest-i müdām
Farq idemem n'olduğumı şubħ [u] şām
Cānuma kār itdi ħarāret tamām

448

Eyżan

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

¹⁰⁶ Ah! Hararetiyle kalbimi yakan aşktan ve onun hallerinden.

¹⁰⁷ 'āşık: āşık (metinde).

- 1 Derdile dīdemden aḡan ḡanlu yaṣ
 Niḡeye dek bu sitem-i dil-ḡırāṣ
 Āḡır idüp göñlümi vaḡf-ı telāṣ
 ‘Āleme esrārumı itdürdi fāṣ

(75b)

449

...

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Ḥaṡer-i hicrānıla encām-ı kār
 Pāreleyüp sīnecügüm yardı yār
 Yārdan ‘ıṣḡ ḡaldı bana yādigār
 Dem-be-dem itsem n’ola feryād u zār

450

Eyżan

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Varumı yoğumı ṣatup bir pula
 Girdüm o dem ez-dil ü cān bu yola
 Eyler isem rüsvā-yı ‘ıṣḡı n’ola
 Çille-i ‘ıṣḡı çekene ‘ıṣḡ ola

451

Eyżan

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 ‘Iṣḡuñ oñulmazmıṣ ebed yarası
 Eyle ‘ilāc özümnden(?) arası

Dönmem ölürsem de nedür çāresi
Oldum o meh-pārenüñ āvāresi

452

Eyżan

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Ben saña meftün degül de ya neyem
Şem'ine yansam n'ola pervāneyem
Söz mi bu kim yanmadan efsāneyem
Bağruma taşlar başaram ya neyem

453

Eyżan

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Yanma da şān mı degül şānuma
Yanmaz iseñ gelme benüm yanuma
Sūziş-i 'ışk itdi eşer cānuma
Añladamam hālümü sulţānuma

454

...

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Ben nice ketm eyleyem ey verd-i al
Hālümü bilmez mi benüm ehl-i hāl
Yağdı cigergāhumı dāğ-ı melāl
N'ışleyeyüm kalmadı bende mecāl

455

[Vāşıf]

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Düşdi göñlüm Vāşıf o meh tal'ata
N'eyleyem irmezse elüm vuşlata
Şabr olunur mı bu kadar hasrete
Mülk-i dilüm şaldı yemm-i fūrķate

456¹⁰⁸

...

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 İtmez iseñ ey perī baña 'itāb

(76a)

(76b)

457

Ġazel-i Nedīm

Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün

- 1 Taħammül mülkini yıkdın Hülāġū Ĥan mısın kāfir
Bütün dünyāyı yaķdın āteş-i sūzān mısın kāfir
- 2 Ķızıoġlan nāzı nāzuñ şeh-levend āvāzı āvāzuñ
Ne belāsın ben de bilmem Ķız mısın oġlan mısın kāfir
- 3 Ne ma'nī gösterür egnüñdeki ol āteşin aţlas
Ki ya'nī şu'le-i cān-sūz ĥüsn ü ān mısın kāfir

¹⁰⁸ Bu şiirden sonra 76a'da Bağdatlı Rūhî'nin 497 numaralı gazeli bulunmaktadır. Gazel mükerrer olduğundan ve bağlam olarak diğer tarafa daha uygun bulunduğundan diğer şiir tercih edilmiştir.

- 4 Nedür bu gizlü gizlü āhlar çāk-i girībānlar
‘Aceb bir şūha sen de ‘āşık-ı nālān mısın kāfir
- 5 Niçün şık şık baqarsın böyle mir’at-i mücellāya
Meger sen dağı kendü ħüsnüñe ħayrān mısın kāfir
- 6 Kimi saña cānum kimi cānānum diyü söyler
Nesin sen doğru söyle cān mısın cānān mısın kāfir
- 7 Şarāb-ı āteşinüñ keyfi rūyın şu’lelendürmiş
Bu ħāletle çerāğ-ı meclis-i mestān mısın kāfir
- 8 Nedīm-i zārı bir kāfir esīr itmiş işitmişdüm
Sen ol cellād-ı bī-dīn ol düşmen-i ĩmān mısın kāfir

458

Ėazel-i Şābit Merħüm

Fe’ilātün/ Fe’ilātün/ Fe’ilātün/ Fe’ilün

- 1 N’eylesem ben bu dil-i ‘ācize bilmem n’itsem
Felegüñ sāğarını zehr ise de nüş itsem
- 2 Tā leb-i ħavzda ħurmuş varup ol serv-i revān
Varsam ardından uşūliyle tođunsam itsem
- 3 Beni ħummā-yı teb-i fūrķati pek incitdi
Ben de o şūħı biraz örselesem incitsem
- 4 Önüme bitme dir iken şā’iķa-i āh-ı derün
İki diz üzre gelüp bunu saña perkitsem
- 5 Bu ħarābātda Şābit olamam sultānum

Dil-i vîrânemi yapsam da yıkılsam gitsem

459

...

شو همره بلبل بلب هر مه وش
شکر بترازوی وزارت برکش¹⁰⁹

(77a)

460¹¹⁰

[Nesîmî]

...

- 1 Hasta-dilem belâkeşem âh yandum vâh yandum n'idem
Yağdı beni firâk-ı ğam âh yandum vâh yandum n'idem
- 2 Ey büt-i hûb gül-'ızâr işte kalmışam h'âr u zâr
Nice çekem ben intizâr âh yandum vâh yandum n'idem
- 3 Beñzümi mişl-i kâh idem gözyaşını güvâh idem
Derd ile nice bir âh u vâh idem âh yandum vâh yandum n'idem
- 4 Hecrûñile yandı ciger derdile cân[a] kıldı eşer
Şabur gerek yâhüd sefer âh yandum vâh yandum n'idem
- 5 Gelmedi çün senden vefâ çok eyledün baña cefâ
Sürdüñ raķîbile şafâ âh yandum vâh yandum n'idem
- 6 Hasta gönül ğinâ eyle geçdi fiĝân âh eyle

¹⁰⁹ Bülbülle birlikte her ay yüzlünün yanına git.

Şekeri o vezaretin terazisiyle çek.

¹¹⁰ Şiirin vezni tespit edilememiştir.

Ol leb-i cān-fezā ile āh yandum vāh yandum n'idem

- 7 Gel ki bugün Nesīmī'yem Hāşimī'yem ureyşī'yem
Bir şanemüñ esīriyem āh yandum vāh yandum n'idem

461

albī

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Mā'il oldu o perīnūñ ru-ı gül-rengine biz
Açmışız sīnemüzi cevr ü cefā sengine biz
- 2 Hālet-i kevkebümüzdür ki hevāyī-meşreb
Mā'ilüz leyl ü nehār bülbülūñ āhengine biz
- 3 Reh-i 'ışında o şāhın ölürüz öldürürüz
Yürürüz baş açuban düşmeninūñ cengine biz
- 4 Çıkmaa çāre meded yo meded Allāh meded
Zevraq-ı 'ışı düşürdük yine şol engīne biz
- 5 Dehr-i fānīde sülük eylemişüz ey albī
Hāc[1] Bektāş-ı Velī'nūñ yine gülbangına biz

(77b)

462

Tahmīs-i Şerīf

Li-azel-i Nābī Efendi

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Meclise destūñ ile sāar-ı Cem gelmez mi

Ayağın būs iderek nevbete fem gelmez mi
 Fūrkat eyyāmı geçüp vuşlata dem gelmez mi
 Beni dil-ḥasta görüp çeşmine nem gelmez mi
 Yā peşīmāne evzā'-ı sitem gelmez mi

2 Rām olup meclis-i 'irfāna gel ey gonçe-i nāz
 Nice bir āh ide bülbül gibi erbāb-ı niyāz
 Yiter ağıyār ile olduñ güzelüm maḥrem-i rāz
 Sen de inşāf ide ey āfet-i bīgāne nüvāz
 Ğayr ile şöḫbetüñ insāna elem gelmez mi

3 Çok temennī-i vişāl eyledüñ ol dildāra
 Şaldı ferdālara sevdin seveli bī-çāre
 Hāşılı geçmedi söz gelmedi ol güftāra
 Ey düşen dā'ıye-i vaşf-ı dehān-ı yāra
 'Acabā ḫātırına rāh-ı 'adem gelmez mi

4 Biz o servüñ şu gibi pāyına rīzān olduḡ
 Fıkr-i ümmīdi der-āğuş ile ḫayrān olduḡ
 Ser-i kūyin tolaşup 'ışkıla pūyān olduḡ
 Heves-i kāmıla biz bunca şitābān olduḡ
 O da āyā bize bir iki ḫadem gelmez mi

5 Naḫdümüz ḫalmadı dā'inler ise(?) ... nā-ma'dūd
 Cüş ider mi yine ol baḫr-i seḫā ḫulzüm-i cūd
 Ey Şerīf yār olıcaḡ 'avn-ı Hudā-yı ma'būd
 Rāygān olmaya mı yine metā'-ı maḫşūd
 Nābiyā ḫāfile-i luṭf u kerem gelmez mi

1 Yā İllāhī kııl ‘ināyet yārumuñ hāk-pāyına
Her ğam[uñ]da destine alsun düşerüm pāyına

Yā İllāhī sen müyeşşer it ... yārumuñ cemāline
Yā Rab senden kavuşdur yarum eyleme?¹¹¹

Ya ben ... ya günāhum ... bu bütün
Her şabāh gelür geçersin benden bakmaz hele

Gice gündüz āh iderüm haberüñ olmaz bile
Yalvarup recā iderüm dilegüm(?) geçmez hele

Bir ‘aynıla bir bile... olaydı başları
Her yana girüye dursañ...kaşları
Cihān dolu güzel olsa benüm yarum başları

(78a)

464

Şarkı

‘Arazbār

8 Hece

1 El çekeli zūlf-i yārdan
Elemüm var āh u zārdan
Dil ne çeker ‘ışk-ı yārdan

2 Bilsem yārum ne hāl oldı
‘Aceb kimlerle yār oldı
Dünyā baña hārām oldı

¹¹¹ Beytin vezni bozuktur.

Ben ayrıldum cüvānumdan

- 3 Ṭālī'ümdür tā ezelden
 Cefā çekmek her güzelden
 'İşķum gitmez derūnumdan

465

Eyzān

8 Hece

- 1 Raķībūñ ķanı dōkülsün
 Bir eksük olsun tek ölsün
 Ruhbānlar leşin gōtürsün

466

Eyzān

8 Hece

- 1 Benem ol dīdesi pūr-ķūn
 Āteşinle cigerüm ķūn
 Ṙo disünler bana mecnūn

467

...

Şarkı-1

'Araźbār

Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Bu dil bir tıfl-ı dildāra
 Yine bend oldı bī-çāre
 Düşüp pervāneveş nāra
 Çerāğ-ı şem'-i ruhsāra

Gülüm hey mîrüm hey hey cânım hey

- 2 Yanup âh-ı şerârıla
Derûn-ı derd-i zârıla
Hayâl-i fikr-i yârıla
Gezer ser-mest âvâre

468

Eyzân¹¹²

[Luṭfî]

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

- 1 Müdâmâ vaşlına ârzü¹¹³
İder dil rûz [u] şeb yâ hû
Kerem kılmaz mı ol meh-rû
'Aceb bu Luṭfî-i zâra

(78b)

469¹¹⁴

Şarkı

[Nâşid]

Fe'îlâtün/ Fe'îlâtün/ Fe'îlâtün/ Fe'îlün

- 1 Şâh-levendüm çanalum cām-ı şarâb-ı nâba
Şöyle nûş eyleyelüm kim dönelüm bî-tâba
Hele meyl itme pek erkenden efendüm h'âba
Ey meh-i evc-i leṭâfet gidelüm meh-tâba

¹¹² Luṭfî.

¹¹³ Ârzü: 'arzü (metinde).

¹¹⁴ Ömer ZÜLFE, **Nâşid Divan**, 95'ten tamamlanmıştır.

- 2 Bir iki muṭrib-i hoş-nağme alup bir iki saz
 Gāh beyātī okuyup gāh çalınsin nāz niyāz¹¹⁵
 [Ç]ıkalum şahrā-yı çemenzāra Küçüksu'ya birāz¹¹⁶
 Ey meh-i evc-i leṭāfet gidelüm meh-tāba
- 3 Nev-ḥırāmum yine müstağrağ olup kemhāya
 Tāze zīnet virüp ol kāmēt-i müstešnāya
 [Ş]arf-ı zihn eylemeyüp şöyle ğamı ferdāya
 Ey meh-i evc-i leṭāfet gidelüm meh-tāba
- 4 Giceyi gündüze tebdīl idelüm tā-be-şeher
 Şemsipaşa'dan idüp semt-i Beşiktaş'a güzër
 [Nā]şidā okuyalum böyle güzel şarkılar
 [E]y meh-i evc-i leṭāfet gidelüm meh-tāba¹¹⁷

470

Şarkı

Şehnāz Būselik

Müstef'ilün/ Müstef'ilün

- 1 Ey nev-nihāl-i bāğ-ı nāz
 Çekme baña buçağ-ı nāz
 Bir gün geçer bu çağ-ı nāz

اله طو بترم ناسه فليسو

اله طو مطبام ناسه فليسو¹¹⁸¹¹⁵ Mısra'ın vezni bozuktur.¹¹⁶ Mısra'ın vezni bozuktur.¹¹⁷ Bend sonlarında olması gereken bu mısra', ilk üç bende tarafımızdan eklenmiştir.¹¹⁸ Bana gel ... seni öpeyim

Bana gel gidiyorum(?) seni öpeyim

- 2 Ey dil-ber-i bāde-fürüş
Olduğça zülfüñ zīb-fürüş
‘Āşıkda almaz şabra hüş

471

Eyzān

Müstef’ilün/ Müstef’ilün

- 1 İçdi lebin hem çün şarāb
Āh dem harāb ehl-i harāb
İçsem de gitse bu hicāb

472

Eyzān

8 Hece

- 1 ‘Işkınla ey şūh-ı şanem
Ey çeşm-i serhoş menem
Oldı Adalar meskenüm

(79a)

473

Şarkı

...

8 Hece

- 1 Güzel gel ‘aqlumı alduñ
Bir nighle göñlüm alduñ
Aldadup ferdāya şalduñ
- 2 Beklerem cüvānum gelmez

Ne hāldeyüm hālüm sormaz
 ‘Uşşâkına raḥm eylemez

3 [Yi]ne terk itdi beni ol māh
 Hālümi pek kıldı tebāh
 Yağdı beni o zālīm āh

4 Kārı cefā ‘uşşâқа hep
 Bu cevrine bilmem sebep
 Kanda kaldı o hoş meşreb

474

...

...

Çeşm-i siyāhum bir mestāneyem bakma hālā çıkmam ben ...
 Göñlüñe ... dīvāneyem çaқ söyletme yanmışam bir pervāneyem
 Aldı ben kaşlaruñ kara hīç olunmaz derdile sinem yarası
 İlāc ehli uzanmadan ...
 Gel e Loқmān ṭabīb bulunmaz bu ...çāresi
 Hāmemi rızkını şatdum bir pula göñlüm için esīr oldum bir kula
 Bu güci çekenlere ‘ışқ ola ... bizi böyle şaldı ğurbete
 Hīç vücūdum şabr idemez farkına elüm varmaz...
 Göñlüne... böyle

(79b)

475

Ġazel-i Fuzūlī

Taḥmīs-i Beyānī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Şubh irüp oldı yine çünki şeb-i tār tamām
Cāme-ḥ̄ābından o meh şīve ile kıldı kıyām
Reviş-i rāha ḳadem başmağa itdi iḳdām
İtdi ol serv-i seher nāzıla ḥammāma ḥırām
Şem´-i ruḥsārı ile oldı münevver ḥammām
- 2 Yüzi rüşen idi dehrüñ meh-i tābānından
Nür-baḥşıdı ruḥı mihr-i dıraḥşānından
Ter idi ´arız[1] bāḡuñ gül-i ḥandānından
Görinürdi bedeni çāk-i girībānından
Cāmeden çıḳdı yeñi ayını gösterdi tamām
- 3 Cāmeden ayru gören dir o perīnūñ şānın
Meger indürdi felek yire meh-i tābānın
Çıḳarup pīreḥen-i müşg-i gül-āb-efşānın
Nīlgūn fūtaya şardı beden-i ´uryānın
Şan benefşe içine düşdi muḳaşşer bādām
- 4 Şāne el urmaḡıla oldı perīşān ḡīsū
Yine cem´ oldı ne siḥr itdi o çeşm-i cādū
Yāra şābūn ezilüp sürdi revān pāyına rū
Ṭas elin öpdi ḥased itdi ḳara baḡrını şu
Yetdi şu cismine gitdi bedenümden ārām
- 5 Şubh-ı kāzibde görüp şubh şanurlar şafaḳı
Farḳ ider mi ḳara cāhildür o ḳarayla aḳı
Şandılar kim şatılur dāne-i dürr-i ´araḳı
Suḥanuñ budur eşaḥḥı vü sözüñ mā-şadaḳı
Çoḳlar el kīseye urdı idüp endīşe-i cām
- 6 Kıldı sevdā-zede āfāḳı o zülf-i pür-çīn
Dāmen-ālūde cihān olalı pāyına ḳarīn

(80a)

Pertev-i mihr-i ruḥı birle ziyālandı zemīn
 Kākūlin şāne açup kıldı havāyı müşgīn
 Tīġ-ı mūyın taġıdup itdi yiri ‘anberfām

7 Heçr ile geçmişiken ḥāşılı rüz şeb-i ḥavz
 Cām-ı la‘lile şafālandı yine meşreb-i ḥavz
 Ḥazḡ idüp pertev-i rüyından anuñ kevkeb-i ḥavz
 Oldı pā-būs-ı şerīfiyle müşerref leb-i ḥavz
 Buldı dīdār-ı laṭīfiyle ziyā dīde-i cām

8 Cāmlar ḥüsnine ḥayrān oluban göz dikdi
 Tāqlar ḥıfzı için ḥıdmetine bel бүkdi
 Lüle-i āb sükūt itdi zebānın çekdi
 Merdüm-i dīde revān ayaġına şı dökdi
 Ki gerek şı dökile servüñ ayaġına müdām

9 Yüz cilā buldı yine ḥüsnile yunup arınup
 Oldı pākīze melāḥatde meh-i bedre dönüp
 Gün gibi yine ṭulū‘ itdi felekde görünüp
 Çıkdı ḥammāmdan ol perde-i dīdem şarınup
 Tıtdı āsāyişile kūşe-i çeşmümde maḳām

10 Çekeyüm yāra Beyānī niçe hemyān naḳdin
 Dökeyüm ayaġına eşk-i firāvān naḳdin
 Hep nişār eyleyeyüm dīde-i giryān naḳdin
 Müzd-i ḥammāma Fuzūlī vireyüm cān naḳdin
 Kılmasun şarf-ı zer ol serv-ḳad-i sīm endām

Figāniyye-i Fehīm Çelebi

Mefā'ilün/ Fe'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün

- 1 Figān ki 'āşık-ı nā-dīde-kām-ı mehcūram
Figān ki lezzet-i dīdār-ı yārdan dūram
- 2 Figān ki neş'e-i keyfiyyetüm bilinmedi hīç
Figān ki sākī-i nā-ħurde-cām-ı maħmūram

(80b)

- 3 Figān ki beççe-i 'Anķā-yı āfītābam līk
Henüz beyzā-i şubħ-ı ħafāda mestūram
- 4 Egerçi ma'den-i elmās şebçerāğ-ı mehem
Bilür āyīneveş līk mihr-i bī-nūram
- 5 Mişāl-i āyīne-i āfītābken ŧab'um
Sifāl-i māħ gibi şubħ u şām meksūram
- 6 Ĥazefveş olmadayam pāy-māl-i bed-güherān
Dirīğ bilmediler kim ne gence gencūram
- 7 Egerçi ben leb-i dil-berde ħāl-i müyīnveş
Girifte-pā meges-i bend-nūş-ı bī-zūram
- 8 Tenümde müy degül ŧa'n-ı bī-mezākāndan
Şüküfeveş hedef-i tīr-i nīş-i zenbūram
- 9 Beni bu kūr dilān ŧurma itmede pā-māl
Ĥazīz-i ħāk-i mezelletde dūr-i menşūram

- 10 Benem o cevher kim elmāsdur benüm kānum
Velīk dīde-i ḥussāda kān-ı billūram
- 11 Ḥasūd baḳmaz olursam da ‘aynek-i ḥurşīd
Teḡāfūl itdi şanur kendüyi dimez görem
- 12 Ümīddür ki ḥalās ide dāver-i Ḳahhār
Ki Rūḥ-ı ḳudsem ü İblīs elinde maḳhūram
- 13 Siyāh-kāselügin mīzbān-ı çarḥuñ gör
Ki kāse-i līs-i segānam egerçi faḡfūram
- 14 Ğurende şīr-i ḳavī-beççeyem ne fā’ide līk
Hemīşe zaḥm-ḥ[ār]-ı nevk-i nāḥun-ı mūram
- 15 Cihānı eylese ber-bād bārī seyr itsem
Müdām gūş-be-āvāz nefḥa-i şūrām
- 16 Olursa baḥtum eger nā-ḥudāy-ı zevraḳ-ı mihr
Yine ḡarīḳ-ı siyeh-baḥr-ı şām-ı deycūram
- 17 Ben aḥterem bilürem kimdür eyleyen menḥūs
Felekden itmez isem āh u şekve ma’zūram
- 18 Hilāl şanma ki şekvā idüp dimekde felek
Zebān-ı ḥālile ben de esīr ü mecbūram
- 19 Ğam itdi kān-ı nemek giryeden mesammātum
Ṭabīb-i müşfiḳam u cümle zaḥm-ı nāsūram

(81a)

- 20 Tenümde za'fila mıstarveş üstüh'ân görünür
Yed-i ʔabīb-i ecelde kitāb-ı meşūram
- 21 Ne pīç ü tābuma nāzır cihān ne emrūme rām
Hemān nümüne-i ʔuğrā-yı köhne menşūram
- 22 Yıķılmadur baña veche-i me'āş bī-minnet
Bir iki gün ki ḥarābāt-ı ğamda mezdūram
- 23 Za'if oldı tenüm meşķ-ı nāleden o ķadar
Ki muṭrib-i ecele şimdi tār-ı ʔanbūram
- 24 Ḥazān-ı zerdī-i ğam bāĝ-ı çihremüñ gülidür
Bahār-ı gülşen-i şādīye faşl-ı baḥūram
- 25 Tamām girye-i şevķam tamām ḥande-i ğam
Benem ki 'āciz-i temyīz-i mātem ü sūram
- 26 Cünün-ı 'ışķ baña bir müferriḥ itdi 'aṭā
Odur ki ḥālet-i giryānlugumda mesrūram
- 27 Müdām itmedeyüm laḥt laḥt kendü tenüm
Ĝarībdür ki ne ķaşşābam u ne şaturam
- 28 Pür itdi şerḥa-i dāĝıla levḥ-i sīnem yār
Belī defātir-i a'māl-i 'ışķa destūram
- 29 Ne dil-beri ki görem 'āşık oluram fi'l-ḥāl
Ki emr-i şāh-ı hevesle bu ķāra me'mūram
- 30 Müdām dünyede fikrüm şarāb u dil-berdür
Ne teşne-i mey-i kevşer ne mā'il-i ḥūram

- 31 Ço zāhid ehl-i dile ʔa'mı ʔā'atüñ eyle
 Ki sen hürriyetle ben günehle meşhūram
- 32 Penāhum oldı benüm ان ربنا لغفور¹¹⁹
 Ne deñlü 'āşī isem ol ƙadar da mağfūram
- 33 Sen ol Һasedle ki ben rağmuña senüñ zāhid
 Fezā-yı Һaşrda da dil-berümle maşşūram
- 34 Ben eyledüm çü süveydāmı sa'yıla Ka'be
 Benem ki vāşıl-ı ma'nā-yı sa'y-i meşkūram
- 35 Harīmüm ehl-i Һarābāt ider ʔavāf müdām
 Zemīn-i şehir-i maħabbetde beyt-i ma'mūram
- 36 Kelīm'em ü yed-i beyzādur āh-ı serd baña
 Harīm-i ʔūr-ı tecellīde şem'-i kāfūram

(81b)

- 37 Şerār-ı nār-ı tecellīdür erzenüm zīrā
 Ğıdā-yı bāz-ı maħabbet ʔa'if-i 'aşfūram
- 38 Şu'ā'-ı dīde-i Mūsā'dan eyledüm Һas [u] Һār
 Ki lāne-sāz-ı ser-i naħl-i gülşen-i ʔūr'am
- 39 Yegāne mālīk-i dārü's-selām-ı tevħīdem
 Dilīr-i mīr-i¹²⁰ انا الحق sipāh-ı Manşūr'am

¹¹⁹ Allah mağfıret edicidir.

¹²⁰ Hakk'ım.

- 40 Tabīb-i 'ışk didi eyle şıḥḥate perhīz
Marīz-i derd-i cünūnam ġarīb-i rencūram
- 41 Serāb itdi beni baḥr-i eşke itmişidi ġarḳ
Bu şürezārda memnūn-ı cism-i maḥrūram
- 42 Dilüm ki şalb-i vücūd içre nuḥfe-i 'ışkam
Ġarīḳ-ı kaḫre olan ḫurfe baḥr-ı pür-şūram
- 43 Sebū-be-düş mey-i feyz-i 'ışk olan tā kim
Mişāl-i pīr-i muġān ḫūşe-çīn-i engūram
- 44 Kim iltifāt-ı ḫazānum ki 'Īsā-yı 'aşram
Bu vahşetüm gören ādem şanur ki maġrūram
- 45 Cihān beni göze göstermezüm şanur ammā
Naẓīr-i merdüm-i çeşmem hemīşe manzūram
- 46 Fehīm-i pāk-i ḫayālem tamām kuvvet-i ḫab'
Sözün netīcesi kār-ı suḫanda pür-zūram

477

Mu'aşşer Terkīb-bend-i Fehīm-i şeydā

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Ey nigāh-ı ġazabı mest-i mey-i naḫvet-i nāz
Ġamzesi sākī-i cām-ı ecel-i ehl-i niyāz
Ey fūrūġ-ı ruḫ-ı ḫūy-kerdesi ḫurşīd-ġudāz
Ey leb-i nādire ġülberg-i ġül-i ġülşen-i rāz
Ḳorḳaram rāzumu fāş ide o çeşm-i ġammāz
Āşinā oldı dile ġamze-i bīġāne-nüvāz
Şeb-i hecr-i ġam-ı zülf-i dil-i sevdā-perdāz

İhtiyārī degül āh eylerisem dūr [u] dırāz
 Āh idersem n'ola sevdāñıla ʔolmuş göñlüm
 Haberüm yok ki senüñ 'āşıkuñ olmuş göñlüm

(82a)

- 2 Hüsñüñ evvel baķışumda beni itdi meftün
 İtdi sāhir-i çeşmüñ baña biñ mekr ü füsün
 Zülfüñ itdi dilümi silsile-cünbān-ı cünün
 Āhıru'l-emr bu sevdā ile oldum mecnün
 Gördüñ oldum elem-i 'ışkuñıla zār [u] zebün
 Şerbet-i luţfıla derd-i dilüm itdüñ efzün
 ʔoldı tā derd-i maħabbetle derün [u] bīrün
 Başladuñ zehr-i sitemle cigerüm itmege hün
 Rüy-ı dil gösterüp itdüñ beni çün dīvāne
 Olduñ ey āhü-yı vaħşī giderek biġāne
- 3 Bī-mürüvvet ne idi 'arz-ı maħabbet evvel
 Ne idi eyledüğüñ luţf u mürüvvet evvel
 Niye virdüñ dil-i nezzāreye ruħşat evvel
 Niçün itdüñ dil-i bī-çāreye şefkat evvel
 İtmegidi ġarezüñ çünki ferāġat evvel
 Ne idi tā bu kadar germī-i ülfet evvel
 Üns idi elde iken şānuña 'ādet evvel
 Şāh-bāzum yoġıdı sende bu vaħşet evvel
 'Afv kıl hüsñüñe küstāh nigāh itdümse
 İhtiyār elde degül girye vü āh itdümse
- 4 Gerçi ben serhoşı 'ışkuñıla serāb itmez idüñ
 Āteş-i cevriyle baġrumda kebāb itmez idüñ
 Evvel ālüfteñe tā böyle 'itāb itmez idüñ
 Biñ su'al eylese bir tünd-i cevāb itmez idüñ

Luṭf iderdüñ ğazab-ālūde ḥiṭāb itmez idüñ
 Beni gördükde ser-i rehde şitāb itmez idüñ
 Çeşümümi āteş-i ḥasretle pür-āb itmez idüñ
 Dil-i vīrāneyi tekrār ḥarāb itmez idüñ
 Şimdi ḳurbānuñ olam söyle nedür n'oldı sebep
 Āşinā-yı ezeliye bu tecāhül bu ğazab

- 5 Mest-i şīrīn-suḥanum telḥī-i güftār nedür
 Luṭfuñ evvel ne idi şimdi bu āzār nedür
 Pür-teġāfül nigeḥ-i nerkis-i bīmār nedür
 Ğonçe-i gül gibi la'līn şeker-bār nedür

(82b)

Beni gördükçe şitābıla o reftār nedür
 Renciş-i bī-sebeb-i ğamze-i pür-kār nedür
 Sitem-i ğamze-i çeşm o cefākār nedür¹²¹
 Mübtelāña nedür ey şūḥ bu eṭvār nedür
 Sitem itmekde yine ḳādir iseñ eyle baña
 'Āşıkam 'āşıkam ey şūḥ-ı cefākār saña

- 6 Ḥod-perestüm reviş-i dīnūñe ḳurbān olayum
 'Āşık-ı āyīnesin āyīneñe ḳurbān olayum
 Pīçiş-i ṭurre-i müşġīnūñe ḳurbān olayum
 Reşkden pister ü bālīnūñe ḳurbān olayum
 Çeşm-i 'ayyār [u] suḥan-ı çīnūñe ḳurbān olayum
 O kemān-ebrū-yı pür-çīnūñe ḳurbān olayum
 Nāvek-i ğamze-i pür-kīnūñe ḳurbān olayum
 Zehr-i ḳand-i leb-i şīrīnūñe ḳurbān olayum
 Sīneñi kīneden ey āyīne-ruḥ şāf eyle
 Öleyüm mi ele mir'at alup inşāf eyle

¹²¹ Mısra'ın vezni bozuktur.

- 7 Hüsnuñi görse eger Yūsuf olur bende saña
 Hayl-i 'uṣṣāk nice olmasun efgende saña
 'Āşık olurduñ eger görse idüñ sen de saña
 Böyledür kısmet-i Hāk girye baña hānde saña
 Bir naşihatdur ider 'āşık-ı şermende saña
 Korkaram yār olur aġyār firībende saña
 Hānde it ağlasa hālin dil-i nālede saña
 Ba'de-zīn bendeyem ey hūb-ı cihān ben de saña
 Girde-bālīn gül-āgende ola tūde-i hār
 Derd-i ġayretle helāk ola Fehīm-i bīmār

478

Kaşīde-i Beççe-i Aḥmed Big

Mef'ülü/ Mefā'ülü/ Mefā'ülü/ Fe'ülün

- 1 Her kim bize ta'n eylerise nev'-i beşerden
 Hāk şaklasun 'ālemde anı havf u haṭardan
- 2 Zemm eyleyüben 'aybumızı halka diyeni
 Maḥşerde emīn eyleye Hāk şūrıla şerden
- 3 Sögmekte ne var dögse helāl eylerüz anı
 İncinmeyüben hāṭırumuz daḥı beterden

(83a)

- 4 Her kim ki bizüm 'aybumızı söyler olursa
 Yā Rabbi pür it ağzın anuñ şehd [ü] şekerden
- 5 Kibrile bize kīn idene Bārī te'ālā
 Şefkat idüben raḥmet ide sürmeye derden

- 6 Maḥbûb sever dirler ise ḥatırumuz hoş
Kimdür çıkarın göz göre ol nûrî başardan
- 7 İnķârı ko baķ احسن تقويم emîrüm¹²²
Dil âyînesi rûşen olur şâf nazardan
- 8 Her şeyde bizüm gördüğümüz nûr-ı Hudâ' dur
Ger pîr ü cüvân ola vü ger gönçe-püserden
- 9 Her yirde Ḥaķ'ı birlemeyen egri nazârlar
Kurtarımadı gerdenini tîğ-ı dü-serden
- 10 Siz her nice zemm eyleseñüz aña ḥabîbüm
Dil-şâd oluruz gûş idicek biz bu ḥaberdan
- 11 Kâfir diriseñ biz degülüz mülḥidi aña
Tevḥîde iren kendüyi pâk itdi bulardan
- 12 Vaḥdet deñizi baḥrîsidür Aḥmed'i gel gör
Tevḥîdi ko maz kendü geçer cânıla serden

479

Kaşîde-i Nef'î Çelebi

Müfte'ilün/ Müfte'ilün/ Fâ'ilün

- 1 Baña gerekmez kerem-i rûzgâr
Olmasa tek dilde ğam-ı rûzgâr
- 2 Def'-i ğama çâre mi var olsa ger
Elde kadeḥ câm-ı Cem-i rûzgâr

¹²² En güzel şekilde. 95 (Tîn) 4.

3 Derd bu ki or mı ade tutmaa
Ke-me-ke-i dem-be-dem-i ruzgar

4 Boyle eker mi bu am ehl-i dil
Nieye dek bu sitem-i ruzgar

5 Ehl-i dile zulm  sitem gibi yo
Hi bir emr-i ehem-i ruzgar

6 Ehl-i diln tali' i yo olsa ger
Padieh-i muterem-i ruzgar

7 Dilde afa olmayacak 'arife
Bi-mezedr hep ni'am- ruzgar

(83b)

8 Grdi mi bir 'arifi bir kimse hi
Devletile mutenem-i ruzgar

9 Bir ar- pada gorinr hemn¹²³
Devlet-i abit-adem-i ruzgar

10 ar diyemem belki sitemdr ara
Fazla-i av-i ikem-i ruzgar

11 are ne n devr ideli boyledr
a'ide-i mltezim-i ruzgar

12 A yklup yire geeydi felek

¹²³ Metin AKKU, **Nef'i Divanı**, 188'den tamamlanmıtır.

- Ber-ṭaraf olsa elem-i rūzgār
- 13 Ḳalmasa tā firḳa-i erbāb-ı dil
Sīne-figār rū-dijem-i rūzgār
- 14 Baña ne ben rind-i cihān diyemem
İtmez eşer baña ğam-ı rūzgār
- 15 Belki huṭūr eylemez ašlā dile
Yād-ı vücūd-ı ‘adem-i rūzgār
- 16 Ğam mı çeker devlet-i dünyā için
Rind-i Felāṭūn-ḥikem-i rūzgār
- 17 Az u çoğ ehl olana virmez keder
Ḳayd-ı ğam u pīş [ü] kem-i rūzgār
- 18 Olsa huşūşā ki mürebbī aña
Himmet-i şāḥib-kerem-i rūzgār
- 19 Olsa aña maşraf-ı yek-rūzedür
Mā-ḥaşal-ı kân-ı yem-i rūzgār
- 20 Ol ki serā-perde-i iclāline
Şuḳḳa-i zerrīn ‘alem-i rūzgār
- 21 Āşaf-ı Cem müsned-i devr-i zamān
Şaf-der-i ‘ālī-himem-i rūzgār
- 22 Şaf-şiken-i memleket-i şark u ğarb
Rüstem-i Dārā-ḥaşem-i rūzgār

23 Dāver-i pür-şevket ü pür-ihtişām
Muhterem-i muhteşem-i rüzgār

(84a)

24 Ma'reke-perdāz pesendīde re'y
Hayder-i Yūsuf-şiyem-i rüzgār

25 Hāfız-ı dīn hazret-i şadr-ı cihān
Mehdī-i Aḥmed-'alem-i rüzgār

26 Şadr-ı mu'azzam ki der-i 'adlidür
Kıble-i şeyhü'l-Haram-ı rüzgār

27 Bārgēh-i maḥkeme-i 'adl ü dād
Dergeh-i kehfü'l-ümem-i rüzgār

28 Dest-i yem-i luṭf dil-i kān-ı cūd
Kendü veliyyü'l-ni'am-ı rüzgār

29 Reşha-i kilik-i kefi ihsānidür
Merhem-i zaḥm-ı elem-i rüzgār

30 Mu'ciz-i güftārıla dirsem n'ola
'İsā-yı ferḥunde-dem-i rüzgār

31 Aña nazīr ola mı 'ālemde hīç
Zühre gibi mütthem-i rüzgār

32 Bānu-yı Meryem-müniş fikridür
Encümen-ārā-yı şanem-i rüzgār

- 33 Cümlesine t̄ab getürmez ‘adū
Olsa eger Güstehem-i rüzgār
- 34 ‘Ömri olunca yazılmaz medh̄ini
Münşī-i çāpük-ķalem-i rüzgār
- 35 Dādgerā nāmverā dāverā
Ey h̄alef-i muḥterem-i rüzgār
- 36 Böyle mi eylerdüm edā medh̄üñi
Olmasa muḥkem şamem-i rüzgār
- 37 Yoḥsa iderdüm güher-i vaşfuñi
Zīver-i gūş-ı nağam-ı rüzgār
- 38 Başla du‘ā itmege Nef‘ī yiter
Şekve vü zūlm ü sitem-i rüzgār
- 39 Tā ki felek devr ide bozılmaya
Silsile-i muntazam-ı rüzgār
- 40 Ķadri bülend ola o miḳdār kim
Nāmına ola ḳasem-i rüzgār

(84b)

- 41 Çok yaşaya tā o ḳadar kim añā
Ola nümāyān herem-i rüzgār

480

Güfte-i Rūsūḫī Berāy-ı Duḫān

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Ey duḡān-ı varak-ı tubḡaya münkir nādān
Ben cevābın vireyüm aḡlasun idrāki olan
- 2 Ehl-i İslāmı Şu vechile sen itdũñ taḡķĩr
Ki anı itmedi Boḡdān el-amān Efrecān
- 3 Şeyh Mañŕũr ki ol ķuḡb-ı zemĩn-i maḡrib
Bunı keŐfile bulup ķılmıŐiken keş ũ beyān
- 4 Şimdi ĩcādını kāfirlere ķıldıñ isnād
Söyledũñ sen ki götüñden ķıķarup bunca yalan
- 5 ‘Ulemā vũ Őuleḡā cümleten eŐrāf-ı kibār
Bilürken ki ķılurlar ķamusı Őũrb-i duḡān
- 6 Öyle mühmel sözi efvāhuña lāyık göresin
Őümme ḡāŐā ki bunı söyleye ehl-i ĩmān
- 7 Evvelā Őeyḡi ķomaķ kāfir-i Efrec yirine
Őāniyā ķılmada taḡķiff-i maḡāl-i Őur’ān
- 8 Hele ḡāyetde vebāle girũp olduñ āŐam
Dĩnũñe belki nikāḡuña daḡı ola ziyān
- 9 ḡaķ te’ālā ki yaratdı bu ķadar eczāyı
Cümleñũñ nef’ini ilḡāmıla buldı Nu’mān
- 10 Kiminũñ yapraḡı kōki kiminũñ ābı devā
Kiminũñ mĩvesi nāfi’ kimi dũhn-i balasān
- 11 Zāhir olmamıŐıdı böyle duḡānıla devā

Bunda da şimdi Hudā hikmetini kıldı 'ayān

12 Pes muzırr-ı beden-i ādem iken ğayr-ı duḥān
Menfa'at bunda zihī kudret-i Ḥayy u Sübhān

13 Balġam-ı māliḥe Efrenġi olan ...
Nef'ini didi görenler baña ey rind-i cihān

14 Muṭlakā balġama ḥod nef'i anuñ zāhirdür
Balġamuñ keşreti ḥod bā'ış-i renc-i insān

15 İmtilāya daḥı zükkāma devāsı fi'l-ḥāl
Küllü çirkin yaraya merhem-i şāfīdür inan

(85a)

16 İmtilā def'ine nef'i yaluñuz kāfīdür
Çünkü envā'-ı maraž andan olur cisme revān

17 Ḥafaḳān rencine ḥod nef'i katı zāhir iken
Cehl-i maḥz oldu dimek bā'ış-i renc-i ḥafaḳān

18 Bu duḥān nef'ini görmişken idersin inkār
Getüre şoñ ucu bu rengden anı devr-i zamān

19 Āteş-i āhına toḳunma duḥān-nüşānuñ
Tütünüñ göge çıkarmaya o nār-ı sūzān

20 Ne revādur ki tütünsüz olasın şubḥ [u] mesā
Toġrı çıksun tütünü şürb-i duḥān eyle hemān

21 Ḥadd-i ifrāṭıla şürbünde zarar olsa n'ola

Cümle nāfi' olanuñ keşreti oldu çü ziyān

- 22 Tuğ kulağ nazm-ı Rüsūhī'ye eger 'ārif iseñ
Ehl-i Hāğ hağ söze kâ'il gerek ey rûh-ı revān

481¹²⁴

Ez-güftehā-yı Aḥmed Big

...

- 1 Ey büt-i şīrīn-zebān kām̄eti serv-i revān
Bir gicecük gelesen bizüm oḡaya hemān
- 2 Sen geçüp oturasan ben saña az az koyam
Bir ḡadehūñ içine şāfī mey-i ergavān
- 3 Serhoş olup yatasan donla ḡalḡup eyleyem
Ekşilice çorbanı maḡmūr içesen revān
- 4 Şöyle uram içerü hīç ḡalmaya tışaru
Düşmeniñüñ baḡrına ḡançer-i tīḡ-ı bürrān
- 5 İki tutam bir ḡarış egilivir şoḡayum
Nerkis ile lāleyi başuña ey nev-cüvān
- 6 Pek yapuşup bilüñe ite ite geçürem
Barmaḡuña ey şanem ḡātem-i zerrīn-nişān
- 7 Sen gelesen ḡapuya zorıla ben girdürem
İçeri diyü seni 'izzetile ba'dezān
- 8 Key ḡatı şād oluram ardiña bıraḡıcaḡ

¹²⁴ Şiirin vezni tespit edilememiştir.

İki bölük saçuñı sünbül(?)-i zülf-i girān

- 9 Her dem ey şāhum tıram diz çöküben tıtduram
Ol kadehi eliñe kim sen içesin hemān

(85b)

- 10 Her şabāhın gelesin Aḥmedī'ye viresin
Ḥāce selāmün-'aleyk şāhum 'aleyküm-selām

482

Güfte-i Lāmi'ī Efendi

Fei'lātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Şunda bir bıkır kızoğlan bulunur mı dellāl
Dili sükker sözi şīrīn yañağı gül gibi al
- 2 Beñi Ḥindū gözi cādū kaşı yā kirpigi oğ
Zülfī 'anber nefesi müşğ ü teni penbe-mişāl
- 3 Deheni ḥoḳka-i mercān lebi la'l ü dişi dür
Alnı ay ü yüzi gün saçları şeb kaşı hilāl
- 4 Sā'id ü sāḳı yoğun ince beli ḳaddi uzun
Ḥarekāt u sekenāti ḳamu pür-şīve vü āl
- 5 Boyu şuplak teni ablak ne kızıl ola ne aḳ
Ne ḳatı ola ne yumşak ser ü tā-pāy kemāl
- 6 Ola boyu gibi her barmağı bir sīm-elif
Dönse zülfī gibi perçem saçı pür-fitne vü āl

- 7 Yürise fitne ola ursa kıyāmet opara
Söylese sihr ide basa omaya tende mecāl
- 8 Ruḥı bāğını şabā her dem ide arḳ-ı ‘araḳ
Gelse yüz şermile biñ luḫfila ya eylese āl
- 9 Gül gibi ḫār u ḫas irmemiş ola dāmenine
Ġonceveş dürcini açmamış ola dest-i ḫayāl
- 10 ār-deh-sāle ola ḫüsnile bedr ay gibi
Arta günden güne servi boyı çün tāze-nihāl
- 11 Ṭaleb it şehri yūri bul bu şıfatlu güzeli
Lāmi‘iden ne bahā isteriseñ gel berü al

483

Kaşāide-i ‘Alī der-medḫ-i oştañiniyye
Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Dirsem İstanbul’a ben ehl-i naḫar deryāsı
Keşret-i nāsa naḫar nev’-i beşer deryāsı
- 2 Ümm-i dünyā vü şeker baḫri ise n’eyleye Mışır
Ebi yā ceddidür anuñ bu maḫar deryāsı
- 3 Günde biñ şahşı kesüp anımı baḫr itmegiçün
ḫışm-ı şeh demleri ḫüsrān u ḫaḫar deryāsı

(86a)

- 4 Emr-i ḫaḫḫ’ıla vebā demleri geldükde hemān
Lücce-i zehr olur ol ḫün-ı ciğer deryāsı

- 5 'Azlile fakrıla gözyaşı döken ğamgîne
Ĝuşşa gird-âbıdur ol hüzn ü keder deryâsı
- 6 Manşıb ehline şafâ kâni menâfi' deñizi
Merdüm-i düşküne şer baħri zarar deryâsı
- 7 Mâil-i fişk u fücür olsa ħarâbât ehli
'Âlemi ğarķ-ı şarâb eyler ü şer deryâsı
- 8 Añma zühhâdıla pür şavma'alar hem çü şadef
Görinür dâne-i sübhayla dürer deryâsı
- 9 'Ulemâsı fużalâsı şu'arâsı çokdur
'Uķalâ baħridür ol fażl u hüner deryâsı
- 10 Atlanup cum'aya çıķduķda şehensâh-ı cihân
Zîb ü fer menba'idur nür-ı başar deryâsı
- 11 Akdeñiz Karadeñiz çekilüp geldükçe
Baħr u limânı görünür gemiler deryâsı
- 12 Görinür her yolu bâzârınuñ âdem oluĝı
Cüş u cünbişde eger şehri eger deryâsı
- 13 Didi şarrâf-ı ħired aña ki bezzâzistân
Ma'den-i dürr ü güher nukre [vü] zer deryâsı
- 14 Bir içim şu gibi dil-berler ile toptolıdur
'Âlemüñ yüzi şuyıdur o püser deryâsı
- 15 Döndi bir deyre ser-â-pâ k'ola pür-naķş-ı nigâr

Zenlerün kânidur ol süfte güher deryâsı

- 16 Leb-i deryâdadur ammâ tutuşup yandukça
Her zebâna dil olur kendü şerer deryâsı
- 17 Baħr ü berden çekilüp gitmede ebnâ-yı sebîl
Ümerâ reh-güzeri naql-i sefer deryâsı
- 18 Gerçi seyyâh-ı eķâlîm-i cihândur 'Âlî
Öyle ber-ter bir döner görmedi ber deryâsı¹²⁵

484

Kaşîde-i Hüseyinî

Mef'ûlü/ Mefâ'îlü/ Mefâ'îlü/ Fe'ûlün

- 1 Ey dil gözin aç bak yine seyrân-ı zamâna
Mir'at-i sipihr içre nümâyân zamâna

(86b)

- 2 Zeyn oldı felek raħşına Rüm'dan sefer itdi
Şâm kişverine mihr-i dıraħşân-ı zamâne
- 3 Seyyârelerün seyri ile burc-ı zevâle
Hep 'aķsinedür gerdiş-i gerdân-ı zamâne
- 4 Kerr itdi meger sem'-i semâvât [u] zemîni
Âgâzeger-i kûs-ı Süleymân-ı zamâne
- 5 Heybetle olup şems ü kamer deffine mızrâb
Girdâr ider ol tûbları çevgân-ı zamâne

¹²⁵ İ. Hakkı AKSOYAK, *Gelibolulu Mustafa Âlî, Divan I*, 309'dan yararlanılmıştır.

- 6 Bu dā'ireye her kim ayak başsa olur güm
Cem'ini anuñ ide perīṣān zamāne
- 7 H̄ikmetde ḳanı dehre Aristo geçinenler
Ḥab gibi yidi anları Loḳmān-ı zamāne
- 8 Dārāları dārū-yı ecelden geçürüp hep
Dāma düşürdi bir bir ṣāhān-ı zamāne¹²⁶
- 9 Çün ehl-i vücūduñ yiri ṣāhrā-yı 'ademdür
Sür'atle gelüp geçmede mihmān-ı zamāne
- 10 Bir gendüm ile Ādem ü Ḥavvā'yı götürdi
Ḥarmān-ı zemīn içre bu diḳkān-ı zamāne
- 11 Bir velvele ṣalmıṣ Keyūmers bu cihāna
Efgendesidi cümle-i ḥāḳān-ı zamāne
- 12 ...küṣ-i merd idi Ṭehmürṣ-ı dīv-bend
Dehlīze düşürdi anı ḳārān-ı zamāne
- 13 'Ahdinde ḳırān-ṣāhib iken Ḥād u 'Utrud
Māt itdi anı 'Anter-i merdān-ı zamāne
- 14 Destile ṣikār eyleriken ejderi Gerṣāsb
Yek demde yutdı anı evrān-ı zamāne
- 15 Mīrāṣ ḳodı niçe Ferīdūn'ı İrec'den
Bu ḳıṣṣa-i pür-ḥiṣṣeyi devrān-ı zamāne

¹²⁶ Mısra'ın vezni bozuktur.

- 16 Şad Sām'ı zebūn pençe-i Behrām-ı felekden
Nerm itdi Nerīmān'ları qārān-ı zamāne
- 17 Qahr itdi niçe Rüstem'i gerdūn-ı sitemkār
Şad Zāl'ı da zār eyledi giryān-ı zamāne
- 18 Hey hey qanı ol ... Behmen ü Bījen
Yā Behram-ı qahhār-ı ferīhān-ı zamāne

(87a)

- 19 Qanı Cem ü Cemşid ile İskender ü Hūşeng
Daḥḥāk'i gıdā eyledi su'bān-ı zamāne
- 20 Qanı Dārāb u Fīrūz u Ferruḥ şah
Yā Qayser [ü] Kisrā-yı ...-ı zamāne¹²⁷
- 21 Şor Nemrūd-ı la'ini n'itdi ba'ūza
Yā Fir'avn'ıla Hāmān-ı zamāne
- 22 Şor dehr-i denī n'eyledi Keyḥüsrev'i qanı
Ol tañtana-i kūs nefīrān-ı zamāne
- 23 Her birisi virmişidi qubbe-i 'āleme şadāyı¹²⁸
Olmuşıdı engüşt-nümāyān-ı zamāne
- 24 Eslāfı çeküp nevbetile bir bir ögütü
Kim şevqıla döndükçe degirmān-ı zamāne

¹²⁷ Beytin vezni bozuktur

¹²⁸ Mısra'ın vezni bozuktur.

- 25 Şimdi bir 'aşra irildi 'azîzüm kim¹²⁹
Söylenmeye dillerle revîşân-ı zamâne
- 26 Ser pāya dönüp pā sere meyl itdi 'acebdür
Her yirde geçe şadra behîmân-ı zamâne
- 27 Erbâb-ı dilüñ ya'nî yiri zîr-i қademdür
Ser hırқaya çekdi heme 'irfân-ı zamâne
- 28 Rindân gözine kuhl-i hamâқat çekebilmez
Fenninde hazîқ olsa tabîbân-ı zamâne
- 29 Peşmîne-i hırқada düzdi şimdi қıyâfet¹³⁰
Dervîş geçinür ba'zı sefîhân-ı zamâne
- 30 Her biri velî mülhid ü zındıқ u râfîzî
Şüretde тарîқ ehli mürîdân-ı zamâne
- 31 Kâmiller evet zîver-i tâc-ı serimüzdür
Câhilleredür nükte-i 'azîzân-ı zamâne
- 32 Eṭvârını her kim göriceк türk-i denînüñ
'Allâme şanur nükte-şinâsân-ı zamâne
- 33 Başında ise қubbe-i hammâm-ı hamâқat
Zâtında ise güster-i 'unvân-ı zamâne
- 34 Destârına misvaқ şoқınan şüfi-i sâlüs
Teşbîh olur âhü-yı beyâbân-ı zamâne

¹²⁹ Mısra'ın vezni bozuktur.

¹³⁰ Mısra'ın vezni bozuktur.

35 Telbislük ider zâhid-i huşk küşe-i ğârda
Deyrine girer güyâ ki ruhbân-ı zamâne

(87b)

36 Va'zıla 'amel eylemeyen vâ'iz-i bed-rây
Ma'nîde odur hem-ser-i şeytân-ı zamâne

37 Her dem kütüb-i fiğhı açup dir ki müderris
Benven heme ser-hayl-i fehîmân-ı zamâne

38 Ders çapısındaki mülâzımları dirseñ
Her birisi bir demkeş-i şu'bân-ı zamâne

39 'Aynında degül birisinüñ naşş u ehadîş
Tama'-ı hām ile nuķrede ey cān-ı zamâne

40 Kādîler ise hükm-i kazâyı eylemez icrâ¹³¹
Haķ düşmeni hep loķma-perestân-ı zamâne

41 El çekdi kamu şer'-i şerîf-i nebevîden
Rüşvet gözedür cümle 'inādân-ı zamâne

42 Seccāde-i 'ilmi bular dām u dāne idindi¹³²
Şayd itmege tezvîr ile murġân-ı zamâne

43 Dāmân-ı ra'iyet n'ola şad-pāre olursa
El urdı bular şimdi girîbân-ı zamâne

44 Ma'nen ki bular oldı kamu gürk ü ğanemsiz

¹³¹ Mısra'ın vezni bozuktur.

¹³² Mısra'ın vezni bozuktur.

- Āgeh mi degül yoḥsa nıgehbān-ı zamāne
- 45 Mey-ḥānede bī-hūş yatan erbāb-ı ḥarābāt
Zu'mınca şanur kendüyi a'yān-ı zamāne
- 46 Beñzerse n'ola kıan yalamış kelb-i 'aķūra
Ķab'(?) gülfām-ı mey-i sekrān-ı zamāne
- 47 Erbāb-ı dilüñ cevriłe ķaddin ḥam iderler
Mührzedlisi(?) ķaḥbe vü ḥızān-ı zamāne
- 48 İķlīm-i suḥan Ḥüsrev'idür şimdi Ḥüseynī
Baş egmez ise n'ola suḥandān-ı zamāne
- 49 Şimşir-i suḥan çekmege bardağı çerkerler
Erbāb-ı suḥan yoḥsa zarifān-ı zamāne
- 50 Ārāyiş-i dīvān-ı ḥümāyūnumı görse
'Aķlın yitürüp ğışş ola rindān-ı zamāne
- 51 Nerrād-ı suḥan naṭ'-ı belāġatde sürüp at
Manşübe urur lu'bet-bāzān-ı zamāne

(88a)

485

Tercī'-bend-i Ḥüseynī

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Ey gönül gel heves-i sīm-bedenden geçelüm
Gel meyl itmeyelüm zaḥm-ı dikenden geçelüm¹³³

¹³³ meyl: meyl (metinde).

Göz açup bakmayalum şantana-i devrāna
 Zīnet-i hayme-i gerdūn-ı kühenden geçelüm
 Uçmağa uçmağıçun itmeyelüm ince hayāl
 Zāhidūñ havfı şırať ise biz andan geçelüm
 Bağrumuz maķķab-ı elmās-ı maħabbetle delüp
 Rişte-i 'işka taķup dürr-i 'Aden'den geçelüm
 Cāme-i 'āriyeti çāk idelüm el-hāşıl
 Cān virüp şevķıla cānāneye tenden geçelüm
 Miħnet-ābād binādur bu sipihr-i 'azamet
 İstinād itmeyelüm aña miħenden geçelüm
 Geçdi bizden bu felek biz daħı andan geçelüm
 Ey gönül gel kerem it bārī geçenden geçelüm

2 Felegüñ yoğına mı varına mı şād olalum
 Vuşlat-ı yār-ı cefākārına mı şād olalum
 Nesine ħand'idelüm ħānķah-ı dünyānuñ
 Şūfīveş cübbe vü destārına mı şād olalum
 Hecr-i yārıla baña řās-ı felek şundı zehr
 Lezzet-i la'l-i şeker-bārına mı şād olalum
 Bugünüñ guşşası ħayfā ki tamām itdi bizi
 Zevķ-ı 'işretle 'aceb yarına mı şād olalum
 Nuķre-i eşkle bize çihre-i zerd oldı naşīb
 'Ālemüñ dirhem ü dīnārına mı şād olalum
 Gül-i maķşūdum açılmadı cihān bāğında
 Biz bu gülzāruñ āyā ħārına mı şād olalum
 Geçdi bizden bu felek biz daħı andan geçelüm
 Ey gönül gel kerem it bārī geçenden geçelüm

3 Bilmem ey dehr-i denī sende ne ħālet görünür
 Bu gönül tıflına her gāhī ferāgat görünür
 Her kaçan çihre-i mir'at-i sipihre baķsam
 ħayme-i zıll-ı ħayālī gibi cür'et görünür

(88b)

Meylümüz tañrıyadur ma'nî yüzinden bakıcağ
 Şüretâ zümre-i hûbâna maḥabbet görünür
 Biledür gencile çün tılsım-ı şu'bân-ı 'adû
 Güle bakup n'idelüm ḥâr-ı meşakḳat görünür
 'İzzete irse n'ola cāh ile ḥar cāhiller
 Bu mezâbilde kemâl ehline zillet görünür
 Geçdi bizden bu felek biz daḥı andan geçelüm
 Ey gönül gel kerem it bârî geçenden geçelüm

4 Gelünüz 'işretile 'îşi tamām eyleyelüm
 Bâdeyi bâda virüp cāmı müdām eyleyelüm
 Geçelüm sîm ü zerinden yıķılası dehrûñ
 Koyalum anı yiter da'vî-i ḥām eyleyelüm
 Cān u baş oynayalum Ḥaḳ yolına merdâne
 'Arşa-i 'ışḳda bugün bir eyü nām eyleyelüm
 Çekelüm şabr u riyâzet kılıcın Rüstem'vār
 Nefsümüz dîvini kendümüze rām eyleyelüm
 Bağrumuz nār-ı maḥabbetde kebāb olsun tek
 Bezm-i ğamda demi mey dîdeyi cām eyleyelüm
 Geyelüm faḳr u fenâ cāmesini ğayretile
 Varalum künc-i ḳanā'atde maḳām eyleyelüm
 Geçdi bizden bu felek biz daḥı andan geçelüm
 Ey gönül gel kerem it bârî geçenden geçelüm

5 Niçe bir ğam çekelüm dil-ber-i ra'nâ diyerek
 Niçe bir zār olalum 'ışḳ-ı dilārâ diyerek
 Leb-i cān-baḥşımı 'uşşāḳa perî çihrelerüñ
 Niçeye dek şatalum sükkeri ḥelvâ diyerek
 Kāmeti vaşfi ile daḥı o servüñ başın

Di bolay irgüresin göklere t̄ubā diyerek
 Māsivā rāhına ‘azm eyleme ey dil yap yap
 Gel senüñle dönelüm ḥāzret-i Mevlā diyerek
 Meskenet ḥākine yüzler sürelüm ağlayalum
 Mağfıret kı̄l bize ey Bārī te‘ālā diyerek¹³⁴

(100a)¹³⁵

Gel Ḥüseynī bu maḳāmdan götür ayağūñı sen
 Niçe bir nefis ü hevā zīnet-i dünyā diyerek
 Geçdi bizden bu felek biz daḥı andan geçelüm
 Ey gönül gel kerem it bārī geçenden geçelüm

(95b)¹³⁶

486

Tercī‘-bend-i ‘Askerī der-cem‘iyyet-i sāzān
Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Baña dirdi müşfikāne pend idüp her gün dedem
 Çekme dünyā-yı denī’çün ey püser bir laḥza ğam
 Ḥāk olursın varluğūñ bir gün senüñ olur ‘adem
 Aşşı kılmaz gel naşīḥat gūş kı̄l soñra n’idem
 Bāğda bülbül terennüm birle söyler dem-be-dem
 Geçdi dün ferdāyı қо ‘ālem bu demdür dem bu dem
- 2 Sen eger Ḳārūn-ı vaḳt olsañ emīrüm mālile

¹³⁴ Metinde açıklama: “148 Burada sahife yanlış ...miş olduğundan tersine çevirüp yukarıda rakama mūrāca‘at oluna.” Sayfa sonu çoban: ك

¹³⁵ Varaklar karışık düzenlendiği için metin buradan devam etmektedir. Sayfanın üstünde varakların yanlış tertip edildiğine dair açıklama mevcuttur: “148 Burası doğru. Aşağıda sahife yanlış tertip edilmiştir.”

¹³⁶ Varak numaraları şiirlerin akışına göre yeniden düzenlenmiştir.

Yā Ferīdūn [u] Cem olsañ devlet ü iqbālile
 Rüstem ü Sührāb u Sām olsañ da yāl u bālile
 ‘Ākıbet dest-i ecel pā-māl ider bir ālile
 Cümle eşyā dil olup söyler zebān-ı hālile
 Geçdi dün ferdāyı ço ‘ālem bu demdür dem bu dem

3 Niçe bir zāyi‘ ola ‘ömrüñ ğam-ı dünyā ile
 Geçdi imrūzuñ hemīşe ğuşsa-i ferdā ile
 Rind iseñ ğam-hāneñi pür eyle hūy [u] hāyıla
 Gice gündüz ‘işret eyle bir melek sīmāyıla
 Dir saña tabl u neķāre dem-be-dem zurnāyıla
 Geçdi dün ferdāyı ço ‘ālem bu demdür dem bu dem

4 Bu fenā dārından āhır olırsardur rıhletüñ
 Bī-beķādur pāyidār olmaz esāsı rif‘atüñ
 Varısa bir zerrece ‘aqlıla başda devletüñ
 Mihrin eyle kendüñe eglence bir meh tal‘atüñ
 Kūs-ı şehden yād kııl her lahza düzet nevbetüñ
 Geçdi dün ferdāyı ço ‘ālem bu demdür dem bu dem

5 Bunda ne şāh u gedā қalur ne һod bay u faķır
 Nev-cüvāndur diyü raһm itmez saña bu dehr-i pır
 Bārī bir ğonçe-dehen tıfluñ yolında ol esır
 Ğuşsa vü şādī gerek ‘ārif olan yanında bir
 Āh u efgān eyleyüp dir saña her demde nefır
 Geçdi dün ferdāyı ço ‘ālem bu demdür dem bu dem

6 Hıķmet ü fażl u kemālile olursañ zū-fünūn
 ‘Ākıbet yeksān ider hāke seni bu çarh-ı dün

(96a)

‘Işk-ı pāki eyle bārī kendüñe sen reh-nümün
 Kākül-i dil-ber yiter boynuñda zencīr-i cünün
 Hey yaban dīvānesi fehm it ne dir bu erġanün
 Geçdi dün ferdāyı o ‘ālem bu demdür dem bu dem

7 Hoş buyurmuşlar durur şād olsun ervāh-ı selef
 Ata pendin gūş iden ferzend olmaz nā-ħalef
 Sīm ü zer üstine müdbirler gibi gel açma kef
 Kendü elüñle gözün görürken it mālūñ telef
 Saña meclisde zebān-ı ħālile dir çeng ü def
 Geçdi dün ferdāyı o ‘ālem bu demdür dem bu dem

8 Ey gedā itmez mi ‘ibret dünyede ārūn saña
 Ta’n iderse ġam yime var ‘işret it her dün saña
 an bahādur nūş ıl gel bāde-i gülgün saña
 ‘Āıbet cām-ı ecel şunsa gerek gerdün saña
 Fehm ıldıñ mı ne dir sanurıla ānün saña
 Geçdi dün ferdāyı o ‘ālem bu demdür dem bu dem

9 Tıtalum el virdi devlet āli’-i mes‘ūdıla
 Her zamān olmaz muārin bir işi maşūdıla
 ‘Ömri geçdi ehl-i dünyānuñ ziyān u sūdıla
 ‘Ārifüñ nā-būdı bir olur yanında būdıla
 Rüz [u] şeb dir saña meclisde kemānçe ‘ūdıla
 Geçdi dün ferdāyı o ‘ālem bu demdür dem bu dem

10 Bu fenā bezminde yeksāndur gedā Faġfūr’ıla
 Bu sifālile ier ol kāse-i billūr ile
 Ger Süleymān’sañ ber-ā-bersin bir ednā mūrıla
 Sīm ü zer yanuñda bir olsun senüñ manurıla
 Şevıla her dem opuz dir naġme-i anbūrıla
 Geçdi dün ferdāyı o ‘ālem bu demdür dem bu dem

- 11 Merd olanlar itmez ülfet pîre-zen dünyâ ile
 Geçinür ehl-i tecerrüd gibi istiğnâ ile
 Rind-i derd-âşâm oldur baş қоşar şahbâyıla
 Âşinâluk kesbin it bir mâh-ı rûh-efzâ ile
 Güş kılduñ mı ne dir bir başsika şeştâ[y]ıla
 Geçdi dün ferdâyı қо 'âlem bu demdür dem bu dem

(94b)

- 12 Kimseye bâķî degüldür aç gözüñ bu rüzgâr
 Manşib-ı dünyâya yoқdur ey emîrüm i'tibâr
 Zilletile 'âķibet olsañ gerekdür bî-қarâr
 Bârî manzûruñ ola cehd eyle bir zîbâ nigâr
 Saña her dem zârılıqlar eyleyüp dir müsiқâr
 Geçdi dün ferdâyı қо 'âlem bu demdür dem bu dem
- 13 Қanı Cemşîd ü Sikender қanı Keykāvūs u Key
 Kim gurūrından dimezlerdi bular insâna şey
 Şimdi bir vādîye düşmişler iletmez kimse pey
 'Ârifiseñ nüş қıl gül çihrelerle cām-ı mey
 Her nefes âvâzıla söyler saña bezm içre ney
 Geçdi dün ferdâyı қо 'âlem bu demdür dem bu dem
- 14 Kimseye virmez murâdı üzre çün el rüzgâr
 İrmesün âyîne-i қalbüñe bundan inkisâr
 Serv-қadler pâyına қıl cân u dil naқdin nişâr
 Sâde-rûlar birle 'işret eyle her leyl ü nehâr
 Meclis içre çâr-pâre saña söyler zâr zâr
 Geçdi dün ferdâyı қо 'âlem bu demdür dem bu dem
- 15 Varısa bir zerre deñlü sende ger idrâk [ü] hüş

Hâfırın hîç kimsenüñ rencide kıılma eyle hoş
 Merdüm-âzâr olma tek var ol hemîşe bâde-nüş
 Çün gidersin fânî dünyâdan muqarrer eli boş
 Dir saña pend eyleyüp her demde pîr-i mey-fürüş
 Geçdi dün ferdâyı ço 'âlem bu demdür dem bu dem

- 16 Ğâfîl olma aç gözün gezme hemîşe serserî
 Pîşvâ kııl kendüñe cehd eyleyüp bir serveri
 Bendeveş ırma irâdet âsitânından seri
 İbn-i vaqt ol kııl ü kıâlî terk idüp sen gel beri
 Sen de pendüm güş eyle cânıla ey 'Askerî
 Geçdi dün ferdâyı ço 'âlem bu demdür dem bu dem

487

Müseddes-i Medhî-i Şeydâ

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

- 1 Vefâsuz dilrübâlardan begüm hergiz vefâ gelmez
 Anuñçun kıalb-i mañzûna niçe demdür şafâ gelmez

(95a)

Ki ya'nî yahşî âdemden yirile kem edâ gelmez
 Bu pendî güş iden dâñalara derd ü belâ gelmez
 Vefâ resmin mücerred fehî idenlerden cefâ gelmez
 Aşıl azmaz cihânda merd-i kâminden hañâ gelmez

- 2 Şu kim yâr-ı kadîmüñdür 'adû-yı bî-emân olmaz
 Göñül sen ihtirâz itme saña andan ziyân olmaz
 Meşeldür mâ-teğaddemden bu söz hergiz yalan olmaz
 Yamanlar yahşî vü yahşî olanlar hîç yaman olmaz
 Vefâ resmin mücerred fehî idenlerden cefâ gelmez

Aşıl azmaz cihānda merd-i kāmilden ḥaṭā gelmez

- 3 Marīz-i derd-i 'ışk olan kişi ister mi dermānı
 Şeb-i vaşluñ soñında yok mıdur yā rüz-ı hicrānı
 Cefāya şabr ider her dem anuñ kim ola iz'ānı
 Oğur bu maṭla'ı gördüm bu dehrüñ bir suhan-dānı
 Vefā resmin mücerred fehm idenlerden cefā gelmez
 Aşıl azmaz cihānda merd-i kāmilden ḥaṭā gelmez

- 4 Gerekse Mısr-ı dilde Yūsuf-ı ḥüsn [ü] bahā olsun
 Gerek rāh-ı mezelletde yatur bir bī-nevā olsun
 Gerekse pādişāh olsun gerekse bir gedā olsun
 Gerek bīgāne el-ḥāşıl gerekse āşinā olsun
 Vefā resmin mücerred fehm idenlerden cefā gelmez
 Aşıl azmaz cihānda merd-i kāmilden ḥaṭā gelmez

- 5 Gerek bir kāmeti ṭübā gerekse bir melek-ḥūdur
 Ya ḥod bāğ-ı melāḥatda açılmış serv-i dil-cūdur
 Gerek a'lā gerek ednā gerekse bir semen-būdur
 Hele ey Medḥī-i şeydā benüm de bildüğüm budur
 Vefā resmin mücerred fehm idenlerden cefā gelmez
 Aşıl azmaz cihānda merd-i kāmilden ḥaṭā gelmez

488

Müseddes-i Maḥvī Çelebi

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Eyledüñ bir nigeḥ-i yār ile bīmār beni
 Zülf-i pür-çin-i każā-bende giriftār beni
 Ārzü-yı elem-i 'ışkuñıla yār beni
 Heves-i vaşl-ı ğam-ı şevka sezāvār beni

(93b)

Sergüzeşt-i dil-i pür-tāba hikāyet güçdür
Senden ey şūh-ı cihān 'acz ü şikāyet güçdür

- 2 Çāk çāk idi dilüm hançer-i āzāruñıla
Şevk şevk idi gönül lezzet-i güftāruñıla
Sīne ber-sīne idüm gamze-i hūn-h̄'āruñıla
Güft ü gū eyleridüm çeşm-i sitemkāruñıla
Şimdi sen illerile zevk ü şafā itmedesin
Dil-i sevdā-zedeye cevır ü cefā itmedesin
- 3 Dil-i sevdā-zede biñ cānıla meftūn mı degül
'İşve-i dil-siyehüñ māye-i efsūn mı degül
Zülfüñi yād idenüñ şöhreti Mecnūn mı degül
Saña 'āşık olanuñ hāli dīger-gūn mı degül
Ey büt-i dil-şikenüm resm-i maḥabbet bu mıdur
Gülbün-i nev-ber-i gülzār-ı ḥaḳīḳat bu mıdur
- 4 Saña bīgāne iken bir ḥarı dem-sāz itdüñ
Gāh 'işveyle gehī nāzıla i'zāz itdüñ
Sebeb-i ḥande iken 'āleme mümtāz itdüñ
Ḥāk-i pāyuñ olana ḥande ile nāz itdüñ
Bu kadar nāz u 'itāb 'āşıkā her gāh neden
Her ḥar-ı bī-ḥırede şīve-i dil-h̄'āh neden
- 5 Saña bīgāne olup 'āşık-ı dīvānelerüñ
Gayr-ı şem'üñ olalar zīnet-i pervānelerüñ
Kārger olmaz olur gamze-i mestānelerüñ
Sebeb-i ḥande olur şīve-i şāhānelerüñ
Ḥazer it 'āşıkuña cevır [ü] cefādan ḥazer it
Pertev-i āyīne-i şu'le-nümādan ḥazer it

- 6 Nā-murād dil olam bende-i fermānuñ olam
 Hīç mümkün mi senüñ münkir-i ihsānuñ olam
 Bunca yıldur ki senüñ 'āşık-ı nālānuñ olam
 Bülbül-i nağme-zen-i gönçe-i bustānuñ olam
 Dil-i Maḥvī'ye bakup ben de ferāgat idemem
 Ğayr-ı şevkuñ elem-i 'ışkına tākāt idemem

489

Müseddes-i Nāzī Çelebi

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

(94a)

- 1 Ey meh-i şu'le-fürüz-ı şeb-i tār-ı ağıyār
 Berķ-ı āteş-figen-i ḥırmen-i şabr-ı dil-i zār
 Oldı şād-āb nem-i luṭfuñıla her ḥas [u] ḥār
 Ḥārḥār-ı sitemüñ itdi dil-i zārı figār
 Dem-i şemşīr-i ğam-ı hecrile şad-çāk oldum
 Küşte-i ğamze-i merdümkeş-i bī-bāl oldum
- 2 Sensin ol büt ki kapuñ kıble-i erbāb-ı niyāz
 Gerd-i ḥāk-i ḳademüñ sürme-i çeşm-i i'zāz
 Nıgehüñ şems-i ziyā-baḥş-ı serā-perde-i nāz
 Şu'le-i şevķ-ı ruḥuñ āteş-i ārām-ı güdāz
 Düşmez ey 'ālem-i ḥüsnüñ meh-i pertev-figeni
 Vāşıl-ı bezm-i vişālüñ ola her dūn [u] denī
- 3 Ey hoş ol dem ki mey-i 'ışkıla pür-ḥālet idüm
 Maḥrem-i perde-serā-yı ḥarem-i vuşlat idüm
 Tālī'üm yār idi sen māh ile hem-şoḥbet idüm
 Āteş-i sīne-i ğamla dil-i pür-ḥasret idüm

Künc-i fūrkatde dimezdüm beni ğamnāk idesin
Perde-i 'işmetüñi ğonçe-şifat çāk idesin

- 4 İtdüñ aġyārıla āyīn-i vefā-yı tecrīd
Zāyi' oldı ğam-ı 'ışķuñ ile bu ğüft ü şenīd
Bulmadum ğülşen-i 'ahdinde senüñ bŷy-ı ümīd
Hāşılı bendeñi itdüñ keremüñden nevmīd
Hāyfdur hāyf saña ey ğülbün-i ğülzār-ı cefā
Ġülşenüñden ğide bir bencileyin naġme-serā

- 5 Benem ol Nāzī-i elmās-suhan kim her dem
Hük-m-i tīġı ider icrā ser-i destümde kalem
Vaşf-ı a'dā-yı hāsed-pīşeyi taħrīr itsem
Nevk-i kilküme olur dŷde luġat erķām
Rütbe-i şānumı ğör ğevher-i ğüftārumdan
İltifāt eyle şaķın ŧab'-ı şerār-bārumdan

490

Müseddes-i Cinānī

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Āh kim bir ğül için ğam-zede-i hār oldum
Ġuşşadan bŷlbŷl-i şŷrīde-şifat zār oldum

(92a)

Bir sehī-ķadd-i ser-efrāza hevādār oldum
Cŷyveş ğöñlüm aķup 'āşık-ı dīdār oldum
Yine sevdā-zede-i zŷlf-i siyehkār oldum
Yine bir olmayacak derde ğiriftār oldum

- 2 Dil-i dīvāneyi uşlandı şanup hāķ-ı cihān

Ber-ṭaraf olmışiken meyl-i hevā-yı hūbān
 Yine bir şūḥ-ı cefā-pīşeye meyl itdi hemān
 Hāşılı kalmadı şabr itmege hergiz imkān
 Yine sevdā-zede-i zūlf-i siyekār oldum
 Yine bir olmayıcağ derde giriftār oldum

3 Sīnede mihr ü maḥabbet eşeri ğāyib iken
 Hūblar sevmede şūrīde gönül tā'ib iken
 'Işğ mağlūb [u] hıred ḥaylī aña rāğīb iken
 Cümleden el çeküp āzādelüğe ṭalib iken
 Yine sevdā-zede-i zūlf-i siyekār oldum
 Yine bir olmayıcağ derde giriftār oldum

4 Sā'id-i sīmi ucından ṭama'-ı hāma düşüp
 Ḳad-i bālāsı ile ğuşşa vü ālāma düşüp
 Lebleri yādı ile bāde-i ğülfāma düşüp
 Murğ-ı dil āh ki bilmezlükile dāma düşüp
 Yine sevdā-zede-i zūlf-i siyekār oldum
 Yine bir olmayıcağ derde giriftār oldum

5 Ey Cinānī n'ola bülbül gibi nālān olsam
 Ṭuyıluḡ 'ışqıla 'ālemlere destān olsam
 Gül-i şad-pāre gibi çāk-i girībān olsam
 Kākül-i yār gibi n'ola perīşān olsam
 Yine sevdā-zede-i zūlf-i siyekār oldum
 Yine bir olmayıcağ derde giriftār oldum

491

Ġazel-i Fā'izī taḥmīs-i Güftī

Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün

1 Yā Rab gül-i ümīde gülistan [u] bāğ vir

Hasret-zemīn-i sīneye ya cāy-ı dāğ vir
 Bir cām-ı bādeden dile rüşen çerāğ vir
 Yā Rab ya baña kayd-ı cihāndan ferāğ vir

(91b)

Yā guşşa-i cihāna döyer bir dimāğ vir

- 2 Pür-dāğ-ı miḥnet itdi felek şafḥa-i teni
 Yokdur çerāğ-ı baḥtda ümmīd rüşeni
 Ḥum-ḥāne-i ümīdüñ olupdur tehī dūni
 Muḥtāc merde şem'-i ḥired eyleme beni
 Envār-ı 'ışkuñıla söyinmez çerāğ vir
- 3 Ey ḥüsn [ü] behcetüñ 'alem-efrāz fā'iki
 Terk-i ümīddür reviş-i 'ışk-ı 'āşıkı
 Dil 'ışk-ı ḥāme-süz-ı ḡamuñ oldı şādıkı
 Yağ ḡayrı teñle ḥārsitān-ı 'alāyıkı
 Deşt-i ümīde ḥālet-i gülzār [u] bāğ vir
- 4 Gelsün ḡo rakşa şāhed-i cām-ı kirişme-zā
 Olsun gül-i maḥabbet-i erbāb-ı 'ışka rā
 Bezm-i çemende bülbül olurken nağam-serā
 Ben n'eyleyem şarāb-ı cedel-ḥīzi sāḡiyā
 Sermāye-i maḥabbet olur bir ayağ vir
- 5 Güfti düşünce kākül o ruḡsār-ı dil-bere
 Döndi gül üzre ser-zede bir sünbül-i tere
 Ğam çekme cünbiş-i felek-i sifle-pervere
 Çıksun ḡo ḡalka ḡalka duḡānuñ feleklere
 Şemşir-i āha Fā'iziyā ṭurma zāğ vir

492

Ġazel-i Mantıķī taħmīs-i Güfī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Zīr-i ġīsūsında seyr eyleñ ruħ-ı meh-sīretin
 Eylemiş şem'-i şeb-ārā-yı melāhat tal'atin
 Meclis-efrüz olmaķ isterse çerāġ-ı 'işretin
 Şem'-i bezm arturmasun pervānenüñ germiyyetin
 Rūzgār eyler perīşān ķorķaram cem' iyyetin

(91a)

- 2 Ser-girān-ı hām-ı ķahr-ı rūzgār olduķ yiter
 Mübtelā-yı t̄ali'-i nā-sāzkār olduķ yiter
 Zehr-nūşān-ı raħīķ-ı cevri-yār olduķ yiter
 Şerbet-i telh-i cefādan hişşedār olduķ yiter
 Görsüñ ey sākī mey-i luţfuñ dahı keyfiyyetin
- 3 Hīç göstermez 'ızārın şāhed-i āmālümüñ
 Zīveri olmuş vesah āyīne-i aħvālümüñ
 Gūşı birdür zībaķ-ı idbārıla iķbālümüñ
 Gūşına feryād kār itmezse çarh-ı zālümüñ
 Dīde-i bahtuñ birāz uçursa h'āb-ı rāhatın
- 4 Ey gönül ihsānını çeşm-i şabādan dūr iden
 Şem'-i luţfin bezm-i erbāb-ı recādan dūr iden
 Āstīnin ibre-i luţf u 'aţādan dūr iden
 Sāyesin dervīş-i bī-berg-i nevādan dūr iden
 Şaķlasun ārāyiş-i tábūta nahl-i devletin
- 5 Maġz-ı rūha öyle te'sīr itdi zehr-i ġuşşa kim
 Ġamla cānı böyle taħmīr itdi zehr-i ġuşşa kim

Dil meşâmın öyle ta'îr itdi zehr-i guşsa kim
 Cân mezâkın şöyle tağyîr itdi zehr-i guşsa kim
 Tuymaz oldu hasta-dil âb-ı hayâtuñ lezzetin

- 6 Bezm-i iqbâlün olup derd-i seri şimden-girü
 Olmazuz meftün-ı devr-i sāğarı şimden-girü
 Kām için lâzım mıdur h̄'āhişgeri şimden-girü
 Biz ki ceyb-i hırkaya çekdük seri şimden-girü
 Başına çalsun felek zıll-ı Hümā-yı devletin

- 7 Güftiyā cām-ı mürüvvetden haber yok kimsede
 Ya'nî bāğ-ı cūddan bir verd-i ter yok kimsede
 Ka'r-ı deryā-yı saḥāvetden güher yok kimsede
 Mantıķî bŷy-ı ḥaķīkatden eşer yok kimsede

(90b)

Aldılar gŷyā ki bîḥ-i devletün ḥāşıyyetin

493

Ġazel-i Bahāyî taḥmîs-i Nā'ilî

Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün

- 1 Hirās-ı fitne şalduñ dehre ey bî-dād n'eylersin
 Kōparduñ yir yir āşŷb-ı kıyāmet-zād n'eylersin
 Perîşānlıķlar itdŷñ nev-be-nev icād n'eylersin
 Tağıtduñ ḥ'āb-ı nāz-ı yārı ey feryād n'eylersin
 İdŷp fitneyle dŷnyāyı ḥarāb-ābād n'eylersin
- 2 Vŷcŷduñ eylemiş ḥikmet-şinās-ı 'ālem-i bālā
 Aristālîs-i 'aşr-ı naķd vaķt-i bŷ-'Alî Sīnā
 Benānuñ ḥall-i rāz-ı müşkilāt-ı nabz idŷp ḥaķķā

İdersin gerçi her derde tabībüm bir devā ammā
Cünün-ı ehl-i 'ışk olunca māder-zād n'eylersin

3 Nihāndur bŷy-ı fitne tār-ı 'anberfām-ı zŷlfũnde
Niçe ŷubh-ı kıyāmet muhteŷidŷr ŷām-ı zŷlfũnde
Dimāğ āŷŷftedŷr cān ārzŷ-yı kām-ı zŷlfũnde
Dil-i mecrŷhuma raħm eyle ҡalsun dām-ı zŷlfũnde
ŷikeste-bāl olan murğı idŷp āzād n'eylersin

4 Zemīn naṭ'-ı siyāsetgāh dil-i seyf-i ҡazā mŷbrem
Zebān hāmŷŷ-ı hayret sīne sŷzān dīdeler pŷr-nem
Hevā-yı 'ışk ŷŷr-efgen maħabbet ҡāleb-i muħkem
ŷehīd-i tīğ-ı 'ışk-ı yārdur ser-cŷmle-i 'ālem
Urup ŷemŷīre dest ey ğamze-i cellād n'eylersin

5 Bulup pervāza ruħŷat rŷzgāra 'iŷveler ŷatduñ
Perīŷān itmege cem'ıyyet-i 'uŷŷāka cān atduñ
Ne āl itdŷñse itdŷñ murğ-ı cānı dāma uğratduñ
Varup ğīsŷ-yı zŷlf-i yārı biri birine ҡatduñ
Yine bir fitne taħrīk eyledŷñ ey bād n'eylersin

(90a)

6 Ne ŷŷret kim çekersin cān bağıŷlarsın Mesīhāsā
Olur ğayrānkāruñ mŷ-ŷikāfān-ı yed-i beyzā
Bu ŷan'atda ne Erjeng ne Māni'dŷr saña hem-tā
Gŷzel taŷvīr idersin naṭŷ-ı ğāl-i dil-beri ammā
Fŷsŷn [u] fitneye geldŷkde ey Bihzād n'eylersin

7 Olursın Nā'ilīveŷ ğördŷğŷñ maħbŷba efgende
Metā'-ı ŷabruñı tālān ider her tıfl-ı nāzende
Maħabbet ğam-fezā esbāb-ı cem'ıyyet perākende

Bahāyīveş degülsün kı̄abil-i feyz-i şafā sen de
Tekellüf ber-ıtaraf ey hāıır-ı nā-şād n'eylersin

494

Kaşīde-i Vīrānī Abdal

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Cūşa geldi baır-i dil kı̄aynadı 'ıŝkı ŝankim ħabāb
Kim derūnumda çalındı 'ūd [u] çeng [ü] def rebāb
- 2 Seyr ide gördüm vücūdum ħānesinde tā görem
Kim nedür bu 'ış [u] 'ıŝret sürilen demler 'ucāb
- 3 Gördüm ol dem kırık vücūd 'āŝık oturmıŝlar tamām
Ellerinde cām-ı bākī rakŝ ider ıuramaz ŝarāb
- 4 Secde itdüm dervīŝāne ıoprağa sürdüm yüzüm
ŝundılar cām-ı viŝāli olmışam mest [ü] ħarāb
- 5 Mest [ü] lā-ya'kıll gezerken bu vücūdum mülkini
Uğradum bir yirde daıı yidi ŝaıŝa bī-ııicāb
- 6 Gördüm anlar yidi yıldız bilesince seyr ider
Ĥükm idüp kı̄aftan kı̄afa anlara peyk olmış ŝeıħāb
- 7 Anlara daıı niyāz idüp götürdüm başumı
Didiler şimden-girü var saııa yok ŝorı ħisāb
- 8 Hū didüm yā hū didüm anlara da kı̄ıldum niyāz
Seyr iderken nāęehān gūŝuma irdi bir ħııāb
- 9 Bir yire vardum oturmıŝ anda şan üç pādıŝāh

Söyleşürler dillerinde tevḥīd olmuş dört kitāb

- 10 Didiler hoş geldüñ ey derdlü vücūdı derdmend
Ayağūñ mes'ūd imiş lā-ḥavf olup görme ğazāb

(89b)

- 11 Secde-i şükr eyledüm ol dem hemān kıldum 'urūc
Rezm idüp bu menzile irdüm o demde çüst ü çāb

- 12 Gördüm anda ḥayme-i mī'ādı kurmuşlar tamām
Çevresine bir naẓar şaldum tamāmet yüz tınāb

- 13 İki yidi kez tolaşdum yüz tınābı ey ahı
Bir kapu gördüm okudum لا فتى feth oldu bāb¹³⁷

- 14 Gördüm ol dem pādişāh-ı 'ālemi kuṭb-ı zamān
Levh-i maḥfūz'a naẓar idüp oturmuş bī-ḥicāb

- 15 Arқasın Üngürüz'e tutmuş yüzün hem kıbleye¹³⁸
Sağ elinde māh-ı tābān şol elinde āfitāb

- 16 Oynadur çevgān idinmiş anları ol şubḥ [u] şām
Bir elin mağribe şalmış bir elin maşrıka ṭāb

- 17 Ḥamdüli'llāh didüm ol dem ḥāke sürdüm yüzümi
Perde ref' oldu gözümnden aradan kalkdı ḥicāb

- 18 Baқdum ol dem cümle eşyā ser-be-ser yek nūr imiş
Hüküm idüp çār 'anāşır ḥāk [u] bād [u] nār [u] āb

¹³⁷ لا فتى (metinde). Yiğit yoktur.

¹³⁸ yüzün: yüzünü (metinde).

- 19 Kıtıb-ı 'ālem nokta-i zāt-ı şafā haqq-ı kadīm
'İlm-i eşyā nokta-i ferd ü ehad keşf oldı bāb
- 20 Zātı bi'l-kuvve idi bi'l-fi'il oldı kā'ināt
Bil bu nuṭkuñ remzini didüm saña şāfī cevāb
- 21 Ey Virānī sen vücūduñ hānesinde nokṭayı
Fehm idüp kimdür diseñ **الله اعلم بالصواب**¹³⁹

495

Rūhī

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Şanma ey h̄āce ki senden zer ü sīm isterler
يوم لا ينفعda kalb-i selīm isterler¹⁴⁰
- 2 Berzah-ı havf u recādan geçe gör nā-kām ol
Dem-i āhırda ne ümmīd ü ne bīm isterler
- 3 Unudup bildüğüñi 'ārifiseñ nādān ol
Bezm-i vaḥdetde ne 'ilm ü ne 'alīm isterler
- 4 'Ālem-i bī-meh [ü] hurşīd-i felekde hergiz
Ne mühendis ne müneccim ne ḥakīm isterler

(89a)

- 5 'Ālem-i keşf [ü] ma'ānīde çok esrār açılır
Varımaz nefsi-i gāzūb anda ḥalīm isterler

¹³⁹ Doğruyu en iyi Allah bilir.¹⁴⁰ O gün (ne mal ne de evlat) fayda verir. 26 (Şuara) 88.

- 6 Harem-i ma'nîye bîgâneye yol virmezler
 Âşinâ-yı ezeli yâr-ı kadîm isterler
- 7 Sâkin-i dergeh-i teslîm ü rızâ ol dâyim
 Ber-murâd olmağa hıdmetde muķîm isterler
- 8 Dergeh-i Hakk'a varup dirlüğüni 'arz itme
 Anda hergiz ne sipâhî ne za'îm isterler
- 9 Cürmüne mu'terif ü tã'ata mağrûr olma
 Ki şifâ-hâne-i hikmetde saķîm isterler
- 10 'Âşık ol şerbet-i vaşl isteriseñ kim 'uşşak
 Çâresüz derd arayup renc-i elîm isterler
- 11 Ni'met-i zâhire dil-beste olan gürsineler
 Müzd-i nân-pâreye cennât-ı na'îm isterler
- 12 Kible-i ma'nîyi fehm eylemeyen kec-revler
 Sehvile secde idüp ecr-i 'azîm isterler
- 13 Ez-ber it kışşâ-i esrâr-ı dili ey Rûhî
 Hâzır ol bezm-i İlâhî'de nedîm isterler

496

Ėazel-i Fehîm

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

- 1 Dilde bir deryâ yatur bî-ka'r sâhil nâ-bedîd
 Bu 'acebdür olmuş anda hem yine dil nâbe-dîd

- 2 'Işık bir şahrâda güm-râh eylemişdür cânı kim
Hızır nâ-peydâ vü reh nâ-bûd u menzil nâ-bedîd
- 3 Dil o vâdî-i fenânuñ Qays-ı zârıdur k'olur
Rîginüñ her zerresinde niçe maḥmil nâ-bedîd
- 4 Bü'l-'aceb hengâmedür âşûbgâh-ı çeşm-i dost
Halk pey-der-pey şehîd olmaḫda kâtil nâ-bedîd
- 5 Dilde qurbângâh-ı şehir-i 'ışkı seyrân eyledüm
Ferşi hûn-ı germile âğuşte bismil nâ-bedîd
- 6 Şekl-i hayvân itmede mir'at-i fıtratdan zuhûr
Olmaḫ üzre şûret-i insân-ı kâmil nâ-bedîd
- 7 Feyz-i isti'dâd ḫatem olmuş meger sende Fehîm
'İlm çok üstâd yok şâkird-i muḫbil nâ-bedîd

(99b)

497

Naẓîre-i Güftî

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

- 1 Olmada 'âlem şehîd-i nâz kâtil nâ-bedîd
Tutdı hûn-ı küşte-gân dünyâyı bismil nâ-bedîd
- 2 Cüst [ü] cü kııl şâhed-i maḫşûdı bir yoldan k'ola
Hızır hem dñnbâle gerd-i râh-ı menzil nâ-bedîd
- 3 Her bñn-i hâr-ı beyâbânzâr râh-ı 'ışkıda
Kârbân gümgeşte vü âşâr-ı maḫmil nâ-bedîd

- 4 Dāmen-i baħr-i adem lebrīz gūher-i mevc-zen
Baħsañ ammā baħr nā-peydā vü sāħil nā-bedīd
- 5 Oldı dil pā-beste-i zūlf-i Őanem ŐaħŐ-ı cūnūn
Līk hem zūnnār ğāyib hem selāsil nā-bedīd
- 6 Ma'nī-i ser-riŐtedür 'ālemde ħarf-i mekremet
Rāzdār-ı nūkte yok ma'nā-yı mūŐkil nā-bedīd
- 7 Cümlegāħ-ı nazmı Gūftī ğayret-i ħuld eyledūñ
Nev-'arūs-ı gūfte ok dāmād-ı mūbil nā-bedīd

498

Nazīre-i Hāfız

Fā'ilātūn/ Fā'ilātūn/ Fā'ilātūn/ Fā'ilūn

- 1 Ĥall ider her mūŐkili dil līk sā'il nā-bedīd
GūŐ ider hem sırr-ı 'ıŐķı yine ābil nā-bedīd
- 2 Őad-hezārān kūŐte-i tīr-i maħabbet var kim
Böyledür ādāb-ı Şer'-i 'ıŐķ ātil nā-bedīd
- 3 Sedd-i ārzū āsumānıla ber-ā-ber olmada
Yine baħsañ Ka'be-i maŐūda ħā'il nā-bedīd
- 4 Dicle-i 'ıŐķ [u] maħabbet olsa ger bir atre Şu
Yine her mevcinde olur nie sāħil nā-bedīd
- 5 ÜŐtūr-i ser-mest-i dil ekmez ta'alluķ bārını
Her ser-i mūyında olmuŐ nie maħmil nā-bedīd

- 6 'Işk bir deryāya atdı cān fülkin Hızır hem
Arar anda reh-nümāyı cümleten dil nā-bedīd
- 7 Devlet-i vaşlıla hurrem Hāfizā halk-ı cihān
Gör temāşāyı ki ammā yine nā'il nā-bedīd

(100a)¹⁴¹

499

Sākī-nāme-i Nef'ī Çelebi

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Merhabā ey çarh-ı mīnā-yı mey-i yākūt-reng
Devri gelsün senden ögrensün sipihr-i bī-direng
Merhabā ey yādigār-ı meclis-i devrān-ı Cem
Āb-ı rüy-ı devlet-i Cemşīd-āyīn-i Peşeng
Merhabā ey şāhed-i 'işret-sarā-yı meykede
Duhter-i pīr-i muğān hemşīre-i sākī-i şeng
Sensin ol rūh-ı revān-ı müjde-i endüh [u] ğam
Saña nisbet çeşme-i āb-ı Hızır 'ayn-ı şereng¹⁴²
Sensin ol sermāye-i bāzār-ı şevk-ı ehl-i 'ışk
Düşdi feyzüñle kesāda cevher-i nāmūs [u] neng
Sensin ol pīrāye-i hikmet ki feyz-i kāmilüñ
Kıldı mir'āt-i zamīrūñ ehl-i dilden ref'-i jeng
Cür'ana virmezdi cān her 'āşık-ı efsürde-dil
Olmasañ táb-efgen-i her hātır-ı bī-tāb [u] teng
Mey degül rūh-ı revān-ı müjde-i ğamsın hele
'Ālemüñ cānı degülsin cān-ı 'ālemsin hele
- 2 Rāhsın rāhat-fezā-yı hātır-ı mestānesin

¹⁴¹ Sayfa üstünde düzeltme notu vardır: “148 Burası toğrı aşığıda şahife yanlı tertib idilmiştir.”

¹⁴² Hızır: Hızır (metinde).

Rūhsın naqd-i revān-ı 'āşık-ı dīvānesin
 Cür'a-i cān-baḥşuña leb-teşne biñ Hızır u Mesîḥ
 Āb-ı hayvānsın yāḥ od la'1-i leb-i cānānesin
 Ābsın ma'nīde ammā āb-ı āteş-pāresin
 La'lsin şüretde reng-i rüyıla ammā nesin
 Başlasañ meclisde devre sāğar-ı mīnāyıla
 Lāle-i sīrāb-ı bāğ-ı bezm-i 'işret-ḥānesin
 Bī-ser ü sāmān idersin niçe Sām u Rüstem'i
 Duḡter-i rezsın velī 'aql almada merdānesin
 Pür-şafādur tāb-ı dīdāruñla bezm-i nermgāh
 Rūşenāy-baḥş-ı ḳalb-i sāğar [u] peymānesin

(98b)

Zevḳa dā'irdür şafā-yı ḥālet-i keyfiyyetüñ
 Meclis-i rindāna maḥrem ġayrıya bīğānesin
 Beñzemez bir keyfe hīç keyfüñde 'ālem var senüñ
 Rūhsın el-ḳışşa rāḥ olmañda şübhem var senüñ

- 3 Bādī-i zevḳ u şafāsın gerçi nāmuñ bādedür
 Cür'anı nüş eyleyenler ġuşşadan āzādedür
 Cān u dilden kimse yoḳ kim saña meftūn olmaya
 Şāh u dervīş ü gedā hep feyzüñe dildādedür
 Her ḳaçan luṭf eyleyüp gāh bezme teşrīf eyleseñ
 Ehl-i bezm ayağūña yüz sürmege āmādedür
 Şāh-ı evreng-i şafāsın luṭf u ḳahruñdur sebab
 Kimisi şulḥ üzre mestānuñ kimi ġavġādudur
 Ehl-i 'ışḳa saña beñzer hem-dem olmaz kim dilüñ
 Hem küdüretten berī hem ġıll u ġışdan sādedür
 Sende n'eyleyler ġıll u ġış bir şāf pāk āyīnesin
 Varısa az çoḳ küdüret sāğar-ı mīnādudur
 N'itsün ol esbābı 'āşık kim saña rehn olmaya

Āteşe yansun gerek hırka gerek seccâdedür
 Meclis-i erbâb-ı dil bir lahza sensüz olmasun
 Hürmetüñ inkâr iden ‘âlemde hürmet bulmasun

- 4 Ben hele bir saña beñzer yâr-ı hem-dem bulmadum
 Hem senüñ bezmüñ gibi bir bezm-i hurrem bulmadum
 Niçe mesrûr olmasun ol meclisüñ erbâbı kim
 Kaatreñi nüş eyleyende zerrece gam bulmadum
 Saña hâşâ beñzedem efyün [u] bengüñ neş’esin
 Anlaruñ dağı huşuşâ keyfini kem bulmadum
 Bir yire cem’ olsa ‘âşık şem’ ile maḥbûbıla
 Hîç o bezm-i hâşa senden ğayrı maḥrem bulmadum
 Ehl-i ‘ışka ṭurfe ‘işret-hâne buldum ‘âlemi
 Sensüz ammâ ‘âlemüñ zevkında ‘âlem bulmadum
 İdeli seyl-i hücumuñ hâne-i zühdi harâb
 Tevbenüñ bünyâdını hâtırdâ muḥkem bulmadum
 Zevkuña vâşıl olunca tevbesin bozmağ degül
 Tevbeyi hîç ihtiyâr itmiş bir âdem bulmadum

(99a)

Dil-küşâdur meclisüñ ğâyetde hem rindânedür
 Her ne dirlerse senüñ ḥaḫkuñda hep efsânedür

- 5 Keyf-i cân-baḫşuñ ki cism ü cânâ rāḫat bundadur
 Hıkmety inkâr ider vâ’iz ḥamâḫat bundadur
 Öldürür renc-i ḥumâruñ dirgürür feyzüñ yine
 ‘Āşık-ı bīmârı bir demde ğarâbet bundadur
 Mürde-i endüha söz yok cân bağışlar şoḫbetüñ
 Cân virür çok zevkuña anuñ da şoḫbet bundadur
 Gerçi varuñ şarf idersin sen gönüller açmağa
 Çarḫ ider varında herkes saña hıkmety bundadur

Ehl-i hikmet bilmemiş bu āna dek keyfiyyetüñ
 Yoḥsa her bīmār için dirlerdi şıḥḥat bundadur
 Sükkerī şerbetden a'lāsın hele ehl-i dile
 Telḥ-kām itseñ n'ola ğayra ḥalāvet bundadur
 Ḥāşılı hem-meşreb olsañ yaraşur rindānıla
 Ter degül ṭab'uñ 'araḳ gibi leṭāfet bundadur
 Nef'ī-i bīmārı gel keyfüñle iḥyā kııl yine
 Ḥāṭır-ı maḥzūnını ğamdan müberrā kııl yine

500

Terkīb-bend-i Veysī Efendi

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Yiter ey dil heves-i zülf-i siyahkār yiter
 Yiter ey cān-ı belā-dīde bu efkār yiter
 Ceyb-i endişeye çek başuñı fikr it ḥālūñ
 Ḥalkıla eyledüğüñ bīhūde güftār yiter
 Rişte-i fikre dür-i eşk-i nedāmet nazm it
 Ārzü-yı dil için didüğüñ eş'ār yiter
 Murğ-ı 'Anḳā-per-i 'azmüñ yetür ol yirlere kim
 Şāhbāz-ı nazar-ı himmet-i ebrār yiter
 Der-i Mevlā'ya yüzüñ sür yiter itdüñ kendüñ
 Bende-i ḥalka be-ğuş-ı der-i eşrār yiter
 Yiter oldı bu hevā vü hevesi terk idelüm
 Yüz urup Ḥaḳḳ'a reh-i şıdḳ u sedāda gidelüm

- 2 Evvelā 'azm idelüm bārgēh-i iclāle
 Ravza-i şāh-ı rüsül merḳad-i şāhb-ı āle

(97b)

Ol şehüñ ğāşıye-ber-düş olalum maḥmiline

Yüz sürüp hāk-reh-i nāḡa-i zer-ḡalḡāla
 Yollaruñ ḡār-ı muḡaylānına yüzler sürelüm
 Lāleveş ḡarḡ idelüm çihreyi ḡün-ı ala
 Eşḡ-i ḡasret şaçalum reh-ḡüzer-i ḡuccāca
 Şürezārında ḡicāz' uñ bite sünbül lāle
 Sünbül-i āteş-i dilden şaçıla dūd-ı kebūd
 Lāle-i ḡün-ı cigerden dökilen pergāle
 Gel senüñle varalum yüz sürelüm dergāha
 Ya'nī dergāh-ı mu'allā-yı resülü'llāha

- 3 Ravzası ḡāḡine fersüde ḡılup pīşānı
 Lālegün eyleyelüm dīde-i ḡün-efşānı
 Diyelüm aña eyā ümmetinüñ ḡam-ḡ'ārı
 ḡastalar çāresi bī-çārelerüñ dermānı
 Enbiyā meḡarı ḡallāḡ-ı cihān maḡbūbı
 İki 'ālem güneşi iki cihān sulḡānı
 Feyz ü luḡf u keremüñden bizi maḡrūm itme
 Raḡmet-i 'ālem iken devletüñüñ 'unvānı
 Yüz sürerken o şafā-kānı bülend eyvāna
 Būs iderken o ḡadem-cāy-ı celīlü'ş-şānı
 ḡaldurup dest-i du'ā ḡıbleñe a'lāya¹⁴³
 Yalvaralum bizi yoḡdan var iden Mevlā'ya

- 4 Diyelüm ey bizi yoḡdan getirüp var iden
 Cevher-i 'aḡlıla ḡıfl-ı dili huşyār iden
 Tāc-ı ĩmān u iḡā'atle ser-efrāz ḡılup
 Dīn-i ĩslām'a kemer-beste-i aḡrār iden
 ḡalbümüz ḡonçe-i ser-beste-i taşdıḡ idüp
 Dilümüz bülbül-i destān-zen-i iḡrār iden
 Kimini devletile şāh-ı cihāndār ḡılup
 Kimini künc-i ḡanā'atle sebük-bār iden

¹⁴³ Mısra'ın vezni bozuktur.

Ey bizi maḥz-ı kemāl-i kerem ü luḥfuñdan
 Dār-ı dünyāda bu elṭāfa sezāvār iden
 Şoñra lāyık mı bizi ḥasta-i hicrān itmek
 Mübtelā-yı heves-i āteş-i sūzān itmek

(98a)

- 5 Geçdi 'ömrüm heves-i zülf-i mu'anberde benüm
 Qaldı 'aqlum girih-i kākül-i dil-berde benüm
 Tīğına ḥançerine mā'il olup dildāruñ
 Dām-ı dil-gīr-i ḥaṭ-ı bār-ı semenberde benüm
 Şāhbāz-ı nazarum niçe yedüñ beste kı lup
 Çekdügüm derd ü belā söylene dillerde benüm
 Seyyiātum yazan ol kātib-i a'māl-nüvīs
 Vay eger itdügümü yaza o defterde benüm
 Şaḫalum ağ u yüzüm kara sözüm 'ayn-ı ḥaṭā
 Baña ağlan baña ki 'arşa-i maḥşerde benüm
 Ne yüzüm var nazar-ı ḥazret-i Ḥaḫḫ'a varacaḫ
 Ne sözüm var varıcaḫ ḥazretine yalvaracaḫ
- 6 Şadme-i ḫahrıla bir gün yıkılur ṭāk-be-ṭāk
 Bu bir efrāşte-i eyvān-ı zer-endüde revāḫ
 Vaḫtidür āhuñı tīr ḫadüñi eyle kemān
 Sefer-i āḫirete saña gerekmez mi yaraḫ
 Āh kim fişkıla geçdi giceler gündüzler
 Ne 'ibādet-i teheccüd ne şalāt-ı işraḫ
 İtdüğüm cürme benüm yir ile gök şāhiddür
 Bende yirden göge dekdür ḡazaba istiḫḫāk
 Virme dāmānumı dest-i ḫuşemāya yā Rab
 Varıcaḫ ḥazretüñe başı ḫabā yalın ayak
 Virmek olursa eger ḫaşma benüm dāmānum
 Yine iḫsān u kerem senden olur sulṭānum

- 7 Mest olup bāde-i ğafletle yitürdük özümüz
 Bilmedük düş gibi geçdi gicemüz gündüzümüz
 Zıkr ü tesbîhine şarf eylemedük 'ömrümüzü
 Hâzret-i Hâkķ'a niyāz itmege yoķdur yüzümüz
 Çihre-fersūde-i ebvāb-ı erāzil olduķ
 Kalmadı hāzretine varmağa hergiz yüzümüz
 Ten-i hāķümüzü bir gün götüre şarşar-ı merg
 Şöyle ber-bād ola ki görmeye kimse yüzümüz
 Görsek ey dīde neler gelse gerek başumuza
 Bilesek ey dil ki neler görse gerekdür gözümüz

(96b)

Zü'l-celālā baña ol günleri āsān eyle
 İşümüz zıkr-i celīl yoldaşum ĩmān eyle

- 8 Tevbe yā Rabb giriftār-ı hevā olduğuma
 Tevbe yā Rabb talebkār-ı belā olduğuma
 Tevbe yā Rabb esīr-i mey-i gül-reng olup
 Bende-i muğbeçe-i 'işve-nümā olduğuma
 Ārzü-yı şanem-i meh-liķā itdügüme
 Mübtelā-yı heves-i mihr [ü] vefā olduğuma
 Pey-rev oldum o suħan-pervere itdüm tevbe
 Dā'imā rehber-i endüh [u] hāķā olduğuma
 Tevbe yā Rabb 'ibādet şanup itdüklerüme
 Dāmen-ālūde-i çirk-āb-ı riyā olduğuma
 Tevbe yā Rabb hāķā yolına gitdüklerüme
 Bilüp itdüklerüme bilmeyüp itdüklerüme
- 9 Yā ilāhī şeref-i hāzret-i peyğamber için
 Siper-i māhı iki pāre iden server için

Şeb-i İsrâ'da olan sırr-ı muḳaddes ḫaḳḳı
 Leyle-i ḳadr'de olan vaḳt-i şafâ-güster için
 Ḥande-i ḫüsn-i cihân-sûzı için şıddîḳuñ
 Girye-i ḫazret-i Ya'ḳûb-ı belâ-perver için
 Nûr-ı şıddîḳ-ı nebî ma'delet-i fârûḳı
 Ḥilm-i 'Oşmân kerem-güster-i Ḥaydar için
 Ol iki dürr-i dil-efrûz-ı binâgüş-ı felek
 Ya'nî ol ḳurretü'l-'ayn-ı şeh-i Ḥayber için
 Luṭf idüp eyledüḡi cürm ü fesâda baḳma
 Veysî-i rû-siyahı nâr-ı caḫîme yaḳma

501

Müşemmen-i 'Âlî Efendi

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

- 1 Yine bir şâha esîr itdi beni devr-i zamân
 Yine bir âteşile oldı vücûdum süzân
 Ne nazîri bulunur ne olur aña aḳrân
 İ'tikâdum bu durur mişli bulunmaz elân
 Nedür ol ḳâmet-i bâlâ nedür ol ḫüsnile ân
 Toḡrısın söyleyeyüm aña ḳıyâs eyle hemân

(97a)

Baḫr-i Yûsuf'da benüm Yûsuf'umu görse 'ıyân
 Giryeden el yurıdı ḫazret-i pîr-i Ken'ân

- 2 Luṭf u ḳahrını görüp vuşlatıla hicrânıñ
 Gerçi çok mihrine el urmuşıdum devrânıñ
 Bu ḫarâretlerini görmemişidüm cânıñ
 Böyle rüsvâyıluḡı olmazdı dil-i nâlânıñ
 Bilemez kimse ne siḫr itdüḡin ol fettânıñ

Nāzı çok anı birin Şerh ideyüm ben anuñ
 Böyle mümtāz güzel nādir olur ‘ālemde
 Böyle meh-pāreye kim ādir olur ‘ālemde

- 3 Muttaşıl gōñlüm alup albümü cezb itmekde
 Hāne-i Şabr ise vīrān oluban gītmekde
 Nāzlar Őīveler itdükçe işüm bitmekde
 Gözi Őehbāz ise cān murgını ürkütmekde
 Gice gündüz dile cevr eyleyüp incitmekde
 Bezme geldükçe bu ben ‘āŐıı sürgitmekde
 Gītdi zulmıla hārāb oldu dil-i nālānum
 Aqlasam hāndeler eyler söyinür cānānum
- 4 Ğayra dil virme diyü baña naŐīhatler ider
 Benden artu baña ol ‘arz-ı maħabbetler ider
 Hīlelerle dil ü cān mülkini ğāretler ider
 Gōñlümi almada görseñ ne zārāfetler ider
 Gerçi hā ire baña dürlü ri‘āyetler ider
 Dem olur ğamzelerile ne ihānetler ider
 Kimseler tāze cüvān sevmege meyl eylesesün
 Tıfl-ı nev-reste seven vaşlına irdüm dimesün
- 5 Tūtalum Őīve vü nāzıla helāk ide seni
 Düşmeye gerdānuña kākül-i ‘anber-Őikeni
 Dem-i vuşlatda girüp aramuza pīreheni
 omaya sīneye Őarmağa o nāzük bedeni
 O maħalde baña yüz virmeye vech-i ğaseni
 Ne beni oya anuñ ğamzesi ‘Ālī ne seni
 Yine hī cevr [ü] cefāsından anuñ aqlamazam
 Terk idüp ol Şanemi ğayra gōñül baqlamazam

(101a)

502

'Ālī

Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlün

- 1 Kişinüñ sevdügi her vechile mümtāz olsa
Şeh-levend olsa bülend olsa ser-efrāz olsa
- 2 Bize incindüğün ızhāra mecāl olmasa hīç
Kendüsi hışm iderüm şansa velī nāz olsa
- 3 Kātı çoklukda cefā semtine meyl eylemese
Cevri de mihr ü vefāsı gibi az az olsa
- 4 Yine gāyetde hevādārluğı var murğ-ı dilüñ
Alsa kırtarsa bizi bir gözi şebbāz olsa
- 5 Dil-berüñ her birine mā'il olurduñ 'Ālī
Mişnetine göre bārī hele mümtāz olsa

503

'Ālī

Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlün

- 1 Tāze dil-ber sevse 'āşık eski derdin tāzeler
Tāzeler keyfiyyetin erbāb-ı 'ışkuñ tāzeler
- 2 İllerüñ gönlin dirüp devşürmegiçün Allāh
Şīvekārüm geh bozar dil bendini geh tāzeler
- 3 Bir kadeḫ meydür şırası terk-i ser ser-māyesi
H'āceler 'ışkuñ metā'in yoğ yire endāzeler

- 4 Kaçdı dil şehbâzı benden kondı naḥl-i ḳaddüñe
Näle şanma aña ḳarşu eylerüm āġâzeler
- 5 Rû-siyehler ḥâmeveş şimdi el uzatsa ne ġam
Vaḳt ola ‘Ālî sözüñ altun ḳalemle yazalar

504

‘Ālî

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

- 1 Cināndan ehl-i ‘ışḳa āsitān-ı dil-rübā yegdür
Marîza ġülsitāndan küşe-i dārü’ş-şifâ yegdür
- 2 Vişâli bâ’iş-i fırḳat firâḳı mücib-i vuşlat
Anuñçun ehl-i dil yanında siḥr-i dilrübâ yegdür
- 3 ġöñül bir görme cām-ı meyle şahbâ-yı leb-i yarı
Şarâb-ı dil-küşâdan ġeç o la‘l-i cân-fezâ yegdür
- 4 Dimişdük ġamzesine borcum olsun saña cân virmek
Tekâsül eyleme ey dil anı itmek edâ yegdür

(100b)

- 5 N’ola ‘uşşâḳ içinde ‘Ālî’ye luḳfuñ ziyâd itseñ
Hezârân āşinādan bir muḥibb-i bî-riyâ yegdür

505

‘Ālî

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

- 1 Öldi gitdi hecr ile bir tāze cān ister göñül
Eski derdin tāzeler nev-cüvān ister göñül
- 2 Düğmesi ellenmemiş bendine yād el degmemiş
Biñ tılısm altında bir genc-i nihān ister göñül
- 3 Söylese bülbül gibi gül-ruḥları rengīn ola
Ġayra açılmaz nihāl-i ergavān ister göñül
- 4 Yār mihr itmez felek dönmez murādumca dime
Hep olur didüklerüñ ammā zamān ister göñül
- 5 Kollamağa hāleveş ‘Ālī felekde her gice
Bir hilāl ebrü meh-i nā-mihribān ister göñül

506

‘Ālī

Mefā’īlün/ Mefā’īlün/ Mefā’īlün/ Mefā’īlün

- 1 Nedür ol ‘anberīn gīsū nedür ol müşg-bār ebrü
Bulınmaz şeş-cihetde saña beñzer şūḥ u çār-ebrü
- 2 Meşābīḥ oldı rüyuñ ruḥlarıñ alnuñ meşārıḳdur
Metālī’ şerḫine beñzer ḫaṭuñ metn-i menār ebrü
- 3 Dü-çeşmüñ mecma’ü’l-baḫreyn ebed zülfüñ ḳarasıdur
Cebīnüñ Aḳdeñiz’dür kim aña olmış kenār ebrü
- 4 Mehemmed nām bir Yūsuf-liḳā Maḫmūd ṭal’atsin
Gözüñ ‘ayn-ı ‘Alī’dür ğamzelerdür Zü’l-feḳār ebrü
- 5 Dıraḫt-ı şīvedür ḳadd-i bülendi yāruñ ey ‘Ālī

Olupdur dāne dāne hāllerile berg ü bār ebrū

507

Ṭıflī

Mef'ülü/ Mefā'ülü/ Mefā'ülü/ Fe'ülün

1 Ey şāne ser-i zülf-i perişāna ٲoşınma
Tel kırma şaşın hātır-ı yārāna ٲoşunma

2 Dil yarası ey şūfī-i sālūs oñulmaz
Ṭa'n eyleme zaşm-ı dil-i nālāna ٲoşunma

3 Var ehl-i harābāta  arış kesb-i şafā  ıl
Zinhār şaşın kimseye mestāne ٲoşunma

(101b)

4 Gir gōñline nāzūklūgile zülf-i nigāruñ
Haţţ-ı ruş-ı cānāneye ey şāne ٲoşunma

5 Ṭıflī gibi bizler daşı pendūñ  ıtalum şūfī
Tek sāgar-ı rengīn-i dıraşşāna ٲoşunma

508

 ayālī

Mefā'ülün/ Mefā'ülün/ Fe'ülün

1 Hevādāruñ olaldan dūd-ı āhum
Yazar eyvān-ı  ar a āh şāhum

2 Miyānuñ fikridür eglencem anca 
Alan bir  ıldan alur pādişāhum

- 3 Benem devrümde sulţān-ı ħarābāt
Başumda bir ħadeĥ meydür külāhum
- 4 Ĥabābāsā alup başum elüme
Hevā-yı 'ıřĥa uyupdur sipāhum
- 5 Ĥayālī şāh-ı ġam ĥuffāşıyam kim
Cihānuñ mihrine yoĥdur nigāhum

509

Ĥayretī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Aldanup her dil-bere dil virme zinhār ey göñül
Kim bulunmaz isteseñ dünyāda bir yār ey göñül
- 2 Ĥulĥ u ĥüsniñi görüp aldanma her meh-pārenüñ
Ĥullanılmıřdur řaĥın olma ĥarīdār ey göñül
- 3 Naĥd-i cān řarf eyleseñ bir pula almaz ĥūblar
Eylemez bunlar iñen bī-zerle bāzār ey göñül
- 4 Görmedüm bir pāk-dāmen serveri bu dünyada
Bulmaduĥ hem bilmedük bir verd-i bī-ĥār ey göñül
- 5 Şimdiki dil-berlere 'arz-ı řadāĥat eyleseñ
Ĥayretīveř sen de olursın günehkār ey göñül

510

Naźmī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Ḳadrüñi bilmez ḥarīfe yār olursañ yuf saña
Ehl-i dilden ğayrıya dildār olursañ yuf saña
- 2 Meclis-i nādāna varup kendü kendüñ bilmeyüp
Ol edālar birle kīrū-ḥār olursañ yuf saña

(102a)

- 3 Cem' olup bir iki üç nādānıla meclis ḳurup
Anlarıla ol maḥalde çār olursañ yuf saña
- 4 'Āşık-ı āşüfteñi göz göre āḥır terk idüp
Ey cefā-ḥū hem-dem-i ağyār olursañ yuf saña
- 5 Döne döne ṭolanup her bī-vefānuñ küyını
Nazmiyā nerd-i ğamında zār olursañ yuf saña

511

Ḳabūlī

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Şitāb idüp şitāda rıḥlet itme ḥāneden çıkma
Ziyā-baḥş ol otur āteş gibi kāşāneden çıkma
- 2 Ayağ üzre gelüp meclis-be-meclis gezme meyāsā
Yirüñ ḥum gibi bekle kūşe-i mey-ḥāneden çıkma
- 3 Dil-i vīrāneñi tenhā ḳoma dūr olma ḥāṭırdan
Sen ey ğam gizlü bir gencīnesin vīrāneden çıkma
- 4 Ḳanat бүk kūşe-i Ḳāf-ı ḳanā'at bekle 'Anḳāveş

Şikāruñ pāyuña gelsün diriseñ lāneden çıķma

- 5 Kabūlī pādīşāh olmaķ dilerseñ terk-i cāh eyle
Ferāġat şālına gir vaż'-ı dervīşāneden çıķma

512

Kabūlī

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Meyūñ 'īş ehline bir ķatresi biñ cāndan yegdür
Tehī peymāne ķahveyle tolu fincāndan yegdür
- 2 Tevekkül şāhibi baş egmez ey dil şāh-ı devrāna
Gedā ehl-i ķanā'at ola ol sulţāndan yegdür
- 3 Cefā eylerse dil-ber baña ġāyet hażż ider cānum
Anuñ cevri cihānuñ itdüġi ihsāndan yegdür
- 4 Yüzüme baķmayup geķdükde olur hāţırum mesrūr
Ol aġmāz iltifāt-ı şāh-ı 'ālī-şāndan yegdür
- 5 Kabūlī iki sözle yāra maķşūdum edā itdüm
Maķallinde iki söz bir bütün dīvāndan yegdür

513

Rūhī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Murġ-ı dil 'Anķā'dur olmaz degme bir rişteyle bend
İster ol zūlf-i semen-bū gibi müşġin bir kemend

(102b)

- 2 Derd-i hecr [ü] zevk-ı vaşl-ı yârdan şâķī-i dehr
Geh şunar zehr-i helâhil ehl-i 'ışka gâh kând
- 3 Kesdi benden zâhid-i âlûde-meşreb pendini
Gördi kim 'ışkum ziyâd olmaķdadur virdükçe pend
- 4 Kõnmayup her şâha yüksekden uçarken murğ-ı dil
Bağladı zülf-i dil-âvîzine bir serv-i bülend
- 5 Ben dahı hâlümce çok maħbûb gördüm Rûhiyâ
Görmedüm bir böyle nâzûk-ıtab' şûh-ı şeh-levend

514

Rûhî

Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün

- 1 Sâķiyâ bezmüñüz müdâm olsun
Bâde sensüz bize ħarâm olsun
- 2 Bâğ-ı ħüsn içre eyleyen reftâr
Her dem ol serv-i ħoş-ħırâm olsun
- 3 'Andelîb-i dili şikâr itdi
Kâkül-i yâr müstedâm olsun
- 4 Bir du'â eyle didüm aġyâra
Didi râm olduġum ħarâm olsun
- 5 Rûhiyâ bezme gel 'araķ nûş it
'İş u nûşuñ 'ale'd-devâm olsun

515¹⁴⁴

Rūhī

Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlün

- 1 Ehl-i 'irfānıla ol kıılma nazār nādāna
Gül el üzre tutilur hār atılır yabana
- 2 Keşret-i kaydıla vahdetden olursın maḥrüm
Dām-ı şoḥbet diyü bend olmaya gör devrāna
- 3 Tālib-i rahmete ālūdelük inşāf degül
Pāklük vāsıḫadur ma'rifet-i Raḥmān'a
- 4 Ādemi ehl-i nazār şoḥbeti bīnā eyler
Ḳo bu a'māluḡı insāna ḳarış insāna
- 5 Söz dimek her ḳişinüñ semti degül ey Rūhī
Söz odur kim ola rindāne vü dervīşāne

(103a)

516

Nef'ī

Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlün

- 1 'Ārif ol ehl-i dil ol rind-i ḳalender-meşreb ol
Ne Müselmān-ı ḳavī ne mülḫid-i bī-mezheb ol
- 2 'Āşık ol ammā 'alāyıkdan berī it göñlüñi
Ne ḫam-ı gīsüya meftün ne esīr-i ḡabḡab ol

¹⁴⁴ Bu şiirden sonra 103a'da Bağdatlı Rūhī'nin 516 numaralı gazeli bulunmaktadır. Gazel mükerrer olduğundan diğer şiir tercih edilmiştir.

- 3 Āfitāb-ı 'ālem-ārā gibi sūr ḥāke yüzüñ
Kevkebe başdur cihānı hem yine bī-kevkeb ol
- 4 'Aqla mağrūr olma Eflāṭūn-ı vaqt olsañ eger
Bir edīb-i kāmili gördükde tıfl-ı mekteb ol
- 5 Lā-mekān ol hem maḥallinde yirüñ bekle yine
Gāh mihr-i 'ālem-ārā gāh māh-ı Naḥşeb ol
- 6 Ḥızr'a minnet çekme var şoñra dil-i Nef'ī gibi
Lüle-i āb-ı ḥayāt-ı feyzile leb-ber-leb ol

517

Nef'ī

Fā'ilātūn/ Fā'ilātūn/ Fā'ilātūn/ Fā'ilūn

- 1 Bildürürdüm derdümi bir āhla cānāna hep
Çorçaram sūz-ı derūnumdan felekler yana hep
- 2 Gün gibi bilmem kimüñ ğam ḥānesin pür-şevk ider
Ḥalk-ı 'ālem mübtelā bir 'āfet-i devrāna hep
- 3 Dāne virmez ḥarmanından merdüm-i dāneye çarḥ
Bezl ider varını ammā bulsa bir nādāna hep

(103b)

- 4 Ceng iderler dīdede her şeb ḥayāl-i yār için
Girseler müjgānlarum n'ola boyınca қana hep
- 5 Olmaz ey Nef'ī bu vādīde senüñle hem-'inān

Gelsün esb-i şab'ına mağrūr olan meydāna hep

518

Nef'ī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Göz ucuyla 'aşka geh luğ eyler gāhī 'itāb
Bir su'āle yir qomaz ol ğamzesi hāzır-cevāb
- 2 Çeşm bezm-i fitne kırmış 'işve cām almış ele
Bāde-i nāzıla itmiş ğamzesin mest ü harāb
- 3 Lebleri üzre ğubār-ı hağğ-ı nev-hīzi degül
Nāfe-i āhū-yı çeşminde dögilmiş müşg-i nāb
- 4 Çeşm-i mesti tīg çekmiş ğamzeden bir qahramān
Ebrū-yı müşgīni bir şemşīrden hālī kırāb
- 5 Nice çutsun tīr-i yāra sīnesin Nef'ī nişān
Anı qor mı bir qarār üzre dil-i pür-ıztırāb

519

'Ālī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Zāl-i dehrūñ muştına gördi çayanmaz ehl-i zūr
Hāk olup el arqasın yire qodı Behrām-ı Gür
- 2 Çün Ferīdūn'uhn ferin dūn itdi gerdūn-ı denī
Yüz qodı hāk-i siyah üzre hezārān Selm ü Tūr
- 3 Ger habāb-ı mey gibi şişseñ qabarsañ kibrile

Cāmuñ āhır şındurur tācuñ qapar bād-ı ğurūr

- 4 Cennetüñ hūr u quşūrın ögme ey vā'iz baña
Hūr cevruñ 'aynıdur yoqdur quşūrında quşūr
- 5 'Arz-ı dīdār itdi dil-ber dāğlar yaqdum tene
Her tecellī şevkına yandum tutuşdum şanki Tūr
- 6 Herkese kūyuñda rūyuñ tal'ati olmaz naşīb
Zāhir olmaz Ka'be-i 'ulyāda her hācıya nūr
- 7 Hātıra vaşluñ huşūrın bilmiş ol şāhum diseñ
İcinüp hışmıla dir ben bilmezem [h]ātır huşūr
- 8 Tīğ-ı kilkümla ma'ānī mülkini feth eyledüm
Leşkerümden tıldı yazılar alaylardur suşūr

(104a)

- 9 Şād-kāmam ğam nedür bilmem anuñçun qollarum
Gül gibi yā hurrem oldı yā küşāde yā sürūr
- 10 Mūcib-i devlet bil ey 'Ālī muğānuñ hıdmetin
Cāmı elden qoma bezminde ayağ üstine tur

520

Nā'ilī

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Şorma keyf ehlinüñ ahvālını ey rind-i cihān
Bir bölük cānı cebinde zu'afā-yı devrān

- 2 Yutup efyūnını nūş itse müferriḥ ḳahve
Açılır ḥāṭırı güller gibi şād u ḥandān
- 3 Keyfi yetişse döner şīr-i jiyāna anlar
Olur ammā geçicek ḳāleb-i fersūda hemān
- 4 Gel gör ol sā'ati kim olmaya berş ü efyūn
Teng olur başlarına cümle bu çarḥ-ı gerdān
- 5 Ehl-i keyfe ḳatı ṭa'n itmeyelūm Nā'iliyā
Ṭutaruz başumuz üstinde biz anı el-ān

521

Şānī

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Eşḳ-i çeşmüm yeñemez eylese dünyā ğalebe
Kimse ḳarşu ṭuramaz itse eger mā-ğalebe
- 2 Baḥr-i eşḳüm n'ola cūş eylese āhumla benüm
Rūzgārıla ider ğavṭa-i dünyā ğalebe
- 3 Ḥaṭṭ Ye'cūc'uña yüz virme şaḳın eyle tırāş
İtmesün Rūm'a begüm 'asker-i a'dā ğalebe
- 4 İreli ḥaṭṭ-ı ızāruñ n'ola şeydā olsam
Ki bahār ire ider ādeme sevdā ğalebe
- 5 Künc-i mey-ḥāneye gel Şānī ile hem-ḥāl ol
Niçe bir şavma'ada şūfī bu ğavgā ğalebe

522

Ḳabūlī

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Bir gedā himmeti baña yegdür begden ağadan
Ḳurtarurdu hele bir pāre bizi dağdağadan
- 2 Tīr-i dil-dūzı ciger delse 'aceb mi çıkađak(?)
Yegdür ol mähveşüñ қаşı kemānı çağadan

(104b)

- 3 Keşf için şūfī keşef gibi hicābıla yürür
Başını hırkasına çekmegi görmiş bağadan
- 4 Bir 'Arab şūhına bir buse 'aṭā eyle didüm
قال خذ من كرمي قلت متى قال غدا¹⁴⁵
- 5 Vā'izüñ ṭa'nı Ḳabūlī bizi tağyīr itmez
Āb-ı pāke ne zarar vaḳvaḳa-i ḳurbağadan

523

Fā'izī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Göñlüñe bir daḥı fikr-i kūy-ı dil-ber gelmesün
Anda yir yok saña 'āşık ḥāṭıra yir gelmesün
- 2 Künc-i miḥnetde ne mümkün ḳaldıra ben zerresin
Revzen-i ğam-ḥāneme ḥurşīd-i envār gelmesün
- 3 Lāzım olan rinde varmaḳdur ḥarābāta müdām

¹⁴⁵ Dedi al keremimden. Dedim ne zaman? Dedi yarın.

Zāhid-i sālūs ister gelsün ister gelmesün

4 Varsun evvel hıdmet-i pīr-i muġān itsün faķīh
Meclis-i ehl-i fenāya böyle ebter gelmesün

5 Bezm-i 'ışķa nūkhet-i ŗahbā yiter ey Fā'izī
Āteŗ-ı sāġardan özge anda micmer gelmesün

524

Ez-güftehā-yı Sūkūnī

Fe'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün

1 Ba'zı kātib biķāl taħalluŗ ider
Kimi de ķaŗķaval taħalluŗ ider

2 Hāķ bu ki kātibān-ı dīvānuñ
Ekŗerī bī-me'al taħalluŗ ider

3 Niķesi bār-ı anķariyye ķeküp
Arķalucsuz ħamāl taħalluŗ ider

4 Fuķarānuñ ħaķīķatin diyelüm
Yokdur eŗyāsı māl taħalluŗ ider

5 Çoġınuñ oķasında yük yirine
Perdesi peŗtemāl taħalluŗ ider

6 Taħtada balıķ istifin seyr it
Güyyā hep kefāl taħalluŗ ider

7 İçlerinden birin su'al itdüm
Didiler kim Cemāl taħalluŗ ider

(105a)

- 8 Maḥlaşın almış oğlı Dürri'nüñ
Kendüsi portakāl taḥalluş ider
- 9 N'eylesün kimse şaymaz it yirine
Sırrı Efendi çaķal taḥalluş ider
- 10 ˘al'atı'dür sezā-yı maḥlaş kim
˘addi nevres nihāl taḥalluş ider
- 11 Gerçi şığmaz serini āđuşa
Bili ammā ḥayāl taḥalluş ider
- 12 Tāb-ı ruḥsarı ˘a'n ider şemse
Ebruvānı hilāl taḥalluş ider
- 13 Teni pālūde lebleri sükker
Sözi āb-ı zülāl taḥalluş ider
- 14 Zāhirā herkese o şūḥ el-ḥaķ
Çeşmi vahşī ğazāl taḥalluş ider
- 15 Böyle her bir kalemde var iki üç
Sāde-rū kim ķaffāl taḥalluş ider
- 16 Şu'arā içre de neler vardur
Ki ķavāl u şuvāl(?) taḥalluş ider
- 17 Ḥusrev-i mülk-i nazm olup şimdi
Nābī efendi ķral taḥalluş ider

- 18 Fāik'ũñ maḥlaşı uğurluğ imiş
şimdi miskĩn ęopal taḥalluř ider
- 19 řā'irũñ ehl-i beytidũr Fethĩ
Ḥaylĩ řāḥib-maęāl taḥalluř ider
- 20 Ferdĩ 'ālemde bir mũcerred iken
şimdi ehl-i 'ıyāl taḥalluř ider
- 21 Gõrdi kim sõzlerinde lezzet yoğ
Sũkkerĩ şimdi bal taḥalluř ider
- 22 Ocağ oğlı vũ Bosnevĩ poturı
Pederĩde... taḥalluř ider
- 23 Cedd-i āl-i zirin(?) bũyũk ęomakin
ęoca kāfir Miḥāl taḥalluř ider
- 24 Hele çoğdur min(?) lũffān içre
ęılbıęu kemāl taḥalluř ider?

(105b)

- 25 Evliyānuñ biri ęoban Dede'dũr
O gidi de ęavāl taḥalluř ider
- 26 Keyf-i efyũn [u] derd-i 'ıřęı ile
Meylĩ de bĩ-mecāl taḥalluř ider

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Yek-dil olup Kays u Leylā Vāmık [u] 'Azrā yatur
 'Äleminde her kişi yārıla bī-pervā yatur
 Niçe yıldur āferīnler şabrına tenhā yatur
 Ža'fdan künc-i 'anāda kim dil-i şeydā yatur
 Ger ecel gelseydi görmez şöyle nā-peydā yatur
- 2 'Işık cāmın nüş iden bulmaz haķıķatde memāt
 'Işkıdur 'ayne'l-yakīn ser-çeşme-i āb-ı hayāt
 'Işkı inkār itme ey deryā-nihād [u] pāk-zāt
 Cūşa gelse kim habābıdur rüsüm-ı kā'ināt
 'Işkıdur nāmı fezā-yı dilde bir deryā yatur
- 3 Niçeler İskender ü Dārā yirine kor özin
 Devlete mağrūr olanuñ görmemek yegdür yüzün
 Gör ne dir üstād-ı kāmil gel işit güş it sözün
 Var fenā deştin temāşā kıl açup 'ibret gözün
 Niçe İskender türāb olmuş niçe Dārā yatur
- 4 Hākden ref' eyleyüp almış ele biñ cānıla
 Ya yıķamış fi'l-ḫāl āb-ı dīde-i giryānıla
 Hāline raḫm eyleyüp iḫsān-ı bī-pāyānıla
 Pāyınuñ ḫārın çıkarmış süzen-i müjgānıla
 Deştde Mecnün görünce nāķa-i Leylā yatur
- 5 Baķ gedā-yı kūy-ı 'ışkuñ Rūḫiyā dīvānına
 Ser-fürü kılmaz gerekse 'ālemüñ sulṫānına
 Duḫter-i rez meyl idüp anuñ gelelden yanına
 Şāh-ı 'ālem gelse çekmez pāyını dāmānına

(106a)

Künc-i istignāda Raḥmī şöyle bī-pervā yatur

526

Ġazel-i Uşulī taḥmīs-i 'Ālī

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Ne deryā sāhilinden oldı yā Rab ḥuşk [u] ter peydā
Ne baḥrūñ mālikindendür melek zāhir beşer peydā
Şanasın kaçrelerdür anda her pinhān u her peydā
Vücūd-ı muṭlaquñ baḥri ne mevcı kim ider peydā
Ene'l-ḥaḳ sırrını söyler eger maḥfī eger peydā
- 2 Fenā gülzārıdur 'ālem güli çok gülsitānı bir
Ser-ā-pā nerkis ammā şāhsār [u] ergāvānı bir
Hezārān bülbüli var cümlesinüñ āşiyānı bir
Bu bāguñ ger ḥaḳīkatde şuyı bir bāgbānı bir
Velī olmuş ḥaḳāyıkda niçe yüz biñ şecer peydā
- 3 Biter naḥl-i vücūduñ mīvesi geh telḥ ü geh hoşter
Görinür berg ü bārı gāhī her dem tāze geh bī-fer
Niçe ḥām u niçe puḥte niçe kāmil niçe ebter
Nazar kııl nev'-i insāna kimi zehr ü kimi sükker
'Aceb ḥikmet bir ağaçda olur dürlü şemer peydā
- 4 Ḥaḳīkat bādesinden ḥāba varmış niçe serhoşlar
Degül ta'bīre ḳābil her birinüñ gördügi düşler
Alınca ten ḥişārın nefsi serkeşden 'adū-küşler
Düzilür nice biñ işler bozılur nice cünbişler
Ne kār-ı bü'l-'acebdür bu kim olmaz kārger peydā
- 5 Su'āl itdüm tarīḳat semtini bir merdüm-i pāke

Didüm luṭf it ḥaḳīḳat yolların göster bu ben ḥāke
 Didi zinhār maḡrūr olma cāh u māl ü emlāke
 Şu serverler ki ṭaḡlar gibi baş egmezdi eflāke
 Yaturlar pest olup yirde ne tīḡ u ne kemer peydā

(106b)

- 6 İçüp vaḥdet şarābın niçe 'ārif kendüden geçdi
 Fenā semtin ṭutup gitdi yiyüp içdi ḳonup göçdi
 Ne zāhir gözlerin açdı ne aḡı ḳaradan seçdi
 Niçe gündüz gice oldı niçe biñ ay u yıl geçdi
 Dirīḡā olmadı gitdi şeb-i hecre seḡer peydā
- 7 Ticāret 'azmin isterseñ beḳādan yaña uy baña
 Düşürme naḳd-i ḳalbi ḳalbe bir pendüm budur saña
 Seçildük bir alay bī-dillerüz biz gerçi ol yaña
 Yolumuz bir beyābāna irişdi nāḡehān k'aña
 Gider biñ kārbān olmaz birinden bir eḡer peydā
- 8 Bu bir vādīdür ey zāhid ki güldür ḥāki ser-tā-ser
 Görinür her ṭaşı ḥünābeden bir pāre-i aḡker
 Ne āteş var ne āteş-zen velīkin şüretā yir yir
 Niçe şürīde 'āşıḳlar gezerler cümle tāyihler
 Bu tīh-i bī-nihāyetde ne reh ne rāhber peydā
- 9 Cihānda ḳıştāruñ toḡm-ı zā'ilden eküp biçdüñ
 Egerçi anda sen tez bitdüñ ammā yine tez yitdüñ
 Bir iki gün fenā dünyāda bilmem n'eyledüñ n'itdüñ
 Bu ṭoḳuz ḳubbe vü şeş sū içine geldüñ ü gitdüñ
 Ne geldüḡüñ ḳapu zāhir ne gitdüḡüñ memer peydā
- 10 Güherdür böyledür ḥāşıl cihānuñ vāridātından

Dür-i şehvâr hâşâk oldı bahruñ lâzımâtından
 Bilinmez nîk ü bed 'ilm-i ledün içre şıfâtından
 Ma'âdindür kamu eşyâ ider öz kendü zâtından
 Kimisi sîm ü zer zâhir kimi seng ü meder peydâ

- 11 Olur peygüle-i 'uzletde şüfî niçe yıl 'âkif
 Keşef gibi yatur esrâr-ı 'ışka olımaz kâşif
 Ma'ârif gevherine degme şarrâf olımaz vâkıf
 Niçe zaħmet çeker kesb-i kemâl idince bir 'ârif

(107a)

Velî çok kan yudar kân eyleyince bir güher peydâ

- 12 Reh-i hıdmetde her bir dâye hâk olmağ gerek tâ kim
 Peder mâder dem-â-dem derdnâk olmağ gerek tâ kim
 Cigerler kan bedenler çâk çâk olmağ gerek tâ kim
 Niçe biñ âdem oğlanı helâk olmağ gerek tâ kim
 Yalancı fânî dünyâda ola bir gerçek er peydâ

- 13 Sevâd-ı mülk-i ma'nâ ehl-i 'irfâna müsaħħardur
 Huşuşâ her biri manzûr-ı sultân-ı dilâverdür
 Suhan bir genc-i nâdirdür aña 'Âlî şinâverdür
 Kamu nezzârede ebkâr-ı ma'nâ muntażırlardur
 Uşulî gibi tâ kim ola bir şâhib-nazar peydâ

527¹⁴⁶

Kaşîde-i Âgehî tahmîs-i Za'fî
 Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

¹⁴⁶ Andreas TIETZE, "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili (Âgehî Kasidesi ve Tahmisleri)", 113-138'den yararlanılmıştır.

- 1 Yüri ey baħr-i melāhātde ħapūdānluħ iden
 Dili gird-āb-ı ğam içinde belālarda ħoyan
 Geçüp alarĝa yanumdan [düşe] ħurtıla hemān
 Çekdürüp firĝatañı bizden ıraĝ olduñ sen
 Baħr-i fūrĝatde niçe furtınalar çekdüm ben
- 2 İdüp aĝyār gibi maryola cihānuñ mihrin
 Baña cevr eyleyüp içürme felāket zehrin
 Getürüp başuma ‘ummān-ı belānuñ ħahrın
 Sen yıĝarsın bu yaĝalarda ĝöñüller ŝehrin
 Dil ü cān mülkini yaĝmā idici sensin sen
- 3 Tāli‘üm ħalyatası ħalmaz umaram gerüde
 Rūzĝarıla felek fülk-i murādum yürüde
 Ser-fürü eylemeyüp düşmene yaşda ħuruda
 Baħr-i ‘ıŝĝ içre yürürsem n’ola yelken ŝorud[a]
 Bir ħarāmī baĝııcı yāra esīr oldum ben

(107b)

- 4 Niçe bir cāna ħavāle ħılasın ĝam kömisin
 Yemm-i ‘ıŝĝuñ ĝamıla itme helāk ādemīsin
 Tāĝatüm ħalmanı ey meh daħı miħnetde misin
 Bād-ı ‘ıŝĝuñ alavand eyledi ŝabrum gemisin
 Alavand oldu ĝöñül tıflı senüñ derdüñden
- 5 Hāk-i pāyuña ĝözüm yaşı revān olsa n’ola
 Ey ĝül-i bāĝ-ı bihiŝtüm bedel olmaya saña
 Yaraşur saña hemīn ħırmızılar gey ŝanemā
 Barbaritsañ siyah aŝlasdan olaldan cānā
 Gemici neftīlerin ‘aŝıĝ-ı zār itdüñ sen

- 6 Kimi yemde kimi şahrāda irişür Hızr'a
 Çāresüz kalduđı ešnāda irişür Hızr'a
 'Āşık ammā ruĥ-ı zībāda irişür Hızr'a
 Seyr ideñ yüzüñi deryāda irişür Hızr'a
 Kıadre uğrar seni bir kere kıatırđada gören
- 7 Hūblar resmi budur mā'il olur nādāna
 Ehl-i 'irfānıla gitmez bir adım yabana
 Āh kim ğayretile döndi yaşum 'ummāna
 Yār ađyārıla deryāya çıkar seyrāna
 Ehl-i dil 'āşık olan olta urur ğeñ yağadan
- 8 Gel şerī'atden ırağ olma emīn keştīdür
 Rāh-ı Hāķķ'a saña varmağa mu'īn keştīdür
 Baĥr-i 'işk içre tenüm dağı hemīn keştīdür
 Dūd-ı āhum direk oldu bu zemīn keştīdür
 Bir yeñi yelken olupdur aña ğerdün-ı kühen
- 9 Ğam-ı cānāneyi ni'met diyü ğerm olma dilā
 Kıaşdı oldur ki bu ten kıayığını kııla fenā
 Ehl-i 'işkūñ dađı artuķ yiyüp içdüđi n'ola
 Cānda şuğurya durur derd ü belā renc ü 'anā

(108a)

İstifa oldu ğoñül manķaları miĥnetden

- 10 Pusulasuz pusile bu yola kııldıñ çü sefer
 Ey re'īsüm ğözüñ aç irdi felāketden eđer
 Paçariz kıoma arada yüri ālātuñ oñar
 Baĥr-i 'işķa düşeli oldu muĥālif çenber
 Kıorķum oldur ki ğele bād-ı belā yaprağdan

- 11 Harekât itdi yine cūşa gelüp baħr-i fenā
 Dil-i bīçāreyi şalıntı-yı(?) miħnetde ҡoya
 Yā İlāhī ҡuluña çāre meger senden ola
 Rūzgār oldu muħālif başuma üşdi belā
 Başladı geldi ҡarıntı yine başdan kıçdan
- 12 Kāfir-i nefse ğazā eyle budur aşl-ı şalāħ
 Jeng-i ğamdan açā mir'at-i dili ol fettāħ
 Үt ҡulağuñı saña gör ne direm ey fellāħ
 Eger olduñsa maħabbet deñizinde mellāħ
 Pusula şevķı gerek ħartı-i ğam derd ü miħen
- 13 Yine ğam baħri ħurūş itmege başladı bu dem
 Ҙaşdı oldur ki bu ten ҡayığını ҡıla 'adem
 Ҙurtuluş yoқdur elinden soñı bilmem nic'idem
 Geldi çatdı dil ü cān zevraқına derd ü elem
 Beni çignetmege bu felek fülki Үtdü dümen
- 14 Ey göñül mülküñe rüsvāylığ itmiş aқını
 Yağmālatduñ gibi şabruñı şaқını şaқını
 Sīneñe alduñısa mihr ü maħabbet oқını
 'Işķ deryāsına şalduñsa göñül zevraқını
 Bulımazsın bu yaқalarda dilā sen mesken
- 15 Үālī' ü baħtuñ eger mevsimi yār olmazısa
 Ol ħarāmī baқıcı körpe şikār olmazısa

(108b)

Dāmen-i şabra yapış āħır-ı kār olmazısa
 Hūblar orsa ҡaçup saña kinār olmazısa

Olma anlardan alarğa bir iki gün qatlan

- 16 Dil-i āşüfteye 'ışk oldu çü pend ey zāhid
 Düşüp 'ummān-ı ğama oldu levend ey zāhid
 Dinlemez dil sözüñ oldısa da qand ey zāhid
 Baħr-i 'ışk içre olan 'āşıkā bend ey zāhid
 Qaradan ālet oñarmaq gibidür geñ yaqadan
- 17 Gitmesün bir dem elüñden kürek olup saña yār
 Baħr-i miħnetde gez āvāre olup bulma kenār
 Tek yüzün görmeyelüm bizden irāğ ol yürü var
 Götür irğalyayı olma paçarız ey ağyār
 Yarı ben baħr kenārında kinār eyleriken
- 18 Yatma ğafletle qarār eyleyü bir meskende
 Düşmen-i nefse şağın olmayasın tā bende
 Baħr-i 'ışka sefer eylemege 'azm it sen de
 Ey gönül niçe yatarsın bu limān-ı tende
 Himmetüñ lengerin al mevsimidür aç yelken
- 19 Miħnet-ābād-ı felek şanma dilā cāy-ı sürür
 Bu fenā engininüñ öte yaqasın aña tır
 Dümen-i tātati tüt fülk-i dili Haq yola sür
 Qorşan ol hāşılı dünyādan alarğa olagör
 Bu hayırsuz açada tırma dilā iso seren¹⁴⁷
- 20 İhtiyātıla yürü yoluñı şoylamağıla
 Qorqular çekmeyesin dil Haq'a bağlamağıla
 Vaqt ola bād-ı murād ire kolaylamağıla
 Rüzgāruñ pupa olmazısa avlamağıla
 Yürü deryā üzerinde bir iki gün oyalan

¹⁴⁷ iso: ise (metinde).

(109a)

- 21 Togrı yoldan poçalatm'olmayasın nefse şikār
 Bir iki sâ'at olan 'ömre cihānda ne şümār
 Yelken altında yürüt düşmene yol virme i yar
 Himmetüñ göncügin elden şalıvirme zinhār
 Keştī-i şabruñı şaqla alavand olmağdan
- 22 Rehberi 'ışk olan qalmadı hīç yabanda
 Cehd idüp 'ışkı şikār eyle yüri var sen de
 Eyleme cānuñı ser-geşte bu baħr-i tende
 Alamarğayla yüri yoğısa yil yelkende
 Çünkü 'aşık olımazsın hele bārī yelten
- 23 'Ömrüñi zāyi' idüp bezm-i hevā-yı meyile
 Ğarq-ı 'ișyān olup eyyāmuñı gel virme yile
 Aç gözüñ bir daħı fırsat ele girmez böyle
 Qulzüm-i 'ışka sefer eylemege 'azm eyle
 Rūzgārıla yüri tenta fora sök yelken
- 24 Şıhhatüñ qadrini bil zanca durur bu zanca
 Bu demi bulmayasın nādım olasın anca
 Tā'at-ı Hāq'dan alağanca ide gör nanca
 İtmek isterseñ eger bāğ-ı cinānda manca
 'Amel ü zühd qumanyasını vāfir yüklen
- 25 Esicek bād-ı ecel aşla rücū' oldı şevāb
 Düşdi gird-āb-ı gama zevrağ-ı dil oldı ħarāb
 Yağa başladı belā kapladı eṭrāfı seħāb
 Ursañ varsañ çıkamazsın poça gitseñ gird-āb?
 Nice qullansañ atar qaraya bu keştī-i ten

- 26 Ḳanı mesken ki ḥuzūr ola fenā yurdında
 Rīḥ-i rāḥatda eser mi ola dirsın bunda
 Mihnet [ü] renc ü 'anādur çekilen gerdūnda
 Olmadın lenger-i ten baḥr-i fenāya fonda

(109b)

Pupa ālātıla cān ḳalyatasını ḳullan

- 27 Niçe gün fırsatumuz gözleyüben gütdi hevā
 Mersa-i ma'şiyet içre şoñ ucu yetdi hevā
 Sa'yıla ḳurtılmaduḳ yolumuz tıtdı hevā
 Ey dirīgā bizi gāfille zebūn itdi hevā
 Geldi çatdı demür üstinde yaturken düşmen
- 28 Bād-ı 'ışḳıla havā mevc ise tırmaz artar
 Fülk-i dil ise irem sāḥile dir ha yortar
 Vay aña kim bu fenā yelken-i 'ömrin yırtar
 Yā İlāhī bizi gird-āb-ı belādan ḳurtar
 Bize yol vir varalum bir ilimāna irken
- 29 Za'fiyā baña bedel olmaya ḳorşan dirdüñ
 Bu 'acebdür ki varup bir şaneme dil virdüñ
 Rūzgāruñ elemi ḥaşmına çünkim tırdüñ?
 Olsa deryā ḳumu miḳdārı ḳayurmaz dirdüñ
 Sā'ati var giçer ey Āgehī şabr it ḳatlan
- 30 Bu 'ibārātı şu kim ehl-i firāset añlar
 İşbu elfāzı girü ehl-i ḫarīḳat añlar
 Sālik-i rāh-ı fenā bunda çok 'ibret añlar
 Kelimātuñ dūr-i deryā-yı ḫaḳīḳat añlar

Baħr-i ma'nāda ŧināverlük iden ehl-i suħan

528

Güfte-i Ĥaylī Beg el-Bursevī

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

1 Vechi var teŧne-i āb-ı keremüñ olsa cihān
Ki yüzüñ ŧuyına ħalk oldu senüñ kevn ü mekān

2 Bildi çün ħilķatine bā'is olan zātuñdır
Oldı ser-geŧte o ŧevķıla sipihr-i gerdān

3 Sensin ol nūr-ı Ĥudā kim iki ednā zerreñ
Biri māh oldu cihānda biri mihr-i raħŧān

(110a)

4 Sensin ol ŧem'-i ŧebistān-ı Ĥudā kim Cibrīl
Oldı pervāne-ŧıfat ŧevķuñıla raħŧ-künān

5 O meh-i burc-ı ŧerefsin ki ŧeb-i mevlüduñ
'İd-i nevrüz gibi ķıldı cihānı ŧādān

6 Odur ol ŧeb ki cihān buldı ziyā nūruñdan
Daħı gün toğmadın ey mihr-i sipihr-i 'irfān

7 Odur ol ŧeb ki olup ķalb-i eħibbā ma'mūr
Tāķ-ı Kısra dil-i a'dā gibi oldu vīrān

8 Odur ol ŧeb ki olup nūr-ı cemālüñ peydā
Dīdeden eyledi āteŧkede-i küfri nihān

- 9 Odur ol ŧeb ki virüp dehre vücūduñ revnaķ
İtdi dünyā yüzini reŧk-i bihiŧt-i rıdvan
- 10 Nice reŧk eylesün cennet o ŧeb dünyāya
Ki senüñ küyuña ‘azm eyledi ħür u ğilmān
- 11 Bir ‘aceb zelzele ŧaldı ķademüñ ‘āleme kim
Ser-nigün oldu ŧanemler yıķılup deyr-i muğān
- 12 Görüp ol ħāleti ammā ki niķe müŧrikler
Cehlile eylediler ħaķķuña çoķ zann u ğümān
- 13 Āyet-i raĥmet-i Ĥaķ olduğuña münkir olup
Küfri ez-ber oķudı niķe ‘adū-yı nādān
- 14 Gördi kim bilmediler ħaķķ-ı zamāne ķadrüñ
Seni bildürmegiķün indi zemīne Ķur’ān
- 15 Sensin ol fāris-i meydān-ı nübüvvet ki kaçan
Ĥaķ resül olduğuña istedi a’dā burĥān
- 16 Māha barmaķla iŧāret ķılup itdüñ zāhir
‘Arŧa-i mu’cizede ŧan’at-ı ğüy u ķevğān
- 17 Göriceķ ŧa’ŧa’a-i mihr-i kef-i pür-tābuñ
Sīne-ķāķ oldu o ŧeb ŧevķıla māh-ı tābān
- 18 Gösterüp devr-i ķamerde niķe yüzden i’cāz
Eyledüñ ğün gibi ‘ālemlere ħaķ dīni ‘ıyān
- 19 Mazĥar-ı mevĥibe-i luĥf-ı Ĥudā’dur zātuñ
Cümle eŧyāya olursañ ne ‘aceb feyz-resān

20 Olduğıyçun 'arağ-ı cebhe-i pür-tābuñdan
Haşre dek gülleri oldu bu cihānuñ ħandān

(110b)

21 Çeşm-i nerkisinde degüldür қатарāt-ı şeb-nem
Güle bu luţfi görüp oldu ħasedden giryān

22 Ĥaddi yok қanқı birin şerĥ ide dil mu'cizenüñ
Vire mi қаtre-i nāçize ġinā-yı 'ummān

23 Bā-ĥuşuş ol şeb-i mi'rāc dem-i vuşlat kim
İdemez kimse anı 'aqlıla tafşīl ü beyān

24 Niçe taqrīr ideyüm anı degüldür ĥaddüm
İrmez ol mertebeye zīre 'uқūl-i insān

25 Seni medĥ itmege yok bende kemāl [ü] қudret
Eyledüm ĥaққ-ı edāda bilürem çok noқşān

26 Қalma eksüklüğüme sen benüm ey bedr-i münīr
Çünkü yokdur kerem-i luţfuña ĥadd u pāyān

27 Çār yāruñ daĥı medĥinde girüp meydāna
Esb-i şab'a dilerem eyleyem irĥā-yı 'inān

28 Қādir olduқça n'ola anları da medĥ itsem
Virdiler şer'üne zīrā ki niçe revnaқ u şān

29 Yār-ı ġāruñ olan ol ĥāzret-i şiddīқ-ı 'atīқ
N'ola oldısa şadāқatle қarīn-i aқrān

- 30 Cümleden evvel idüp dīnūñi taşdıķ [ü] kabül
Şıdķ-ı pāki aña oldı sebab-i istihsān
- 31 Ma'den-i 'adl [ü] kerāmet 'Ömer-i fārūķuñ
Devr-i 'adlinde cihān bulmışıdı emn ü emān
- 32 Yed-i tülāsını gör kim niçe günlük yoldan
Dīde-i kayşere bir demde irişdürdi benān
- 33 Menba'-ı hilm ü hayā hazret-i zü'n-nüreynüñ
Şöyle naķş olmışıdı levh-i dilinde Qur'an
- 34 Mülk-i şer'ünde virüp kâ'ide-i dīne nizām
Kıldı ādābıla tertīb-i kelām-ı Sübhān
- 35 Fātiḥ-i Ḥayber olan Ḥaydar-ı kerrāruñ ise
Zehresin ḥaşmuñ iderdi kılıcı āb-ı revān
- 36 Ne kerāmet ne velāyet ne şecā'atdür o kim
Tıfliken ejderi çāk itdi o şīr-i garrāñ
- 37 Kişver-i şer'-i şerīfünde sarāy-ı dīne
Anlar olmışlar idi pādişehüm çār erkān

(111a)

- 38 Bu kadar kuvvet ü kudretle yine her birisi
Bendedür hazretüñe anlara sensin sultān
- 39 Ey resül-i şakāleyn ey meh-i bedr-i kevneyn
Sensin ol eşref-i maḥlūķ ḥabīb-i Raḥmān

- 40 Dür-i yektâ ise de yirlere geçsün ol yaş
Ki senüñ 'ışkuñıla olmaya gözden rîzân
- 41 Rûh-ı şânî ise de odlara yansun ol ten
Ki revân eylemeye yoluña yüz şevkıla cân
- 42 Ben ne hâkem ki seni medh idem ey gevher-i pāk
'Arzum hâlümü 'arz eylemedür saña hemân
- 43 Benem ol vādî-i peymā-yı beyābān-ı heves
Benem ol sâkin-i peygüle-i dârü'l-'işyân
- 44 Ne ki ser-menzil-i maqşûda irişdi rāhum
Ne qarār itmege bir kûşede oldı imkân
- 45 Bezm-i 'âlemde dilüm olmadı bir dem hâlî
Heves-i lâzıme-i 'îş u şarabdan bir ân
- 46 Her kaçan vaqt-i namâz olsa komaz kim irişe
Dem-be-dem nağme-i ney gūşuma gülbang-i ezân
- 47 Āb-dest almağa varmaz elüm ammā göñlüm
Şu gibi olmadadur kûy-ı harābâta revân
- 48 Oldı ma'lüm namāza ne kadar yüz yuduğum
Rüz-ı şavm eyledüğüm kārîde itmem pinhân
- 49 Almayam destüme şimden-girü peymāne diyü
İtsem inşāfa gelüp cānıla 'ahd ü peymân
- 50 Hırşum ol deñlü ki eyyām-ı şiyām olduğda

Bir dilim nān görünür baña hilāl-i ramazān

51 Derd-i ser hāşıl idüp isterem olduĸda tabīb
Umaram tā ki diye derdüñe meydür dermān

52 Ayaĸum meykede yolında elümde sāĸar
Dilde yoĸ zerre ĸadar ĸavf-ı şırāṭ u mīzān

53 Nic' olur keffe-i mīzāna ĸonursa hālüm
Bezm-i 'işıyānda o nüş eyledüğüm rıṭl-ı girān

54 Ben ne hāletle ĸoyam kendümi ümmet yirine
ĸuluñam diyem eyā pādişeh-i sidre-mekān

(111b)

55 ĸılmadum sünnetüñüñ biñde birisin icrā
İtmedüm hergiz iṭā'at ne ki ĸıldıñ fermān

56 Göricek bunca hevā vü hevesi başumda
İttifāĸ eyleyüp işlāhuma zühhād-ı zamān

57 Müşkilüñ varısa ĸall eyleyelüm gel diseler
Gelmez illā dilüme 'uĸde-i zülf-i ĸübān

58 Bir ĸılın rişte-i ümmīdümüñ ammā ki yine
Ne ĸadar ĸılsa keş-ā-keş ĸıramaz 'ālemiyān

59 Heves-i müy-miyānıla bütān-ı dehrüñ
Tār-ı zülf-i emelüm gerçi degüldür çeşbān

60 Niye ĸaṭ' eyleyem ümmīdümi luṭf-ı Hāĸ'dan

- Ki senüñ gibi şefî'üm var eyâ fahr-ı cihân
- 61 İtmedüm şimdiye dek gerçi ki zıkr ü tesbîh
Bārî şimden-girü medhüñ ideyüm vird-i zebân
- 62 Dergehüñden umaram tâ ki geçüp maqbüle
Yazıla nâme-i a'mâlüme âhır 'unvân
- 63 Benem ol 'âciz ü bî-kes ki ayağüñ yüzine
Eli boş geldüm ümîd eyleyü luṭf [u] ihsân
- 64 Bir yaşıl yaprağa mâlik degülem dünyâda
Ki saña lâyıḳ ola ey gül-i gülzâr-ı cinân
- 65 Degülem nesneye ḳâdir getürem ḥâzretüñe
Aña ḳâdir idüm ancak ki getürdüm ĩmân
- 66 Ḥâzretüñden senüñ ey ḥâfız-ı dĭn-i ümmet
Şoñ nefesde dilerem anı be-ḥaḳḳ-ı Yezdân
- 67 Beni tenhâ ḳomayup ḥıfz idesin ĩmânüm
Melekü'l-mevt gelüp ḳaşd idicek almağa cân
- 68 Tuymaya cân-ı za'ĭfüm sekerât-ı mevti
Olmayam nüş idicek cām-ı memâtı sekrân
- 39 Ola şol nesne ki 'âşilere yarın düşvâr
Anı Ḥaylĭ ḳuluña ḳıl keremüñden âsân

529

Sa'dĭ

Mef'ülü/ Mefâ'ĭlü/ Mefâ'ĭlü/ Fe'ülün

- 1 Cān bülbinüñ göñli yine bir güle düşdi
 'Uşşâk-ı cihān arasına gülğule düşdi

(112a)

- 2 Bir buse vir öldüm didüm ol şuh-ı sitemkār
 Hışm itmişiken nāzıla döndi güle düşdi
- 3 Bir dāne 'arağ zülfine düşdi zenaḥından
 Şeb-nem gibi gūyā ki seher sünbüle düşdi
- 4 Nūş eyleyicek lezzeti cān buldı şafālar
 Sākī lebüñüñ 'aḳsi meger kim müle düşdi
- 5 Sevdā-yı ser-i zülfüñile Sa'dī-i miskīn
 Rüsvey-ı cihān oldı vü dilden dile düşdi

530

Terkīb-bend-i Rūḥī-i Bağdādī

Mef'ülü/ Mefā'îlü/ Mefā'îlü/ Fe'ülün

- 1 Şanmañ bizi kim şîre-i engürıla mestüz
 Biz ehl-i ḥarābātdanuz mest-i elestüz
 Ter-dāmen olanlar bizi ālūde şanur līk
 Biz mā'il-i būs-ı leb-i cām-ı kef-i destüz
 Bu 'ālem-i fāñide ne mīr ü ne gedāyuz
 A'lālara a'lālanuruz pestile pestüz
 Şadrın gözedüp n'eyleyelüm bezm-i cihānuñ
 Pāy-ı ḥum-ı meydür yirümüz bāde-perestüz
 Mā'il degülüz kimsenüñ āzārına ammā
 Hātır-şiken-i zāhid-i peymāne-şikestüz

Erbāb-ı ğaraż bizden ıraĝ olduĝı bu kim
 Düşmez yire zīrā oĝumuz şāhib-i şastuz
 Hem-kāse-i erbāb-ı dilüz ‘arbedemüz yok
 Mey-ĥānedeyüz gerçi velī ‘ışķıla mestüz
 Biz mest-i mey-i meykede-i ‘ālem-i cānuz
 Ser-ĥalka-i cem‘iyyet-i peymānekeşānuz

- 2 Sākī getir ol bādeyi kim dāfi‘-i ğamdur
 Şayķal ur o mir’ata ki pür-jeng-i elemdür
 Dil-bestelerüz bizden ıraĝ eyleme bir dem
 Ol bādeyi kim nūr-ı dil ü dīde-i Cem’dür
 Ey ĥāce fenā ehline zinhār ululanma
 Dervīşi bu mülküñ şeh-i bī-ĥayl ü ĥaşemdür

(112b)

Ĥāk ol ki Ĥudā mertebeni eyleye ‘ālī
 Tāc-ı ser-i ‘ālemdür o kim ĥāk-i ĥademdür
 Gel toĝrulalum meykedeye raĝmına anuñ
 Kim bār-ı riyādan ĥad-i ber-geştesi ĥamdur
 Mey şun bize sākī bizüz ol ĥavm ki dirler
 Rindān-ı şabūĥī-zede-i bezm-i ĥademdür
 Bu nazm-ı peyāmīden işit ĥāle münāsib
 Kim zübde-i yārān-ı suĥandān-ı ‘Acemdür
 ما رند صیوحی زده بزم الستیم
 148 پیش از همه دردکش پیش از همه مستیم

- 3 Ĥoş kūşe idi zevķ [u] şafā ehline ‘ālem
 Bir ĥālile sürseydi eger ‘ömrini ādem
 Şoĥbet şoñı derd olmasa vuşlat şoñı hicrān
 Nüş āĥırı nīş olmasa sūr āĥırı mātem

¹⁴⁸ Biz bezm-i elestin sabūhileriyiz. Bütün dertlilerden önce dertli, mestlerden önce mestiz.

Bu 'ālem-i fānīde şafāyı ol ider kim
 Yeksān ola yanında eger 'īş u eger ğam
 Dāyim ola hem-şoĥbet-i rindān-ı kadeĥ-nüş
 Varın qoya meydāna eger pīş ü eger kem
 Şūfī ki şafāda geçinür Mālik-i Dīnār
 Bir dirhemini alsañ olur ĥāṭırı derhem
 Zāhir bu ki āĥır yiri ĥāk olsa gerekdür
 Ger dirheme muĥtāc ola yā mālik-i dirhem
 Mey şun bize sākī içelüm raĥmına anuñ
 Kim cehlile bilmedügi yirden urur dem
 Her münker-i keyfīyyet-i erbāb-ı ĥarābāt
 Öz 'aklı ile Ĥaĥķ'ı diler kim bula heyhāt

- 4 Gör zāhidi kim şāĥib-i irşād olayum dir
 Dün mektebe vardı bugün üstād olayum dir
 Mey-ĥānede ister yıķılup olmaya vīrān
 Bīçāre ĥarābātta ābād olayum dir

(113a)

Elden qomasun gül gibi cām-ı meyi bir dem
 Her kim ki bu ğam-ĥānede dil-şād olayum dir
 Bir serv qadūñ bende-i efgendesı olsun
 'Ālemde o kim ğuşşadan āzād olayum dir
 'Ömrin geçürüp kūh-ı belāda dil-i şeydā
 Behrem-zen ü hengāme-i Ferhād olayum dir
 Vaşl istemeyüp hecrile ĥoş geçdügi bu kim
 Miskīn ğam-ı cānāneye mu'tād olayum dir
 Gezdi yürüdi bulmadı bir eglenecek yir
 Min-ba'd yine 'āzim-i Baĥdād olayum dir
 Baĥdād şadefdür güheri dürr-i Necefdür
 Yanında anuñ dürr ü güher seng-i ĥazefdür

- 5 Ol gevher-i yektâ ki bulunmaz aña hemtâ
 Gelmez şadef-i dehre bir öyle dūr-i yektâ
 Ol zāt-ı şerīfe yaraşur da'vī-i himmet
 Kim oldı ne dünyâ aña maqşūd ne 'uqbâ
 Kim derk ider anı ki ola zātına ma'lūm
 Remz-i kütüb-i medrese-i 'ālem-i bālâ
 Ol zāhidūñ ađlar yir ü gök hāline yarın
 Kim içmeye destinden anuñ cām-ı muşaffâ
 Bir noqţadadır sırrı didi çār kitābuñ
 K'ol çārdadır sırr-ı kütüb-hāne-i eşyâ
 Ol noqţa benem didi dönüp remzini seyr it
 Ya'nî ki benem cümle-i esmāya müsem mā
 Çün hişşe imiş kışşadan ehl-i dile maqşūd
 Maqşūd nedür aña bil ey 'ārif-i dānâ
 Hep mađlaţa vü laqlakadur bātın u zāhir
 Bir noqţa imiş aşl-ı suhan evvel ü āhır
- 6 Ey şāhib-i kudret kanı inşāf [u] mūrūvvet
 Rindān-ı mey-āşāma niçün olmaya rağbet

(113b)

Qısmetleri dirseñ ezeli cevri [ü] cefâdur
 Cevri ola niçün zevk [u] şafâ olmaya kısmet
 Dirsini ki bugün eylemeyen yarın ider zevk
 Çok mı iki gün bendelerüñ eyleye 'işret
 Hâcetlerümüz kâdir iken kılmağa hâşıl
 Şalmağ keremüñden bizi ferdāya ne hâcet
 Nâ-çār çeker halk bu zahmetleri yoğsa
 Âdem kara tağ olsa getürmez buña tākāt
 Hālūñ kime açsañ saña dir hikmeti vardur

Öldürdi bizi āh bilinmez mi bu hikmet
 Bihūde dönüp n'eyler ola başumuz üzre
 Halkuñ bu felek didügi tollāb-ı meşakḳat
 Bihūde yiter döndi hemān terkini kılsa
 Kim 'aḳsine devr eylemedin yegdi yıķılsa

- 7 Çarḫuñ ki ne sa'dinde ne naḫsında beḳā var
 Dehrüñ ki ne ḫāşında ne 'āmında vefā var
 Aldanma anuñ sa'dine naḫsından alınma
 Naḫsında dime miḫnet ü sa'dında şafā var
 Cehdeyle hemān ğayr eline baḳmayı gör kim
 Benden ne saña fā'ide senden ne baña var
 Meyl itme anuñ 'āmına ḫāsından üşenme
 'Āmında dime ḫıssat ü ḫāşında 'aḫā var
 Enginde görüp ğayrılarıñ atlas u dībā
 Ğam çekme ki egnümde benüm köhne 'abā var
 Giç cümle bu efkārdan u 'ārif-i vaḳt ol
 Ser-geşte bil anı ki serinde bu hevā var
 Ferdā elemin çekme mey iç baḳ ruḫ-ı ḫūba
 'Āşıḳlara ferdāda daḫı va'd-ı liḳā var
 El virse şafā fırsatı fevt eyleme bir dem
 Dünyā aña degmez ki cefāsın çeke ādem

(114a)

- 8 Giryen ḳopar ey ḫ'āce meger kim cigerüñden
 Kim çıḳdı ciger-pāreleri çeşm-i terüñden
 Biñ giryer iderseñ seni āḫır ayırurlar
 Ferzend ü zen ü tañtana vü sīm ü zerüñden
 Bu mülk-i fenāya ki 'ademden güzer itdüñ
 Süduñ nedür ancaḳ anı bilseñ seferüñden
 Yoḳ çıḳmaḡa gönüñ der-i dünyā-yı deniden

Bi'llāh di hoşnūd mısın yoḥsa yirüñden
 Bu mezbeleden şöyle güzār eyleyü gör kim
 Bir zerre ğubār irmeye tā reh-güzerüñden
 Sīm ile zeri kendüñe kat kat siper itdün
 Merg oḳını geçmez mi şanursın siperüñden
 'Aql adın añup kendüñi teklīfe biraḳma
 Dīvāne olup ref'-i ḳalem ḳıl üzerüñden
 Ey ḥ'āce eger kim sen iseñ 'āḳıl u dānā
 Şeydāluğı biñ 'aḳla değişmez dil-i şeydā

- 9 Vardum seherī t̄ā'at için mescide nā-gāh
 Gördüm oturur ḥalkā olup bir niçe gümrāh
 Girmiş kemer-i vaḥdete almış ele tesbīḥ
 Her birisinüñ vird-i zebānı çil ü pencāh
 Didüm ne şayarsuz ne alursuz ne şatarsuz
 K'aşlā dilüñüzde ne nebī var ne ḥod Allāh
 Didi biri kim şehrumüzüñ ḥākim-i vaḳti
 Ḥayr itmegiçün ḥalkā gelür mescide her gāh
 İḥsānı ya pencāh u ya çildür fuḳarāya
 Şabr it ki demidür gele ol mihr-i felek-cāh
 Geldüklerini mescide bildüm ne içündür
 Yüz döndürüp andan didüm ey ḳavm oluñ āgāh
 Sizden kim ırağ oldu ise Ḥaḳḳ'a yaḳındur
 Zīrā ki ḳalālet yolıdur gıtdüğüñüz rāh
 Taḥḳīḳ bu ki hep işüñüz zerḳ ü riyādur

(114b)

Taḳlīddesüz t̄ā'atüñüz cümle hebādur

- 10 Dünyāda denīlerden idersin ḫama'-ı ḥām
 Ey ḥām-ḫama' niçeye dek bu ḫama'-ı ḥām

Bir nā-ḥalefi cübbe vü destārıla görseñ
 Eylersin anuñ cübbe vü destārına ikrām
 Nağşın çıkarup eylemedin zātını ma'lūm
 Başlarsın aña eylemege faqrını i'lām
 Cerrār diyü virmez olur tañrı selāmın
 Şermende olur eylese bir zerrece in'ām
 Vay er olasın hırkada nāmuñ ola derviş
 Mülhid diyü eyler seni yandurmağa iqdām
 Yazuk saña kim eylesesin hırs u tama'la
 Bir zerre için kendüñi 'ālemlere bed-nām
 Yok sende kanā'at gözüñ aç olduğı budur
 Rızkuñ irişür saña eger şubḥ u eger şām
 Et loğması lāzım mı toyurmaz mı seni nān
 Zehr o loğma ki ola pesmānde-i dūnān

11 Ebnā-yı zamānuñ talebi nām u nişāndur
 Her biri taşavvurda fulān ibn fulāndur
 Güftāra gelüp söyleseler cehl-i mürekkeb
 Zu'mınca velī her biri bir kuṭb-ı cihāndur
 Erbāb-ı hıred zerre kadar mu'tekid olmaz
 Ol mürşide kim mu'tekid-i bā-hıredāndur
 Taqlīd ile seccāde-nişīn olmuş oturmuş
 Taḥkīkde ammā ḥar-ı bügsiste-'ināndur
 Dirmiş baña keşf oldu hep esrār-ı ḥaḳīkat
 Va'llāh yalan sözleri bi'llāh yalandur
 Kendinden irāğ ol düşüp ardına yorılma
 Şol bī-ḥaberüñ gitdügi yol zann u gümāndur
 Ey tālib-i taḥkīk eger varısa 'aḳluñ
 Güş it bu sözi kim ḥaber-i bā-ḥaberāndur

(115a)

Zinhār unudup bildüğüñi düşme ‘ināda
Bir pīre iriş kim iresin sırr-ı me‘āda

- 12 Şüretde eger zerre isek ma‘nide yoğuz
Rūhü’l-ḳudüsün Meryem’e nefḥ itdügi rūḥuz
Peymāne-i ḥurşīd ile her şubḥ iderüz ‘İş
‘İsā ile peymānekeş ālāy-ı şabūḥuz
İtdükse şarāb içmemeye tevbe güzelsüz
Şābit-ḳademüz tevbemüz üstinde naşūḥuz
Mār ise ‘adū biz yed-i beyzā-yı kelīmüz
Tūfān ise dünyā ḡamı biz keştī-i Nūḥ’uz
Mollā okusun medresede şerḥ-i ma‘ānī
Metn-i ḳadeḥi şun bize biz ehl-i şürūḥuz
Pür-gūlara leb-beste görünmekdeyüz ammā
Rindān-ı Mesīḥā-deme miftāḥ-ı fütūḥuz
‘İsā-dem ü Rūḥī-laḳab ü Hızr-ḥayātuz
Deryā-yı şifāt içre nihān gevher-i zātuz

- 13 Āyā niçe bir devr ide bu çār ‘anāşır
Kim aña ne evvel ola ma‘lūm ne āḥır
Gāḥ eyleyeler ‘ālem-i tefrīdde seyrān
Gāḥī olalar ‘ālem-i terkībde sāyır
Tefrīdde çār ola vü nā-çār ola devri
Terkībe gelince se-mevālid ola zāḥır
Bu cümle mezāhirden ola mu‘teber insān
İnsānuñ ola cümle tufeyli bu mezāḥır
Nefsini bilenler getüre ḥālīḳa ĩmān
Bilmezlere ĩmān getürenler ola kāfır
Kāfır ki yirin dūzaḥ ider cehlile eyler
Çün cehl ḥaḳīḳatde ola küfr-i ‘aceb sır

(115b)

Dünyâ vire cāhillere el kâmil olanlar
 Ayakda alup olmayalar abbeye âdir
 Çün cehlde zev kemâli n'idelüm biz
 âl ehli afâ eyleye âli n'idelüm biz

- 14 ûfî ki riyâyıla ide kendüyi mevûf
 Evât-ı erîfi ol talîd ile marûf
 Minberde aîb ola vü mafilde mu'arrif
 'Âr eylemeye olduına cehlile ma'rûf
 Âyîne-i albini kudüret ide tîre
 Rûenger-i feyz-i a'la olmaya mekûf
 Cân u dilüñüñ olmaya mihr ü mehi pür-nür
 Dâ'im biri masûf ola anuñ biri mekûf
 Cem'-i kütüb itmekle ne mümkün ola vâıf
 Esrâr-ı udâ'ya k'ola ol müride mevûf
 Zâtında ki ââr-ı kemâl olmaya ardur
 Yâ âl-ı siyeh engine geysel ya yaıl ûf
 'Âlemde ki kâmil eke am zev ide câhil
 Yirden göge dek yuf baña ger dimezisem yuf
 Çün a diyeni eylediler ulmıla ber-dâr
 Bâıl söze ââz idelüm biz daı nâ-âr

- 15 Yuf ârına dehrüñ gül-i gülzârına hem yuf
 Ayârına yuf yâr-ı cefâkârına hem yuf
 Bir 'î ki mevûf ola keyfîyyet-i amrâ
 'Ayyâına yuf amrına ammârına hem yuf
 Çün ehl-i vücüduñ yiri ahrâ-yı 'ademdür
 Yuf âfile vü âfile-sâlârına hem yuf
 'Âlemdeki bengîler ola vâıf-ı esrâr
 ayrânına yuf anlaruñ esrârına hem yuf
 'Ârif ki ola müdbir ü nâdân ola mubil

İkbāline yuf 'ālemüñ idbārına hem yuf

(116a)

Çarḥ-ı felegüñ sa'dına vü naḥsına şad-ḥayf
 Kevkeblerinüñ şābit ü seyyārına hem yuf
 Zī-kıymet olınca nidelüm cāh u celāli
 Yuf anı şatan dūna ḥarīdārına hem yuf
 Çün ola ḥarām ehl-i Ḥaḳ'a dūnyā vü 'uqbā
 Cehd eyle ne dūnyā ola ḥaṭırda ne 'uqbā

17 Dūnyā talebi ile kimi ḥalkuñ emekde
 Kimi oturup zevkıla dūnyāyı yimekte
 Yok derdüñe bir çāre ider mīr ü gedāda
 Sen çekdüğüñ ālāmı gerek şakla gerek di
 A'yān-ı cihāndan kerem umma anı şanma
 Āşār-ı 'aṭā ola ya paşada ya begde
 Maṭbahlarına aç varan ādem degenek yir
 Derbānları var göz kapuda el degenekde
 Bir devrde geldük bu fenā 'āleme biz kim
 Āşār-ı kerem yok ne beşerde ne melekde
 Ağyār vefādan dem urur yār cefādan
 Ādemde vefā olmaya vü ola köpekde
 Evc-i felege başdı kadem cāh ile cāhil
 Erbāb-ı kemālüñ yiri yok zīr-i felekde
 Yā Rab bize bir er bulunur himmet ider mi
 Yoḥsa günümüz böyle felāketle geçer mi

18 Virdük dil ü cān ile rızā biz ki kaçāya
 Ğam çekmezüz uğrarsaḳ eger derd ü belāya
 Koyduḳ vaṭanı ğurbete bu fikr ile çıḳduḳ
 Kim renc-i sefer bā'iş olur 'izz ü 'alāya

Devr eylemedük yir kıomaduk bir niçe yıldur
 Uyduğ dil-i dıvāneye dil uydı hevāya
 Oldum nireye vardumısa 'ışka giriftār
 Alındı gōñül bir şanem-i māh-liķāya
 Bağdād'a yoluñ düşse [e]ger bād-ı seşer-ķız
 Ādābıla var ııdmet-i yārān-ı řafāya

(116b)

Rūhı'yi eger bir řorar ister bulunursa
 Dirlerse buluřduñ mı o bı-berg ü nevāya
 Bu maşla'-ı ğarrāyı okı epsem ol anda
 Ma'lüm olur ařvālümüz erbāb-ı vefāya
 Hālā ki biz üftāde-i hūbān-ı Dımıřkuz
 Ser-řalkā-i rindān-ı melāmetkeř-i 'ışkuz

531

Nazıre-i terci'-bend Hākım Müşği-i Kütāhiyyevı
Mef'ülü/ Mefā'ılı/ Mefā'ılı/ Fe'ülün

- 1 řanmañ bizi kim cins-i metā'-ı ser [ü] destüz
 Biz cevher-i nür-ı ruş-ı ğurşıd-i elestüz
 Cevlāngehümüz küngüre-i 'arř-ı Hūdā'dur
 Ger ğāk gibi dıde-i ğod-bınlere pestüz
 Dürr-i şadef-i ma'den-i deryā-yı ķadımüz
 Yektā ğüher-i şadr-nişın-i keş-i destüz
 Zāhid gibi ğar kūře-i miřrāba ber-ā-ber
 şurmaz yüzümüz ebrü-yı dildār-perestüz
 Buğz ehline ey bād-ı řabā söyle şakınsun
 K'eflāki geçer nāvekümüz řāhib-i şastuz
 İncitmege rāzı degülüz kimseyi ařlā
 Ammā ki tehı şışe-i meyyāl-i şikeştüz

Ma'nide çeker yarıla dil bāde-i nābı
 Şüretde eger kūşe-i mey-hāne-nişestüz
 Mā'il degülüz neş'e-i nev-bādeye tā ki
 Zīrā ki mey-i sāgar-ı tevḥīd ile mestüz
 Şahn-ı çemen-i gülşen-i dünyā-yı denīde
 Tā hem-dem-i ol lāle-ruḥ-ı bāde-perestüz
 Biz mest-i şarāb-ı kadeḥ-i pīr-i muḡānuz
 'Ankā şıfatı dehrde bī-nām u nişānuz

2 Sākī yine devrān-ı gül ü sāgar-ı Cem'dür
 Biñ şevkıla bülbül daḥı ser-germ-i naḡamdur
 Şun bādeyi kim faşl-ı bahār-ı ıtarab oldu
 Her yirde bugün bāde-i Cem dāfi'-i ḡamdur
 İçşün meyi kim bāde-i gülgün ider iḥrāc
 Her yirde ki dünyā ıolusı renc ü elemdür

(117a)

Maḡmūrlaruz şun bize sākī kerem eyle
 Destüñde eger bāde ü ger sāgar-ı Cem'dür
 Gördükçe ruḥ-ı zerdümüzi merdüm-i 'ālem
 Dirler bize kim 'āşık-ı ma'sūq-ı kademdür
 Gör devleti kim ḥalk-ı zamāne bize dirler
 Cārüb-ı der-i şehper-i ṭāvūs-ı ḥaremdür
 Cām-ı meyi şun kim bizüz ol şāh ki dirler
 Necm ü meh ü ḥurşīd aña ḥayl ü ḥaşemdür
 Bu nazmı görünce bize dir ehl-i firāset
 Firdevsī-i Rūm u Ḥuten ü Hind ü 'Acemdür
 Endīşe-i ebrū-yı dilārā ile ey dil
 Dā'im elif kāmētümüz gerçi ki ḥamdur
 ماءم كه از روز ازل باده پرستيم

149 لا جر عكش جام می بزم الستم

- 3 Pür oldı dilā derd ü ğam [u] ƣahrıla ‘ālem
 Ger bādeye meyl eylesün n’eylesün ādem
 Şahn-ı çemen-i dehri gezüp görmedüm ey dil
 Bir ğonçe-i la’l-i leb-i dil-ber gibi ħurrem
 Ser-rişte-i esrārı nihān eyle göñülde
 Her bī-ħaberi eyleme rāz-ı dile maħrem
 Olmaydı eger şāhed ü şem’-i mey-i sākī
 Bir ħabbeye degmezdi bu ğam-ħāne-i ‘ālem
 Şimdi çemen-i dehrde murġ-ı dilümüzdür
 Pervāne olan şem’-i ruħ-ı dil-bere her dem
 Ger yār bizümle ola zevċ itmege birdür
 Yā gülşen-i rıdvān ola yā şahn-ı cehennem
 Ol yār-ı vefādār ki cūd [u] kereminden
 Ger söylerisem buħla çıkar himmet-i ħātem
 Dünyā şaġafı ehline tā ħaşr-i mübārek
 Kim biz iderüz anuñıla ‘iş -i dem-ā-dem
 Şahn-ı çemen-i gülşen-i gülzār-ı cihānda
 Biñ ‘ālem-i ħayret ile her sā‘at [ü] her dem
 Bir yirde eger cem’ ola erbāb-ı ħarābāt
 Keyfıyyet-i esrārumuzı bilmege heyhāt

(117b)

- 4 Her kim ki bugün şāhib-i irşād olayum dir
 ‘Ārif geçinüp cümleye üstād olayum dir
 Ğam-ħānesini şarşar-ı ceħl itdi ħarābe
 Şimdi mey-i gülgün ile ābād olayum dir
 Müjgānıla ‘işċ-ı ruħ-ı şīrīn ile ben de
 Taġlar ƣazayın şānī-i Ferhād olayum dir

¹⁴⁹ Biz ezel gününden bade severiz. Hayır! Elest bezminin kadehinin şarabını yudumlayanlarız.

Bir niçeye kim ... tã rûz-ı kıyâmet
 Peydâ ideyin şâhib-i îcâd olayum dir
 Bu 'âlem-i fânîde kemâl-i hüner ile
 Meşhûr-ı cihân çün kad-i şimşâd olayum dir
 Şemşîr-i kanâ'at ile merdân-ı Hudâ'vâr
 Halvetde olup nefsüme cellâd olayum dir
 Himmet idüben şahın-ı gülistân-ı cihânda
 Hakk'ı buluban ben dağı dil-şâd olayum dir
 Çünkim şadef-i dürre-i yekdâne Necef'dür
 Ben anuñçun 'âzim-i Bağdâd olayum dir
 Dünyâda eger kâm-ı dilüñ dürr-i Necef'dür
 Ol cevher-i cāndur bedenüñ aña şadefdür

5 Ol dil-ber-i ra'nâ ki yaraşur aña dünyâ
 Zülfeyn-i dil-âvîz ile ol kâmet-i bālâ
 Dürrile tolu baħr-i muħîṭ olsa bu 'âlem
 Baħsañ yine oldur arada gevher-i yektâ
 Aña yaraşur nâz ki nûr-ı meh-i rûyı
 Ser-meş'al-i ħurşîdi ider her seħer ihyâ
 Ol şâh-ı cihân kendü bilür zâtını yoħsa
 Bilmez anı şâhib-nazar-ı pâyin ü bālâ
 Gizlü dimezin fâş iderin zâhir ü bāṭın
 'Âlemde odur cümle-i esmâya müsemmâ
 Bir gevher-i yek-dâne o kim evvel ü āħır
 Nāmıyla ider kilik-i beyân zînet-i inşâ
 Ol şâh-ı cihānuñ yüzün ol dîde görür kim
 Dil sürme-i zikrile anı eyledi bînâ

(118a)

Ya'nî güher-i zât-ı ħudâvend-i cihānı
 Bu gülşen-i dünyâda ger ey 'âkıl u dānâ

Mātemkede-i dehrde bilmekse murāduñ
 Var kūşe-i ḥalvetde otur çillede tenhā
 Ẓikr-i seher-i fāka ile bāṭın u zāhir
 Bil nefsüñi evvel bilesin Rabb'üñi āḫır

- 6 Ey nūr-ı dil ü dīde gelüp diñle ḥikāyet
 Tā kim ideyin ḥazretüñe ḥālī rivāyet
 Cevr ü sitem-i gerdiş-i gerdün-ı denīde
 Bir bir ideyüm kendüñe ey şāh şikāyet
 Ben 'āşık-ı bī-çāreden ey serv-i revānum
 N'itdüm saña kim eyleyesin terk-i maḥabbet
 Luṭf eyle baña çünkü bu ğam-ḥānede kıldum
 Sevdā-yı ser-i zülf-i perīşānuña ülfet
 Ey nūr-ı dil ü dīde-i ğam-dīde-i 'āşık
 Ben bende bed itdümise sen eyle mürüvvet
 Çün gülşen-i dünyāda icāzet ile ey şāh
 Virdüñ bu sitem-dīdeye luṭfuñ ile ḥikmet
 Her kim ki baña gelse 'ilāc-ı maraž için
 Luṭf eyle aña kim bedeninden gide 'illet
 Yā Rab keremüñden baña vir ḥikmet-i kāmīl
 Tā çekmeyeyin gülşen-i dünyāda meşakḳat
 Miḥnetkede-i pür-ğam-ı endüh [u] belāda
 Luṭf eyle[ye] ki bu suḥteyi şāḥib-i himmet
 Ya kāmīl ola ḥikmete ya terkini kılsa
 Ya ḥod şikem-i ḥāk-i zemīn içre yıkılsa

- 7 Her kim ki dise tıynet-i 'ālemde vefā var
 İnanma anuñ sözine kim anda ḥaṭā var
 Ṭut kim bu cihān gülşen-i Firdevs-i berīndür
 Çün āḫır vīrān ola anda ne şafā var
 Her kūşesi bu deyr-i ḥarāb içre müheyyā
 Hem-derd bilür kim niçe biñ renc ü 'anā var

Ḳahr-zen-i dünyā getürür şahn-ı dilüñde
Bir yirde ki ceş-i sitem-i cevr ü cefā var

(118b)

Ṭāvus-ı hırāmān-ı bihişt olsa 'aceb mi
Ol dilde ki her şām u seher zıkr-i Hudā var
Ḥāl-i dilüñi Ḥālīḳ'a 'arz eyle ki oldur
Ol şeh ki anuñ zāt-ı şerīfnde 'atā var
Var ḥalvet-i taḥkīka girüp ehl-i fenā ol
Göñlüñde eger zevḳ-ı temāşā-yı beḳā var
Sen Ḥaḳ'da vü Ḥaḳ sendedür ey ḥ'āce velīkin
Arada hemān perde olan nefis [ü] hevā var
Her cānıla āmīḥte-i mişl ü şeker ü şīr
Ḥālince belī pertev-i envār-ı Hudā var
Ammā meded-i pīr ile her sā'at ü her dem
Ḥalvetde cefā çekmese irmez aña ādem

8 Mir'atuñı pāk eyle gubār-ı kederüñden
Tā gitmeye mihr-i ruḥ-ı dil-ber nazaruñdan
Ger 'āşık iseñ şöyle fiḡān eyle seher kim
Cüş itmeye ḥün-ı cigerüñ çeşm-i terüñden
Ḳan ağladuḡuñ şöyle gerek kim ser-i mūca
Küş(?) bilmeyeler merdüm-i 'ālem ḥaberüñden
Var küşe-i 'uzletde ḳanā'at eyle sa'y it
Sultān-ı cihān da'vetine gitme yirüñden
Ser-menzil-i dünyādan idersin sefer āḥır
Maḡrūr-ı cihān olma unutma seferüñden
Sen söylemeseñ derdüñi 'ārif olan añlar
Ḥāl-i dil-i nālānuñı hep reng-i zerüñden
Yokdan seni var ideni sev kim saña yarın
Bir zerre ḳadar fā'ide yok sīm ü zerüñden

Ger 'âkıl iseñ ol şanemi sev ki dem-â-dem
 Gıtmez gül-i ruhsâr-ı şerîfî nazaruñdan
 Ol ğonçe eger isteriseñ kim anı gerdün
 Dür eylemeye kûşe-i destâr-ı serüñden
 Var nefsuñ ile rabbüñi bil her dem-i dünyâ
 Âdem aña dirler kim ola 'ârif-i Mevlâ

9 Aḥvâlüñi her kimseye ey bende-i güm-râh
 'Arz itme ki âzürde olur ḥazret-i Allâh

(119a)

Faḫruñ varısa kimseye keşf eyleme zinhâr
 Kim Ḥâtem-i Tay virmez aña virmese Allâh
 Derd-i dil-i nâlânuñi her kimseye dime
 Ḥâl-i dilüñi ḥazret-i Allâh'a di her gâh
 Ey mübtedî-i bî-ḥaber ez-sırr-ı ḥaḳîḳat
 Ger pendümi ṭutsañ ideyüm ben seni âgâh
 Var mürşide ḥıdmet kemerin bağla çü merdân
 Tâ eyleye ol pîr seni 'ârif-i bi'llâh
 Var âyîneñe mişḳal-i zıkrile cilâ vir
 Tâ kim olasın dehrde şâḥib-i dil-âgâh
 Gir medrese-i 'ışkâ oḳı ebced-i 'ışkı
 Kim olmayasın dünyada bir câhil-i güm-râh
 Ṭut pendümi var zıkr-i müdâm eyle hemîşe
 Tâ kim saña her gâhda Allâh ola hem-râh
 'Aḳluñ varısa ḥıdmet-i dergâh-ı Ḥudâ'da
 Cehd eyleyi gör rüz [u] şeb ü şâm u seḥergâh
 Tâ kim diyeler ḥalk saña merd-i Ḥudâ'dur
 'İlm ü 'amel ü cümlesi bî-rüy [u] riyâdur

10 El-minnetüli'llâh ki eger şubḥ u eger şâm

Dildārıla biz nüş iderüz bāde-i gülfām
 Her kanda gidersek yine hem-şoḥbetümüzdür
 Şem' ü mey ü sākī vü sürāḥī vü leb-i cānān
 Gör luṭfını kim sarḥoş olup bir iki buse
 La'linden eger eyleriseñ ger ṭama'-ı ḥām
 'İrfānını gör kim yine farṭ-ı kereminden
 Olmaz bize āzürde o meh-rū-yı gül-endām
 Ḳurbān olayın ol şehe kim 'āşık-ı zāra
 Her neyse murādı kereminden ider in'ām
 Gör kim nice şayd-ı dil-i 'uşşāk için olmuş
 Ḥāl-i siyahı dāne vü zülfi aña bir dām
 Her 'āşık-ı bī-çāreye kim irmese luṭfi
 Heyhāt ki o ḥasta o dil-berden ala kām
 Her kim ki nişār itmez aña cevher-i cānı
 'Āşık degül ol kimse ider kendüyi bed-nām

(119b)

Ger ṭalib iseñ işbu sözi benden işit kim
 Bu gice baña ḥātif-i ḡayb eyledi i'lām
 Cānāneyi seyr itmege ey 'āşık-ı ḥayrān
 Azdur k'ola biñ cān-ı muḳaddes aña ḳurbān

- 11 Ol zümre ki ser-defter-i peymānekeşāndur
 Dirler baña ferş-i ḥarem-i dürdkeşāndur
 Zāhiddin eger gizlü ise gevher-i zātı
 Rindān-ı ḥarābātīye gün gibi 'ıyāndur
 'Ālī nazarı alçağa hergiz nazar itmez
 Ser-küngüre-i 'arş aña cāy-ı cevalāndur
 Āh-ı cigeri cevşen-i Dāvūd'ı ider çāk
 Bilmeñ anı kim Özbek-i bī-tīr ü kemāndur
 Şemşīr-i Ḥudā-dādı ider ḥāy şaḳın ey ḥışm

Şad-pāre eger pīrehenūñ cinnet-i cāndur
 Ol hikmet-i eş'arıladur şöhre-i 'ālem
 Şanmañ anı kim cāhil-i bī-nām u nişāndur
 Her kim ki aña uğrasa birdür nazarında
 Ger merd-i gedā olsa ya Dārā-yı cihāndur
 Gördükçe güzel hulkını dir merdüm-i 'ālem
 Bu yahşı güher olduğu yā Rab nice kāndur
 Dirler dañı bu gülşen-i dünyā-yı denīde
 Anlar ki bugün ehl-i dil-i mes'ele-dāndur
 İrmişdür aña söylediler sırr-ı me'āda
 Sen dañı kabül eyle şaķın düşme 'ināda

- 12 Añla bizi kim nūr-ı meh [ü] pertev-i yūhuz
 Biz Rūhü'l-emīn Ādem'e nefh itdügi rūhuz
 Terk eylemezüz bādeyi biz rüz-ı ezelden
 Lebrīzkeş-i ma'reke-i cām-ı şabūhuz
 Her şubh-demi dūd-ı çerāğ-ı dilümüzden
 Ser-māye-dih-i şa'sa'a-i pertev-i yūhuz
 Ger la'l-i müzāb içmege il tevbe iderler
 Biz tevbeyi uğratmamağa 'ahd-i naşūhuz
 Tūfān-ı belā kopsa nihan-giz oluruz ğark
 Fāriğ-i zī-ğam-ı keş-me-keş-i keştī-i Nūh'uz

(120a)

Erbāb-ı vuzu' görse bizi zāhid-i pāküz
 Her ķanda ki var şāhed ü mey ehl-i şürūhuz
 Hāşmuñ gözine merdümek-i çeşm-i hizebr
 Ammā dil-i aħbāba şafā virici rūhuz
 Her kim ki bizümle bir adım hem-nefes olsa
 Āyīne-i ķalbin açaruz ehl-i fütūhuz
 Ger zerre ķadar nuķkumuza varısa şübheñ

Bu beyti okı tā bilesin biz nice rūḥuz
 Ger gülşen-i dünyāda muḳīm-i zulumātuz
 Ser-çeşme-i ḥayvānda olan āb-ı ḥayātuz

- 13 Bu gülşen-i dünyāda odur evvel ü āḥır
 Ālāyiş-i dünyādan ola ṭayyib ü ṭāhir
 Oldur o şehenşāh-ı serīr-i dü-cihān kim
 Ḳaşr oldu aña ḥikmet ile çār ‘anāşır
 Manzar bedenüñ şāh-nişīn eyledi ḳalbin
 Hem ḳudret ile eyledi her cānibe dā’ir
 Oldur iki ‘ālemde o Dārā-yı zamāne
 Kim secde ider dergehine sākin ü sā’ir
 Her göz görimez ol şeh-i ḥübānı meger kim
 Āyīnesini rūşen ide bāṭın u zāhir
 Dür ḳaṭre-i āb-ı yem-i iḥsānına muḥtāc
 Ger bilse vü ger bilmese hem mü’min ü kāfir
 Mühr eyle lebi herkese esrār-ı nihānı
 Dīvāne olup söyleme herkes bilemez sır
 Her dīde-i bīnā ki cihāna nāzar eyler
 Kūr olduğı yegdür ki aña olmaya nāzır
 Ol mihr ü meh rüz [u] şeb gülşen-i dehrüñ
 Dünyāda eger olmazısañ vaşlına ḳādir
 ‘Aḳl [u] ḥired [ü] fażl u kemāli n’idelüm biz
 Fehm [ü] ḥired [ü] dāniş ü ḥāli n’idelüm biz

(120b)

- 14 ‘Ābid ki ‘ibādetle ider kendüyi mevşūf
 Hep ‘ömrin ider secde-i Allāh’da maşrūf
 Şemşīr-i ğazābıla eger başını kesseñ
 Ḳılmaz dahı esrār-ı Ḥudā’yı saña mekşūf
 ‘Ār eylemez ol ṭa’ne-i aġyārdan aşlā

Zîrâ ki odur şabr u kanâ'at ile ma'rûf
Her kanda gide 'arîfî gün gibi bilürler
Egine eger hırka geyerse ya yaşıl şûf
Ehl-i nazaruñ her biri geldükçe celâle
Âfâkı yaçar eylese ger hısmıla bir puf
Erbâb-ı dilüñ vechine hor bakma ki zîrâ
Hürşîdi ider derd-i dil-i zârıla meksûf
Ey h'âce fenâ ehline hor bakma şağın kim
Tâ meh yüzüñi eylemeye âhıla maşsûf
Ehl-i dile her kim ki tekebbürlenür ey dil
Lâyıkdur eger halk-ı cihân dirse aña yuf
Ey h'âce eger sözüme kılmaz iseñ ikrâr
Efsâneye âğâz idelüm biz dağı nâ-çâr

- 15 Ey dil felegüñ luğfına âzârına hem yuf
Ehl-i dile cevritdügi eṭvârına hem yuf
Çarhuñ ki metâ'-ı ser-i bâzârı ta'abdur
Dükkânına yuf kâle ü bâzârına hem yuf
Gerdün ki sebüsında ola bâde-i âlâm
Sâķisine yuf bâde-i hammârına hem yuf
Kevkebler aña zînet için oldı hevâdâr
Anlar dağı zulm itse hevâdârına hem yuf
Ger olsa kafâdâr felek-i mihr-i dür-efşân
Gerdün gibi ger olsa kafâdâr yine hem yuf
Ger çarḫ Felâṭün-ı ḫakîm olsa dirin ben
Şandûķına eczâsına bîmârına hem yuf
'Âlemde ki gāv [u] ḫar ola 'âķıl u simsâr
Bu ğamkedenüñ 'âķıl u 'ayyârına hem yuf

(121a)

Ger faḫrıla 'âr ise fen-i merdüm-i dünyâ

Biz istemezüz fahrına hem ‘ārına hem yuf
 Çün ğayr-ı Hudā fā’ide virmez bize ferdā
 Bir zerrece ey h̄āce ne dünyā vü ne ‘uqbā

- 16 Bilmem nice oldu ki bugün zīr-i felekde
 Yoğ oldu kemāl ehli ‘abāda kepenekde
 Hep dehri gezüp halkını gördüm hased onda
 Taqlīde düşüp her biri bir gūne emekde
 Birbirisinüñ mālını ālıla dem-ā-dem
 Bu āhūr-ı dünyāda şeb [ü] rüz yimekte
 Her birisi fersūde-i nefis ü hereb ile
 Turmuş yüzine karşı eli bilde etekde
 Raht u zer ü simīn ile bu tāze köçekler
 Kim biri kumāş içre biri al yelekde
 Ol kimseye kim şeh vire bir aqça ‘ulufe
 ‘Ömri giçer anuñ ğam-ı... u kuçekde
 Ger birisine fiş u fücūr eyleme dirseñ
 Ol işleri terk itmez eger ölse kötekde
 Bilmez mi ol sulţān-ı cihān kim aña dā’im
 Hoş gide beşer zıkr ide deryāda semekte
 Bunlar bilemem düzaḡ-ı pür-nāra gider mi
 Yā rüz-ı cezā bunlara Haq rahmet ider mi

- 17 Biz kim iderüz şubḡ u mesā secde Hudā’ya
 Şabr itmege hūy eylemişüz derd ü belāya
 Şāhenşeh-i iqlīm-i şafā-güster-i faqrüz
 Mā’il degülüz kerr ü fer ü ‘izz ü ‘alāya
 Çün kıldı resül kırşını faqrıla fahri
 Biz cān virürüz faqr gibi cāy-ı şafāya
 Ter eylemezüz hırqa-i peşmīneyi aşlā
 Urduq eli himmetle girībān-ı vefāya

(121b)

Ey bādban İstanbul'a var git dimem ammā
 Şalarsa eger kendü hayālūñ o havāya
 Būs eyle kef ü pāyını her kim ki buluşmış
 Ol merhalede müşgī-i bī-berg ü nevāya
 Ādābıla tır hıdmetine söyle bu nuţkı
 Bir bir nazar-ı pāk o hāşān-ı Hudā'ya
 Gevher-i nigīn yārıla çoqdan yine düşmiş
 Cām-ı mey-i gülgün u şurāhī vü şafāya
 Alur ele dil-ber ile yāqūt-ı müzābı
 Bu beyti oqur her nefes erbāb-ı vefāya
 Kūtāhiye'de bādekeş-i sāğar-ı 'ışkuz
 Ne Mısr ü ne hod sā'ir-i meydān-ı Dımışkuz

532

...

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Bu ne hāldür nedür hikmet beni şeydā kıılır şāhum
 Göñül hayrān ciger büryān çıkupdur göklere āhum

533

...

...

- 1 Merhamet kııl pādişāhum
 Göñül gāyetde mecnūndur

Gel e hecr odına yakma vişālūñ 'abdine ...

Beni mesrūr idüp...

Göñül gāyetde maḥzūndur

Hey İbrāhīm ...
 Neye müncerdür ef'ālūñ
 Çü keşf olmuşdur aḥvālūñ
 Göñül gāyetde meftündür

Tennūr-ı ğam-ı hecrūñ odı itdi çigerüm büryān
 Efkār-ı vaşluñ uş bağrum ған eyler
 Bu ḥāl ile gördükde beni şāhā
 ... taḥayyür eyler

534

...

Müfred

Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün

- 1 Cihān bāğında ey 'āqıl budur maqşūd-ı ins [ü] cin
 Ne kimse senden incinsin ne sen bir kimseden incin

(122 a)

535

...

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün

- 1 Ḥased-i ғalb-i 'adū luḥf ile zā'il olamaz
 Sengde muzmer olan āteşe āb itmez eşer

(122b)

...

(123a)

...

(123b)

536

...

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün

1

...

İki yokdan ne çıkar fikr idelüm [bir kere]

537

...

Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün?

1

Nedür sende bu ‘ayn? [u] bu edā nāzlar

Beni kıl ... țarab seni ey nāz ...

ŞAİR-ŞİİR DİZİNİ

Şair	Şiir Numarası
‘Abdül-ķādir	401
‘Adnī	275
Āhī	238
Aķmed Big	478, 481
Aķmed Paŗa	93, 150
Sulţan Aķmed Ħan	330
Aķsenī (Mū’min Paŗa)	229
‘Ālī	11, 14, 17, 66, 79, 92, 198, 214, 216, 276, 298, 308, 310, 320, 359, 362
‘Amrī	7, 94
‘Arzī	25, 135
Āŗārī	227
‘Askerī	486
Bahārī	21, 190
Bahāyī	344, 438
Beyānī	475
Bāķī	30, 45, 73, 76, 207, 210, 211, 218, 219, 220, 222, 226, 245, 255, 286, 301, 307, 311, 333, 334, 338, 348, 370, 422, 424
Ca’fer	151
Cāmī	176, 297
Cāmi’ī	105, 170
Celīlī	140
Cevrī	12, 114, 232, 234
Cinānī	490
Derdī	103
Derūnī	191
Dūŗehrī	429
Emrī	52, 89, 137, 179, 196, 296, 337
Esrār	442, 443, 444, 445
Fā’īzī	523
Fehīm	36, 38, 110, 113, 128, 250, 476, 477, 496
Fehmī	22, 88, 340
Ferruķī	354

Fethī	393
Fevrī	278
Figānī	243
Firākī	13, 27, 335
Fuzūlī	5, 8, 53, 209, 258, 266, 309
Ġālib	437
Ġazāyī	133
Güftī	491, 492, 497
Ḥāfız	498
Ḥāletī	16, 54, 56, 57, 63, 68, 80, 116, 124, 131, 144, 163, 183, 187, 199, 271, 277, 280, 297, 317, 319, 322, 327, 328, 358, 361, 364
Ḥalīmī	59, 142, 143, 294, 315
Ḥamdī	302
Ḥarīmī	107, 282
Hāşimī	391
Hātif	385
Ḥāverī	104
Ḥayālī	86, 102, 109, 254, 508
Ḥaylī	528
Ḥayretī	6, 97, 224, 242, 279, 304, 336, 509
Hecrī	152
Ḥızrī	194
Hilālī	98
Ḥusrev	201, 345
Ḥulūş	371
Ḥulūşī	372
Ḥüseyn	431
Ḥüseynī	484, 485
‘İdī	231
‘Iyānī	300
İşhāk	65, 72, 90, 96, 171, 175, 177, 203, 290, 313
Ḳabūlī	188, 511, 512, 522
Ḳaḍī	390
Ḳadirī	146
Ḳadrī	168
Ḳalbī	461

Ḳandī	24
Ḳarārī	244
Kātibī	74
Keşfī	355
Kemālpaşazāde	100
Kirāmī	10, 18, 46, 64, 69, 82, 119, 249, 303, 350, 360
Lafzī	122
La'īlī	136
Lāmi'ī	160
Lem'ī	173
Lisānī	221
Luṭfī	468
Maḥvī	488
Medḥī	487
Meḥemmed Dede	252
Mesḥī	155, 184, 193, 288
Mihri	148
Mīri	285
Mişālī	1
Muḥibbī	87, 154, 202, 217, 316
Müşgī	531
Nādirī	115
Nā'ilī	493, 520
Nāmī	111
Naşūḥī	403, 404
Nāyāb	406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415
Nāzī	489
Naẓmī	141, 149, 162, 166, 178, 185, 197, 248, 272, 293, 356, 510
Necātī	39, 60, 70, 101, 139, 145
Nedīm	457
Nef'ī	34, 37, 49, 130, 228, 230, 235, 262, 263, 264, 268, 270, 366
Neşātī	195
Nev'ī	4, 48, 212, 246, 365
Nigāhī	35
Niḳābī	192

Niṣānī	32, 347
Nūrī	182, 386, 387
Pīrī Paṣa	108
Rācī	341
Rāġīb	439
Rāsiḥ	374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381
Rāzī	205
Refīkī	273
Remzī	41, 169
Resmī	9
Revānī	61, 147, 174, 180, 200, 237, 287, 291, 312
Re'yī	239
Riyāzī	20, 26, 28, 318, 321, 363
Rūḥī	19, 47, 50, 62, 78, 117, 127, 167, 247, 265, 267, 269, 283, 284, 289, 299, 314, 325, 329, 331, 346, 368, 495, 513, 514, 515, 525, 530
Rūsūḥī	480
Ṣabāḥī	85
Ṣābit	458
Ṣabrī	204
Ṣabūḥī	367
Sa'dī	529
Ṣāfī	83, 157, 164, 213
Sākī	159
Sebzī	342
Seḥāyī	165
Serīrī	428
Selīmī	126
Sırrī	208, 240
Sükūnī	524
Sürūrī	274
Ṣubḥī	44
Ṣun'ī	71
Sūzī	121
Ṣānī	521
Ṣebābī	43
Ṣehīdī	42

Şehrî	112
Şem'î	106, 181, 189
Şemsî	389
Şerîf	373, 396, 421, 423, 462
Şeyhî	33, 206 (devam)
Şühüdî	351
Şîrî	353
Ṭabîbî	31
Ṭahmâs Şâh	153
Ṭalib	343
'Ulvî	253, 256, 339, 352
Uşulî	257, 324, 326
Üftâde	392
Vahdetî	223, 241
Vaşfî	295
Vaşif	446, 447, 448, 455
Veysî	120, 260, 369, 500
Vîrânî	494
Vuşulî	225, 236
Yaḥyâ (Taşlıcalı)	75, 215, 251
Yaḥyâ (Şeyhü'l-islâm)	15, 51, 55, 58, 67, 77, 81, 91, 99, 118, 123, 129, 134, 186, 233, 259, 357
Yegânî	305
Yûnus	388, 402, 405, 441
Za'fî	23, 161, 349
Zamîrî	261
Zâtî	29, 40, 84, 95, 132, 138, 156, 172, 306
Zülâlî	332

SONUÇ

Mürettibi ve tertib tarihi belli olmayan Atatürk Kitaplığı Bel_Yz_K.000007 numarada kayıtlı mecmû'anın sonunda XIX. yüzyıla ait mensur kısımlar da bulunmakla beraber, şiirler XIII. yüzyıldan başlayıp XVIII. yüzyılda son bulmaktadır.

Mecmû'ada gazel nazım şeklinde 414 şiir bulunmaktadır. Gazellerden 100 tanesi zemin, 196'sı bu gazellere bağlı nazirelerdir. Bunların dışında metinde 13 kaside, üç dört mısra'dan müteşekkil 30 bend, 5 terkîb-bend, 3 tercî'-bend, 10 şarkı, 7 ilahi, 2 türkü, 13 murabba, 2 muhammes, 5 müseddes, 1 müsemmen, 1 nazm, 1 kıt'a ve türü tespit edilememiş bir şiir ile birlikte toplam 537 şiir bulunmaktadır.

Bu çalışmayla mecmû'adaki nazire şiir birikiminin, dîvânı günümüze ulaşamamış şairlerin şiirlerinin ve yayımlanmış dîvânlarda bulunmayan şiirlerin ilim dünyasına kazandırılması amaçlanmıştır.

KAYNAKLAR

AKKUŞ, Metin (1993), **Nef'î Divanı**, Akçağ Yayınları, Ankara.

AKSOYAK, İsmail Hakkı (2006), **Gelibolulu Mustafa Âlî'nin Divanları (Divan-I, II, III)**, **The Department of Near Eastern Languages and Civilizations**, Harvard University.

ALTOK, Zeynep (2012), "**Nazire Mecmualarına Tarihselci Bir Yaklaşım**", Der. Hatice Aynur, vd., **Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı**, Turkuaz Yayınları, İstanbul.

CANPOLAT, Mustafa (1982), **Mecmû'atü'n-Nezâir**, TDK Yayınları, Ankara.

ÇAVUŞOĞLU, Mehmed (1977), **Yahyâ Bey: Dîvan**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.

ÇETİN, Nihad (1991), "**Arûz**", DİA, III, 424-437.

DİLÇİN, Cem (2011), "**Divan Şiirinde Gazel**", **Divan Şiiri ve Şairleri Üzerine İncelemeler**, Kabalcı Yayınları, İstanbul.

DURKAYA, Hayriye (2011), **Mecmuatü'n-Nezâir'in Yeni Bir Nüshası**, yayınlanmamış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

ERTEK MARKOÇ, Yasemin (2003), **Eğridirli Hacı Kemal'in Câmi'ü'n-Nezâir'i**, yayınlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

ERTEM, Rekin (1995), **Yahya Divanı**, Akçağ Yayınları, Ankara.

GÜFTA, Hüseyin (1992), **Hâzık Mehmed Efendi'nin Hayatı, Edebî Şahsiyeti, Eserleri ve Divanı'nın Tenkidli Metni**, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

İSEN, Mustafa (1997), "**Aruzun Anadolu'daki Gelişme Çizgisi**", **Ötelerden Bir Ses**, Akçağ Yayınları, Ankara.

KAYA, Bayram Ali (2003), **The Divan of Azmi-zade Haleti**, Harvard.

KAYA, Bilge (2005), “**Nazîre Mecmuaları ve Hisâlî'nin Metâli'ü'n-Nezâir'i**”, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8, 47-56.

KÖKSAL, Fatih (2001), **Edirneli Nazmî-Câmi'ü'n-Nezâir**, yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

KÖKSAL, Fatih (2006), **Sana Benzer Güzel Olmaz-Divan Şiirinde Nazire**, Akçağ Yayınları, Ankara.

KÖKSAL, Fatih (2006), “**Nazire**”, DİA, XXVIII, 265-268.

KÖKSAL, Fatih (2012), “**Şiir Mecmûalarının Önemi ve ‘Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi**”, Der. Hatice Aynur, Müjgan Çakır vd., Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, Turkuaz Yayınları, İstanbul.

KUT, Günay (1986), “**Mecmua**”, TDEA, VI, 170.

ROXBURGH, David (1985), “**Jong**”, Encyclopedia Iranica, XV, 11-14.

SAMÎ, Şemseddin (2004), **Kâmûs-ı Türkî**, Çağrı Yayınları, İstanbul.

SOLMAZ, Süleyman (2009), **Gülşen-i Şu'arâ**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

TIETZE, Andreas (1951), “**XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili (Âgehî Kasidesi ve Tahmisleri)**”, Türkiyat Mecmuası, IX, İstanbul.

UZUN, Mustafa (2003), “**Mecmua**”, DİA, XXVIII, 265-268.

ÜNVER, İsmail (2008), “**Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler**”, Turkish Studies, III, 6, Güz :1-46.

ZÜLFE, Ömer (1998), **Nâşid (1749-1791) Dîvân**, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

ZÜLFE, Ömer (2007), “**Pevâne Bey Mecmuası**”, DİA, XXXIV, (:244-245).

ÖZ GEÇMİŞ

1986 yılında Lüleburgaz'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da, lisans öğrenimini ise Hacettepe Üniversitesi Türk Halkbilimi Anabilim Dalı'nda tamamladı. 2014 yılından beri Yunus Emre Enstitüsünde okutman olarak görev yapmaktadır.